NUOTYKIŲ VĖJAS

C. S. FORESTER

MIČMANAS HORNBLOUERIS

TYTO ALBA

NUOTYKIŲ VĖJAS

C. S.
FORESTER

MIČMANAS HORNBLOUERIS

Romanas

Iš anglų kalbos vertė
Aidas Jurašius

VILNIUS 2010

UDK 820-3
Fo-173

C. S. FORESTER
MR. MIDSHIPMAN HORNBLOWER
Penguin Books, 1989

Mr. Midshipman Hornblower first published
by Michael Joseph 1950
Copyright © 1950 by Casette Productions SA
© Aidas Jurašius, vertimas į lietuvių kalbą, 2010
© Asta Puikienė, viršelio dizainas, 2010
© „Tyto alba“, 2010

ISBN 978-9986-16-780-8

1 skyrius

VIENODOS GALIMYBĖS

Virš Lamanšo sąsiaurio stūgaudamas siautėjo stiprus sausio vėjas. Jo atnešami lietaus šuorai dideliais lašais garsiai atsimušdavo į brezentines denyje budinčių karininkų ir jūreivių striukes. Vėjas pūtė taip stipriai ir ilgai, kad net uždaruose Spithedo vandenyse karinis laivas negrabiai suposi banguotoje jūroje, kartais staiga sutrūkčiodamas ant įsitempusių inkaro grandinių. Prie laivo artėjo dviejų tvirtų moterų irkluojama valtis. Ji pašėlusiai šokinėjo ant stačių mažų bangų, retsykiais panirdama į jas priekiu ir palikdama paskui save purslų debesį. Pirmagalyje sėdinti irkluotoja gerai išmanė šį darbą: žvitriai žvilgčiodama per petį ji ne tik vairavo valtį reikiama kryptimi, bet ir nukreipdavo ją į pačias didžiausias bangas, kad valtis neapvirstų. Ji lėtai plaukė palei dešinįjį „Justiniano" bortą, o kai priartėjo prie grotruslenio, sėdintiesiems valtyje šūktelėjo budintis mičmanas.

Irkluotojos iš visų plaučių sušuko, kad valtyje yra karininkas – turbūt tas susigūžęs siluetas vairagalyje, labiau primenantis apsiaustu pridengtą skarmalų krūvą.

Tai buvo viskas, ką galėjo įžiūrėti misteris Mastersas – už bizanstiebio knechtų* užuovėjos ieškantis leitenantas. Budinčio mičmano įsakymu valtis priplaukė prie grotruslenio ir ilgam dingo iš Masterso regėjimo lauko – matyt, atvykusį karininką sulaikė kažin kokios kliūtys. Galų gale Mastersas vėl pamatė valtį: moterys atsistūmė nuo laivo ir iškėlė mažytę liugerinę burę, kurios nešama valtis, dabar jau be keleivio, šokinėdama per bangas tarsi žirgas per kliūtis pasuko atgal Portsmuto link. Kai valtis nutolo, misteris Mastersas pastebėjo, kad škancais** kažkas prie jo artėja. Tai buvo budinčio mičmano lydimas naujasis atvykėlis. Mičmanas jam nurodė Mastersą, o pats vėl grįžo prie grotruslenio. Misteris Mastersas tarnaudamas kariniame jūrų laivyne jau buvo sulaukęs žilo plauko. Jis buvo laimingas, užsitarnavęs leitenanto laipsnį, bet seniai suprato, kad niekada netaps kapitonu. Tačiau per daug dėl to nesigraužė ir nukreipė savo protą į aplinkinių tyrinėjimą.

Taigi jis įdėmiai apžiūrėjo prie jo artėjantį žmogų. Tai buvo liesas, šiek tiek aukštesnio nei vidutinio ūgio jaunuolis, dar beveik paauglys. Dideliais pusbačiais apautos laibos kojos ir nerangios rankos dar labiau pabrėžė jo paauglišką sudėjimą. Atvykėlis vilkėjo prastai ant jo gulančią, nuo purslų permirkusią uniformą; iš po aukštos apykaklės kyšojo liesas kaklas, o virš jo bolavo kaulėtas veidas. Blyškų veidą retai kada pamatysi ant karinio laivo denio – jo įgula netrunka įdegti iki rudumo. Tačiau šis veidas buvo ne šiaip blyškus; įdubusiuose skruostuose galėjai įžiūrėti žalsvą atspalvį – aki-

---

* Knechtai – stulpeliai prie laivo bortų lynams tvirtinti (čia ir toliau – *vert. past.*).

** Škancai – viršutinio denio dalis tarp vidurinio ir galinio stiebo.

vaizdu, kad plaukiant valtimi jaunuolį užklupo jūros liga. Pora juodų akių ir blyškus veidas sudarė tokį kontrastą, kad atrodė kaip popieriaus lape iškirptos skylės. Susidomėjęs Mastersas pastebėjo, kad šios akys, nors jų savininką ir kamavo jūros liga, įdėmiai žvalgosi tyrinėdamos akivaizdžiai naują aplinką. Jose spindėjo smalsumas ir susidomėjimas, kurio negalėjo nuslopinti nei jūros liga, nei drovumas. Tad misteris Mastersas padarė nuovokią išvadą, kad jaunuolis atsargus ir įžvalgus – jis tyrinėja naują aplinką ruošdamasis naujoms patirtims. Šitaip turbūt Danielius žiūrėjo į liūtus, kai įžengė į jų narvą.

Tamsios jaunuolio akys susidūrė su Masterso akimis, nerangi figūra sustojo ir droviai pakėlė ranką prie permirkusios skrybėlės atbrailos. Atvykėlis išsižiojo ir bandė kažką pasakyti, tačiau drovumo priveiktas nepratarė nė žodžio, galiausiai įsidrąsino ir prisivertė pasakyti iš anksto paruoštus oficialius žodžius:

– Atvykau į laivą, sere.

– Jūsų pavardė? – paklausė Mastersas šiek tiek veltui palaukęs, kol jaunuolis prisistatys pats.

– H-Horacijus Hornbloueris, sere. Mičmanas, – išmikčiojo jaunuolis.

– Labai gerai, misteri Hornbloueri, – taip pat oficialiai atsakė Mastersas. – Turite su savim jūrskrynę?

Hornbloueris niekad prieš tai nebuvo girdėjęs taip sakant, bet jam užteko nuovokos nuspėti, kas turima omeny.

– Mano jūreiviška skrynia, sere. Ji... ji palei bortą, prie trapo.

Hornbloueris pasakė tai kiek dvejodamas: jis žinojo, kad paliko savo skrynią prie „borto“, ir kad kopėčios, kuriomis

ką tik užkopė į laivą, vadinamos „trapu“, bet vis dėlto reikėjo nemažų pastangų ištarti šiuos žodžius pačiam.

– Liepsiu nunešti ją į apačią, – tarė Mastersas. – Jums taip pat patarčiau ten eiti. Kapitonas krante, o pirmasis leitenantas liepė netrukdyti jo iki aštuonių varpo dūžių, net jei dangus griūtų, todėl patariu, misteri Hornbloueri, kuo greičiau nusimesti šiuos šlapius drabužius.

– Taip, sere, – pratarė Hornbloueris ir tą pačią akimirką iš Masterso veido suprato, kad atsakė netinkamai, tad suskubo pasitaisyti pats, kol to nepadarė Mastersas (sunkiai galėdamas patikėti, kad žmonės tokius dalykus sako ne tik teatro scenoje): – Klausau, sere, – pasakė Hornbloueris ir, sekundę padvejojęs, vėl pakėlė ranką prie skrybėlės atbrailos.

Mastersas atsakė tuo pačiu ir atsigręžė į vieną iš pasiuntinukų, kurie drebėdami nuo šalčio susigūžę glaudėsi po menka falšborto užuovėja.

– Junga! Nuveskite misterį Hornblouerį į mičmanų kajutę.

– Klausau, sere.

Hornbloueris nusekė paskui jungą prie pagrindinio liuko. Dėl jūros ligos jis ir taip vos laikėsi ant kojų, o kai jam einant staigūs vėjo šuorai trukteldavo „Justinianą“ priversdami įsitempti inkaro grandines, porą kartų suklupo lyg žmogus, užkliuvęs už virvės. Priėjęs prie liuko, junga nučiuožė trapu žemyn kaip ungurys. Hornbloueris lipo pasiramstydamas, atsargiai ir netvirtai, kol galiausiai atsidūrė blausioje žemutinio patrankų denio šviesoje, o paskui – tvindeko* prietemoje. Jo šnerves ir ausis pasiekė neįprastų kvapų ir garsų įvairovė.

---

* Tvindekas – kroviniams ir kajutėms skirta laivo patalpa tarp denių.

Kiekvieno trapo apačioje junga kantriai jo palaukdavo, bet su menkai slepiama panieka. Hornbloueris jau buvo visiškai praradęs orientaciją ir nebežinojo, ar jie dabar laivagalyje, ar priekyje, kol paskutinį kartą nusileidęs, žengęs dar keletą žingsnių, atsidūrė tamsioje nišoje, kur į varinę lėkštę ant stalo įstatyta lajinė žvakė ne tiek švietė, kiek tirštino šešėlius. Už stalo sėdėjo pustuzinis vienmarškinių vyrų. Junga dingo, Hornbloueris liko stovėti vienas. Po sekundės ar dviejų į jį atkreipė dėmesį galustalėje sėdintis vyras su žandenomis.

– Kalbėk, vaiduokli, – kreipėsi jis.

Hornbloueris pajuto, kad jį pykina – prie kelionės valtimi dar prisidėjo neįtikima tvindeko tvankuma ir smarvė. Kalbėti buvo sunku, be to, jis niekaip nerado tinkamų žodžių.

– Mano pavardė Hornbloueris, – galiausiai drebančiu balsu pratarė jis.

– Na ir nepasisekė tau, – be menkiausios užuojautos pasakė kitas prie stalo sėdintis vyras.

Tą akimirką audringame pasaulyje už laivo bortų vėjas staiga pakeitė kryptį, dėl to „Justinianas“ kiek pakrypo į šoną, paskui pasisuko ir sutrūkčiojo ant įsitempusių inkaro grandinių. Hornbloueriui pasirodė, kad pasaulis slysta iš po kojų. Jis susvirduliavo, ir nors visas drebėjo nuo šalčio, pajuto, kaip veidas apsipylė prakaitu.

– Manau, pasirodėte čia tam, – tarė vyras su žandenomis iš galustalės, – kad įsipirštumėte į geresnių už save draugiją. Dar vienas bukagalvis nemokša atvyko įkyrėti tiems, kas turės jį mokyti prievolių. Pažvelkite į jį, – kalbėtojas gestu nukreipė visų sėdinčiųjų prie stalo dėmesį į Hornblouerį, – sakau, pažvelkit į jį! Pats naujausias nevykęs mūsų karaliaus sandoris. Kiek jums metų?

– S-septyniolika, sere, – išmikčiojo Hornbloueris.

– Septyniolika! – su akivaizdžiu pasibjaurėjimu pakartojo vyras su žandenomis. – Kad taptumėt jūreiviu, turėjote pradėti plaukioti dvylikos. Septyniolika! Ar žinote, kuo skiriasi laivapriekis nuo falo*?

Tai sukėlė draugijos juoką, kurio prasmė buvo akivaizdi sujauktam Hornblouerio protui: jis suprato, kad nesvarbu, ką jis atsakys – „taip“ ar „ne“, vis tiek bus išjuoktas, tad pasirinko neutralų atsakymą.

– Tai pirmiausia, ką pažiūrėsiu Norio „Jūrininkystėje“, – tarė jis.

Staiga laivas vėl pasviro, ir jis nusitvėrė stalo.

– Džentelmenai, – prabilo jis graudžiai, niekaip nerasdamas tinkamų žodžių.

– Viešpatie! – sušuko kažkas. – Jam jūros liga!

– Jūros liga Spithede! – pasigirdo kitas balsas, kuriame nuostabos buvo tiek pat, kiek ir pasibjaurėjimo.

Bet Hornbloueriui buvo vis vien, kurį laiką jis nesuvokė, kas vyksta. Galimas daiktas, dėl visko buvo kalčiausias pastarųjų kelių dienų nervinis susijaudinimas, o ne kelionė valtimi ir nenuspėjamas „Justiniano“ elgesys. Kad ir kaip būtų, svarbiausia Hornbloueriui buvo tai, kad jam iškart priklijavo pravardę: „mičmanas, kuris susirgo jūros liga Spithede“. Suprantama, ši pravardė tik padidino vienatvę ir namų ilgesį, prislėgusį jį nuo pirmųjų dienų Lamanšo laivyne, kuris tuo metu stovėjo nuleidęs inkarus pavėjinėje Vaito salos pusėje ir rinko trūkstamą įgulą. Pagulėjęs valandą hamake, į kurį jį paguldė kambuzo patarnautojas, Hornbloueris atgavo jėgas

---

* Falas – laivo virvė, skirta burėms, vėliavoms ir t. t. pakelti.

ir sugebėjo prisistatyti pirmajam leitenantui. Po kelių dienų jis jau galėjo orientuotis laive nebepasimėsdamas tarp denių, kaip kad nutiko pirmą kartą, kai nebežinojo, kur laivagalis, o kur laivo nosis. Per tą laiką migloti kolegų karininkų veidai įgijo individualius bruožus, o Hornbloueris išmoko, nors ir per vargus, kur jis turi būti, kai laivas yra kovinėje parengtyje, kai ateina budėjimo eilė ar kai nuleidžiamos arba keliamos burės. Jis gana gerai suvokė naują savo gyvenimo aplinką, kad suprastų, jog viskas galėjo būti ir blogiau – jei, pavyzdžiui, likimas jį būtų nubloškęs į laivą, kuris, užuot stovėjęs nuleistu inkaru, būtų tučtuojau išplaukęs į atvirą jūrą. Bet tai jo neguodė, jis buvo vienišas ir nelaimingas. Jis ir taip dėl savo drovumo sunkiai užmegzdavo pažintis, o čia dar paaiškėjo, kad „Justiniano" mičmanų kajutės gyventojai yra gerokai vyresni už jį: tai buvo įmetėję iš prekybos laivyno užverbuoti šturmanų padėjėjai ir mičmanai, kurie neturėjo globėjų ar nesugebėjo išlaikyti egzaminų, dėl to, įžengę į trečią dešimtį, vis dar nebuvo pakelti į leitenantus. Iš pradžių jie šaipėsi iš Hornblouerio, o paskui buvo linkę jo nepastebėti. Ir tai jį džiugino, jis užsisklendė savo pasaulyje ir stengėsi neatkreipti į save dėmesio.

Juolab kad nuotaikos „Justiniane" tomis niūriomis sausio dienomis nebuvo itin geros. Kapitonas Kynas (kai jis grįžo į laivą, Hornbloueris pirmą kartą pamatė, kokia pompastika ir ceremoningumas gaubia linijinio laivo kapitoną) buvo ligotas ir linkęs į melancholiją. Jis neturėjo nei šlovės, padedančios kai kuriems kapitonams pririnkti pilną laivą entuziastingų savanorių, nei asmeninių savybių, galinčių įkvėpti paniurėlius, kuriais retkarčiais laivo įgulą papildydavo verbuotojai. Karininkai matydavo jį retai, o pamatę norėdavo matyti dar

rečiau. Pirmo pokalbio į kapitono kajutę pakviestam Hornbloueriui jis nepadarė įspūdžio – vidutinio amžiaus vyras prie popieriais nukrauto stalo dėl įsisenėjusios ligos įdubusiais ir pageltusiais skruostais.

– Misteri Hornbloueri, – tarė jis oficialiai, – džiaugiuosi turėdamas galimybę pasveikinti jus savo laive.

– Taip, sere, – toks atsakymas šiomis aplinkybėmis atrodė tinkamesnis nei „Klausau, sere", o jokių kitokių atsakymų iš jaunesniųjų mičmanų niekas ir nelaukė.

– Jums... tuoj pažiūrėsiu... septyniolika? – kapitonas Kynas pakėlė popierių, kuris, matyt, buvo uždengęs Hornblouerio tarnybinės karjeros ataskaitą.

– Taip, sere.

– 1776 metų liepos 4 diena, – susimąstęs tarsi pats sau perskaitė Hornblouerio gimimo datą Kynas. – Penkeri metai iki mano paskyrimo kapitonu. Prieš jums gimstant, aš jau šešerius metus plaukiojau kaip leitenantas.

– Taip, sere, – tepratarė Hornbloueris, nes neatrodė, kad reikėtų ką nors pridurti.

– Gydytojo sūnus... reikėjo pasirinkti tėvu lordą, jei norite daryti karjerą.

– Taip, sere.

– Koks jūsų išsilavinimas?

– Mokiausi humanitarinio profilio mokykloje, sere.

– Vadinasi, išmanote ir Ksenofontą, ir Ciceroną?

– Taip, sere. Bet ne itin gerai, sere.

– Geriau jau išmanytumėte sinusus ir kosinusus. Geriau jau mokėtumėte laiku numatyti škvalą, kad spėtumėt nuimti bramselius. Mums laivyne nereikia absoliutinių abliatyvų.

– Taip, sere, – atsakė Hornbloueris.

Jis tik visai neseniai sužinojo, kas yra bramselis, tačiau būtų galėjęs pasakyti kapitonui, kad krimsti matematiką jam sekėsi gana gerai. Vis dėlto jis patylėjo: instinktas ir nauja patirtis laive jam pakuždėjo, kad nereikia sakyti to, ko tavęs niekas neklausia.

– Ką gi, vykdykite įsakymus, mokykitės savo pareigų. To pakaks, kad išvengtumėte bėdų.

– Ačiū, sere, – atsakė Hornbloueris išeidamas.

Tačiau pastarieji kapitono žodžiai nepasitvirtino. Nors klusniai vykdė įsakymus ir mokėsi atlikti savo pareigas, Hornblouerį bėdos užgriuvo dar tą pačią dieną. O viskas prasidėjo nuo to, kad mičmanų kajutėje pasirodė vyresnysis mičmanas Džonas Simpsonas. Hornbloueris pirmą kartą jį pamatė sėdėdamas su kolegomis prie stalo: įžengė raumeningas, išvaizdus, maždaug trisdešimties metų vyras. Sustojęs jis žvelgė į sėdinčiuosius visai kaip Hornbloueris prieš keletą dienų.

– Sveiki! – pasakė kažkas ne itin nuoširdžiai.

– Klivlandai, mano drąsusis drauge, – tarė atvykėlis, – nešdinkis iš šitos vietos. Vieta galustalėje priklauso man.

– Bet...

– Pasakiau, nešdinkis, – užriko Simpsonas.

Klivlandas nepatenkinta veido mina pasislinko, o į jo vietą atsisėdęs Simpsonas piktu žvilgsniu atsakė į smalsius visų sėdinčių prie stalo dėbčiojimus.

– Taip, mielieji broliai karininkai, – tarė jis, – aš vėl grįžau į šeimos prieglobstį. Manęs nestebina, kad nematau džiaugsmo jūsų veiduose. Galiu pridurti, kad to džiaugsmo bus dar mažiau, kai aš jus prigriebsiu.

– Bet jūsų paaukštinimas?.. – išdrįso kažkas paklausti.

– Mano paaukštinimas? – Simpsonas palinko į priekį ir pabeldė pirštais į stalą įdėmiai žvelgdamas į smalsias sėdinčiųjų priešais akis. – Šį kartą atsakysiu į šį klausimą, bet vyrukas, kuris jį užduos dar kartą, pasigailės, kad apskritai išvydo šį pasaulį. Tie bukagalviai komisijos kapitonai atsisakė mane paaukštinti. Jie nusprendė, kad mano matematikos žinios yra per prastos navigatoriui. Taigi, laikinai leitenanto pareigas einantis Simpsonas vėl yra misteris mičmanas Simpsonas. Jūsų paslaugoms. Tegu Dievas pasigaili jūsų sielų.

Po kelių dienų jau buvo galima suabejoti Dievo gailestingumu, nes mičmanų kajutėje pasirodžius Simpsonui, inertišką liūdesį pakeitė kančios. Simpsonas, matyt, visada buvo išradingas tironas, tačiau dabar, įsiutintas ir pažemintas, kad neišlaikė egzaminų dėl paaukštinimo, savo tironiška išmone pranoko pats save. Matematiką jis išmanė prastai, tačiau buvo nepralenkiamas kitų gyvenimo nuodytojas. Kajutėje Simpsonas turėjo aukščiausią karinį laipsnį, todėl jo oficiali valdžia buvo didelė. Kandus liežuvis ir liguistos išdaigos būtų garantavusios jam tą valdžią, net jei laive būtų buvęs budrus ir tvirtas pirmasis leitenantas, o „Justiniano“ misteris Klėjus toks nebuvo. Du kartus mičmanai bandė maištauti prieš despotišką Simpsono valdžią, ir abu kartus jis numalšino maištą savo milžiniškais kumščiais – būtų galėjęs tapti geru boksininku. Simpsonas visad likdavo be įbrėžimo, o jo priešininkas dėl mėlynių paakiuose ir ištinusių lūpų gaudavo velnių ir papildomų darbų iš pasipiktinusio pirmojo leitenanto. Mičmanų kajutė kunkuliavo iš bejėgio pykčio. Net padlaižiai ir pataikūnai – o keletas jų tarp mičmanų, žinoma, atsirado – nekentė tirono.

Didžiausią pasipiktinimą kėlė ne reketavimas – ne tai, kad jis rausiasi po svetimas skrynias ir pasiima švarius marškinius, kad pasisavina geriausius mėsos gabalus ar kad atima visų taip geidžiamą alkoholį. Tai būtų pateisinama ir suprantama – jei turėtų galios, daugelis patys būtų darę tą patį. Bet jam buvo būdingas užgaidus despotizmas, kuris klasikinį išsilavinimą turinčiam Hornbloueriui priminė išsigimėlius Romos imperatorius. Simpsonas privertė Klivlandą nusiskusti žandenas, kurios buvo didžiausias pastarojo pasididžiavimas; jis liepė Hiteriui kas pusę valandos, dieną ir naktį, žadinti Makenzį, taigi abu jie negalėjo išsimiegoti – ir jei Hiteris kada neatlikdavo užduoties, padlaižiai iškart apie tai pranešdavo Simpsonui. Hornblouerio silpnybes, kaip ir visų kitų, jis apčiuopė gana greitai. Jis pastebėjo Hornblouerio drovumą. Pirmiausia Simpsonas privertė jį visai mičmanų kajutei deklamuoti Grėjaus „Elegiją kaimo kapinėse". Simpsonas reikšminga mina padėjo ant stalo savo durklo makštį, o padlaižiai apsupo Hornblouerį pasirengę priversti jį daryti, kas liepta: jis žinojo, kad, vos sudvejojęs, bus paguldytas ant stalo, ir Simpsonas į darbą paleis durklo makštis. Smūgis makšties plokštuma buvo labai skausmingas, o smūgis kraštu – beveik nepakeliamas. Tačiau skausmas buvo niekis, palyginti su pažeminimu. O netrukus Simpsonas sugalvojo naują, dar baisesnę kankynę, kurią jis taikliai pavadino „apklausos procedūra": Hornbloueris buvo lėtai ir metodiškai klausinėjamas apie vaikystę ir gyvenimą tėvų namuose. Atsakyti reikėjo į kiekvieną klausimą, nes grėsė skausmingi smūgiai durklo makštimis. Hornbloueris išsisukinėdavo nuo tiesaus atsakymo, bet anksčiau ar vėliau nepaliaujama apklausa išprovokuodavo kokį nors nekaltą prisipažinimą, kuris sukeldavo

kurtinamą aplinkinių juoką. Dievaži, vienišoje Hornblouerio vaikystėje nebuvo nieko gėdinga, bet jaunuoliai, ypač tokie užsidarėliai kaip Hornbloueris, yra keisti padarai – jie dažnai gėdijasi dalykų, apie kuriuos kitas nesuktų sau galvos. Po tokio išbandymo jis jausdavosi išsekęs ir palaužtas. Ne toks rimtas jaunuolis būtų galėjęs išsisukti apsimesdamas juokdariu ir gal net būtų pelnęs populiarumą, tačiau Hornbloueris buvo per didelis rimtuolis, kad taptų klounu. Jis kentė šias patyčias ir išgyveno tokią neviltį, kokią gali patirti tik paauglys. Jis niekada neverkė prie žmonių, tačiau naktimis ne kartą apsipylė karčiomis septyniolikmečio ašaromis. Jis dažnai galvojo apie mirtį, dar dažniau apie pabėgimą, tačiau suprato, kad dezertyruoti gali būti baisiau už mirtį, todėl vėl grįždavo prie guodžiančios minties apie savižudybę. Jis – be draugų, brutaliai žeminamas ir toks vienišas, koks gali būti tik uždaras berniukas tarp suaugusių vyrų – geidė mirties. Vis dažniau jis giliai širdyje galvodavo apie tai, kaip čia paprasčiau pasidarius galą.

Jei laivas būtų buvęs atviroje jūroje, niekam nebūtų likę laiko pokštauti. Energingas kapitonas ir pirmasis leitenantas net ir laivui nuleidus inkarą būtų sugalvoję, kuo užimti įgulos narius, kad užkirstų kelią šiurkščiam elgesiui. Bet, Hornblouerio nelaimei, „Justinianas“ visą 1794 metų sausį prastovėjo nuleidęs inkarą, o vadovavo jam sergantis kapitonas ir pasyvus pirmasis leitenantas. Bet ir retai pasitaikantys aktyvios veiklos tarpsniai dažniausiai pridarydavo Hornbloueriui tik nemalonumų. Kartą misteris Boulzas, šturmanas, vedė savo padėjėjams ir mičmanams navigacijos pamoką, ir lyg tyčia pro šalį ėjęs kapitonas nutarė patikrinti, kaip kiekvienas karininkas sprendžia savo užduotį. Dėl ligos Kynas pasidarė

kandus, be to, jis nemėgo Simpsono. Jis žvilgtelėjo į jo lapą ir sarkastiškai sukikeno.

– Na ir sekasi gi mums, – prabilo jis, – pagaliau atradome Nilo ištakas.

– Atleiskite, sere? – nesuprato Simpsonas.

– Jei teisingai suprantu šias beraščio keverzones, – tarė Kynas, – jūsų laivas, misteri Simpsonai, yra Vidurio Afrikoje. Pažiūrėkime, kokių dar *terrae incognitae* atrado kiti bebaimiai šios klasės atradėjai.

Tai buvo tarsi likimo pirštas – tokie nutikimai labiau būdingi teatro scenai, o ne realiam gyvenimui. Hornbloueris jau iš anksto žinojo, kas bus, kai Kynas peržiūrės visų jų užrašus. Hornbloueris buvo vienintelis teisingai išsprendęs užduotį, visi kiti, užuot atėmę refrakcijos paklaidą, arba ją pridėjo, arba neteisingai sudaugino, arba, kaip kad Simpsonas, apskritai viską supainiojo.

– Sveikinu, misteri Hornbloueri, – pasakė Kynas. – Galite didžiuotis, esate vienintelis šioje proto milžinų minioje, sėkmingai išsprendęs užduotį. Kiek žinau, esate perpus jaunesnis už misterį Simpsoną. Jei iki sulaukdamas jo amžiaus padvigubinsite ir savo žinias, tai paliksite mus visus toli už nugaros. Misteri Boulzai, pasirūpinkite, kad misteris Simpsonas matematikos studijoms skirtų daugiau dėmesio.

Tai pasakęs kapitonas nuėjo tvindeku savo netvirta, mirtina liga sergančio žmogaus eisena, o Hornbloueris atsisėdo nudelbęs akis, nepajėgdamas atlaikyti į jį įsmeigtų žvilgsnių, gerai žinodamas, ką jie žada. Tą akimirką jis troško mirties ir meldė jos visą naktį.

Po dviejų dienų Hornbloueris išsikėlė į krantą, be to, kaip Simpsono pavaldinys. Abiem mičmanams buvo patikėtas

jūreivių būrys, kuris kartu su tokiais pat kitų eskadros laivų būriais buvo pasiųstas rinkti rekrūtų. Netrukus turėjo atvykti Vest Indijos konvojus, dauguma jo jūreivių bus paimti rekrūtais tučtuojau, vos pasiekę Lamanšą, o likusieji dirbti inkarus nuleidusiuose laivuose stengsis bet kokiomis priemonėmis prasmukti į krantą ir pasislėpti saugioje vietoje nuo rekrūtų gaudytojų. Eskadros būrių užduotis buvo atkirsti visus atsitraukimo kelius, apjuosti kordonu uostą ir išgaudyti bandančiuosius pasislėpti. Tačiau konvojus vis dar nesignalizavo, o pasirengimas jau buvo baigtas.

– Gyvenimas nuostabus, – tarė Simpsonas.

Jam tai buvo neįprasti žodžiai, bet ir aplinka buvo neįprasta: Simpsonas sėdėjo galiniame tavernos „Ėriukas“ kambaryje, priešais liepsnojantį židinį, patogiai įsitaisęs viename krėsle ir užkėlęs kojas ant kito, ant ranktūrio pasidėjęs puodelį alaus su džinu.

– Už Vest Indijos konvojų, – tarė Simpsonas truktelėdamas alaus. – Tegul užtrunka kuo ilgiau.

Simpsonas šią akimirką buvo geraširdiškumo įsikūnijimas: alus ir židinio šiluma pakėlė nuotaiką, o išgėręs dar buvo ne tiek, kad imtų kabinėtis. Hornbloueris sėdėjo kitoje židinio pusėje, siurbčiojo alų be džino, tyrinėjo Simpsoną ir, savo nuostabai, pastebėjo, kad pirmą kartą nuo atvykimo į „Justinianą“ akimirkos jo liūdesys nuslopo ir virto buku mauduliu, panašiu į tą, koks būna išrovus skaudamą dantį.

– Pasakyk tostą, berniuk, – tarė Simpsonas.

– Už Robespjero pralaimėjimą, – netvirtai pasakė Hornbloueris.

Tuomet atsivėrė durys ir įėjo dar du karininkai: vienas jų buvo mičmanas, antrasis – su leitenanto antpečiais. Pastarasis

buvo Čalkas iš „Galioto“, visų į krantą pasiųstų rekrūtų gaudytojų vadas. Net Simpsonas pasislinko, užleisdamas vyresniam karininkui vietą prie židinio.

– Konvojus vis dar nesignalizuoja, – paskelbė Čalkas. Paskui įdėmiai pažvelgė į Hornblouerį. – Rodos, dar neturėjau malonumo su jumis susipažinti.

– Misteris Hornbloueris – leitenantas Čalkas, – supažindino juos Simpsonas. – Misteris Hornbloueris pagarsėjo kaip mičmanas, susirgęs jūros liga Spithede.

Hornbloueris stengėsi nesikrimsti, kad Simpsonas pasakė šią pravardę. Jam pasirodė, kad Čalkas grynai iš mandagumo pakeitė pokalbio temą.

– Ei, patarnautojau! Ar džentelmenai išgers su manim po taurelę? Bijau, kad mums prieš akis ilgos laukimo valandos. Ar tinkamai paskirstėte savo žmones, misteri Simpsonai?

– Taip, sere.

Čalkas buvo veiklos žmogus. Jis pražingsniavo kambariu, paspoksojo pro langą į lietų, o kai atnešė gėrimus, pristatė savo mičmaną – Kaldvelą – kitiems dviem karininkams. Priverstinis neveiklumas jį akivaizdžiai nervino.

– Gal suloškime kortomis, kad prastumtume laiką? – pasiūlė jis. – Puiku! Ei, patarnautojau! Kortas, stalą ir daugiau šviesos.

Netrukus stalas buvo pristumtas prie židinio, prie jo pritraukti krėslai ir atneštos kortos.

– Ką lošime? – paklausė Čalkas apsidairydamas.

Kadangi jis buvo vienintelis leitenantas tarp mičmanų, bet koks jo pasiūlymas būtų turėjęs gerokai didesnį svorį, tad likusieji trys, žinoma, laukė, kol jis išsakys savo nuomonę.

– Dvidešimt vieną? Avigalvių žaidimas. Lu? Turtingų avi-

galvių žaidimas. Gal vistą? Tai galimybė mums palavinti savo kuklius talentus. Kaldvelas, kiek žinau, susipažinęs su šio žaidimo pradmenimis. Misteri Simpsonai?

Gabumų matematikai neturintis Simpsonas negalėjo būti geras visto lošėjas, tačiau pats apie save buvo geros nuomonės.

– Kaip pageidausite, sere, – tarė Simpsonas. Jis mėgo lošti ir šiam tikslui, jo požiūriu, vienodai tiko visi žaidimai.

– Misteri Hornbloueri?

– Su malonumu, sere.

Tai buvo ne šiaip tradicinis mandagus atsakymas. Hornbloueris buvo išėjęs gerą visto mokyklą: po motinos mirties jis lošė su savo tėvu, pastoriumi ir šio žmona kaip ketvirtas lošėjas. Vistas jau buvo tapęs jo aistra. Jis mėgaudavosi įmantriais galimybių apskaičiavimais bei poreikiu derinti drąsą ir atsargumą. Jo atsakyme nuskambėjęs įkarštis privertė Čalką dar kartą įdėmiai jį nužvelgti. Čalkas, pats geras kortų lošėjas, iškart pajuto artimą sielą.

– Puiku! – tarė jis vėl. – Tada perkelkime malką, paaiškės poros ir vietos. Kokie bus statymai, džentelmenai? Šilingas už kirtį ir ginėja už roberį? Taip? Tada sutarėm.

Kurį laiką lošimas vyko ramiai. Hornbloueriui iš pradžių į porą atiteko Simpsonas, paskui Kaldvelas. Beveik iškart tapo aišku, kad Simpsonas yra beviltiškas visto lošėjas, vienas iš tų, kurie visada pradeda nuo vienintelio turimo tūzo arba nuo vienintelės turimos kokios nors spalvos kortos, nors laiko rankose keturis kozirius. Bet pirmą partiją jis su Hornbloueriu laimėjo – jiems atiteko neįveikiamos kortos. Kitą partiją Simpsonas buvo poroje su Čalku ir pralošė, paskui vėl į partnerius gavo Čalką, ir juodu vėl pralošė. Simpsonas rydavo

akimis jam atitekusias geras kortas, o gavęs prastas dūsaudavo. Jis akivaizdžiai buvo vienas iš tų neišmanėlių, kuriems viskas tėra laisvalaikio praleidimas arba šiurkšti priemonė persiskirstyti pinigus, kaip kad lošimas kauliukais. Jis niekad nelaikė žaidimo nei sakraliniu ritualu, nei intelektinėmis pratybomis. Maža to, jis vis labiau prasilošė, o patarnautojas vis nešė gėrimus, kol galiausiai Simpsonas ėmė nenustygti vietoje, o jo veidas nukaito labiau nei liepsna židinyje. Jis buvo ir prastas lošėjas, ir blogas gėrikas, tad netgi pedantiškai mandagus Čalkas neištvėrė ir su palengvėjimu atsiduso, kai kitą kartą atsidūrė poroje su Hornbloueriu. Jie lengvai laimėjo partiją ir dar viena ginėja su keliais šilingais persikėlė į liesą Hornblouerio piniginę. Jam sekėsi geriausiai, o Simpsonas pralošė daugiausia. Hornbloueris vėl visiškai pasinėrė į žaidimo teikiamą malonumą, Simpsono nepasitenkinimo murmėjimą suprasdamas kaip bandymą išblaškyti priešininko dėmesį. Jis net nepagalvojo, kad tai gali būti pavojaus signalai, tačiau paskui staiga suvokė, kad už šiandieninę sėkmę jam gali tekti sumokėti kankinimais ateityje.

Dar kartą perkėlus malką jis vėl pakliuvo į porą su Čalku. Pirmus du dalijimus jie laimėjo. Paskui du kartus Kaldvelas su atvirai triumfuojančiu Simpsonu sužaidė visai neblogai. Po kito dalijimo Hornbloueris atliko drąsų ir rafinuotą lemiamą kirtį ne pačia aukščiausia turima korta – Simpsonas su džiaugsminga išraiška veide padėjo savo valetą ant Hornblouerio dešimtakės, bet greitai jo džiaugsmą pakeitė nusiminimas, nes suprato, kad juodu su Kaldvelu paėmė tik šešis kirčius. Susierzinęs jis perskaičiavo kortas dar kartą. Hornbloueris vėl padalijo kortas ir atvertė kozirį, o Simpsonas pradėjo ratą kaip paprastai, nuo tūzo, šitaip suteikda-

mas Hornbloueriui galimybę paimti kirtį. Jis turėjo stiprius kozirius ir gerą derinį gilių. Simpsonas kažką murmėdamas žvilgčiojo į savo kortas. Keista, bet jis vis dar nesuvokė paprastos tiesos, kad pradėjęs tūzu neišvengiamai turėsi pradėti ratą dar kartą, tik tuomet teks gerokai labiau pasukti galvą. Galiausiai jis pasiryžo ir vėl paėjo, Hornbloueris nukirto karaliumi ir tučtuojau padėjo kozirinį valetą. Jo džiaugsmui, valetas paėmė kirtį, jis vėl paėjo ir su Čalko dama jie pasiėmė dar vieną kirtį. Čalkas padėjo kozirinį tūzą, o Simpsonas nusikeikdamas mestelėjo karalių. Čalkas pradėjo giliais, kurių Hornbloueris turėjo penkis – tarp jų karalių ir damą. Hornblouerio dama paėmė kirtį. Kaldvelas arba Čalkas galėjo turėti tūzą. Hornbloueris pradėjo žema korta, visi sumetė tos pačios rūšies kortas, Čalkas – valetą, Kaldvelas – tūzą. Aštuoni giliai jau buvo kirsti, o Hornbloueris turėjo jų dar tris, nuo karaliaus iki dešimtakės – tris paskutinius kozirius, su kuriais buvo galima paimti kirtį. Kaldvelas padėjo būgnų damą, Hornbloueris atsakė tos pačios spalvos korta, o Čalkas nukirto tūzu.

– Likusios mano, – tarė Hornbloueris padėdamas savo kortas ant stalo.

– Ką turite galvoj? – paklausė Simpsonas su būgnų karaliumi rankoje.

– Penki kirčiai, – gyvai atsakė Čalkas. – Mes laimėjom.

– O iš kur jūs žinot, kad aš nenukirsiu daugiau? – nenurimo Simpsonas.

– Aš koziriais nukertu būgnus arba čirvus, o kas liko paimu trimis giliais, – paaiškino Hornbloueris. Padėtis jam buvo aiški kaip dukart du, įprasta žaidimo pabaiga. Jam buvo sunku suvokti, kad tokiems nevykusiems lošėjams kaip Simp-

sonas sudėtinga atsiminti penkiasdešimt dviejų kortų malką. Simpsonas numetė kortas.

– Kažkaip labai jau daug jūs žinote, – tarė jis. – Jūs pažįstate kortas iš nugarėlių ne blogiau nei iš priekio.

Hornbloueris nurijo seiles. Jis suprato, kad atėjo lemtinga akimirka. Dar prieš keletą sekundžių jis paprasčiausiai lošė kortomis ir tuo mėgavosi. Dabar susidūrė su gyvenimo ir mirties klausimu. Galva kunkuliavo nuo minčių. Kad ir kokia jauki būtų dabartinė aplinka, jis skausmingai prisiminė šlykščius kankinimus „Justiniane", į kurį turės grįžti. Tai buvo galimybė vienaip ar kitaip padaryti šiai kankynei galą. Hornbloueris prisiminė, kaip mąstydavo apie savižudybę, ir jo mintyse radosi veiksmų planas. Sprendimas kristalizavosi.

– Tai įžeidžiama pastaba, misteri Simpsonai, – prabilo jis ir apsidairęs susidūrė su staiga surimtėjusiomis Čalko ir Kaldvelo akimis, tik Simpsonas liko kvailai apdujęs. – Aš privalau pareikalauti satisfakcijos.

– Satisfakcijos? – karštai tarė Čalkas. – Na jau... Misteris Simpsonas tiesiog akimirką nesusivaldė. Aš tikras, kad jis pasiaiškins.

– Buvau apkaltintas sukčiavimu, – pasakė Hornbloueris. – Tokį dalyką sunkoka paaiškinti.

Jis stengėsi elgtis kaip suaugęs vyras. Maža to, stengėsi elgtis kaip žmogus, apimtas pasipiktinimo, nors iš tikrųjų jo nejuto, nes per daug gerai suprato, koks apkvaišęs savo žodžius pasakė Simpsonas. Bet pasitaikė galimybė, ir jis buvo pasiryžęs ja pasinaudoti, beliko tik įtikinamai atlikti mirtinai įžeisto žmogaus vaidmenį.

– Maža ką prišneki išgėręs, – tarė Čalkas, vis dar pasiryžęs išsaugoti taiką. – Esu tikras, kad misteris Simpsonas tai pasa-

kė juokais. Paprašykime atnešti dar vieną butelį ir išgerkime už draugystę.

– Su malonumu, – atsakė Hornbloueris, ieškodamas žodžių, kurie užkirstų kelią bet kokiam susitaikymui. – Jei misteris Simpsonas nedelsdamas jūsų abiejų, džentelmenai, akivaizdoje manęs atsiprašys ir pripažins, kad jo žodžiai buvo be jokio pagrindo ir nederami džentelmenui.

Kalbėdamas jis atsigręžė į Simpsoną ir įžūliai į jį pažvelgė, tarsi mojuodamas raudonu skuduru prieš bulių, ir tai sukėlė jo trokštamą Simpsono įsiūtį.

– Atsiprašyti *tavęs*, snargliau! – pratrūko Simpsonas, vienu metu užvaldytas alkoholio ir įžeisto orumo. – Niekada, velniai rautų.

– Girdėjote, džentelmenai? – paklausė Hornbloueris. – Aš buvau įžeistas, o misteris Simpsonas ne tik manęs neatsiprašo, bet ir toliau įžeidinėja. Man nelieka nieko kita, tik pareikalauti satisfakcijos.

Kitas dvi dienas iki Vest Indijos konvojaus atvykimo Čalko vadovaujami Hornbloueris ir Simpsonas gyveno keistą dviejų dvikovininkų, priverstų bendrauti vienas su kitu prieš mirtiną kovą, gyvenimą. Hornbloueris rūpestingai vykdė visus Simpsono įsakymus (tai būtų daręs bet kuriomis aplinkybėmis), o Simpsonas tuos įsakymus duodavo akivaizdžiai drovėdamasis ir jausdamasis nesmagiai. Per šias dvi dienas Hornbloueris išrutuliojo savo pradinę idėją. Jis turėjo laiko viskam apgalvoti, kai kartu su iš paskos žingsniuojančiu jūreiviu ėjo sargybą dokuose. Viską šaltai apskaičiuoti buvo ne sunkiau nei galimybes lošiant vistą – o nevilties kamuojamas septyniolikmetis kartais gali būti gana objektyvus. Negali būti nieko blogesnio už jo gyvenimą „Justiniane“, net mirtis (tai jis jau seniai nuspren-

dė). Dabar jam pasitaikė proga numirti lengvai, be to, turėjo masinančią galimybę pats nužudyti Simpsoną. Tą akimirką ši Hornblouerio mintis pakrypo kita linkme – naujas sumanymas buvo toks netikėtas, kad jam pakirto kojas, o iš paskos einantis sargybinis nespėjo sustoti ir į jį atsitrenkė.

– Meldžiu atleisti, sere, – atsiprašė viršila.

– Nieko tokio, – atsakė susimąstęs Hornbloueris.

Pirmiausia jis savo pasiūlymą išklojo Prestonui ir Danversui, šturmano padėjėjams, kurių vos grįžęs į „Justinianą" paprašė būti savo sekundantais.

– Mes, žinoma, sutinkame, – išgirdęs prašymą, tarė Prestonas, su abejone žvelgdamas į liesą jaunuolį. – Kaip jūs kausitės? Jūs esate įžeistoji pusė, tad galite rinktis ginklą.

– Mąsčiau apie tai nuo pat tada, kai jis mane įžeidė, – delsdamas viską iškloti pasakė Hornbloueris. Ne taip jau paprasta paaiškinti savo sumanymą.

– Jūs įgudęs valdyti špagą? – paklausė Danversas.

– Ne, – atsakė Hornbloueris. Tiesą sakant, jis niekad nebuvo jos laikęs rankose.

– Tada geriau pistoletai, – tarė Prestonas.

– Simpsonas greičiausiai geras šaulys, – pasakė Danversas. – Nenorėčiau būti jo taikiniu.

– Ramiau, – paskubom tarė Prestonas. – Negąsdink vyruko.

– Aš nebijau, – prabilo Hornbloueris, – aš pats apie tai jau galvojau.

– Ir taip ramiai apie tai kalbate? – nustebo Danversas.

Hornbloueris gūžtelėjo pečiais.

– Galbūt. Man vis vien. Bet, manau, galėtume suvienodinti galimybes.

– Kaip?

– Mes galėtume jas visiškai sulyginti, – pagaliau pasiryžęs tarė Hornbloueris. – Turime du pistoletus, vienas užtaisytas, kitas – ne. Mudu su Simpsonu išsirenkame ginklą nežinodami, kuris užtaisytas. Tada atsistojame per jardą vienas nuo kito ir šauname.

– Dieve mano! – sušuko Danversas.

– Kažin ar taip galima, – tarė Prestonas. – Vienas iš jūsų tikrai bus nužudytas.

– Nužudyti yra dvikovos tikslas, – atsakė Hornbloueris. – Jei sąlygos vienodos, manau, neturėtų kilti prieštaravimų.

– Tačiau ar jūs nepabūgsite? – suabejojo Danversas.

– Misteri Danversai... – prabilo Hornbloueris, bet įsikišo Prestonas.

– Mums užteks ir vienos dvikovos, – tarė jis. – Danversas norėjo pasakyti, kad jis pats tam nesiryžtų. Aptarsime tai su Klivlandu ir Hiteriu, pažiūrėsim, ką jie pasakys.

Po valandos apie pasiūlytas dvikovos sąlygas žinojo visas laivas. Simpsono nelaimei, jis laive neturėjo tikrų draugų: jo sekundantai Klivlandas ir Hiteris nebuvo linkę rūpintis jo interesais, tad šiek tiek dėl akių paprieštaravę sutiko su tokiomis dvikovos sąlygomis. Mičmanų kajutės tironas susilaukė bausmės už savo savivalę. Dalis karininkų jautė keistą cinišką malonumą, kita dalis karininkų ir jūreivių žiūrėjo į Hornblouerį ir Simpsoną su smalsumu, kokį kai kuriems žmonėms sukelia mirtis, tarsi abu priešininkai būtų pasmerkti pakarti. Vidurdienį leitenantas Mastersas liepė pakviesti Hornblouerį.

– Kapitonas man įsakė ištirti šios dvikovos aplinkybes, misteri Hornbloueri, – tarė jis. – Man nurodyta pasistengti, kad šis ginčas būtų išspręstas taikiai.

– Taip, sere.

– Kodėl atkakliai reikalaujate satisfakcijos, misteri Hornbloueri? Kaip suprantu, viskas tik dėl keleto neapgalvotų žodžių, pasakytų sėdint prie vyno ir kortų stalo.

– Misteris Simpsonas dviejų kito laivo karininkų akivaizdoje apkaltino mane sukčiavimu, sere.

Tai buvo esminis dalykas. Liudytojai buvo ne šio laivo įgulos nariai. Jei Hornbloueris būtų sutikęs laikyti Simpsono žodžius priekabių ieškančio girtuoklio blevyzgomis, būtų galima juos nuleisti negirdomis. Tačiau Hornbloueris sąmoningai viską pasuko taip, kad nutylėti buvo nebeįmanoma.

– Net ir tokiu atveju satisfakcija galima be dvikovos, misteri Hornbloueri.

– Jei misteris Simpsonas manęs atsiprašys minėtų džentelmenų akivaizdoje, aš būsiu visiškai patenkintas, sere.

Hornbloueris žinojo, kad Simpsonas nėra bailys ir greičiau mirs nei sutiks su tokiu oficialiu pažeminimu.

– Aišku. Kaip suprantu, jūs reikalaujate gana neįprastų dvikovos sąlygų?

– Tokių precedentų yra buvę, sere. Kaip įžeistoji pusė, aš turiu teisę rinktis bet kokias objektyvias sąlygas.

– Kalbate lyg užkietėjęs peštukas, misteri Hornbloueri.

Šios užuominos užteko, kad Hornbloueris suprastų, jog, užuot gražbyliavus, ateityje verčiau reikėtų prikąsti liežuvį. Jis stovėjo tylėdamas ir laukė, kol Mastersas užbaigs pokalbį.

– Vadinasi, jūs tvirtai pasiryžęs tęsti šį kruviną reikalą, misteri Hornbloueri?

– Taip, sere.

– Kadangi jūsų reikalaujamos sąlygos tokios keistos, kapitonas man įsakė asmeniškai dalyvauti dvikovoje. Informuoju jus, kad paprašysiu sekundantų tam pasiruošti.

– Taip, sere.

– Labai gerai, misteri Hornbloueri.

Mastersas nužvelgė nueinantį Hornblouerį dar įdėmiau nei tuomet, kai pamatė jį ant šio laivo denio pirmą kartą. Jis ieškojo silpnumo, dvejonių ar bent jau apskritai kokių nors žmogiškų jausmų požymių ir negalėjo jų įžvelgti. Hornbloueris priėmė sprendimą, apmąstė visus „už“ ir „prieš“, ir jo logika besivadovaujantis protas pakuždėjo jam, kad šaltakraujiškai apsisprendus dėl veiksmų plano kvaila pasiduoti nepatikimoms emocijoms. Jo reikalaujamos dvikovos sąlygos matematiškai buvo pačios palankiausios. Kažkada jis mąstė apie savižudybę kaip apie būdą atsikratyti Simpsono persekiojimo, dabar jis turės lygią galimybę atsikratyti jo pats nemirdamas. Be to, jei Simpsonas geriau už jį valdo špagą ir pistoletą (o taip turbūt ir yra), vienodos galimybės vis tiek matematiškai palankiausios. Tad nėra ko apgailestauti dėl tokio apsisprendimo.

Viskas puiku, apskaičiavimai nesugriaunami, bet Hornbloueris, savo nuostabai, pastebėjo, kad matematika – dar ne viskas. Tą niūrią popietę ir vakarą Hornbloueris keletą kartų pajuto, kaip, prisiminus, jog ryt rytą jo gyvybė bus pastatyta ant kortos, nerimas staiga užgniaužia gerklę. Viena galimybė iš dviejų, kad jis bus užmuštas, jo sąmonė užges, kūnas atšals, o gyvenimas, kad ir kaip sunku būtų tuo patikėti, be jo toliau tekės savo vaga. Nuo šios minties jį nukrėtė drebulys. Tokiems apmąstymams laiko jis turėjo, nes pagal dvikovų paprotį, kuris liepė kovos išvakarėse vengti susitikimų su būsimu priešininku, jis neišvengiamai turėjo būti vienumoje, kiek ta vienuma buvo įmanoma perpildytuose „Justiniano“ deniuose. Tą naktį kabindamas savo hamaką jis buvo pris-

lėgtas, jautė neįprastą nuovargį, o rengiantis drėgnoje tvindeko tvankumoje kamavo stipresnis nei įprasta šaltis. Jis susisuko į antklodę tikėdamasis, kad jos šiluma jį atpalaiduos, bet įtampa taip ir neatslūgo. Kartais prisnūsdavo, tačiau vėl pabusdavo apimtas nerimo ir minčių apie rytdieną. Jis daugybę kartų vartėsi nuo šono ant šono, klausydamas, kaip kas pusvalandį muša laivo varpas, ir jautė vis didesnę panieką savo paties bailumui. Galiausiai jis tarė sau, kad puiku, jog rytoj jo likimas priklausys nuo gryno atsitiktinumo, nes jei po tokios nakties turėtų pasikliauti savo rankos tvirtumu ar akies taiklumu, jį jau būtų galima laikyti lavonu.

Ši mintis padėjo užmigti, tad vieną ar dvi paskutines tos nakties valandas jis miegojo. Pabudo purtomas Danverso.

– Penki varpo dūžiai, – tarė Danversas. – Po valandos išauš. Kelkitės, jau laikas!

Hornbloueris vienmarškinis iššoko iš hamako ir atsistojo. Tvindeko tamsoje jis vos galėjo įžiūrėti Danversą.

– Pirmasis leitenantas leido mums pasiimti antrąjį tenderį, – pasakė Danversas. – Mastersas, Simpsonas ir visi likusieji jau išplaukė barkasu. O štai ir Prestonas.

Tamsoje šmėkštelėjo dar vienas miglotas siluetas.

– Pragariškai šalta, – tarė Prestonas. – Velniškai nesinori tokį rytą kišti nosies į lauką. Nelsonai, kur arbata?

Kol Hornbloueris movėsi kelnes, pasirodė kambuzo budėtojas. Hornblouerį nuo šalčio krėtė toks drebulys, kad net barškėjo arbatos puodelis jo laikomoje lėkštutėje. Bet arbata buvo gaivinanti ir jis godžiai ją išgėrė.

– Duokite dar vieną puodelį, – paprašė jis didžiuodamasis, kad tokią akimirką gali galvoti apie arbatą.

Kai jie įlipo į tenderį, buvo dar tamsu.

– Atsistumti, – liepė vairininkas ir laivelis atsiskyrė nuo laivo borto.

Stiprus šaltas vėjas papūtė į karančią burę ir tenderis pasuko poros švieselių, kurias galėjai įžiūrėti prieplaukoje, link.

– Užsakiau „Džordžo smuklėje“ karietą, – tarė Danversas. – Tikėkimės, ji mūsų laukia.

Karieta laukė, o vežėjas buvo ganėtinai blaivus, kad po naktinio lėbavimo galėtų suvaldyti savo arklį. Kai jie atsisėdo ir šiaudais apsidengė kojas, Danversas išsitraukė kišeninę gertuvę.

– Gurkštelėsite, Hornbloueri? – pasiūlė jis. – Šį rytą jums tvirtos rankos neprireiks.

– Ačiū, ne, – atsakė Hornbloueris. Tuščiu skrandžiu visai nesinorėjo alkoholio.

– Jie atvyks anksčiau už mus, – pareiškė Prestonas. – Mačiau, kaip barkasas pasuko atgal prieš mums pasiekiant prieplauką.

Pagal dvikovos etiketą, priešininkai turi atvykti į sutartą vietą atskirai. Bet grįžti pakaks ir vienos valties.

– Ir chirurgas su jais, – tarė Danversas. – Dievas žino, kam jis ten šiandien reikalingas.

Jis sukikeno, paskui su pavėluotu mandagumu pabandė užgniaužti juoką.

– Kaip jaučiatės, Hornbloueri? – paklausė Prestonas.

– Gana gerai, – atsakė Hornbloueris ir vos nepridūrė: „Kol negirdžiu tokių juokelių.“

Karieta pakilo į kalvos viršūnę ir sustojo prie laukymės. Kita karieta jau laukė, auštant jos žibinto šviesa atrodė geltona.

– Štai ir jie, – tarė Prestonas. Silpnoje šviesoje buvo gali-

ma įžiūrėti keletą miglotų siluetų, stovinčių ant apšerkšnijusios žemės šalia dygiakrūmio.

Jiems artėjant, šmėstelėjo kiek atokiau nuo kitų stovinčio Simpsono veidas. Jis buvo išblyškęs, ir Hornbloueris pastebėjo, kad Simpsonas lygiai kaip ir jis nervingai ryja seiles. Prie jų priėjo Mastersas ir, kaip paprastai, smalsiai nužvelgė Hornblouerį.

– Atėjo laikas baigti šį kivirčą, – tarė jis. – Mūsų šalis dabar kariauja. Tikiuosi, misteri Hornblouerį, jūs sutiksite išsaugoti gyvybę karaliaus tarnybai ir nebereikalausite dvikovos.

Hornbloueris pažvelgė į Simpsoną, o Danversas atsakė už jį:

– Ar misteris Simpsonas pasirengęs tinkamai atitaisyti skriaudą?

– Misteris Simpsonas pasiruošęs išreikšti apgailestavimą dėl šio incidento.

– Tai ne satisfakcija, – tarė Danversas. – Tai ne atsiprašymas, o jūs turite sutikti, kad atsiprašyti čia būtina, sere.

– O ką pasakys jūsų įgaliotojas? – laikėsi savo Mastersas.

– Įgaliotojas tokiomis aplinkybėmis neturi kalbėti, – atsakė Danversas, žvilgtelėjęs į Hornblouerį, šis pritariamai linktelėjo.

Visa tai buvo taip pat neišvengiama kaip vežti nuteistąjį budelio vežimėliu. Ir lygiai taip pat kankinama. Kelio atgal nebebuvo. Hornbloueris nė neabejojo, kad Simpsonas neatsiprašys, o neatsiprašius ši istorija privalo baigtis kruvina atomazga. Viena galimybė iš dviejų, kad po penkių minučių jo jau nebebus gyvo.

– Taigi jūs laikotės savo, džentelmenai? – paklausė Mastersas. – Turėsiu tai konstatuoti savo ataskaitoje.

– Mes laikomės savo, – atsakė Prestonas.

– Tuomet belieka tik išspręsti šį bjaurų klausimą. Pistoletus patikėjau gydytojui Heplvaitui.

Jis apsisuko ir nuvedė juos prie kitos grupės – Simpsono, Hiterio, Klivlando ir gydytojo Heplvaito. Pastarasis – raudonskruostis storulis prisiekusio girtuoklio veidu – paėmęs už vamzdžių rankose laikė pistoletus. Netgi tokią ankstybę jis šypsojosi girta šypsena ir šiek tiek svirduliavo.

– Jaunieji kvailiai lieka ištikimi savo kvailybei? – paklausė jis, bet visi ignoravo šį tokią akimirką nederamą klausimą.

– Taigi, – tarė Mastersas. – Štai pistoletai, abu, kaip matote, užtaisyti paraku, bet vienas su kulka, o kita – be, kaip ir numatyta dvikovos sąlygose. Siūlau mesti monetą, kad nustatytume, kuriam kuris ginklas atiteks. Taigi, džentelmenai, ar neprieštaraujate, kad moneta neatšaukiamai paskirtų jūsų įgaliotojams pistoletus – pavyzdžiui, jei iškris skaičius, misteriui Simpsonui atiteks šis pistoletas? O gal tegu tas, kuris atspės monetą, pats renkasi ginklą? Noriu kiek įmanoma sumažinti sąmokslo galimybę.

Hiteris, Klivlandas, Danversas ir Prestonas apsikeitė abejojančiais žvilgsniais.

– Tegul tas, kuris atspės, pats renkasi, – galiausiai tarė Prestonas.

– Puiku, džentelmenai. Spėkite, misteri Hornbloueri.

– Skaičius! – sušuko Hornbloueris, kai auksinė ginėja pakilo į orą.

Mastersas pagavo monetą ir prispaudė delnu.

– Skaičius, – tarė jis pakeldamas delną ir rodydamas monetą jį apspitusiems sekundantams. – Rinkitės.

Heplvaitas ištiesė abu pistoletus Hornbloueriui – viename buvo mirtis, o kitame – gyvenimas. Baisi akimirka. Padėti galėjo tik grynas atsitiktinumas. Hornbloueris prisivertė ištiesti ranką.

– Renkuosi šitą, – tarė jis. Palietęs pistoletą pajuto nuo jo sklindantį ledinį šaltį.

– Padariau viską, ką turėjau, – pasakė Mastersas. – Dabar jūsų eilė, džentelmenai.

– Paimkite pistoletą, Simpsonai, – tarė Heplvaitas. – O jūs su savuoju atsargiau, misteri Hornbloueri. Jūs pavojingas visuomenei.

Jis vis dar piktdžiugiškai šypsojosi, kad kažkas pateks į mirtiną pavojų, o jis pats – ne. Simpsonas paėmė Heplvaito ištiestą pistoletą. Jo akys susidūrė su Hornblouerio akimis, tačiau jose nebuvo jokios išraiškos.

– Atstumo matuoti nėra prasmės, – pasakė Danversas. – Vieta taip pat neturi reikšmės. Žemė čia gana lygi.

– Labai gerai, – tarė Hiteris. – Stosite čia, misteri Simpsonai?

Prestonas pamojo Hornbloueriui prieiti. Buvo nelengva atrodyti guviam ir nerūpestingam. Prestonas paėmė jį už peties ir pastatė priešais Simpsoną, beveik surėmė juos nosimis – taip arti, kad buvo galima užuosti nuo Simpsono sklindantį alkoholio tvaiką.

– Paskutinį kartą klausiu, džentelmenai, – garsiai sušuko Mastersas. – Ar sutinkate susitaikyti?

Niekas neatsakė, tik Hornbloueriui atrodė, kad mirtinoje tyloje visi girdi, kaip pašėlusiai daužosi jo širdis. Tylą nutraukė Hiterio šūktelėjimas:

– Mes nesusitarėme, kas duos ženklą! Kas tai padarys?

– Paprašykime tai padaryti misterio Masterso, – pasakė Danversas.

Hornbloueris nesidairė aplink. Jis žiūrėjo į pilką dangų virš dešiniosios Simpsono ausies – kažkodėl negalėjo žiūrėti jam į akis ir nežinojo, kur žiūri Simpsonas. Juto mirties artumą – galimas daiktas, netrukus kulka perskros jo širdį.

– Jei niekas neprieštarauja, džentelmenai, ženklą duosiu aš, – išgirdo jis sakant Mastersą.

Pilkas dangus buvo neišraiškingas. Hornbloueris žvelgė į pasaulį galbūt paskutinį kartą, o akys buvo tarsi užrištos. Vėl prabilo Mastersas.

– Aš pasakysiu „vienas, du, trys", – tarė jis. – Štai su tokiomis pauzėmis. Po paskutinio žodžio, džentelmenai, galite šauti. Ar jūs pasiruošę?

– Taip, – beveik prie pat savo ausies išgirdo sakant Simpsoną Hornbloueris.

– Taip, – tarė Hornbloueris ir pats nepažino savo balso.

– Vienas, – pasakė Mastersas. Hornbloueris pajuto Simpsono pistoleto vamzdį prie savo šonkaulių ir pats pakėlė ginklą.

Tą akimirką jis nusprendė, kad jei kulka užtaisytas pistoletas atiteko jam, jis nežudys Simpsono, todėl pakėlęs ginklą stengėsi nutaikyti jį į Simpsono petį. Pakaks ir lengvos žaizdos.

– Du, – tęsė Mastersas. – Trys. Ugnis!

Hornbloueris paspaudė gaiduką. Pasigirdo spragtelėjimas ir iš pistoleto vamzdžio pakilo debesis dūmų. Sprogo parakas ir tiek – pistoletas buvo neužtaisytas; ir jis žinojo, kad tuoj mirs. Po sekundės dalelės pasigirdo kitas spragtelėjimas ir iš Simpsono pistoleto, įremto į Hornblouerio širdį, pakilo kamuolys dūmų. Jie abu stovėjo sustingę, iš lėto bandydami suvokti, kas nutiko.

– Nepataikė, prisiekiu Dievu! – sušuko Danversas.

Juos apsupo sekundantai.

– Duokite man tuos pistoletus! – pasakė Mastersas, paimdamas ginklus iš juos vos benulaikančių rankų. – Kulka gali būti užstrigusi, o mums nereikia, kad pistoletas dabar iššautų.

– Kuris buvo užtaisytas? – degdamas smalsumu paklausė Hiteris.

– Šito mums geriau nežinoti, – atsakė Mastersas greitai sumaišydamas pistoletus rankose.

– Kaip dėl antro bandymo? – paklausė Danversas.

Mastersas metė į jį tiesų ir nepalenkiamą žvilgsnį.

– Antro bandymo nebus, – pasakė jis. – Garbė visiškai apginta. Šie du džentelmenai puikiai išlaikė išbandymą. Niekas dabar nepaniekins misterio Simpsono, jei jis išreikš apgailestavimą dėl šio nutikimo, ir niekas nepaniekins misterio Hornblouerio, jei jis priims šį pareiškimą.

Heplvaitas ėmė kvatotis.

– Jūsų veidai! – nugriaudėjo jis tapšnodamas sau per šlaunis. – Jei matytumėt, kaip dabar atrodot! Didingi kaip galvijai!

– Misteri Heplvaitai, – tarė Mastersas, – jūsų elgesys nepakenčiamas. Džentelmenai, karietos mūsų laukia, tenderis prieplaukoje taip pat. Ir manau, bus geriausia, jei mes visi, įskaitant misterį Heplvaitą, vyksime pusryčiauti.

Konfliktas tuo ir galėjo baigtis. Karštos kalbos visuose eskadros laivuose apie neįprastą dvikovą ilgainiui nurimo, tačiau dabar visi buvo girdėję apie Hornblouerį, ir ne kaip apie mičmaną, kuris susirgo jūros liga Spithede, o kaip apie žmogų, šaltakraujiškai pasirinkusį vienodas galimybes. Bet „Justiniane“ sklido kitokios šnekos.

– Misteris Hornbloueris prašo leidimo su jumis pasikalbėti, sere, – vieną rytą raportuodamas kapitonui pasakė misteris Klėjus, pirmasis leitenantas.

– Atsiųskite jį pas mane, – atsakė Kynas ir atsiduso.

Po dešimties minučių beldimas į kajutės duris pranešė, kad atėjo labai įpykęs jaunuolis.

– Sere! – prabilo Hornbloueris.

– Numanau, ką norite pasakyti, – tarė Kynas.

– Tie pistoletai buvo neužtaisyti! Abu!

– Turbūt Heplvaitas išpliurpė, – atsakė Kynas.

– Kaip suprantu, sere, tai buvo padaryta jūsų įsakymu.

– Jūs visiškai teisus. Aš daviau tokį įsakymą misteriui Mastersui.

– Tai nepateisinama savivalė, sere! – norėjo pasakyti Hornbloueris, tačiau sakant daugiaskiemenius žodžius jam susipynė liežuvis ir frazė nuskambėjo ne taip oriai, kaip kad jis tikėjosi.

– Galbūt ir taip, – kantriai atsakė Kynas, kaip visada tvarkydamas popierius ant savo stalo.

Kapitono šaltakraujiškumas sutrikdė Hornbloueri, atsakydamas jis tik kažką burbtelėjo.

– Aš išgelbėjau gyvybę karaliaus tarnybai, – tęsė Kynas, kai Hornbloueris nutilo. – Jauną gyvybę. Niekas nenukentėjo. Kita vertus, judu su Simpsonu įrodėte savo drąsą. Dabar abu žinote, kad galite žiūrėti mirtinam pavojui į akis, visi kiti taip pat tai žino.

– Jūs įžeidėte mano garbę, sere, – pradėjo Hornbloueris savo iš anksto paruoštą kalbą, – yra tik vienas būdas atitaisyti šią skriaudą.

– Prašom nusiraminti, misteri Hornbloueri, – su skaus-

minga veido išraiška Kynas atsilošė krėsle ir pasiruošė kalbėti. – Privalau priminti jums vieną naudingą karinio jūrų laivyno taisyklę: jaunesnysis karininkas negali iškviesti į dvikovą vyresniojo karininko. Priežastis akivaizdi – būtų per daug lengva kopti karjeros laiptais. Jaunesniojo iššūkis vyresniajam – nusižengimas, kurį svarsto karinis tribunolas, misteri Hornbloueri.

– Ak! – tyliai šūktelėjo Hornbloueris.

– Dabar duosiu vieną naudingą patarimą, – tęsė Kynas. – Jūs kovėtės dvikovoje ir garbingai joje pasirodėte. Tai gerai. Niekada daugiau nebekovokite – bus dar geriau. Kad ir kaip būtų keista, kai kuriems žmonėms dvikovos skonis ima patikti taip, kaip kraujo skonis tigrams. Jie niekada nebūna geri karininkai ir niekada nebūna populiarūs tarp įgulos narių.

Tai išgirdęs Hornbloueris suprato, kad įkarštis, su kuriuo jis įžengė į kapitono kajutę, buvo sukeltas iššūkio teikiamo jaudulio. Šis jausmas galėjo būti liguistas pavojų troškimas – ir toks pat liguistas troškimas akimirksniu atsidurti visų dėmesio centre. Kynas laukė atsakymo, tačiau Hornbloueris nerado žodžių.

– Suprantu, sere, – tarė jis pagaliau.

Kynas vėl sujudėjo savajame krėsle.

– Noriu su jumis dar apie kai ką pasikalbėti, misteri Hornbloueri. Kapitono Pelju laive „Nenuilstantysis“ yra laisva vieta dar vienam mičmanui. Kapitonas Pelju mėgsta lošti vistą, o jo laive nėra gero ketvirto lošėjo. Mes su juo sutarėme patenkinti jūsų prašymą perkelti, jei tokį prašymą pateiksite. Neabejoju, kad ambicingas jaunas karininkas pasinaudos galimybe tarnauti fregatoje.

– Fregatoje! – sušuko Hornbloueris.

Visi buvo girdėję apie Pelju reputaciją ir sėkmę. Šlovė, kilimas karjeros laiptais, piniginės premijos už užgrobtus priešo laivus – viso to galėjo tikėtis Pelju laive tarnaujantis karininkas. Konkurencija dėl paskyrimo į „Nenuilstantįjį" turėtų būti didžiulė – tai galimybė, pasitaikanti kartą gyvenime. Hornbloueris buvo džiaugsmingai besutinkąs, tačiau geriau pagalvojęs susilaikė.

– Jūs labai malonus, sere, – pasakė jis. – Net nežinau, kaip jums atsidėkoti. Bet jūs mane priėmėte mičmanu ir, žinoma, aš turiu likti su jumis.

Perkreiptą Kyno veidą nušvietė šypsena.

– Nedaugelis tai pasakytų, – tarė jis. – Tačiau primygtinai reikalauju, kad priimtumėte pasiūlymą. Aš negyvensiu tiek ilgai, kad galėčiau įvertinti jūsų ištikimybę. Šiame laive jums ne vieta. Šis laivas skirtas niekam tikusiam kapitonui – nepertraukite manęs – nusikamavusiam pirmajam leitenantui ir seniems mičmanams. O jums reikia būti ten, kur yra galimybė žengti į priekį. Siūlydamas jums priimti kapitono Pelju kvietimą, aš galvoju apie naudą mūsų tarnybai, misteri Hornbloueri – ir man bus ramiau, jei jūs kvietimą priimsite.

– Klausau, sere, – atsakė Hornbloueris.

2 skyrius

RYŽIŲ KROVINYS

Vilkas įsmuko į avidę. Kiek tik užmatė akys, neramūs ir pilki Biskajos įlankos vandenys buvo nusėti baltais taškeliais – laivų burėmis. O jų, nepaisydami stipraus brizo, visi laivai buvo iškėlę pavojingai daug, nes nuo to priklausė jų išsigelbėjimas. Išimtis buvo kapitono sero Edvardo Pelju vadovaujama Jo Didenybės fregata „Nenuilstantysis". Toli Atlanto vandenyne, už šimtų mylių nuo čia, vyko didis mūšis, kuriame linijiniai laivai bandė atsakyti į klausimą: kas – Anglija ar Prancūzija – taps jūrų valdove. O čia, Biskajos įlankoje, prancūzų konvojų užpuolė ir persekiojo britų fregata: prisivijusi ji užimdavo pasirinktą laivą, o paskui griebdavosi naujos aukos. „Nenuilstantysis" netikėtai pasirodė iš pavėjinės pusės, tad sprukti šita kryptimi nebuvo jokių galimybių, ir dabar gremėzdiški prekybiniai laivai buvo priversti manevruoti prieš vėją. Visi jie gabeno maisto produktus, kurių taip nerimastingai laukė revoliucinė Prancūzija (jos ekonomika dėl politinių sukrėtimų buvo leisgyvė), o visų jų įgulos troško išvengti angliško kalėjimo. „Nenuilstantysis" prisivydavo laivą, paskui vienas

kitas šūvis – ir naujoji trispalvė vėliava nustodavo plevėsuoti ant gafelio. Tada dalis fregatos įgulos, trofėjinė komanda, paskubomis persikeldavo į užimtą laivą, kad nuplukdytų jį į Angliją, o pats „Nenuilstantysis“ nusivydavo naują auką.

Ant „Nenuilstančiojo“ škancų vaikštinėjantis Pelju siuto dėl kiekvienos priverstinės gaišaties. Beidevindu* plaukę konvojaus laivai pakėlė visas bures ir plačiai išsisklaidė, o tai reiškė, kad jei fregata gaiš, bent keli prancūzų laivai turės galimybę išsigelbėti. Pelju nelaukė, kol grįš fregatos valtys: į pasidavusį laivą jis paprasčiausiai nusiųsdavo karininką su ginkluotu būriu, ir vos tik trofėjinė komanda nusiirdavo, jis vėl liepdavo pakelti grotmarselį ir nuskubėdavo paskui naują auką. Brigas, kurį jie šią akimirką persekiojo, neskubėjo pasiduoti. Ilgoji devynių svarų „Nenuilstančiojo“ pirmagalio patranka griaudėjo ne kartą: neramioje jūroje nelengva gerai prisitaikyti, o brigas atkakliai laikėsi savo kurso vis dar tikėdamasis stebuklingai išsigelbėti.

– Puiku, – suniurzgėjo Pelju. – Pats prašaisi. Tai še tau.

Taikytojai dabar nutaikė patranką į patį laivą, o ne šalia jo.

– Ne į korpusą, velniai griebtų, – sušuko Pelju, nes vienas sviedinys pataikė į brigą pavojingai arti vaterlinijos. – Šitaip jį paskandinsit.

Ar dėl sėkmės, ar dėl geresnio prisitaikymo, kitas šūvis buvo labiau vykęs. Stropai dingo nuo fokstiebio topo, burės nukaro ant pakrypusių rėjų, o pats brigas pasisuko tiesiai į vėją. „Nenuilstantysis“ priplaukė prie jo ir ėmė dreifuoti, pasirengęs bet kada atidengti ugnį iš viso borto patrankų. Tokios grėsmės akivaizdoje brigo vėliava nusileido.

---

* Beidevindas – priešinis vėjas.

– Koks čia brigas? – sušuko Pelju į garsintuvą.

– „Marie Galante“, iš Bordo, – išvertė prancūzų kapitono atsakymą šalia Pelju stovintis karininkas. – Prieš dvidešimt keturias dienas išvyko iš Naujojo Orleano, gabena ryžių krovinį.

– Ryžių! – pakartojo Pelju. – Kai grįšim namo, aš jį parduosiu už apvalią sumelę. Brigo talpa, sakyčiau, du šimtai tonų. Įgula – daugiausia dvylika žmonių. Trofėjinei komandai užteks keturių vyrų ir mičmano.

Jis apsidairė aplink tarsi ieškodamas įkvėpimo kitam įsakymui.

– Misteri Hornbloueri!

– Taip, sere!

– Pasiimkite keturis vyrus iš tenderio įgulos ir persikelkite į brigą. Misteris Somsas duos jums mūsų koordinates. Nuplukdykite brigą į bet kurį Anglijos uostą ir ten raportavęs laukite tolesnių įsakymų.

– Klausau, sere.

Durklu ir pistoletu ginkluotas Hornbloueris stovėjo savo poste, kuris taip pat buvo ant škancų, prie dešiniojo borto karonados – matyt, būtent todėl ir atkreipė į save kapitono dėmesį. Ilgai galvoti nebuvo kada, nes Pelju akivaizdžiai nekantravo. „Nenuilstantysis“ buvo karinėje parengtyje, vadinasi, Hornblouerio jūrinė skrynia apačioje paversta operacinio stalo dalimi, taigi iš jos nieko nepasiimsi, teks išvykti tiesiog kaip stovi. Tenderis jau priplaukė prie „Nenuilstančiojo“ laivagalio, Hornbloueris nubėgo prie laivo borto ir šūktelėjo ten sėdintiesiems, stengdamasis, kad jo balsas skambėtų kuo vyriškiau. Leitenanto įsakymu tenderis pasisuko į fregatą nosimi.

– Štai mūsų platuma ir ilguma, misteri Hornbloueri, – tarė šturmanas Somsas, tiesdamas jam popieriaus lapelį.

– Ačiū, – atsakė Hornbloueris ir įsidėjo jį į kišenę.

Jis nerangiai užlipo ant bizanruslenio ir pažvelgė žemyn į tenderį. Laivas ir valtis sūpavosi beveik vienu metu panardindami nosis į jūrą. Atstumas tarp jų atrodė siaubingai didelis. Barzdotas jūreivis tenderio pirmagalyje per vargus užkabino ilgą laivakablį už ruslenio. Hornbloueris akimirką dvejojo: jis gerai žinojo, kad yra nerangus ir kerėpliškas – knygų žinios yra nenaudingos, kai reikia šokti iš vieno laivo į kitą – bet jis privalėjo šokti, nes už nugaros buvo nenustygstantis iš nekantrumo Pelju, be to, į jį žiūrėjo tenderio ir viso laivo įgula. Geriau jau šokti ir nusilaužti sprandą arba tapti pajuokos objektu nei užlaikyti laivą. Delsti negalima, vienintelis pasirinkimas – šokti. „Nenuilstančiojo“ šturmanas, galbūt įsakius Pelju, leido laivo nosiai šiek tiek pakilti virš vandens, tad įstrižinė banga pakėlė fregatos laivagalį. Kaip tik tą akimirką, kai laivo laivagalis ėmė leistis, tenderio nosis pakilo. Hornbloueris įsidrąsino ir šoko. Jis nusileido ant planšyro ir sekundės dalelę susvirduliavo. Pagriebęs jaunuolį už švarko atlapų barzdotas jūreivis trūktelėjo jį į save, tad Hornbloueris iš valties neiškrito, tačiau ėmė virsti į priekį. Net tvirta jūreivio ranka neįstengė jo išlaikyti – jis nulėkė žemyn galva ant antrojo suolelio irkluotojų rankų. Hornbloueris lyg patrankos sviedinys trenkėsi į jūreivių kūnus ir vos neprarado sąmonės atsimušęs į raumeningus jų pečius, bet galiausiai per vargus atsistojo.

– Atsiprašau, – sumurmėjo jis irkluotojui, į kurį atsimušė krisdamas.

– Nieko tokio, sere, – atsakė arčiausiai sėdintis jūreivis,

tikras jūrų vilkas, tatuiruotas ir į kaselę surištais plaukais. – Jūs visai lengvutis.

Nuo laivagalio į Hornblouerį žvelgė tenderiui vadovaujantis leitenantas.

– Plaukite į brigą, sere, – paprašė Hornbloueris. Leitenantas įsakė tenderiui apsisukti, o Hornbloueris taip pat nuėjo į laivagalį.

Jį maloniai nustebino, kad nepastebėjo nei kreivų pašaipių šypsenėlių, nei paniekos. Įlipti į mažą valtį iš didelės fregatos nėra paprasta netgi ramioje jūroje. Galimas daiktas, kiekvienas sėdintis tenderyje bent kartą tokiomis aplinkybėmis buvo griuvęs žemyn galva. O kariniame jūrų laivyne, ar bent jau „Nenuilstančiajame", nebuvo įprasta juoktis iš žmogaus, kuris neišsisukinėdamas stengiasi, kiek tik gali.

– Jūs perimsite vadovavimą brigui? – paklausė leitenantas.

– Taip, sere. Kapitonas įsakė man pasiimti keturis jūsų vyrus.

– Tuomet geriau imkite įgudusius dirbti ant topų, – tarė leitenantas, apžvelgdamas brigo takelažą. Fokstiebio topo rėja buvo pavojingai pakibusi, o kliverio falas tiek atsipalaidavo, kad vėjo blaškoma burė plaikstėsi su kurtinamu triukšmu. – Pažįstate šiuos vyrus? Ar geriau man juos parinkti?

– Būčiau labai jums dėkingas, sere.

Leitenantas sušuko keturias pavardes, jų savininkai iškart atsiliepė.

– Jei neleisit jiems gerti, rūpesčių neturėsite, – tarė leitenantas. – Nenuleiskit akių nuo prancūzų įgulos. Jei užsimiršite, nespėsite nė mirktelėti ir jie užvaldę laivą nugabens jus tiesiai į prancūzų kalėjimą.

– Klausau, sere, – atsakė Hornbloueris.

Tenderis jau sūpavosi prie brigo borto. Vanduo tarp abiejų laivų baltavo nuo irklų suplaktų putų. Tatuiruotas jūreivis paskubom pasiderėjęs su suolo kaimynu įsidėjo į kišenę gabalą tabako – kaip ir Hornbloueris, jūreiviai paliko savo mantą fregatoje – ir užšoko ant grotruslenio. Užlipus antram jūreiviui, abu jie sustojo ir laukė, kol Hornbloueris per vargus užsiropš ant besisupančio laivo. Pavojingai balansuodamas jis stovėjo ant priekinio irkluotojų suolelio. Brigo grotruslenis buvo gerokai žemiau, palyginti su „Nenuilstančiuoju", tačiau dabar reikėjo šokti į viršų. Vienas jūreivis prilaikė jį už peties.

– Palaukite, sere, – tarė jis. – Pasiruoškite. Dabar šokite, sere.

Tarsi varlė sulenkęs galūnes Hornbloueris pritūpė ir šoko. Jo rankos pasiekė vantus, bet keliai nuslydo. Kaip tik tą akimirką brigas pasviro, Hornbloueris iki pusės paniro į vandenį ir vantai išsprūdo jam iš rankų, bet jo laukiantys jūreiviai griebė jį už riešų ir įtraukė į laivą. Paskui užšoko ir likusieji du jūreiviai. Su Hornbloueriu priešaky visi jie patraukė ant denio.

Pirmiausia, ką Hornbloueris pamatė, buvo ant liuko dangčio sėdintis ir iš butelio geriantis vyras – jis buvo taip užsivertęs butelį, kad šio dugnas styrojo nukreiptas tiesiai į dangų. Jis buvo ne vienas, aplink liuką sėdėjo dar keletas žmonių, jie taip pat gėrė, perduodami butelį iš rankų į rankas. Kai Hornbloueris priartėjo, laivas pakrypo ir dar vienas tuščias butelis palei jo kojas nuriedėjo tiesiai į špigatą*. Vienas šviesiaplaukis prancūzas pakilo juos pasitikdamas ir akimirką stovėjo mosikuodamas rankomis ir vartydamas akis, tarsi

* Špigatai – angos vandeniui nutekėti.

būtų pasiryžęs pasakyti kažką baisiai svarbaus, tačiau niekaip nerastų tinkamų žodžių.

– Prakeikti anglai, – galiausiai iškošė jis angliškai ir su trenksmu atsisėdo ant liuko dangčio. Dar po akimirkos jis atsigulė ir pasikišęs po galva ranką susiruošė miegoti.

– Dievaži, – tarė šalia Hornblouerio stovintis jūreivis, – jie veltui laiko nešvaistė.

– Kad taip mums šitaip, – pritarė kitas.

Prie liuko dangčio stovėjo dėžė, joje dar buvo likęs ketvirtis rūpestingai užantspauduotų butelių. Jūreivis paėmė vieną ir smalsiai apžiūrėjo. Hornblouerui nereikėjo prisiminti leitenanto įspėjimo – po išsikėlimų į krantą su rekrūtų gaudytojų būriais jis netruko patirti, kad Britanijos jūreiviai mėgsta taurelę. Jei jis žiūrės pro pirštus, jau po valandos su juo atvykę jūreiviai bus tokie pat girti kaip prancūzai. Hornblouerui mintyse iškilo baisus paveikslas: su apgadintu laivu ir girta įgula jis dreifuoja Biskajos įlankoje.

– Padėkite atgal, – įsakė jis.

Dėl įtampos jo paauglišką balsas pasidarė spigus kaip keturiolikmečio, tad butelį rankoje laikantis jūreivis sudvejojo.

– Padėk atgal, ar girdi? – pakartojo nevilties apimtas Hornbloueris.

Tai buvo pirma nepriklausoma jo vadovaujama užduotis, o aplinkybės – tokios neįprastos. Susijaudinimas pažadino jo gyvą temperamentą, o racionalus protas kuždėjo, kad jeigu jūreiviai jam nepaklus dabar, tai nepaklus niekada. Už diržo jis turėjo pistoletą ir dabar palietė delnu jo rankeną. Vargu ar Hornbloueris būtų jį išsitraukęs ir panaudojęs (juolab kad ir parakas buvo šlapias, kaip jis vėliau, mąstydamas apie šį įvykį, piktai sau priekaištavo), bet jūreivis, dar kartą į jį žvilgtelėjęs,

padėjo butelį atgal. Incidentas baigėsi, reikėjo apsispręsti, ką daryti toliau.

– Nuveskite šiuos žmones į baką, – įsakė jis. – Ir ten uždarykite.

– Klausau, sere.

Beveik visi prancūzai galėjo paeiti patys, tik tris iš jų teko tempti į baką už apykaklių.

– Stokitės ir eikite čionai, – tarė vienas britų jūreivis. Šiuos žodžius jis ištarė angliškai, tačiau mėgdžiodamas prancūzų tartį: matyt, manė, kad belaisviai šitaip jį geriau supras.

Juos pasitikęs prancūzas staiga atsibudo ir susivokė, kad yra velkamas į pirmagalį. Jis išsiveržė iš jūreivių rankų ir atsigręžė į Hornblouerį.

– Aš būti karininkas, – laužyta anglų kalba tarė jis rodydamas į save. – Aš su jais neiti.

– Išveskite jį! – sušuko Hornbloueris. Tvyrant tokiai įtampai jam mažiausiai rūpėjo ginčai dėl niekniekių.

Jis nuvilko dėžę prie borto ir sumetė butelius į jūrą. Matyt, tai būta kokios nors ypatingos rūšies vyno, kurį prancūzai nutarė išgerti, kad jis neatitektų anglams. Bet Hornbloueris nesuko sau dėl to galvos: britų jūreiviui nesvarbu, nuo ko pasigerti – aukščiausios rūšies bordo ar kariško romo. Paskutinis butelis išlėkė per bortą dar nesuvarius visų prancūzų į baką, tad Hornbloueris turėjo laiko apsižvalgyti. Jis žvelgė aukštyn į sviedinio apgadintą takelažą, bet stiprus brizas ausyse ir nepaliaujamas kliverio bumbsėjimas neleido susikaupti. Visos burės buvo nukarusios. Likimo valiai palikto šturvalo valdomas laivagalis mėšlungiškai trūkčiodamas pasisukdavo taip, kad vėjas nebepūstų į bures ir tuomet brigas staiga sustodavo lyg nirtulingas arklys prieš kliūtį. Horn-

bloueris ir jo matematinis protas jau gana gerai išmanė, kaip derinti burių ir priešburių pusiausvyrą tvarkinguose, gerai valdomuose laivuose. O čia ši pusiausvyra buvo sutrikdyta, ir dabar Hornbloueris turėjo spręsti jėgos veikimo plokštumoje problemą. Grįžo jo vyrai. Akivaizdu buvo mažų mažiausiai viena: pavojingai pakibusi fokstiebio topo rėja gali bet kada nukristi ir pridaryti įvairiausios žalos. Buvo būtina dreifuoti, ir Hornbloueris jau numanė, kaip tai padaryti. Įsakymą mintyse jis suformulavo kai tik laiku, kad niekas nepastebėtų jo dvejonių.

– Galines rėjas pririškite prie kairiojo borto, – įsakė jis. – Prie brasų, vyrai.

Jūreiviai puolė vykdyti įsakymo, o pats Hornbloueris atsargiai priėjo prie vairo. Keletą kartų jis buvo vairavęs laivą, kai mokėsi šio darbo paslapčių „Nenuilstančiajame" prižiūrimas paties kapitono Pelju, tačiau prie šturvalo nesijuto tvirtai. Hornbloueris palietė pirštais stipinus, tačiau šie jam pasirodė visai svetimi. Jis nedrąsiai pabandė pasukioti vairą. Pasirodė, kad viskas ne taip jau sudėtinga. Pririšus galines rėjas brigas iškart ėmė plaukti tolygiau, laivas vėl tapo logiška konstrukcija, o tuomet stipinai tarsi prilipo prie jo jautrių pirštų. Hornbloueris sprendė vairo veikimo problemą ne tik protu – empiriškai jo jausmai darė tą patį. Jis suprato, kad dabar jau galima be jokio pavojaus palikti pritvirtintą šturvalą be priežiūros, tad užkabino ant stipino kobinį ir nuėjo. „Marie Galante" skrodė jūrą ramiai ir tvarkingai.

Šį kartą jūreiviai nesuabejojo jo kompetencija. Bet apžiūrėjęs virvių raizginį ant fokstiebio, Hornbloueris neturėjo nė menkiausio supratimo, kaip šią problemą išspręsti. Tiesą pasakius, jis net nelabai suvokė, kur ta problema. Tačiau jo

pavaldiniai – itin patyrę jūreiviai, tad greičiausiai su tokiais pažeidimais buvo susidūrę daugybę kartų. Pirmiausia, tiksliau – viskas, ką jam reikia padaryti, tai patikėti šį darbą jų atsakomybei.

– Kas iš jūsų labiausiai patyręs? – paklausė jis stengdamasis kalbėti kuo trumpiau, kad niekas nepastebėtų drebančio balso.

– Metju, sere, – po pauzės atsakė vienas iš jų ir parodė nykščiu į tatuiruotą jūreivį su kasele, ant kurio Hornbloueris užgriuvo tenderyje.

– Labai gerai. Aš skiriu jus viršila, Metju. Tučtuojau imkitės darbo ir viską sutvarkykite priekyje. O aš turiu daug darbo čia, laivagalyje.

Apimtas nervinės įtampos Hornbloueris apmirė, tačiau Metju paprasčiausiai atidavė pagarbą.

– Klausau, sere, – tarė jis kaip niekur nieko.

– Pirmiausia imkitės kliverio, kol jis dar nesuplyšo į gabalus, – įsakė gerokai padrąsėjęs Hornbloueris.

– Klausau, sere.

– Vykdykite.

Jūreiviai nuėjo, o Hornbloueris grįžo į laivagalį. Priėjęs prie juto jis nuėmė nuo kobinio žiūroną ir apžvelgė horizontą. Tolumoje buvo matyti keli laivai. Artimiausi, kiek jis galėjo įžiūrėti, buvo „Nenuilstančiojo“ aukos: iškėlę visas bures užgrobtieji laivai skubėjo į Angliją. Kiek toliau, priešvėjinėje pusėje, jis įžvelgė ir paties „Nenuilstančiojo“ marselius: fregata persekiojo konvojaus likučius – lėtus ir nepaslankius laivus ji jau buvo pavijusi ir užėmusi, tad kiekvienos naujos gaudynės reikalavo vis daugiau laiko. Netrukus Hornblouerio brigas liko vienas jūros platybėse, už trijų šimtų mylių nuo Anglijos.

Trys šimtai mylių – tai dvi dienos pučiant palankiam vėjui. Bet kiek truks kelionė, jei vėjas pasikeis?

Hornbloueris padėjo žiūroną. Jūreiviai jau triūsė pirmagalyje, o jis nusileido žemyn ir apžiūrėjo tvarkingas karininkų kajutes: dvi vienvietės turbūt priklausė kapitonui ir šturmanui, o dvivietė buvo skirta bocmanui ir kokui arba dailidei. Paskui jis aptiko įvairių atsargų prikrautą patalpą ir suprato, jog tai sandėlis. Durys tabalavo ant vyrių su spynoje paliktu ryšuliu raktų. Matyt, prancūzų kapitonas, pamatęs, kad pasprukti nuo anglų nepavyks, net nebesivargino užrakinti durų, kai atėjo čia paimti dėžės vyno. Hornbloueris užrakino sandėlį ir įsidėjo raktus į kišenę. Staiga jis pasijuto vienišas – pirmą kartą pajuto, kokia vienatvė slegia vadovaujantį žmogų atviroje jūroje. Hornbloueris grįžo į denį. Jį pamatęs Metju atskubėjo į laivagalį ir atidavė pagarbą.

– Meldžiu atleisti, sere, bet mums prireiks skrysčių, kad pakeltume tą rėją.

– Gerai.

– Be to, mums reikia daugiau rankų, sere. Ar galiu pristatyti prie darbo ir keletą prancūzų?

– Jei pajėgsite su jais susitvarkyti, galite. Ir jeigu kas nors iš jų pakankamai blaivus.

– Manau, susitvarkysiu, sere. Ir su girtais, ir su blaiviais.

– Puiku.

Būtent šią akimirką Hornbloueris, karčiai sau priekaištaudamas, suvokė, kad parakas jo pistolete greičiausiai sudrėkęs. Ir jis niekino save už tai, kad pasikliovė savo pistoletu iš naujo jo neužtaisęs po nuotykio tenderyje. Metju patraukė į pirmagalį, o Hornbloueris vėl nulėkė į apačią. Jis prisiminė, kad kapitono kajutėje matė dėžutę su pistoletais ir mažą pa-

rakinę su maišeliu kulkų. Jis užtaisė abu kapitono pistoletus, vėl įpylė parako į savąjį ir grįžo į denį su trimis pistoletais už diržo. Kaip tik tuo metu iš bako pasirodė pustuzinis jo vyrų baksnojamų prancūzų. Hornbloueris atsistojo ant juto: jis plačiai pražergė kojas, sudėjo rankas už nugaros ir pabandė nutaisyti abejingo ir savim pasitikinčio žmogaus išraišką. Po valandos sunkaus darbo su skrysčiais, rėja buvo pakelta ir ant jos vėl suplevėsavo burė.

Darbui artėjant prie pabaigos, Hornbloueris staiga tarsi pabudo prisiminęs, kad po kelių minučių turės nustatyti kursą. Jis vėl puolė į apačią, susirado jūrlapius, skriestuvus ir liniuotes. Hornbloueris išsitraukė suglamžytą popieriaus skiautę su koordinatėmis, taip nerūpestingai įgrūstą kišenėn, kai prieš akis buvo aktualesnė problema – persikelti iš „Nenuilstančiojo" į tenderį. Hornbloueris pasibaisėjo pagalvojęs, kaip neatsakingai tą akimirką jis elgėsi su šiuo popieriaus lapeliu. Jis ėmė suvokti, kad nors gyvenimas kariniame jūrų laivyne atrodo kaip perėjimas nuo vieno iššūkio prie kito, iš tikro tai vienas nenutrūkstantis iššūkis, tad sprendžiant iškilusią problemą visada būtina planuoti, kaip spręsi kitą. Jis palinko prie jūrlapio, pažymėjo koordinates, paskui nubrėžė reikiamą kursą. Nuo minties, kad tai ne akademinė užduotis, atliekama prižiūrint ramiajam misteriui Somsui, o kai kas, nuo ko priklauso jo gyvybė ir reputacija, apėmė nemalonus jausmas. Hornbloueris patikrino savo brėžinius, paskui nustatė kursą ir, bijodamas jį pamiršti, užsirašė ant lapelio.

Tad kai fokstiebio rėjos topas buvo pritaisytas, kai kaliniai buvo vėl suvaryti atgal į baką, o Metju pažvelgė į Hornblouerį laukdamas tolesnių nurodymų, šis jau žinojo, ką įsakyti.

– Plauksime pavėjui, – tarė jis. – Metju, nusiųskite kurį nors vyrą prie šturvalo.

Hornbloueris atsirėmė rankomis į brasą. Vėjas buvo nestiprus, tad jis juto, kad vyrai suvaldys brigą, dabar plaukiantį su visomis iškeltomis burėmis.

– Koks kursas, sere? – paklausė jūreivis prie šturvalo, ir Hornbloueris įkišęs ranką į kišenę išsitraukė popieriaus lapelį.

– Šiaurės rytai–šiaurė, – perskaitė jis.

– Šiaurės rytai–šiaurė, – pakartojo vairininkas ir visas bures iškėlusi „Marie Galante" pasisuko Anglijos krantų link.

Artėjo naktis. Horizonto platybėse nebuvo matyti nė vieno laivo. Hornbloueris žinojo, kad kažkur toli, už jo regėjimo lauko, turi būti daugybė laivų, tačiau tai nesumažino vienatvės pojūčio, užgulusio jį kartu su tamsa. Reikėjo tiek daug visko padaryti, tiek daug visko atsiminti, o visa atsakomybė gulė ant jo laibų pečių. Reikia bake užrakinti belaisvius, reikia paskirti budėtojus, galų gale netgi tokia paprastutė problema, kaip būtinybė rasti titnagą ir skiltuvą, kad galėtum užsidegti naktouzo lempą. Pirmagalyje reikia sargybinio, kuris ne tik stebėtų jūrą, bet ir prižiūrėtų belaisvius. Dar vienas jūreivis būtinas laivagalyje prie šturvalo. Likę du tegul kiek numinga – juk bet kuriai burei pakelti ar nuleisti reikės visos įgulos. Vakarienė skurdi – vanduo iš statinės ir džiūvėsiai iš laivo sandėlio. Be to, reikia nuolat stebėti oro sąlygas. Buvo jau visai sutemę, o Hornbloueris vis dar vaikštinėjo po denį.

– Kodėl neinate miegoti, sere? – paklausė vairininkas.

– Prigulsiu vėliau, Hanteri, – atsakė Hornbloueris, stengdamasis neišsiduoti, kad tokia mintis jam tiesiog neatėjo į galvą.

Jis žinojo, kad patarimas protingas, ir pabandė jo paklausyti. Nusileidęs žemyn jis griuvo ant kapitono gulto, bet užmigti, žinoma, nepavyko. Kai išgirdo, kaip pirmagalyje budintis sargybinis šaukia gretimoje kajutėje miegančius kitus du jūreivius, kad šie pakeistų budėtojus, jis neištvėrė, šoko iš gulto ir pakilo į denį pažiūrėti, ar viskas gerai. Įsitikinęs, kad Metju galima pasikliauti, Hornbloueris nusileido žemyn, bet dar net nespėjus prigulti, nauja mintis vėl privertė jį pašokti ant kojų. Hornblouerio oda pašiurpo, o visą ankstesnį pasitenkinimą savimi išstūmė baisus nerimas. Užlėkęs ant denio jis nuėjo į pirmagalį, kur prie bušprito sėdėjo Metju.

– Vis dar nepatikrinta, ar brigas neleidžia vandens, – eidamas į laivo priekį Hornbloueris paskubomis suformulavo savo žodžius taip, kad Metju nepasijustų apkaltintas, bet kad kaltė nekristų ir ant jo paties, nes tai galėtų pakenkti drausmei.

– Teisybė, sere, – atsakė Metju.

– Vienas „Nenuilstančiojo“ sviedinys kliudė brigą, – tęsė Hornbloueris. – Ar smarkiai pažeista?

– Tiksliai nežinau, sere, – tarė Metju. – Tuo metu buvau tenderyje.

– Privalome apžiūrėti vos prašvitus, – pasakė Hornbloueris. – O dabar išmatuokime triume vandens lygį.

Tai buvo drąsūs žodžiai. „Nenuilstančiajame“ Hornbloueris buvo paskubom apmokomas įvairiausių jūrininkystės paslapčių, tad jam teko padirbėti prižiūrimam kiekvienos srities vadovui. Vieną kartą su dailide jis matavo ir vandens lygį triume – tik nežinia, ar pavyks jam šiame laive rasti reikiamų prietaisų.

– Klausau, sere, – nedvejodamas atsakė Metju ir nuėjo prie laivagalio pompos. – Jums prireiks lempos, sere. Tuoj atnešiu.

Kai jis grįžo su žibintu ir apšvietė prie pompos kabantį rankinį lotą, Hornbloueris iškart susigaudė, ką su juo daryti. Jis nuėmė prietaisą ir įstatė jo trijų pėdų ilgio strypą į vandens lygiui triume matuoti skirtą kiaurymę. Tuomet pačiu laiku susizgribo ir vėl ištraukęs strypą įsitikino, kad jis sausas. Paskui ėmė leisti jį žemyn, po truputį vis atleisdamas virvę, kol galiausiai pasigirdo malonus ausiai duslus bumbtelėjimas į laivo dugną. Hornbloueris ėmė traukti strypą atgal, o Metju pakėlė žibintą. Jaudulio apimtas Hornbloueris puolė tyrinėti ištraukto strypo.

– Nė lašelio, sere! – sušuko Metju. – Sausas lyg vakar išgertas puodelis.

Hornbloueris buvo maloniai nustebintas. Kiekvienas laivas, kad ir po truputį, bet leidžia vandenį. Netgi tvarkingajame „Nenuilstančiajame“ jūreiviai neišvengiamai turėjo kasdien paplušėti prie pompos. Hornbloueris nežinojo, kaip tai vertinti – kaip keistą atvejį ar kaip nieko gera nežadantį neįtikimą faktą. Tačiau Metju akivaizdoje jis norėjo atrodyti neperžvelgiamas ir ramus.

– Hm, – pagaliau išspaudė jis. – Labai gerai, Metju. Suvyniokite virvę.

Faktas, kad „Marie Galante“ visiškai neleidžia vandens, būtų padėjęs Hornbloueriui užmigti, tačiau vos jam nusileidus į kajutę, netrukus į duris pabeldė Metju ir pranešė prastas naujienas: sustiprėjęs vėjas staiga pakeitė kryptį.

– Mes nebegalime laikytis šio kurso, sere, – baigdamas tarė jis. – O vėjas darosi vis šuoruotesnis.

– Gerai, tuoj pakilsiu į denį. Sušaukite ir visus kitus, – piktai atsakė Hornbloueris. Šį jo irzlumą buvo galima paaiškinti staigiu pabudimu, tačiau iš tikro tai tebuvo bandymas paslėpti susijaudinimą.

Su tokia maža įgula Hornbloueris negalėjo rizikuoti ir leisti sau būti netikėtai užkluptam oro permainų. Jis netruko suvokti, kad nieko negalima daryti paskubomis. Hornbloueris atsistojo prie šturvalo, o keturi jo jūreiviai surifavo marselius ir naitovu pritvirtino visus laivo daiktus, kuriuos galėjo nuplauti audra. Visa tai truko pusę nakties, ir į darbo pabaigą tapo visiškai akivaizdu, kad pasisukęs vėjas pučia iš šiaurės, tad „Marie Galante" nebegalės plaukti ankstesniu kursu. Hornbloueris perdavė šturvalą vienam iš jūreivių, o pats nusileido į kajutę prie jūrlapių, bet šie tik patvirtino jo pesimistinius apskaičiavimus: plaukdami šiuo halsu prieš vėją, jie neapiplauks Ušanto salos. Turėdamas tokią mažą įgulą, jis negalėjo pasikliauti viltimi, kad vėjas pasikeis. Viskas, ką jis buvo skaitęs ar girdėjęs, įspėjo jį apie pavėjinio kranto pavojų. Liko tik viena – pasukti laivą overštagu*. Hornbloueris grįžo į denį sunkia širdimi.

– Keisti kursą fordevindu**, – įsakė jis, bandydamas kalbėti misterio Boltono, jaunesniojo leitenanto iš „Nenuilstančiojo", maniera.

Jie sėkmingai pakeitė brigo kryptį ir ėmė plaukti kairiuoju halsu prieš vėją. Dabar laivas, be abejonės, tolo nuo pavojingų Prancūzijos pakrančių, bet jis taip pat tolo ir nuo gimtosios Anglijos – pasiekti ją per dvi dienas nebeliko jokios

---

* Overštagas – laivo pasukimas kertant vėjo krypties liniją.

** Fordevindas – vėjo kryptis, sutampanti su laivo kursu.

vilties. Kartu Hornbloueriui neliko ir jokios vilties tą naktį pamiegoti.

Maždaug metai prieš įstojant į karinį jūrų laivyną Hornbloueris lankė neturtingo prancūzų emigranto pamokas – jis mokė jaunuolį prancūzų kalbos, muzikos ir šokių. Labai greitai vargšas emigrantas pastebėjo, kad Hornbloueris visiškai neturi klausos ir išmokyti jį šokti – neįmanoma užduotis, tad norėdamas būti vertas jam mokamų pinigų nutarė susitelkti tik į prancūzų kalbą. Didžioji dalis to, ko jis mokė, visam laikui įstrigo puikioje Hornblouerio atmintyje. Tiesa, jis niekad nemanė, kad prancūzų kalbos jam kada nors prireiks, bet dabar paaiškėjo, kad klydo: auštant prancūzų kapitonas primygtinai pareikalavo su juo pasikalbėti. Belaisvis pats šiek tiek kalbėjo angliškai, bet Hornbloueris maloniai nustebo, kai pastebėjo, kad susikalbėti prancūziškai jiems sekasi kur kas geriau (po to, kai Hornbloueris įveikė drovumą ir užsikirsdamas pratarė šia kalba keletą žodžių).

Pirmiausia kapitonas puolė prie vandens statinaitės ir godžiai atsigėrė. Jis, žinoma, buvo nesiskutęs ir po dvidešimties valandų, praleistų perpildytame bake, kur mirtinai nusigėrusį jį nutempė anglai, atrodė apsiblausęs.

– Mano žmonės alkani, – tarė kapitonas. Pats jis neatrodė alkanas.

– Ir manieji, – atsakė Hornbloueris. – Aš pats, beje, taip pat.

Hornbloueriui atrodė, kad kalbant prancūziškai būtinai reikia ir gestikuliuoti, tad jis pirmiausia mostelėjo ranka į savo jūreivius, o paskui patapšnojo ir sau per krūtinę.

– Tarp mano žmonių yra kokas, – tarė kapitonas.

Prireikė šiek tiek laiko aptarti paliaubų sąlygoms. Prancūzams buvo leista išeiti į denį, o kokui pažadėta duoti maisto

produktų, kad visiems laive paruoštų valgyti. Šios malonės galios iki pusiaudienio, ir iki tol prancūzai pasižada nebandyti užimti laivo.

– Gerai, – galiausiai tarė kapitonas.

Hornbloueris įsakė išleisti prancūzų įgulą, ir vos tik šie pasirodė ant denio, kapitonas puolė su koku gyvai aptarinėti būsimų pietų. Netrukus iš kambuzo kamino ėmė kilti viliojantis dūmelis.

Tuomet kapitonas pažvelgė į pilką dangų, į tvirtai surifuotus marselius, paskui žvilgtelėjo į naktouzo kompasą.

– Priešpriešinis vėjas kelionei į Angliją, – tarė.

– Taip, – trumpai atsakė Hornbloueris. Jis nenorėjo, kad prancūzas pastebėtų jo nerimą ir kartėlį.

Kapitonas, rodos, atidžiai įsiklausė į plaukiančio brigo skleidžiamus garsus.

– Kažkaip sunkokai jis plaukia, ar ne? – tarė jis.

– Galbūt, – atsakė Hornbloueris. Jis nepažinojo „Marie Galante“, kaip ir apskritai jokio laivo, tad šiuo klausimu nuomonės neturėjo, bet nenorėjo parodyti ir savo nemokšiškumo.

– Vandens neleidžia? – paklausė kapitonas.

– Ne, vandens neradom, – atsakė Hornbloueris.

– A! – šūktelėjo kapitonas. – Bet triume jūs jo ir nerasit. Mes gabename ryžių krovinį, turite tai atsiminti.

– Taip, – tarė Hornbloueris.

Kai jis suvokė, ką pasakė kapitonas, tik didžiulėmis valios pastangomis sugebėjo išsaugoti išorinę ramybę. Juk ryžiai sugeria visą į laivą patenkantį vandenį! Ir nors kiekvienas lašelis mažina laivo plūdrumą, pastebėti vandens triume neįmanoma.

– Vienas jūsų prakeiktos fregatos sviedinys kliudė brigo korpusą, – tarė kapitonas. – Juk apžiūrėjote pažeidimus?

– Žinoma, – drąsiai sumelavo Hornbloueris.

Tačiau nutaikius akimirką ir pasikalbėjus su Metju akis į akį, šis iškart paniuro.

– Kur pataikė sviedinys, sere? – paklausė jis.

– Regis, kažkur į kairįjį bortą, prie nosies.

Abu jie palinko per bortą.

– Nieko negaliu įžiūrėti, sere, – tarė Metju. – Nuleiskite mane žemyn ant švartfalo, gal ką nors pamatysiu, sere.

Hornbloueris jau buvo linkęs sutikti, bet paskui persigalvojo.

– Aš pats nusileisiu ir pažiūrėsiu, – tarė jis.

Jis pats gerai nesuvokė motyvų, privertusių jį ištarti šiuos žodžius: iš dalies tai buvo noras viską pamatyti savo akimis, iš dalies – jam įdiegtas požiūris, kad negalima įsakyti daryti to, ko negalėtum atlikti pats. Bet svarbiausia – jis troško nubausti save už aplaidumą.

Metju su Karsonu aprišo jį švartfalu ir nuleido per bortą. Hornbloueris pakibo virš kunkuliuojančios jūros. Laivas pakrypo, jis paniro į jūrą ir akimirksniu kiaurai permirko. Brigui sūpuojantis į šonus, Hornbloueris atsispirdavo nuo borto, o paskui vėl į jį atsimušdavo. Lyną laikantys jūreiviai lėtai ėjo laivagalio link, leisdami Hornbloueriui apžiūrėti visą virš vandens iškilusį brigo bortą, tačiau sviedinio padarytos skylės nebuvo matyti. Tai jis ir pasakė Metju, kai buvo vėl pakeltas ant denio.

– Matyt, ji žemiau vaterlinijos, sere, – tarė Metju, garsiai ištardamas tai, kas sukosi paties Hornblouerio mintyse. – Jūs tikras, kad sviedinys kliudė laivą, sere?

– Taip, aš tikras, – atkirto Hornbloueris.

Dėl miego stokos, nerimo ir kaltės jausmo jo nuotaika dabar buvo tokia, kad jis tegalėjo kalbėti šiurkščiai arba apsipilti ašaromis. Bet Hornbloueris jau neabejojo dėl kito žingsnio – jis apsisprendė dar keliamas atgal į laivą.

– Pasuksime kitu halsu ir imsime dreifuoti, tada pabandysime vėl, – tarė jis.

Pasukus kitu halsu laivas pakryps į kitą pusę, tad sviedinio pramušta skylė, jei ji yra, bus nebe taip giliai po vandeniu. Laukdamas, kol brigas pasisuks, Hornbloueris juto, kaip vanduo varva nuo jo permirkusių drabužių. Vėjas buvo smarkus ir šaltas, tačiau drebėjo jis ne nuo šalčio, o iš nekantrumo. Dabartinis brigo pasvirimas leido jam tvirčiau įsiremti į bortą. Jūreiviai nuleido Hornblouerį tiek, kad kojomis jis pasiekė prie laivo dugno priaugusias kriaukles ir kitus jūros gyvius, kurie per visas audras ir vėtras keliauja kartu su laivais. Tada jūreiviai patraukė laivagalio link, traukdami paskui save ir palei bortą kabantį Hornblouerį. Ir tik pačiame laivagalyje, už fokstiebio, jis rado tai, ko ieškojo.

– Stop! Čia! – sušuko jis stovintiesiems denyje, stengdamasis neišduoti jį apėmusios nevilties. Jį tempiantis švartfalas sustingo. – Nuleiskit žemiau! Dar dviem pėdom!

Dabar Hornbloueris paniro į vandenį iki pečių, o brigui palinkus, jis staiga pajuto, kaip jūra savo mirtinai pavojingais gniaužtais jį visiškai apsemia. Čia, dviem pėdom žemiau vaterlinijos, netgi laivui dreifuojant šiuo halsu, žiojėjo dantyta pėdos pločio skylė, kurios forma labiau priminė kvadratą nei apskritimą. Hornblouerui net pasirodė, kad jis girdi, kaip kunkuliuojančios jūros vanduo plūsta į laivą, tačiau tai galėjo būti ir jo vaizduotės žaismas.

Jis sušuko įgulai denyje, kad vėl jį ištrauktų. Visi stovėjo nekantraudami išgirsti, ką jis pasakys.

– Dvi pėdos žemiau vaterlinijos? – perklausė Metju. – Brigas plaukė prieš vėją, o kai mes į jį pataikėme, jis, žinoma, pakrypo ant kairiojo šono. Turbūt tada ir pakilo jo pirmagalis. Dabar laivas, be abejo, dar labiau nusėdo.

Tai buvo svarbiausia: kad ir ką jie darytų, kad ir kaip pakreiptų brigą, vanduo vis tiek sieks borto skylę. Plaukdami dabartiniu halsu jie artėja prie Prancūzijos, jei pasuktų kitu, skylė atsidurtų dar giliau po vandeniu. Kuo daugiau vandens pateks į laivą, tuo labiau jis grims, o kuo labiau grims, tuo stipresnis bus vandens spaudimas pro šią skylę. Reikia ją kaip nors užtaisyti. Kaip tai padaryti, Hornbloueriui pakuždėjo skaityti jūreivystės vadovėliai.

– Mes privalome padaryti iš burės lopą ir užtaisyti skylę, – pareiškė jis. – Pakvieskite prancūzus.

Burės lopas – tai kažkas panašaus į didžiulį pūkuotą skudurą, supintą iš daugybės pusiau palaidų virvelių. Toks lopas nuleidžiamas po laivo dugnu ir įstatomas į skylę. Pūkuota masė taip standžiai užpildo angą, kad sulaiko išorinį spaudimą, ir vanduo nebepatenka į vidų.

Prancūzai nesiveržė padėti. Laivas jiems nebepriklausė, jie buvo gabenami į anglų kalėjimą, tad netgi mirtinas pavojus nesugebėjo įveikti jų apatijos. Praėjo kiek laiko, kol buvo rastas atsarginis bramselis (Hornbloueris manė, kad kuo tvirtesnis brezentas – tuo geriau) ir kol pavyko priversti prancūzus supjaustyti burę į atraižas, jas supinti ir išplaušoti. Prancūzų kapitonas pritūpęs denyje stebėjo šį darbą.

– Penkerius metus praleidau plaukiojančiame kalėjime Portsmute, – tarė jis. – Penkerius metus.

– Mat kaip, – atsiliepė Hornbloueris.

Kitu metu jis gal ir būtų pajutęs užuojautą, tačiau dabar jam per daug rūpėjo savos bėdos, be to, buvo sustiręs nuo šalčio. Hornbloueris ketino ne tik esant galimybei vėl palydėti prancūzų kapitoną į Anglijos kalėjimą, bet ir tuojau pat nusileisti į jo kajutę ir ką nors pasisavinti iš jo drabužių.

Apačioje Hornbloueriui pasirodė, kad brigo skleidžiami garsai – jūra plaukiančio medinio laivo girgždesys – pasidarė garsesni nei įprasta. Dabar jie plaukė lengvai, beveik dreifuodami, tačiau pertvaros girgždėjo taip, lyg laivas plauktų siaučiant audrai. Hornbloueris atmetė šias mintis kaip per daug įaudrintos savo vaizduotės vaisių, bet kol jis nusišluostė, apšilo ir apsirengė geriausią kapitono kostiumą, visos abejonės dingo. Brigas girgždėjo nuo įrąžos.

Hornbloueris grįžo į denį pažiūrėti, kaip einasi darbas. Po kelių minučių vienas prancūzas, siekdamas naujos atraižos, staiga sustingo ir įsistebeilijo į denį. Jis palietė ranka lentų siūles, paskui pakėlė akis ir, sugavęs Hornblouerio žvilgsnį, jį pasikvietė. Hornbloueriui net nereikėjo stengtis suprasti prancūzo beriamų žodžių – viskas buvo aišku ir iš gestų: denio siūlės buvo šiek tiek prasižiojusios, o pro jų tarpus sunkėsi derva. Hornbloueris stebėjo šį reiškinį nieko nesuprasdamas – siūlės skleidėsi gal vienos ar dviejų pėdų plote, likusi denio dalis atrodė ganėtinai patvari. Vis dėlto ne! Dabar, kai atkreipė į tai dėmesį, Hornbloueris pamatė, kad ir kiek toliau yra keli ruoželiai, kur pro siūles veržiasi derva. Šito jis negalėjo paaiškinti nei remdamasis savo kuklia patirtim, nei plačiu apsiskaitymu. Prancūzų kapitonas taip pat išpūtęs akis spoksojo į denį.

– Dieve mano! – sušuko jis. – Ryžiai! Ryžiai!

Hornbloueris nesuprato, ką prancūziškai reiškia žodis *riz*, tad kapitonas treptelėjo koja į denį ir parodė žemyn.

– Krovinys! – sušuko jis paaiškindamas. – Jis... jis padidėjo.

Metju stovėjo šalia jų, ir nors prancūziškai nemokėjo nė vieno žodžio, viską suprato.

– Ar aš teisingai išgirdau, sere, kad brigas pilnas ryžių? – paklausė jis.

– Taip.

– Vadinasi, tai jie. Ryžiai prisigėrė vandens ir išbrinko.

Ir jis buvo teisus. Sausi ryžiai vandenyje gali padvigubinti ar net patrigubinti savo tūrį, tad brigo krovinys išbrinko ir ėmė plėšti laivo siūles – Hornbloueris prisiminė tą nenatūralų girgždesį apačioje. Siaubinga akimirka... Hornbloueris žvalgėsi po priešiškai nusiteikusią jūrą ieškodamas įkvėpimo ir paramos, tačiau nerado nei vieno, nei kito. Turėjo praeiti kelios sekundės, kol jis įstengė prabilti ir elgtis taip, kad pavojaus akivaizdoje būtų išsaugotas jūrų karininko orumas.

– Reikia kuo greičiau užtaisyti skylę borte, – tarė jis, tačiau jo balsas nuskambėjo ne itin natūraliai. – Paskubinkite prancūzus.

Norėdamas, kad jausmai ir mintys nurimtų, Hornbloueris ėmė vaikštinėti po denį, tačiau prancūzų kapitonas nepaliko jo ramybėje.

– Sakiau, kad laivas sunkiai plaukia, – tarė šis Jobo guodėjas. – Jis nusėdęs.

– Eikite velniop, – angliškai atsakė jam Hornbloueris, nes nesugalvojo, kaip šią frazę pasakyti prancūziškai.

Staiga jis po kojomis pajuto stiprų smūgį, tarsi kas plaktuku būtų tvojęs į denio apačią. Panašu, kad laivas pamažu yra į gabalus.

– Paskubėkit su ta bure! – atsigręžęs į dirbančiuosius suriko Hornbloueris ir išsyk ant savęs supyko – jo balso tonas akivaizdžiai išdavė nederamą susijaudinimą.

Pagaliau iš penkių pėdų pločio burės gabalo buvo padarytas lopas. Perkišę virves per jo kilpas visi nuskubėjo į pirmagalį nuleisti šio gniutulo palei bortą žemyn ir užkimšti juo skylę. Hornbloueris nusimetė drabužius, tačiau ne dėl to, kad brangintų kapitono nuosavybę, o paprasčiausiai norėdamas, kad jie liktų sausi.

– Noriu pats viską pamatyti, – tarė jis. – Metju, paruoškite švartfalą.

Nuogam ir šlapiam Hornbloueriui atrodė, kad vėjas jį perpučia kiaurai. Laivui supantis jis vis atsimušdavo į bortą ir po kiekvieno tokio susidūrimo pajusdavo nutrintos odos skausmą. Be to, jį be paliovos čaižė nenuilstančios palei laivą siaučiančios bangos. Tačiau vis dėlto jis su didžiuliu pasitenkinimu stebėjo, kaip iš burės pasiūtu lopu užkemšama skylė ir kaip visą angą uždengęs pūkuotas gniutulas giliai įdumba. Dabar jis galėjo būti tikras, kad pramuštas bortas užtaisytas tvirtai. Hornbloueris šūktelėjo, jūreiviai užtraukė jį ant denio ir apstojo laukdami tolesnių įsakymų. Jis stovėjo nuogas, apkvaitęs nuo šalčio, nuovargio ir nemigos, bet vis tiek prisivertė priimti kitą sprendimą.

– Plauksime dešiniuoju halsu, – tarė jis galiausiai.

Jei brigui lemta nuskęsti, nėra didelio skirtumo, ar tai įvyks už šimto, ar dviejų šimtų mylių nuo Prancūzijos krantų. O jeigu laivas atlaikys, Hornbloueris norėjo būti kuo toliau nuo pavėjinio kranto ir pavojaus, kad ankstesnieji brigo šeimininkai susigrąžins šį laivą. Plaukiant dešiniuoju halsu sviedinio pramušta skylė bus giliau po vandeniu, tad rizika di-

desnė, bet vis tiek tai atrodė geriausias sprendimas. Prancūzų kapitonas, matydamas pasiruošimus apsukti brigą, atsigręžė į Hornblouerį ir ėmė garsiai protestuoti. Pučiant tokiam vėjui, plaukdami dabartiniu halsu jie lengvai pasiektų Bordo, sakė jis, o dabar Hornbloueris rizikuoja visų jų gyvybėmis. Apdujusiam Hornblouerio protui netikėtai pavyko išversti į prancūzų kalbą tai, ką jis norėjo pasakyti kapitonui jau anksčiau.

– *Allez au diable**, – atšovė jis, vilkdamasis per galvą storus vilnonius prancūzo marškinius.

Kai jo galva išlindo pro apykaklę, prancūzas vis dar protestavo, be to, taip karštai, kad Hornblouerį apniko naujos abejonės. Jis paliepė Metju patikrinti, ar prancūzų belaisviai neturi ginklų. Apieškojus buvo rasti tik jūreiviški peiliai, bet atsargumo sumetimais Hornbloueris liepė atimti ir juos. Apsirengęs jis iš naujo užtaisė tris savo pistoletus. Visus juos užsikišęs už diržo jis atrodė lyg piratus žaidžiantis vaikigalis, bet Hornbloueris kiekviena savo kūno ląstele jautė, kad gali išmušti valanda, kai prancūzai bandys sukilti prieš užgrobėjus, o trys pistoletai tikrai nėra per daug prieš dvylika beviltiškoje padėtyje atsidūrusių vyrų, kuriems po ranka daugybė strypų ir kitų daiktų, galinčių atstoti ginklus.

Metju laukė jo su niūria veido išraiška.

– Meldžiu atleisti, sere, – tarė jis, – bet man šis laivas nepatinka. Atvirai sakau. Man nepatinka, kaip jis plaukia. Jis nusės ir subyrės, esu tikras. Atkleiskit, kad taip kalbu, sere, bet man jis nepatinka.

Netrukus Hornbloueris įsitikino, kad apačioje laivo konstrukcijos ir toliau gailiai girgžda, o denio siūlės žiojasi vis pla-

---

* Eikite po velnių (*pranc.*).

čiau. Piršosi paprastas paaiškinimas: išbrinkę ryžiai išjudino žemiau vandens lygio esančias laivo siūles, tad užkimšdami sviedinio pramuštą skylę, jie sustabdė tik mažą protėkį. Vanduo vis dar sunkiasi į laivą, ryžiai toliau pučiasi, ir jei tai tęsis, brigas išsiskleis lyg pražydusi gėlė. Laivai statomi taip, kad atlaikytų smūgius iš išorės, tad jų konstrukcijose nėra nieko, kas priešintųsi spaudimui iš vidaus. Siūlės ir toliau plėsis, o krovinys toliau pamps nuo sugerto vandens.

– Pažvelkite čia, sere! – staiga sušuko Metju.

Mažas pilkas šešėlis sušmėžavo dienos šviesoje ir nudūmė prie špigato. Paskui dar vienas, dar vienas... Žiurkės! Jei jos paliko savo jaukius lizdus, kalnus maisto ir vidury dienos pasirodė ant denio, apačioje turėjo dėtis kažkas baisaus. Spaudimas, matyt, ten milžiniškas. Tą akimirką Hornbloueris po kojomis pajuto naują smūgį – apačioje po jais vėl prasiskyrė kažkokia konstrukcija. Bet jam liko dar viena nepanaudota korta – paskutinė priemonė, kokią jis bepajėgė sugalvoti.

– Kargą už borto, – tarė Hornbloueris. Šio žodžių junginio jis niekad gyvenime nebuvo vartojęs, žinojo jį tik iš knygų. – Pakvieskite belaisvius ir pradėkite.

Uždaryto liuko dangtis buvo keistai ir pastebimai išlinkęs, pleištai – išmušti, o viena su trenksmu atšokusi lenta taip ir liko styroti vertikaliai. Kai prancūzai pakėlė dangtį, pro liuką išlėkė kažkoks rudas daiktas – tai buvo vidinio spaudimo išsviestas ryžių maišas.

– Riškite prie skrysčių ir kelkite, – įsakė Hornbloueris.

Užvirė darbas. Kartais iš triumo keliami maišai plyšdavo ir ant denio pasipildavo ryžiai, tačiau niekas dėl to nesuko sau galvos. Iškelti maišai buvo tempiami prie pavėjinės pusės borto ir metami į amžinai alkaną jūrą. Po pirmų trijų maišų dar-

bas pasidarė sunkesnis, nes krovinys apačioje buvo taip tvirtai suspaustas, kad kiekvienam maišui pakelti reikėjo milžiniškų pastangų. Du vyrai turėjo nusileisti į triumą, kad svertu išjudintų maišus ir paskui aprištų juos virvėmis. Prancūzai, kuriems Hornbloueris liepė imtis šio darbo, akimirką susvyravo: apačioje galėjo būti ir palaidų maišų, o jūros blaškomo laivo triumas – pavojinga vieta, čia gali būti palaidotas gyvas. Bet Hornbloueriui šią akimirką mažiausiai rūpėjo kitų žmonių baimė. Jis tik suraukė antakius ir prancūzai paskubom nusileido liuku žemyn. Bėgo valandos, o jie vis plušo: prie skrysčių iš nuovargio svirduliavo prakaitu permirkę jūreiviai, tačiau vis tiek turėjo periodiškai pakeisti vyrus apačioje. Maišai buvo susispaudę sluoksniais – ypač stipriai laivo dugne ir viršuje, palei denio bimsą* – tad iškėlus tiesiai po liuku buvusius maišus, teko nuosekliai imtis vieno sluoksnio po kito. Kai po liuku susidarė mažas tarpas ir dirbantiesiems pavyko prasibrauti giliau į triumą, ten jų laukė neišvengiamas atradimas: apatinių sluoksnių maišai buvo kiaurai permirkę, tad juose esantys ryžiai išbrinko tiek, kad maišai plyšo. Visa apatinė triumo dalis buvo nuklota drėgnais ryžiais, kuriuos išgabenti iš čia buvo galima tik kastuvais ir keltuvais, o dar nesuplyšę viršutiniai, toliau nuo liuko esantys maišai buvo taip tvirtai sulipę, kad juos atskirti ir nutempti prie liuko buvo tiesiog pragariškas darbas.

Hornbloueriui sukant galvą, kaip išspręsti šią problemą, jį už alkūnės timptelėjo Metju.

– Nieko nebus, sere, – tarė jis. – Laivas sparčiai grimzta.

Jie priėjo prie borto ir pažvelgė žemyn. Nebuvo jokių abejonių. Hornbloueris pats leidosi žemyn palei bortą, tad

---

* Bimsai – skersinės sijos, laikančios laivo denį.

prisiminė, kokiame aukštyje buvo vaterlinija. Dar tikslesnis orientyras – skylę dengiantis lopas. Brigas nusėdo šešiais coliais žemiau vaterlinijos – ir tai po to, kai jie išmetė už borto maždaug penkiasdešimt tonų ryžių. Laivas leido vandenį lyg krepšys, o pro siūles prasiskverbiantį vandenį tučtuojau godžiai sugerdavo ryžiai.

Hornbloueris kairėje rankoje pajuto maudimą ir pažvelgęs žemyn pamatė, kad pats to nesuvokdamas iki skausmo spaudžia turėklus. Atgniaužęs rankas jis pažvelgė į vakarėjančią saulę ir siaučiančią jūrą. Jis nenorėjo pasiduoti ir pripažinti pralaimėjęs. Priėjo prancūzų kapitonas.

– Tai kvaila, – tarė jis. – Tai tiesiog beprotybė, sere. Mano žmonės griūva iš nuovargio.

Hornbloueris ir pats matė, kaip virš liuko nuolat šmėkščioja virvagalis, kuriuo Hanteris niukino prancūzus. Tačiau iš jų ne kažin ką beišspausi. Tą akimirką „Marie Galante“ pakilo ant bangos ir sunkiai per ją persirito. Netgi nepatyręs Hornbloueris pajuto, kaip nerangiai plaukia laivas ir kad šis jo vangumas pranašauja nelaimę. Brigas nebeilgai išsilaikys virš vandens, o nuveikti reikia dar tiek daug.

– Reikia pradėti ruoštis palikti laivą, Metju, – tarė jis.

Tai sakydamas Hornbloueris atkišo smakrą – norėjo, kad nei prancūzai, nei jo jūreiviai nepastebėtų jo nusivylimo.

– Klausau, sere, – atsakė Metju.

„Marie Galante“ botas buvo pritvirtintas prie laivagalio puskliuzių, netoli grotstiebio. Metju įsakius, jūreiviai liovėsi plušę prie krovinio ir paskubom ėmė nešti į laivelį maistą ir vandenį.

– Meldžiu atleisti, sere, – pakuždom tarė Hanteris Hornbloueriui, – bet jums derėtų susirasti šiltų drabužių. Kažkada tokiame bote atviroje jūroje praleidau dešimt dienų, sere.

– Ačiū, Hanteri, – atsakė Hornbloueris.

Reikėjo pasirūpinti daugeliu dalykų: navigaciniais įrenginiais, jūrlapiais, kompasu... O ar sugebės jis naudotis sekstantu bangų mėtomame mažame laivelyje? Apdairumas reikalavo, kad jie pasiimtų tiek maisto ir vandens, kiek tik gali pakelti botas, tačiau Hornbloueris abejodamas pažvelgė į apgailėtiną laiviūkštį – septynjolika žmonių vis tiek jį perpildys. Teks pasikliauti prancūzų kapitonu ir Metju.

Jūreiviai skrysčiais nuleido botą į vandenį pavėjinio borto pusėje. „Marie Galante" smigo nosimi į bangą ir nebeketino iš jos išnirti. Žalias vanduo plūstelėjo per dešiniojo borto priekį ir nusirito deniu iki laivagalio, kol galiausiai, laivui tingiai pasvirus, subėgo į špigatus. Brangi buvo kiekviena minutė – pasigirdęs plyšimas apačioje reiškė, kad krovinys toliau pučiasi ir vis labiau spaudžia pertvaras. Tarp prancūzų kilo panika, jie garsiai rėkdami suvirto į botą. Jų kapitonas pažvelgė į Hornblouerį ir nusekė paskui juos. Du laivelį prižiūrintys britų jūreiviai taip pat jau buvo apačioje.

– Pirmyn, – tarė Hornbloueris vis dar delsiančiam Metju ir Karsonui. Jis – kapitonas, jo pareiga palikti laivą paskutiniam.

Brigas dabar jau buvo taip paniręs, kad buvo galima lengvai įlipti į botą tiesiai nuo denio. Laivagalyje susėdę britų jūreiviai pasislinko ir padarė Hornblouerui vietos.

– Stokite prie vairalazdės, Metju, – tarė Hornbloueris. Jis abejojo, ar pats sugebės suvaldyti perpildytą botą. – Atsistumiam!

Laivelis atsiskyrė nuo brigo. Jie buvo pririšę šturvalą, tad nosimi į vėją pasisukusi „Marie Galante" sustingo. Paskui laivas staiga pasviro, o dešiniojo borto špigatai vos nepaniro po

vandeniu. Dar viena banga persirito per denį ir užliejo atdarą liuką. Kai laivas išsitiesino, jo denis buvo beveik sulig jūra. Ir tada jis pradėjo skęsti – ramiai, nesisupdamas į šonus. Stiebus prariję jūros nasrai užsivėrė ir laivas pradingo amžiams – tik burės dar keletą akimirkų švietėsi pro žalią vandenį.

– Viskas baigta, – tarė Metju.

Hornbloueris stebėjo, kaip skęsta pirmas jo vadovaujamas laivas. Jam buvo patikėta nuplukdyti „Marie Galante“ į uostą, o jis to nepadarė. Neatliko pirmos savo nepriklausomos užduoties. Hornbloueris nenuleisdamas akių žiūrėjo į besileidžiančią saulę ir tikėjosi, kad niekas nepastebės jo ašarų.

3 skyrius

BAUSMĖ UŽ KLAIDĄ

Virš neramių Biskajos įlankos vandenų kylanti saulė apšvietė mažą bangų mėtomą valtį. Botas buvo perpildytas: priekyje grūdosi nuskendusio brigo „Marie Galante" įgula, per vidurį sėdėjo kapitonas ir šturmanas, laivagalyje – mičmanas Horacijus Hornbloueris ir keturi jūreiviai anglai, kažkada sudarę brigo trofėjinę įgulą. Hornblouerį kamavo jūros liga: jo jautrus skrandis šiaip ne taip buvo įpratęs prie „Nenuilstančiojo" supimo, tačiau mažo boto kvailiojimai, tokie kaip nuožulnūs trūkčiojimai ant plaukiojančiojo inkaro, vertė jį maištauti. Be to, Hornbloueris po antros bemiegės nakties buvo sušalęs ir pervargęs – kamuojamas vėmulio jis taip ir nesudėjo bluosto. Dėl jūros ligos nuotaika ir taip buvo slogi, o čia dar niūrios mintys vis grįždavo prie „Marie Galante" žuvimo. Jei tik jis būtų anksčiau prisiminęs, kad reikia užtaisyti sviedinio pramuštą skylę! Visus galimus pasiteisinimus Hornbloueris atmetė. Taip, jis teturėjo tik keletą vyrų, o darbų buvo per akis – reikėjo saugoti prancūzų įgulą, pataisyti takelažą, nustatyti kursą. Jis netgi nepamiršo pamatuoti vandens lygio triume,

deja, jį suklaidino „Marie Galante“ krovinys – vandenį sugeriantys ryžiai. Taip, visa tai tiesa, tačiau faktas lieka faktu: jis prarado laivą. Pirmą laivą, kuriam vadovavo. Ir savo paties akyse jis neturėjo kuo pasiteisinti dėl šios nesėkmės.

Auštant pabudę prancūzai tarškėjo kaip pulkas šarkų, o šalia Hornblouerio sėdintys Metju su Karsonu sujudėjo, norėdami išjudinti geliančius sąnarius.

– Pusryčiausite, sere? – paklausė Metju.

Tai priminė žaidimą, kurį Hornbloueris žaisdavo, kai buvo mažas, vienišas berniukas: jis atsisėsdavo į tuščią kiaulių lovį ir įsivaizduodavo esąs išsigelbėjęs iš nuskendusio laivo. Tada jis padalydavo duoną ar kokį kitą iš virtuvės atsineštą maistą į dvylika mažų dalių ir kruopščiai jas perskaičiuodavo – vienos dalies turėjo užtekti vienai dienai. Bet dėl berniukiško apetito tos dienos trukdavo labai neilgai, gal po penketą minučių. Hornbloueris atsistodavo kiaulių geldoje, apsidairydavo, ar horizonte nematyti skubančiųjų į pagalbą, o jų neišvydęs, vėl atsisėsdavo ir atsiduseęs dėl išsigelbėjusiojo iš skęstančio laivo gyvenimo sunkumų nuspręsdavo, kad naktis jau praėjo ir atėjo metas suvalgyti dar vieną porciją iš sparčiai senkančių atsargų. Kažką panašaus Hornbloueris stebėjo ir dabar: prancūzų kapitonas su šturmanu visiems esantiems laivelyje padalijo po kietą džiūvėsį, paskui iš po suolelio ištraukė statinaitę ir kiekvienas gavo po puodelį vandens. Ir nors turėjo gyvą vaizduotę, sėdėdamas kiaulių geldoje Hornbloueris niekada nebuvo pagalvojęs nei apie šlykščiąją jūros ligą ir skrandžio spazmus, nei apie šaltį, nei apie tai, kaip nuo ilgo sėdėjimo ant kietų laivagalio lentų gali skaudėti liesa jo sėdynė. Tos vaikiškos, begalinės savikliovos laikais jis niekada neįsivaizdavo ir to, kokia sunkia našta gali

užgulti atsakomybė vyriausiojo jūrų karininko pečius, kai šiam tik septyniolika metų.

Hornbloueris pabudo iš vaikystės prisiminimų ir grįžo į dabartį. Kiek jis galėjo spręsti remdamasis savo kuklia patirtimi, pilkas dangus nežadėjo oro permainų. Norėdamas nustatyti vėjo kryptį, jis iškėlė paseilėtą pirštą ir pažiūrėjo į laivelio kompasą.

– Vėjas šiek tiek pasisuko į vakarus, sere, – tarė tą patį padaręs Metju.

– Iš tikrųjų, – sutiko Hornbloueris, paskubomis bandydamas prisiminti nesenas darbo su kompasu pamokas.

Jis žinojo, kad norint aplenkti pavėjui esantį Ušantą, reikia plaukti šiaurės–šiaurės rytų kursu. Laivelį galima pasukti prieš vėją ne daugiau kaip per aštuonis rumbus. Visą naktį jie dreifavo ant plaukiojančio inkaro, nes šiaurys neleido jiems pasukti boto į Angliją. Bet dabar vėjo kryptis pasikeitė. Aštuoni rumbai nuo šiaurės–šiaurės rytų bus šiaurės–šiaurės vakarų, o dabar vėjas, regis, net dar labiau pasisuko į vakarus. Plaukdami šiuo kursu jie galės aplenkti Ušanto salą nebijodami jokių netikėtumų, laikydamiesi atokiai nuo pavėjinio kranto, kuris, kaip Hornbloueriui bylojo jūreivystės knygos ir jo paties sveikas protas, yra toks pavojingas laivams.

– Iškelkime burę, Metju, – tarė Hornbloueris, rankoje vis dar spausdamas džiūvėsį, kurio niekaip negalėjo įsiūlyti savo maištingajam skrandžiui.

– Klausau, sere.

Hornbloueris pašaukė pirmagalyje susigrūdusius prancūzus. Tokiomis aplinkybėmis jiems ir be laužytos Hornblouerio prancūzų kalbos buvo aišku, kad reikia pakelti plaukiojantį inkarą, tačiau pergrūstame laivelyje, kuriame sunku

rasti ir pėdą laisvos vietos, tai padaryti buvo ne taip paprasta. Netrukus buvo įstatytas stiebas, o kai du prancūzai, pavojingai balansuodami ant planšyro, pririšo falą, buvo pakelta ir liugerinė burė.

– Hanteri, įtempkite šotą, – įsakė Hornbloueris. – Metju, perimkite vairalazdę. Plaukiame aštriu beidevindu kairiuoju halsu.

– Klausau, aštriu beidevindu kairiuoju halsu, sere.

Prancūzų kapitonas iš savo vietos laivelio viduryje įdėmiai stebėjo, kas vyksta. Jis nesuprato paskutinio, paties svarbiausio, įsakymo, bet jo prasmė jam tapo aiški, kai laivelis apsisuko ir kairiuoju halsu ėmė plaukti Anglijos link. Jis atsistojo ir springdamas iš pykčio užprotestavo.

– Vėjas pučia kaip tik į Bordo pusę, – šaukė jis mojuodamas sugniaužtais kumščiais. – Galėtume pasiekti jį rytoj. Kodėl mes plaukiame į šiaurę?

– Nes mes plaukiame į Angliją, – atsakė Hornbloueris.

– Bet... bet... tai užtruks visą savaitę! Savaitę tuo atveju, jei vėjas išliks palankus. Šis laivelis... jis perpildytas. Jis neatlaikys audros. Tai beprotybė.

Hornbloueris numanė, ką pasakys kapitonas, dar šiam net neatsistojus, tad per daug ir nesivargino bandydamas suprasti prancūziškai beriamus žodžius. Jis buvo per daug pavargęs ir nukamuotas jūros ligos, kad leistųsi į diskusijas svetima kalba. Hornbloueris tiesiog nekreipė į kapitoną dėmesio. Nė už ką pasaulyje jis nepasuks laivelio į Prancūziją. Jo karjera kariniame laivyne tik prasideda, ir tebūnie ji jau paženklinta „Marie Galante“ praradimu, jis neketina ilgus metus pūti prancūzų kalėjime.

– Sere! – sušuko prancūzų kapitonas.

Šalia kapitono sėdintis šturmanas taip pat ėmė protestuoti, paskui jie abu atsigręžė į savo įgulą ir paaiškino jiems, kas vyksta. Vyrai piktai sujudo.

– Sere! – pakartojo kapitonas. – Aš primygtinai reikalauju, kad pasuktumėt botą į Bordo.

Jis ketino žengti į jų pusę, o vienas prancūzas už jo nugaros čiupo laivakablį – gana pavojingą ginklą. Hornbloueris išsitraukė iš už diržo vieną savo pistoletą ir nukreipė jį į kapitoną. Šis, pamatęs už keturių pėdų į savo krūtinę nukreiptą vamzdį, sumojavo rankomis ir atšoko atgal. Nenuleisdamas nuo jo akių Hornbloueris kaire ranka išsitraukė antrą pistoletą.

– Paimk jį, Metju, – tarė.

– Klausau, sere, – pakluso Metju, paskui, po pagarbios pauzės, priduūrė: – Meldžiu atleisti, sere, bet galbūt jums vertėtų atlaužti gaiduką?

– Taip, – atsakė Hornbloueris, įpykęs dėl savo užmaršumo.

Spragtelėjo atlaužiamas gaidukas ir šis grėsmingas garsas privertė kapitoną dar aštriau suvokti pavojų – siūbuojančiame laivelyje į jo pilvą nutaikytą užtaisytą pistoletą. Jis desperatiškai sumojavo rankomis.

– Prašau, – tarė kapitonas, – nukreipkite pistoletą į kitą pusę, sere.

Jis traukėsi atgal, kol atsitrenkė į vyrą už savo nugaros.

– Ei, stok, – garsiai sušuko Metju, kai prancūzų jūreivis pabandė nepastebimai atrišti falą.

– Šaukite į kiekvieną, kuris pasirodys pavojingas, Metju, – tarė Hornbloueris.

Jis buvo taip pasiryžęs priversti juos paklusti ir taip norėjo išsaugoti savo laisvę, kad jo veidas įgavo žvėrišką išraišką. Į jį pažvelgęs nė akimirkos negalėjai suabejoti jo pasiryžimu.

Net žmogus gyvybės kaina jo neprivers atsisakyti šio sprendimo. Už Hornblouerio diržo buvo dar trečias pistoletas, tad prancūzai suprato, kad jeigu bandys pulti, ketvirtis jų žus anksčiau nei pavyks nugalėti anglus, be to, kapitonas žinojo, kad pirmoji auka bus jis pats. Negalėdamas nuleisti akių nuo pistoleto, jis išraiškingai sumojavo rankomis ir liepė savo jūreiviams nurimti. Jų murmesys nutilo, o kapitonas ėmė maldauti.

– Per pastarąjį karą praleidau Anglijos kalėjime penkerius metus, – tarė jis. – Pabandykime susitarti. Plaukime į Prancūziją. Kai pasieksime krantą – jūsų pasirinktoje vietoje, sere – mes išsilaipinsime, o jūs galėsite tęsti savo kelionę. Arba galime išlipti visi, ir aš panaudosiu visą savo įtaką, kad jūs ir jūsų vyrai būtumėt išsiųsti į Angliją pagal kariaujančių pusių susitarimą, be mainų ar išpirkos. Prisiekiu...

– Ne, – atsakė Hornbloueris.

Angliją lengviau pasiekti iš čia, o ne iš Biskajos įlankos pakrantės. O kalbant apie visus kitus pasiūlymus, Hornbloueris pakankamai buvo girdėjęs apie naująją Prancūzijos vyriausybę, užėmusią šalyje valdžią po revoliucijos, kad būtų tikras, jog prekybinio laivo kapitono tarpininkavimas neapsaugos jų nuo kalėjimo. Be to, Prancūzijoje trūksta patyrusių jūreivių, tad jo užduotis – neleisti šiam tuzinui grįžti į tėvynę.

– Ne, – pakartojo jis atsakydamas į naujus kapitono protestus.

– Gal pamasažuoti jam žandikaulį, sere? – paklausė Hanteris.

– Ne, – tarė Hornbloueris, bet prancūzų kapitonas matė Hanterio judesį ir suprato, ką jis reiškia, tad paniuręs nutilo.

Kadangi ant Hornblouerio kelio gulintis pistoletas vis dar buvo nutaikytas į kapitoną, netrukus jis vėl sujudo. Prisnūdus pirštas gali spūstelėti gaiduką.

– Sere, – tarė jis, – maldauju, padėkite pistoletą. Tai pavojinga.

Hornblouerio žvilgsnis buvo šaltas ir abejingas.

– Padėkite, prašau. Netrukdysiu jums vadovauti laiveliui. Pažadu.

– Prisiekiate?

– Prisiekiu.

– O jie?

Kapitonas atsigręžė į savo jūreivius ir ėmė jiems kažką išraiškingai aiškinti. Jie nenoromis sutiko.

– Jie taip pat prisiekia.

– Ką gi, gerai.

Hornbloueris buvo bekišąs pistoletą sau už diržo, bet prisiminė, kad nenuleido gaiduko – pačiu laiku, nes būtų persišovęs pilvą. Visi laivelyje nugrimzdo į apatiją. Botas ritmiškai pakildavo ir nusileisdavo. Toks jo judėjimas buvo kur kas malonesnis nei staigūs trūkčiojimai ant plaukiojančio inkaro, tad Hornblouerio skrandis kuriam laikui paskelbė paliaubas. Jaunuolis buvo dvi naktis nemiegojęs, galva pati linko ant krūtinės. Galiausiai jis pasviro prie Hanterio ir ramiai užmigo, o vos ne traversu* pučiančio vėjo nešamas laivelis lėkė tiesiai į Angliją. Pabudo Hornbloueris jau vakarojant, kai sustiręs ir pervargęs Metju buvo priverstas perduoti vairalazdę Karsonui. Atėjo metas keistis budinčiai įgulai: abu lig šiol budėję jūreiviai užleido savo vietas prie

* Traversas – laivo kursui statmena kryptis.

šoto* ir vairalazdės kitiems dviem, o patys pabandė pailsėti. Hornbloueris budėjo prie šoto, nes stoti prie vairalazdės nedrįso, o ypač dabar, artėjant nakčiai – jis žinojo neturįs tiek įgūdžių, kad vadovaudamasis vien tik vėjo dvelksmu į skruostą ir vairalazdės pojūčiu rankoje galėtų plukdyti laivelį reikiamu kursu.

Kitą dieną, netrukus po vėlyvų pusryčių (buvo beveik pusiaudienis), jie pastebėjo bures. Pirmasis jas pamatė kažkuris iš prancūzų: jis susijaudinęs suriko ir visi valtyje pašoko ant kojų. Pavėjinės pusės horizonte iškilo trys keturkampiai topseliai, jie taip greitai artėjo, kad kiekvieną kartą, kai botas pakildavo ant bangos, buvo galima įžiūrėti vis daugiau burių.

– Kaip manote, Metju, kieno tai laivas? – paklausė Hornbloueris, kai visas botas ėmė gausti nuo susijaudinusių prancūzų.

– Negaliu pasakyti, sere, bet simpatijų jis man nekelia, – tarė Metju abejodamas. – Pučiant tokiam brizui, jis turėtų plaukti su iškeltais bramseliais ir žemutinėmis tiesiosiomis burėmis, tačiau nematyti nei vienų, nei kitų. O ir jo kliverio forma man nepatinka... Tai gali būti prancūzų laivas, sere.

Ir iš tikrųjų: taikiais tikslais keliaujantis laivas turėtų plaukti su visomis pakeltomis burėmis, o šiuo atveju buvo kitaip. Vadinasi, tai karo laivas, tačiau jeigu ir taip, didesnė tikimybė, kad tai britų, o ne prancūzų laivas, net turint omeny, kad jie dabar yra Biskajos įlankoje. Hornbloueris įdėmiai jį nužvelgė: nedidukas, tačiau su pilna burių įranga ir lygiadeniu, iš pažiūros greitas. Dabar jau retkarčiais buvo galima įžiūrėti ir patrankoms skirtų borto angų eilę.

---

* Šotas – virvė burei valdyti.

– Lažinuosi, kad tai prancūzai, sere, – tarė Hanteris. – Turbūt kaperis.

– Pasiruoškite sukti laivą fordevindu,– įsakė Hornbloueris.

Jie apsisuko ir ėmė plaukti tiesiai nuo laivo. Bet kare panašai kaip džiunglėse – bėgti reiškia skatinti persekioti ir pulti. Laivas, dabar jau su bramseliais ir žemutinėmis tiesiosiomis burėmis, ėmė plaukti paskui juos, o kai per pusę kabeltovo* aplenkė, ėmė dreifuoti ir užkirto kelią atsitraukti. Prie laivo lejerio susibūrė minia smalsuolių – labai gausi įgula tokio dydžio laivui. Sėdintiesiems bote iš laivo kažkas riktelėjo. Anglai jūreiviai prapliupo keiksmais, o kapitonas linksmai pašoko ant kojų – riktelėta buvo prancūziškai. Jis kažką atsakė, o jo jūreiviai pasuko botą prie laivo.

Kai Hornbloueris užlipo ant denio, jį pasveikino gražus jaunuolis, vilkintis tamsiai violetinį galionu papuoštą švarką.

– Sveiki atvykę į „Pique", sere, – prabilo jis prancūziškai. – Aš esu šio kaperio kapitonas, mano pavardė Nevilis. O jūs?..

– Jo Didenybės Britanijos karaliaus laivo „Nenuilstantysis" mičmanas Hornbloueris, – išniurnėjo paklaustasis.

– Man rodos, jūs prastos nuotaikos, – tarė Nevilis. – Neverta taip išgyventi dėl karo fortūnos nepastovumo. Kol grįšime į uostą, jūs gyvensite šiame laive su visais patogumais, kokie tik įmanomi esant atviroje jūroje. Jauskitės kaip namie. Štai, pavyzdžiui, kad ir šie pistoletai už diržo – jie turbūt jus šiek tiek varžo. Leiskite man iš jūsų paimti šią nereikalingą naštą.

---

* Kabeltovas – jūrinis ilgio vienetas (182,87 m).

Tai pasakęs jis atsargiai ištraukė pistoletus iš už Hornblouerio diržo. Paskui dar kartą įdėmiai jį nužvelgė ir tęsė:

– Arba štai šis durklas prie šono, sere. Gal būtumėt toks malonus ir man jį paskolintumėt? Pažadu mūsų atsisveikinimo valandą jį grąžinti. Tiesiog bijau, kad būnant čia, ant šio laivo denio, jaunatviškas įkarštis gali paskatinti jus kokiems nors neapgalvotiems veiksmams, ypač jei po ranka turėsite ginklą, kurį apdairumas verčia priskirti prie mirtinai pavojingų. Tūkstantį kartų dėkoju. O dabar, jei leisite, parodysiu jums skirtą patalpą.

Mandagiai nusilenkęs jis nusivedė Hornblouerį žemyn. Po dviem deniais, maždaug trim pėdom žemiau vaterlinijos, buvo tvindekas – didelis, tuščias, blausiai apšviestas ir menkai vėdinamas.

– Štai ir vergų denis, – atsainiai paaiškino Nevilis.

– Vergų denis? – nesuprato Hornbloueris.

– Taip. Kelionės metu čia laikėme vergus.

Hornbloueriui iškart viskas paaiškėjo. Vergų laivą lengva paversti kaperiu. Toks laivas gali išlaikyti ganėtinai daug patrankų – jų reikia tam, kad, ieškant vergų Afrikos upių pakrantėse, galėtų atmušti bet kokį klastingą antpuolį. Jis greitesnis nei paprastas prekybinis laivas, nes didelio triumo jam nereikia, o vežant tokį sparčiai gendantį krovinį kaip vergai, būtinas greitis. Tokie laivai statomi taip, kad galėtų gabenti didelę įgulą, taip pat daug maisto ir vandens, reikalingo ilgose jūrų klajonėse beieškant laimikio.

– Galbūt jūs, sere, dar negirdėjote paskutinių naujienų, – tęsė Nevilis. – Mūsų turgų San Dominge uždarė*. Taigi tam,

---

* Nacionalinis konventas panaikino Prancūzijos kolonijose vergvaldystę.

kad „Pique“ galėtų grąžinti į ją įdėtus pinigus, man teko paversti ją kaperiu. Maža to, turint omeny Visuomenės gelbėjimo komiteto veiklą*, Paryžius dabar kenksmingesnė vieta sveikatai nei vakarinės Afrikos pakrantės, todėl aš nutariau pats vadovauti savo laivui. Jei neminėsim kitų būtinų sąlygų, norint, kad investicijos į kaperiavimą atsipirktų, reikia drąsos ir ryžto.

Nevilio veidas akimirką įgavo nuožmaus pasiryžimo išraišką, tačiau čia pat suminkštėjo ir vėl tapo neišraiškingai mandagus.

– Šios durys pertvaroje, – tęsė jis, – veda į patalpas, kurias paskyriau į nelaisvę paimtiems karininkams. Čia, kaip matote, jūsų gultas. Įsikurkite kaip namuose. Jei laivas stos į mūšį – tikiuosi, tai nutiks dažnai – šie liukai viršuje bus uždaryti. Visą likusį laiką galėsite vaikščioti laive, kur tik širdis geidžia. Tačiau, manau, dera priminti, kad bet koks neapgalvotas belaisvių bandymas trukdyti darbui arba kenkti šiam laivui sukels didelį įgulos nepasitenkinimą. Matote, jie rizikuoja savo gyvybėmis ir laisve dėl kaperio grobio dalies. Todėl nenustebsiu, jei kiekvienas, neapgalvotai sukelsiantis pavojų jų dividendams ir laisvei, bus išmestas per bortą.

Hornbloueris prisivertė atsakyti, nes nenorėjo parodyti, kad dėl apgalvoto paskutinių žodžių šiurkštumo jis beveik prarado amą:

– Supratau.

– Puiku! Ar turite dar kokių nors pageidavimų, sere?

Hornbloueris apžvelgė tuščią siūbuojančios riebalinės

---

* Visuomenės gelbėjimo komitetas įvedė visuotinę karo prievolę, be to, vadovavo policijai ir teismams, tad buvo tiesiogiai atsakingas už tuomet vykdytą valstybinį terorą prieš revoliucijos priešininkus.

lempos blausiai apšviestą patalpą. Čia jis turės kęsti įkalinimo vienatvę.

– Gal galėčiau gauti ką nors paskaityti? – paprašė jis.

Nevilis akimirką pagalvojo.

– Bijau, kad turiu tik profesinių knygų, – tarė jis. – Granžano „Navigacijos principus“, Lebreno „Jūreivystės vadovą“ ir dar ką nors panašaus. Galiu duoti, jei manote, kad pajėgsite jas skaityti prancūziškai.

– Pabandysiu, – atsakė Hornbloueris.

Turbūt gerai, kad Hornbloueris galėjo užsiimti tokiu sunkiu proto lavinimu. Tomis nuobodžiomis dienomis, kai „Pique“ plaukiojo ieškodamas laimikio, jo mintys buvo užimtos bandymu suprasti prancūzišką tekstą ir kartu perprasti profesines paslaptis. Didžiąją laiko dalį prancūzai į jį nekreipė dėmesio. Kartą jis prisivertė nueiti pas Nevilį išreikšti protesto dėl vergiško keturių Britanijos jūreivių išnaudojimo, pristatant juos prie laivo pompos. Bet iš jų ginčo, jei tai būtų galima pavadinti ginču, Hornbloueris nieko nepešė – Nevilis kalbėti šia tema šaltai atsisakė. Hornbloueris grįžo į savo patalpas nukaitusiais skruostais ir ausimis. Ir kaip visada, praradus vidinę pusiausvyrą, su nauja jėga grįžo kaltės jausmas.

Jei tik jis anksčiau būtų užtaisęs sviedinio pramuštą skylę! Nuovokesnis karininkas, sakė jis sau, nebūtų to pamiršęs. Jis prarado laivą, vertingą „Nenuilstančiojo“ trofėjų, ir pasiteisinti nėra kuo. Vis dėlto kartais Hornbloueris bandydavo ramiai įvertinti padėtį. Profesiniu atžvilgiu jis greičiausiai nebus nubaustas už savo aplaidumą. Mičmano, kuris su vos keturių žmonių trofėjine komanda perėmė dviejų šimtų tonų brigo, prieš tai stipriai apšaudyto iš fregatos patrankų, valdymą, nie-

kas rimtai nekaltins už tai, kad laivas nuskendo. Tačiau kartu Hornbloueris žinojo, kad bent jau iš dalies jis yra kaltas. Jei tai nutiko dėl jo aplaidumo – pasiteisinimo nėra. Jei jis dėl daugybės kitų užgulusių rūpesčių užmiršo iškart užtaisyti sviedinio pramuštą skylę, tai jau nekompetentingumas, vadinasi, taip pat pasiteisinimų būti negali. Hornbloueris vis mąstė apie tai ir kartais panirdavo į tokią neviltį ir savinieką, kad niekas nebegalėjo jo paguosti. Blogiausiai jautėsi per savo gimimo dieną, kai jam sukako aštuoniolika. Aštuoniolika metų, o jis diskredituotas belaisvis prancūzų kaperio rankose! Jo savigarba nusmuko iki paties žemiausio lygio.

„Pique" ieškojo grobio pačioje įprasčiausioje pasaulio vietoje – netoli Lamanšo sąsiaurio. Ir negali būti geresnio vandenyno neaprėpiamumo įrodymo, kaip faktas, kad dienos bėgo, o jie tolumoje neišvydo suboluojant nė vienos burės. Jie plaukiojo trikampiu: iš pradžių į šiaurės vakarus, paskui apsigręžė į pietus, galiausiai, iškėlę tik mažąsias bures, pasuko į šiaurės rytus. Kiekvieno stiebo stebykloje sėdėjo po sargybinį, tačiau jie nematė nieko, tik banguojančio vandens platybes. Galiausiai vieną rytą šaižus riksmas nuo fokstiebio viršūnės patraukė visų, esančių denyje, dėmesį, įskaitant ir atokiai ant škafuto* stovintį Hornblouerį. Prie šturvalo buvęs Nevilis garsiai paklausė sargybinio, kas nutiko. Kadangi studijavo prancūziškas knygas, Hornbloueris suprato atsakymą: priešvėjinėje pusėje matyti burė, o dar po akimirkos stebėtojas pranešė, kad laivas pakeitė kursą ir juda jų link.

Tai buvo reikšminga. Per karą prekybiniai laivai įtariai žiūri į nepažįstamuosius ir yra linkę juos aplenkti iš tolo, ypač

---

* Škafutas – vidurinė viršutinio denio dalis.

jei plaukia saugioje priešvėjinėje pusėje. Priešvėjinės pozicijos atsisakoma tik tuo atveju, jei laivas yra pasirengęs kovai arba jei jo kapitoną apsėdo liguistas smalsumas. Hornbloueerio širdyje užgimė naivi viltis: jūrose viešpatauja Anglija, tad didesnė tikimybė, kad sutiktas karo laivas priklausys anglams, o ne prancūzams. O juk „Nenuilstantysis", jo paties laivas, plaukioja kaip tik šiuose vandenyse, kur jam iškeltos dvi užduotys: ieškoti prancūzų kaperių ir užkirsti kelią laivams, bandantiems prasiveržti pro anglų vykdomą Prancūzijos blokadą. Tačiau „Nenuilstančiojo" trofėjinė komanda persikėlė ant „Marie Galante" denio už kelių šimtų mylių nuo čia. Tad Hornbloueris desperatiškai save įtikinėjo, kad tikimybė, jog šios burės tolumoje priklauso „Nenuilstančiajam" – viena iš tūkstančio. Kita vertus – nenorėjo pasiduoti viltis – faktas, kad laivas pakeitė kursą, sumažina šį santykį iki vieno prieš dešimt. Ar netgi dar mažiau.

Jis pažvelgė į Nevilį bandydamas atspėti, ką šis galvoja. „Pique" buvo greitas ir lengvai valdomas laivas, o kelias atsitraukti į pavėjinę pusę – laisvas. Tai, kad nepažįstamasis pasisuko į juos, kėlė įtarimų, kita vertus, juk žinoma, kad iš Amerikos grįžtantys Vest Indijos kompanijos laivai – pats vertingiausias laimikis – kartais naudodamiesi savo panašumu su linijiniais laivais drąsiai atsisuka į pavojingą priešą ir šitaip jį nubaido. Tad laimikio geidžiančiam žmogui pagunda buvo didelė. Nevilis įsakė pakelti visas bures ir pasiruošti kovai arba atsitraukimui. „Pique" pakeitė kryptį ir pajudėjo nepažįstamojo link. Netrukus, kai „Pique" pakilo ant bangos, ant denio stovintis Hornbloueris tolumoje pamatė blykstelint baltą tašką, mažą lyg ryžio grūdelis. Laivagaliu atbėgo išraudęs ir susijaudinęs Metju.

– Tai mūsų šaunusis „Nenuilstantysis“, sere, – sušuko jis. – Prisiekiu!

Jis pribėgo prie turėklų, įsikibo į vantus ir prisidėjęs ranką prie akių įsižiūrėjo.

– Taip! Tai jis, sere! Dabar jie kelia bombramselius, sere. Mes dar šiandien išgersim grogo iš savo puodelių!

Pribėgo prancūzų viršila. Jis griebė Metju už kelnių ir nutempė nuo turėklų, paskui, ragindamas rankų ir kojų smūgiais, nuvarė jį atgal į pirmagalį. Po akimirkos Nevilis išrėkė įsakymą apsisukti ir plaukti tiesia linija nuo „Nenuilstančiojo“. Paskui pasišaukė Hornblouerį.

– Jei teisingai suprantu, tai buvęs jūsų laivas, misteri Hornbloueri?

– Taip.

– Koks jo maksimalus greitis?

Juodu pažvelgė vienas kitam į akis.

– Koks didingas žvilgsnis, – tarė Nevilis ir nusišypsojo savo plonomis lūpomis. – Būkite tikras – galėčiau priversti jus suteikti reikiamą informaciją. Žinau būdų. Bet, jūsų laimei, to neprireiks. Nėra pasaulyje laivo – ypač tarp gremėzdiškų Jo Didenybės Britanijos karaliaus fregatų – kuris galėtų pavyti pavėjui plaukiantį „Pique“. Netrukus tuo įsitikinsite.

Jis priėjo prie hakaborto, paskui ilgai ir įdėmiai žiūrėjo pro žiūroną. Baltąjį taškelį stebėjo ir Hornbloueris, tiesa, nuoga akimi, bet ne mažiau įdėmiai.

– Matote? – paklausė Nevilis paduodamas žiūroną.

Hornbloueris paėmė jį, bet ne tiek norėdamas patvirtinti kapitono pastabą, kiek geisdamas iš arčiau pamatyti savo laivą. Jaunuolį kamavo „Nenuilstančiojo“, dabartinių jo namų, ilgesys. Tačiau buvo neįmanoma paneigti, kad fregata sparčiai

tolsta. Apatinių burių jau nebuvo matyti, galėjai įžiūrėti tik bombramselius.

– Po dviejų valandų jie nebematys mūsų net nuo savo stiebų viršūnių, – tarė Nevilis, atsiimdamas žiūroną ir garsiai jį sustumdamas.

Jis paliko Hornblouerį liūdnai stovintį prie hakaborto, o pats apsigręžė ir išplūdo vairininką, kad šis kiek nukrypo nuo kurso. Hornbloueris girdėjo keiksmus tarsi iš tolo. Vėjas pūtė jam tiesiai į veidą, taršydamas apie ausis plaukus, o „Pique" skriejo tolyn palikdamas paskui save putotą kilvaterį. Jaunuolis žvelgė į „Nenuilstantįjį" taip, kaip turbūt išvaromas Adomas žiūrėjo į prarastą rojų. Hornbloueris prisiminė tamsią ir tvankią fregatos mičmanų kajutę, visus kvapus ir girgždesius, šaltas naktis, pabudimą, pasigirdus įsakymui, kviečiančiam visą įgulą ant denio, straubliukų apniktą duoną ir vos įkandamą jautieną, jis geidė viso to, kaip geidžiama tik nepasiekiamų dalykų. Laisvė dingo už horizonto. Tačiau ne šie asmeniški jausmai paskatino jį ko nors griebtis. Galbūt jie pagyvino Hornblouerio nuovoką, bet įkvėpė jį pareigos jausmas.

Vergų denis kaip paprastai buvo tuščias – visi jūreiviai budėjo savo postuose. Jis žvelgė į savo gultą už pertvaros, į ant jo sudėtas knygas, į viršuj besisupančią lempą. Tačiau niekas neįkvėpė. Už kitos pertvaros – dar vienos durys. Jos buvo užrakintos ir vedė į kažin kokį bocmano sandėlį: Hornbloueris keletą kartų matė, kaip iš ten buvo išnešami dažai. Dažai! Jam kilo idėja. Akimis perbėgo siena nuo durų prie aliejinės lempos ir atgal. Tada žengė pirmyn ir išsiėmė iš kišenės sulankstomą peiliuką, bet čia pat sustojo, pats iš savęs tyčiodamasis. Durys buvo padarytos iš dviejų sukryžiuotų sijų, iš išorės apkaltų dviem vientisomis medžio plokštėmis. Ir jokios įsprū-

dos... Tiesa, buvo rakto skylutė, bet kas iš to. Prireiks ištisų valandų, kad įveiktum šias duris turėdamas tik peilį, o brangi buvo kiekviena minutė.

Hornblouerio širdis karštligiškai daužėsi, bet dar karštligiškiau dirbo protas. Jis apsidairė aplink. Tada paėmė lempą ir ją pakratė – beveik pilna. Dar akimirką pastovėjo tarsi kaupdamas jėgas, o paskui ėmėsi darbo. Jis nesvyruodamas plėšė lapus iš Granžano „Navigacijos principų", paskui glamžė juos į mažus gniutulus ir kišo po durimis. Hornbloueris nusimetė švarką ir per galvą nusimovė savo mėlyną vilnonį megztinį. Ilgais stipriais pirštais skersai perplėšė šį drabužį ir ėmė paskubom traukyti siūlus ir jį ardyti. Tačiau ištraukęs keletą siūlų nutarė nebegaiši tam laiko ir numetęs drabužį ant popierių dar kartą apsidairė. Čiužinys ant gulto! Dievulėliau, jis juk prigrūstas šiaudų! Perpjovęs užvalkalą Hornbloueris bandė semti šiaudus rankomis, tačiau jie buvo sugulėti į kietą gniužulą. Jaunuolis šią masę pakratė taip, kad ji subyrėjo į krūvą sulig jo juosmeniu. Nuo šiaudų kils tokia didelė liepsna, kokios jam ir reikia. Jis stabtelėjo ir privertė save galvoti aiškiai ir logiškai – būtent dėl karštakošiškumo ir skubotumo pražuvo „Marie Galante", o ir dabar jis štai gaišo laiką su tuo megztiniu. Hornbloueris apmąstė visą veiksmų seką. Jis susuko iš „Jūreivystės vadovėlio" išplėštą lapą ir nuo lempos jį uždegė. Paskui ant popieriaus kamuoliukų, denio ir durų išpylė lempos riebalus (nuo karščio jie buvo suskystėję). Vos jo degtuvas prisilietė prie vieno popierinio gniutulo, šis užsiliepsnojo ir ugnis ėmė sparčiai plisti. Kelio atgal nebebuvo. Jis sumetė į ugnį šiaudus, paskui staiga pajutęs neįtikėtinos jėgos antplūdį išrovė iš įtvirtinimų gultą. Raunamas gultas lūžo, Hornbloueris sumetė jo nuolaužas ant liepsnos jau apimtų

šiaudų. Galiausiai Hornbloueris ant visos tos krūvos numetė ir lempą, tada pasiėmė švarką ir išėjo. Norėjo uždaryti duris, bet persigalvojo – kuo daugiau oro, tuo geriau. Užsivilkęs švarką jis nubėgo trapu į viršų.

Užlipęs ant denio jis didžiulėmis valios pastangomis prisivertė nutaisyti abejingą pozą: atsainiai atsirėmė į turėklus ir susikišo drebančias rankas į kišenes. Iš susijaudinimo jį apėmė silpnumas – Hornbloueris tikėjosi, kad jis praeis, tačiau klydo. Reikia, kad gaisras būtų pastebėtas kuo vėliau, tad svarbi kiekviena minutė. Vienas prancūzų karininkas praeidamas jam kažką pasakė ir triumfuojančiai nusijuokęs parodė kažkur už hakaborto – matyt, kalbėjo apie toli pasilikusį „Nenuilstantįjį". Hornbloueris nesusivaldęs niūriai nusišypsojo, tačiau paskui pagalvojo, kad šypsena čia netinka, ir pabandė nutaisyti piktą išraišką. Vėjas, kurį Hornbloueris juto ant savo degančių skruostų, buvo toks smarkus, kad „Pique" jau beveik rizikavo plaukdama visomis pakeltomis burėmis. Visi esantys ant denio atrodė nenatūraliai užsiėmę ir susimąstę. Nevilis stebėjo vairininko darbą ir retkarčiais pakeldavo galvą, kad įsitikintų, jog išnaudojamos visos burės. Jūreiviai stovėjo prie patrankų, du iš jų kartu su viršila nuleido į jūrą lagą. Viešpatie, kiek ilgai jis ištvers?

Štai! Laivagalio liuko komingsas deformavosi ir ėmė klebetuoti mirguliuojančiame ore. Turbūt iš apačios veržiasi karščio srautas. Ar tik tuoj nepasirodys dūmų kamuoliai? Tikrai! Ir tą pačią akimirką kilo aliarmas. Riksmai, kojų trepsėjimas, primygtinis švilpimas, garsus būgnų dundesys, šaižus šauksmas: *Au feu! Au feu!**

---

* Ugnis! (*Pranc.*)

Sujauktame Hornblouerio prote švystelėjo mintis, kad visos keturios Aristotelio aprašytos stichijos – žemė, oras, vanduo ir ugnis – yra amžini jūreivio priešai. Tačiau nei pavėjinis krantas, nei štormas, nei bangos nėra tokie pavojingi mediniam laivui kaip kad ugnis. Storu dažų sluoksniu padengtas senas medis užsidega lengvai ir greitai. Burės ir degutuotas takelažas užsiplieskia kaip fejerverkas. O triume daugybė tonų parako tik ir laukia progos susprogdinti jūreivius į gabalus. Hornbloueris stebėjo, kaip prancūzai puola gesinti gaisro: jie ištempė į denius pompas ir prijungė prie jų žarnas. Prie laivagalyje stovinčio Nevilio pribėgo jūreivis ir kažką pranešė, galimas daiktas, raportavo apie gaisro židinio vietą. Nevilis išklausė ir prieš išrėkdamas jam naujus įsakymus metė žvilgsnį į prie turėklų stovintį Hornblouerį. Pro liuką jau veržėsi tiršti dūmai. Nevilio įsakymu laivagalio įgula metėsi pro šį rūką liuku žemyn. Dūmų, kuriuos vėjas sruogomis nešė į pirmagalį, buvo vis daugiau – matyt, jie veržėsi ir pro bortus palei vaterliniją.

Nevilis žengė prie Hornblouerio įniršio iškreiptu veidu, bet jį sustabdė vairininko riksmas: nepaleisdamas iš rankų šturvalo jis parodė koja į vienos kajutės liuką – pro jį buvo matyti viduje blyksinčios liepsnos. Jiems bežiūrint, liuko stiklas iškrito ir pro angą pliūptelėjo ugnis. Dabar Hornbloueris buvo ramus (kuo paskui, prisimindamas šiuos įvykius, pats stebėjosi), tad šaltakraujiškai apskaičiavo, kad dažų sandėlis turėtų būti tiesiai po šia kajute, vadinasi, jis įnirtingai liepsnoja. Nevilis apsidairė, pažvelgė į jūrą ir dangų, galiausiai įtūžęs griebėsi už galvos. Pirmą kartą gyvenime Hornbloueris matė, kaip žmogus tiesiogine prasme raunasi plaukus. Tačiau netrukus kapitonas susivaldė. Jis įsakė atnešti dar vieną pompą, keturi jūreiviai užgulė jos rankenas, pumpavimo garsas –

klank-klank, klank-klank – susiliejo su ugnies gaudesiu, ir netrukus plona vandens čiurkšlė šovė pro liuką į kajutės vidų. Kiti jūreiviai sustojo į eilę ir sėmė vandenį iš jūros, perduodami kibirus iš rankų į rankas. Bet pro liuką pilami kibirai vandens buvo dar neveiksmingesni nei pompos srovė. Apačioje pasigirdo duslus sprogimas ir Hornbloueriui užgniaužė kvapą – jis pamanė, kad laivas subyrės į gabalus. Tačiau daugiau sprogimų nebuvo – matyt, kokia patranka ar statinė neatlaikė karščio. Tuomet kibirus su vandeniu perduodančių jūreivių grandinė suiro: po vieno iš jų kojomis atsivėrė denio siūlės, o pro jas linksmai šokčiojo liepsnos. Kažkuris karininkas čiupo Nevilį už rankos ir ėmė jam kažką karštai įrodinėti, bet Hornbloueris matė, kad kapitonas iš nevilties nuleido rankas. Dalis jūreivių puolė ropštis aukštyn, kad pabandytų nuimti marselį ir foką, kiti nulėkė prie grotbrasų. Tada šturvalas pasisuko ir „Pique" atsigręžė prieš vėją.

Padėtis pasikeitė. Iš pradžių ši permaina atrodė tarsi nereali, nes papūtus priešingos krypties vėjui, gaisro gaudesys pritilo. Bet netrukus išryškėjo dramatiški padariniai: laivagalyje užsiplieskusią ugnį vėjas dabar nešė nebe pirmyn, o atgal, prie jau pusiau apdegusių medinių laivo konstrukcijų. Visą laivagalio denį apgaubė liepsnos, vairininkas paliko šturvalą, o ugnies liežuviai pasiekė ir sudegino bizanį – prieš akimirką burė dar kabojo, bet staiga ant gafelio liko tik apanglėję skutai. Tačiau dabar, plaukiant prieš vėją, likusioms burėms pavojus nebegrėsė, ir paskubom iškeltas bizantriselis leido apsaugoti laivapriekį.

Tuomet į pirmagalio pusę žiūrintis Hornbloueris ir pamatė „Nenuilstantįjį". Visas bures iškėlusi fregata skriejo tiesiai į juos. Kai jūra kiek pakeldavo „Pique", Hornbloueris galėdavo įžiūrėti, kaip po „Nenuilstančiojo" bušpritu lūžta bangos.

Prancūzų kapituliacija buvo neišvengiama: net jeigu „Pique“ nesiautėtų gaisras, jis neatsilaikytų prieš gerokai gausesnes fregatos patrankas. „Nenuilstantysis“ ėmė dreifuoti priešvėjinėje pusėje, per kabeltovą nuo prancūzų laivo, o jo valtys buvo nuleistos į vandenį dar net neužbaigus šio manevro. Pelju matė dūmus, suprato, kodėl „Pique“ dreifuoja, ir atitinkamai pasiruošė: abiejų nuleistų barkasų priekyje, ten, kur kartais būdavo įtaisomos karonados, dabar gulėjo pompos. Ant „Pique“ laivagalio užlipę barkasų jūreiviai tučtuojau puolė į kovą su liepsnomis ir paleido į jas vandens čiurkšles. Netrukus jiems į pagalbą nuskubėjo dviejų gigų įgulos, bet Boltonas, trečiasis leitenantas, pastebėjo Hornblouerį ir akimirką stabtelėjo.

– Gerasis Dieve, tai jūs! – sušuko jis. – Iš kur jūs čia atsiradote?

Atsakymo jis nelaukė. Supratęs, kad „Pique“ kapitonas yra Nevilis, Boltonas nuėjo prie jo, kad priimtų kapituliaciją, paskui pažiūrėjo į viršų ir įsitikinęs, jog ten viskas gerai, prisijungė prie gaisro gesinimo. Galiausiai ugnį pavyko sutramdyti, tiesa, labiau ne dėl jų pastangų, o todėl, kad sudegė viskas, kas tik galėjo sudegti. Dalis korpuso, kelios pėdos nuo hakaborto į pirmagalio pusę, sudegė iki pat vandens, tad nuo „Nenuilstančiojo“ denio „Pique“ turėjo atrodyti keistokai. Vis dėlto laivui pavojus nebegrėsė, fortūnai šypsantis ir gerai paplušėjus, bus galima jį nuplukdyti į Angliją, suremontuoti ir vėl nuleisti į jūrą.

Bet svarbiausia buvo ne tai, kad laivas išgelbėtas, o kad jis nebebus prancūzų rankose ir nebekenks Anglijos prekybai. Būtent tai pabrėžė seras Edvardas Pelju, kai Hornbloueris persikėlė į „Nenuilstantįjį“ ir prisistatė kapitonui. Pelju liepė jam smulkiai pasakoti, kas nutiko nuo pat tos akimirkos, kai jis

nusiuntė Hornblouerį kaip trofėjinės įgulos vadą į „Marie Galante". Kaip Hornbloueris ir numanė – galbūt būtent to bijodamas – Pelju ramiai reagavo į žinią apie brigo praradimą. Prieš brigui pasiduodant, jie apšaudė jį iš patrankų, ir niekas dabar negali nustatyti, kokio masto žala buvo padaryta. Pelju nekvaršino sau dėl to galvos. Hornbloueris bandė išgelbėti laivą, bet kadangi turėjo per mažai jūreivių, jam nepavyko, o skirti jam daugiau „Nenuilstančiojo" vyrų tuo metu nebuvo galimybės. Tad Pelju nekaltino Hornblouerio. Kaip ir „Pique" atveju, svarbiausia, kad „Marie Galante" gabenti ryžiai nepasiekė Prancūzijos, o ne tai, kad iš jų tiesioginės naudos negavo Anglija.

– Mums pasisekė, gaisras kilo pačiu laiku, – tarė Pelju, nužvelgdamas dreifuojantį, valčių apspistą „Pique", iš kurio laivagalio vis dar rūko plonas dūmelis. – Jie jau buvo beveik pasprukę nuo mūsų, po valandos būtume jų nebematę. Gal numanote, kas ten nutiko, misteri Hornbloueri?

Hornbloueris, žinoma, tikėjosi šio klausimo ir buvo jam pasiruošęs. Dabar pats metas tiesiai ir kukliai viską papasakoti, paskui – pelnytas pagyrimas, paminėjimas „Vyriausybės žiniose", galbūt net paskyrimas laikinai eiti leitenanto pareigas. Tačiau Pelju nežinojo visų brigo praradimo smulkmenų, o jei ir žinotų, nebūtinai įvertintų jas teisingai.

– Ne, sere, – atsakė Hornbloueris. – Manau, tai buvo savaiminis užsidegimas dažų sandėlyje. Kitų paaiškinimų nežinau.

Jis vienintelis žino apie savo aplaidumą užtaisant sviedinio pramuštą skylę, tad tik jis gali paskirti sau teisingą bausmę. Ir jis pasirinko tokią. Tik taip Hornbloueris galėjo susigrąžinti savigarbą savo paties akyse. Ištaręs šiuos žodžius, jis pajuto didžiulį palengvėjimą ir jokio apgailestavimo.

– Vadinasi, fortūnos šypsnys, – susimąstęs tarė Pelju.

4 skyrius

ŽMOGUS, KURIS NEGALAVO

Šį kartą vilkas šmirinėjo avidės prieigose. Jo Didenybės fregata „Nenuilstantysis“ įvijo prancūzų korvetę „Papillon“ į Žirondos žiotis ir dabar ieškojo būdų, kaip ją užpulti. Korvetė nuleido inkarą ir stovėjo saugoma pakrantės artilerijos. Kapitonas Pelju drąsiai vedė fregatą į seklius vandenis, kol įspėjamieji patrankų šūviai privertė jį sustoti. Kapitonas ilgai ir įdėmiai apžiūrinėjo korvetę pro savo žiūroną. Tada sustūmė jį, apsisuko ant kulnų ir įsakė atsitraukti toliau nuo pavojingo pavėjinio kranto – tiek, kad fregata nuo sausumos taptų nematoma. Pelju tikėjosi, kad šis atsitraukimas užliūliuos prancūzų budrumą. Tačiau jis neketino palikti jų ramybėje: jei pavyks užimti arba nuskandinti korvetę, prancūzai ne tik neteks laivo, galinčio kenkti britų prekybai, bet ir bus priversti šioje vietoje sustiprinti pakrantės gynybą, o tai reiškia, kad teks atitraukti pajėgas iš kitos vietos. Karas susideda iš žiaurių smūgių ir kontrsmūgių, o apdairios rankos valdoma keturiasdešimties patrankų fregata gali suduoti ganėtinai reikšmingą smūgį.

Vieną popietę prie Hornblouerio, vaikštinėjančio pavėjinėje škancų pusėje, kur buvo kuklus jo, kaip jaunesniojo budinčios įgulos karininko, postas, priėjo mičmanas Kenedis. Jis manieringai nusiėmė skrybėlę ir žemai nusilenkė – taip, kaip jį kažkada mokė šokių mokytojas: kairę koją atstatydamas į priekį, o galvos dangalą nuleisdamas žemai prie dešiniojo kelio. Hornbloueris įsijungė į žaidimą: jis prispaudė savąją skrybėlę prie pilvo ir tris kartus žvaliai nusilenkė iki pat juosmens. Dėl fizinio negrabumo jam nereikėjo labai stengtis parodijuojant iškilmingą ceremonialą.

– Orusis ir garbusis senjore, – tarė Kenedis, – kapitonas seras Edvardas Pelju perduoda jums savo linkėjimus ir drįsta tikėtis, kad Jūsų kilnybė suteiks jam garbę sutikdamas papietauti jo kuklioje draugijoje po aštuonių popietinių varpo dūžių.

– Perduokite mano linkėjimus serui Edvardui, – tardamas šį vardą Hornbloueris nusilenkė, – ir pasakykite jam, kad aš teiksiuosi trumpam užsukti.

– Esu tikras, kad tai išgirdęs kapitonas pasijus be galo pamalonintas, – tarė Kenedis. – Skubu pasveikinti jį gavus mielaširdingą Jūsų sutikimą.

Skrybėlės suplevėsavo dar manieringiau, bet tuomet jaunuoliai pastebėjo, kad iš priešvėjinės pusės juos stebi misteris Boltonas, budintis karininkas. Jie paskubom užsidėjo skrybėles ir grįžo prie laikysenos, labiau derančios karininkams, kuriems įgaliojimus suteikė pats karalius Jurgis.

– Ką sumanė kapitonas? – paklausė Hornbloueris.

Kenedis pasikasė pirštu nosį.

– Jei žinočiau, mano pečiai būtų verti bent poros epoletų, – atsakė jis. – Kažkas planuojama, manau, šiomis dieno-

mis viską sužinosime. O iki tol mums, smulkioms žuvelėms, lemta spurdėti nežinant, kokia liūdna lemtis mūsų laukia. Ką gi, būk atsargus, neužplauk ant seklumos.

Tačiau pietaujant didžiojoje „Nenuilstančiojo" kajutėje nebuvo jokių požymių, kad kas nors planuojama. Galustalėje sėdintis Pelju buvo mandagus šeimininkas. Vyresnieji karininkai – leitenantai Eklzas ir Čadas bei šturmanas Somsas – laisvai kalbėjosi neįpareigojančiomis temomis. Hornbloueris ir kitas jaunesnysis karininkas – Meloris, dvejų metų stažą turintis mičmanas, – sėdėjo tylėdami, kaip ir dera jų rangui. Kita vertus, tai leido jiems sutelkti dėmesį į maistą, o jis čia buvo kur kas geresnis už gaunamą mičmanų kajutėje.

– Keliu šią vyno taurę į jūsų sveikatą, misteri Hornbloueri, – tarė Pelju ir palydėjo žodžius atitinkamu veiksmu.

Hornbloueris pagal savo išgales grakščiai nusilenkė ir taip pat pakėlė taurę. Gurkštelėjo atsargiai, nes jau žinojo, kad apgirsta greitai, o apsvaigti nemėgo.

Nukrausčius stalą, visi trumpą akimirką laukė, ką darys Pelju.

– Dabar, misteri Somsai, – tarė kapitonas, – parodykite mums tą žemėlapį.

Žemėlapyje buvo pavaizduotos Žirondos žiotys ir jų gylis, be to, kažkas pieštuku buvo pažymėjęs pakrantės artilerijos išdėstymą.

– „Papilonas", – tarė seras Edvardas nesivargindamas tarti pavadinimo prancūziškai, – stovi čia. Misteris Somsas pažymėjo jo vietą.

Jis parodė giliai upės žiotyse pieštuku nubrėžtą kryžiuką.

– Jūs, džentelmenai, – tęsė Pelju, – nuplauksite ten valtimis, o grįšite korvete.

Štai kaip. Priešo laivo užėmimo operacija.

– Vadovaus misteris Eklzas. Prašom papasakoti savo planą, misteri Eklzai.

Žilaplaukis pirmasis leitenantas apžvelgė visus susirinkusius stebėtinai jaunatviškomis mėlynomis akimis.

– Aš paimsiu barkasą, – tarė jis, – o misteris Somsas – tenderį. Misteris Čadas ir misteris Meloris vadovaus pirmajam ir antrajam gigui. O misteris Hornbloueris – mažajai laivo valčiai. Visose valtyse, išskyrus tą, kuriai vadovaus misteris Hornbloueris, bus ir po jaunesnįjį karininką.

Suprantama: mažoje valtyje su septynių žmonių įgula nereikalingas dar vienas karininkas. Barkasu ir tenderiu plauks po trisdešimt–keturiasdešimt vyrų, giguose jų bus po dvidešimt. Taigi siunčiamos didelės pajėgos – beveik pusė fregatos įgulos.

– Tai karo laivas, – atspėjęs jų mintis paaiškino Eklzas. – Ne prekybinis. Po dešimt patrankų palei kiekvieną bortą ir gausi įgula.

Beveik du šimtai vyrų, žinoma, rimtas priešininkas šimtui dvidešimčiai britų jūreivių.

– Bet mes juos pulsime naktį, be to, netikėtai, – tarė Eklzas, vėl nujausdamas besiklausančiųjų mintis.

– Kaip žinote, džentelmenai, – įsiterpė Pelju, – netikėtumas yra daugiau kaip pusė mūšio sėkmės. Atleiskite, kad pertraukiau, misteri Eklzai.

– Šiuo metu, – tęsė Eklzas, – mes nuo kranto nematomi, tačiau vėl priartėsime. Iš šios pusės dar niekad nebuvome priplaukę, o varliaėdžiai mano, kad mes apskritai pasitraukėme. Taigi sutemus priplauksime prie kranto taip arti, kiek tik įmanoma, ir tada nuleisime valtis. Aukščiausias potvynio

taškas rytoj bus be dešimt penkios, išauš pusę šešių. Pulsime pusę penkių, taigi naktį budėsianti įgula spės pamiegoti. Barkasas atakuos iš dešiniojo borto pusės, tenderis – iš kairiojo, misterio Melorio gigas puls kairiąją pirmagalio pusę, o misterio Čado – dešiniąją. Vos užėmęs baką misteris Čadas nukirs korvetės inkaro virvę, o kitų laivelių įgulos bandys pasiekti bent jau škancus.

Eklzas pažvelgė į didžiųjų valčių vadus, šie supratingai linktelėjo. Eklzas tęsė.

– Misteris Hornbloueris lauks savo valtyje, kol puolėjai įsitvirtins denyje. Tada jis įlips į laivą palei grotstiebį, iš kurio borto pusės – nuspręs pats savo nuožiūra. Nekreipdamas dėmesio į tai, kaip klostosi kova denyje, jis iškart ims lipti grotstiebio vantais aukštyn. Jo užduotis – nuleisti grotmarselį ir, gavus atitinkamą įsakymą, atleisti šotus. Aš (arba misteris Somsas, jei žūčiau ar būčiau sužeistas) atsiųsiu du jūreivius prie šturvalo. Jų vairuojamą korvetę potvynis išneš į jūrą, o ten, per pakrantės patrankų šūvio atstumą, mūsų jau lauks „Nenuilstantysis".

– Ar turite kokių pastabų, džentelmenai? – paklausė Pelju.

Tai buvo būtent ta akimirka, kai Hornbloueriui reikėjo prabilti. Klausydamasis Eklzo jis pajuto, kaip baimė užgniaužia gerklę. Hornbloueris geriau nei bet kas kitas žinojo, kaip menkai jis nutuokia apie bures. Jis nekentė aukščio, to laipiojimo padebesiais. Žinojo, kad neturi geram jūreiviui būdingo beždžioniško vikrumo ir pasitikėjimo savimi. Tamsoje Hornbloueris nesijuto tvirtai net ant „Nenuilstančiojo" rėjų, o mintis apie tai, kad teks lipti ant visiškai svetimo laivo takelažo ir susivokti toje raizgalynėje, varė jam siaubą. Jaunuolis jautėsi esąs visiškai netinkamas šiai užduočiai ir privalėjo ne-

delsdamas apie tai pasakyti. Bet jis praleido progą: jį sustabdė tai, kaip ramiai į planą reagavo kiti karininkai. Hornbloueris peržvelgė akmeninius jų veidus. Išsiskirti labai nesinorėjo, vis dėlto jis nurijo seiles ir netgi išsižiojo ketindamas prabilti, tačiau niekas į jį neatkreipė dėmesio, tad protestas taip ir liko neišsakytas.

– Puiku, džentelmenai, – tarė Pelju. – Manau, kad reikėtų pereiti prie detalių, misteri Eklzai.

Dabar jau buvo per vėlu. Pasitiesęs priešais save žemėlapį, Eklzas parodė tarp Žirondos seklumų ir dumblo sąnašų besidriekiantį jų kursą, išsamiai nupasakojo, kur išdėstytos sausumos patrankos, paskui paaiškino, kur yra Korduano švyturys ir kokią įtaką jis daro atstumui, per kurį dienos šviesoje „Nenuilstantysis" gali priartėti prie kranto. Hornbloueris klausėsi bandydamas nuslopinti savo nuogąstavimus ir susikaupti. Kai Eklzas nutilo, Pelju užbaigdamas pasitarimą tarė:

– Dabar, džentelmenai, jūs visi žinote savo pareigas, tad galite pradėti ruoštis. Saulė jau leidžiasi, o darbo turite daug.

Darbo tikrai buvo į valias: reikėjo suskirstyti jūreivius į valčių įgulas, kiekvienam paaiškinti jo pareigas, patikrinti, kad visi būtų apginkluoti ir kad valtyse būtų visko, ko gali prireikti kritišku atveju. O Hornbloueris dar prisivertė du kartus pasitreniruoti lipti grotvantais ir pereiti grotmarselio rėja. Sudėtingiausia buvo kopti futokso vantais: nuo grotstiebio jie kyla į viršų taip, kad keletą pėdų tenka kabarotis kabant žemyn nugara, laikantis už vantų skersinių tik rankų pirštais ir kojomis. Su užduotimi jis susidorojo tik per didžiausius vargus, judėdamas lėtai ir atsargiai, o kartais tiesiog kerėpliškai. Galiausiai Hornbloueris pasiekė rėją. Prie jos pritvirtinta apatinė virvė kabėjo beveik keturiomis pėdo-

mis žemiau. Hornblouerio užduotis buvo įsikibus rankomis už rėjos apatine virve pasiekti noką, o paskui, laikantis pažastimis, atrišti burę tvirtinantį lyną. Visą šį kelią Hornbloueris sukorė du kartus, kaskart kovodamas su pykinimu, kurį pajusdavo vien pagalvojęs, kad jis šimto pėdų aukštyje. Galiausiai jaunuolis nervingai nurijo seiles ir ėmėsi paskutinės užduoties: jis griebė delnais laivavirvę ir prisivertė nučiuožti ja nuo rėjos ant denio – tai bus geriausias būdas nusileisti, kai ateis metas įtempti marselio šotus prancūzų korvetėje. Nusileidimas buvo ilgas ir pavojingas. Hornbloueris prisiminė, kaip pirmą kartą pamatęs ant stiebų besikarstančius jūreivius pagalvojo, kad panašūs triukai cirke sukeltų visuotinį pasigėrėjimo aikčiojimą. Tačiau ir nusileidęs ant denio jis nesijuto patenkintas savimi. Mintyse vis iškildavo ryškus vaizdas: jam nepavyksta viso to pakartoti „Papillone" ir jis krinta žemyn galva – keletas siaubingų sekundžių ore, paskui mirtinas smūgis į denį. O juk žygio sėkmė nuo jo priklauso kaip ir nuo bet kurio kito – jei laiku nebus pakeltas marselis, korvetė negalės tiek įsibėgėti, kad laivas imtų paklusti šturvalui, ir užplauks ant vienos iš daugelio seklumų upės žiotyse, tada ją vėl užims prancūzai, o pusė „Nenuilstančiojo" įgulos žus arba paklius į nelaisvę.

Hornbloueris sušaukė ant škafuto savo valties įgulą ir liepė išsirikiuoti. Jis patikrino, ar visi irklai tinkamai apmuturiuoti, ar kiekvienas vyras turi po pistoletą ir kardą, ar visų pistoletų saugikliai įjungti ir joks netyčinis šūvis neišduos atakuojančiųjų anksčiau laiko. Jis paskirstė visiems jūreiviams pareigas nuleidžiant marselį ir pabrėžė, kad kurio nors iš jų žūtis gali priversti netikėtai keisti visą planą.

– Aš pirmas pradėsiu lipti vantais, – tarė Hornbloueris.

Kitaip ir negalėjo būti. Jis turi lipti pirmas – to iš jo ir tikimasi. Maža to: jei jis būtų įsakęs kitaip, būtų sulaukęs apkalbų ir paniekos.

– Džeksonai, – tęsė Hornbloueris, kreipdamasis į valties vyresnįjį, – jūs valtį paliksite paskutinis, o jei krisčiau kovoje, perimsite vadovavimą.

– Klausau, sere.

Poetiškas posakis „kristi kovoje" paprastai vartojamas vietoj tokių prozišku žodžių kaip „mirti" ar „žūti", todėl tik ištaręs jį Hornbloueris suvokė baisiąją jo prasmę.

– Ar visiems viskas aišku? – paklausė Hornbloueris. Dėl nervinės įtampos jo balsas nuskambėjo irzliai.

Visi, išskyrus vieną jūreivį, linktelėjo.

– Meldžiu atleisti, sere, – tarė Heilsas, valties irklininkas, – bet aš prastokai jaučiuosi.

Heilsas buvo smulkaus sudėjimo tamsiaveidis jaunuolis. Kalbėdamas jis išraiškingai pridėjo ranką prie kaktos.

– Jūs čia tikrai ne vienintelis, kuris prastokai jaučiasi, – atšovė Hornbloueris.

Kiti vyrai sukikeno. Bailesniam žmogui mintis apie pakrantės artileriją ir ginkluotos korvetės užėmimą pačioje priešų irštvoje tikrai galėjo sukelti silpnumą. Tiesą sakant, turbūt panašiai jautėsi dauguma žygiui atrinktų vyrų.

– Aš ne tai turiu omeny, sere, – pasipiktinęs tarė Heilsas. – Visiškai ne tai.

Tačiau Hornbloueris ir visi likusieji nekreipė į jį dėmesio.

– Prikąsk liežuvį, – suniurnėjo Džeksonas.

Žmogus, kuris sužinojęs apie jam skirtą pavojingą užduotį pasiskelbia esąs ligonis, nusipelno tik paniekos. Hornbloueris taip pat pajuto panieką, tiesa, sumišusią su užuojauta. Jis

pats juk dar didesnis bailys: priešingai nei Heilsas, jis neišdrįso išsakyti savo nuogąstavimų – buvo baisu, ką apie jį pagalvos kiti.

– Laisvai, – tarė Hornbloueris. – Kai prireiks, pasiųsiu jūsų pakviesti.

Pagaliau „Nenuilstantysis" pajudėjo. Krantą jis turėjo pasiekti po kelių valandų, nes plaukė lėtai, lotu nuolat matuojant gylį ir pačiam Pelju prižiūrint, kad nebūtų nukrypta nuo kurso. Stebėdamas, kaip kapitonas veda didelę fregatą šiais apgaulingais, tamsos apgaubtais vandenimis, Hornbloueris, nors ir slegiamas įtampos ir nerimo, negalėjo atsigėrėti navigaciniais Pelju įgūdžiais. Šis procesas taip prikaustė Hornblouerio dėmesį, kad net liovėsi jį iki tol kamavęs smulkus drebulys. Hornbloueris buvo vienas iš tų, kurie nenustoja analizuoti ir mokytis netgi mirties akivaizdoje. Tad „Nenuilstančiajam" pasiekus upės žiočių vietą, kur reikėjo nuleisti valtis, Hornbloueris žinojo apie pakrančių navigaciją ir apie laivo užėmimo organizavimą gerokai daugiau. Tačiau dėl polinkio į savianalizę jis dar daugiau tą naktį sužinojo apie žmonių, besirengiančių netikėtam puolimui, psichologiją.

Kai į juodą kaip rašalas vandenį buvo nuleista valtis ir atėjo metas į ją sulipti, Hornbloueris jau buvo visiškai susitvardęs. Kai įsakė atsistumti nuo laivo, jo balsas nuskambėjo tyliai ir ramiai. Hornbloueris pats vairavo valtelę – tvirto medinio strypo pojūtis ramino, be to, dabar jis jau buvo įpratęs sėdėti laivagalyje uždėjęs ant vairalazdės plaštaką ir alkūnę. Jūreiviai pakėlė irklus ir valtelė lėtai nuplaukė didžiųjų valčių siluetams iš paskos. Plėšytis prie irklų nebuvo reikalo, nes potvynio srovė ir taip juos nešė žiočių link. Kad nereikia skubėti – tik į gera, nes iš vienos žiočių pusės buvo Sen

Di baterija, o iš kitos – Blajaus fortas. Keturiasdešimt didelių patrankų tiesiog iššluotų visą upės vagą, o juk nė viena iš jų penkių valčių – juolab Hornblouerio valtelė – neatlaikytų ir vieno šūvio.

Hornbloueris įdėmiai stebėjo priekyje plaukiantį tenderį. Visa bauginanti atsakomybė už valčių nukeliavimą iki korvetės gulė ant Somso pečių, tad Hornbloueriui tereikėjo sekti paskui jį – iki tos akimirkos, kai teks nuleisti grotmarselį. Pagalvojus apie šią užduotį, Hornbloueri vėl ėmė krėsti drebulys.

Heilsas, jūreivis, kuris sakėsi prastai besijaučiąs, taip pat irklavo – Hornbloueris kartą žvilgtelėjo į jį ir matė ritmiškai į priekį ir atgal linguojantį tamsų siluetą. Daugiau Hornbloueris nebekreipė į Heilsą dėmesio ir vėl įsmeigė akis į tenderį. Staiga valtelėje kilo kažkoks sambrūzdis. Kažkuris irkluotojas praleido yrį ir išmušė iš ritmo visą likusį penketą. Paskui pasigirdo tylus bilstelėjimas.

– Velniai griebtų, žiūrėk, ką darai, Heilsai, – desperatiškai sušnibždėjo Džeksonas.

Užuot atsakęs, Heilsas riktelėjo, laimė, nelabai garsiai, ir parpuolęs prie Hornblouerio ir Džeksono kojų ėmė raičiotis bei spardytis.

– Tai šunsnukis, jam priepuolis, – suniurnėjo Džeksonas.

Traukuliai tęsėsi. Iš tamsos atskriejo kandus niekinamas šnabždesys.

– Misteri Hornbloueri, – Eklzas stengėsi į šį pusbalsiu tariamą priekaištą sudėti visą savo susierzinimą, – gal galėtumėte liepti savo vyrams patylėti?

Kad tai pasakytų, Eklzas priplaukė savuoju barkasu beveik prie pat Hornblouerio valtelės, o žūtbūtinę tylos būtinybę

ypač pabrėžė tai, kad buvo apsieita be įprastų keiksmažodžių. Hornbloueris jau įsivaizdavo rytoj tvindeke jo laukiantį kandų papeikimą visos įgulos akivaizdoje. Jis žiojosi pasiaiškinti, bet, laimė, laiku suprato, kad ketinantieji netikėtai valtimis pulti priešą nesiaiškina Blajaus forto patrankų panosėje.

– Klausau, sere, – sušnibždėjo jis ir barkasas grįžo į paskui tenderį plaukiančios flotilės galą.

– Sėskite į jo vietą, Džeksonai, – įsiutęs sušnibždėjo Hornbloueris ir atsistojęs pats patraukė besiraičiojantį kūną, kad atlaisvintų valties vyresniajam kelią.

– Pabandykite aplieti jį vandeniu, sere, – kimiu balsu patarė Džeksonas, eidamas prie atsilaisvinusio irklininko suolelio. – Antai guli kaušas.

Jūros vanduo jūreiviui yra vaistas nuo visų ligų, jo panacėja. Turint omenyje, kaip dažnai jūreiviai ne tik vilki kiaurai permirkusius drabužius, bet ir miega šlapiuose gultuose, jie turėtų apskritai niekada nesirgti. Bet jaunuolis ligonio nelietė. Traukuliai jau beveik liovėsi, o Hornbloueris nenorėjo kelti triukšmo kaušu semdamas vandenį. Nuo tylos priklausė daugiau kaip šimto žmonių gyvybės. Jie jau praplaukė upės žiotis, tad buvo lengvai pasiekiami kranto patrankoms. O svarbiausia, kad vienas vienintelis jų šūvis pakeltų ant kojų visą „Papillono“ įgulą, tad ji jau lauktų jų prie falšborto pasirengusi atmušti ataką ir patrankų sviediniais sudaužyti jų valtis į šipulius.

Valtys tyliai slydo vandens paviršiumi. Somso tenderis diktavo lėtą ritmą: retkarčiais prireikdavo kelių yrių, bet tik tam, kad valtis plauktų tokiu greičiu, koks būtinas norint ją valdyti vairalazde. Somsas puikiai išmanė savo darbą: jis pasirinko tamsią protaką tarp dumblo sąnašų, čia praplaukti ga-

lėjo tik maži laiveliai. Gylį jis matavo dvidešimties pėdų ilgio kartimi – šitaip greičiau ir tyliau nei naudojant lotą. Minutės lėkė greitai, tačiau naktis buvo dar visiškai tamsi, be jokių artėjančios aušros požymių. Hornbloueris pabandė įžiūrėti kurioje nors pusėje plokščias pakrantes, tačiau, kad ir kaip stengėsi, nepavyko. Vadinasi, reikia itin aštraus regėjimo, kad nuo kranto pamatytum mažus potvynio nešamus laivelius.

Prie Hornblouerio kojų sujudėjo Heilsas. Jis sumojavo tamsoje rankomis, užčiuopė Hornblouerio kulkšnį ir ėmė smalsiai ją tyrinėti. Paskui kažką sumurmėjo, bet jo žodžiai virto dejone.

– Užsičiaupk! – sušnibždėjo Hornbloueris, geisdamas turėti senovės šventųjų įtaigą, kad galėtų ir be žodžių priversti Heilsą nutilti.

Heilsas pasidėjo alkūnę ant Hornblouerio kelio, paskui atsisėdo, galiausiai vargais negalais atsistojo ant linkstančių kojų ir atsirėmė į Hornblouerį.

– Sėskit, velniai griebtų, – vėl sušnibždėjo iš pykčio ir nerimo drebantis mičmanas.

– Kur Meri? – lyg niekur nieko paklausė Heilsas.

– Užsičiaupk!

– Meri! – pakartojo Heilsas užgriūdamas ant jo. – Meri!

Su kiekvienu ištartu žodžiu jo balsas vis stiprėjo. Hornbloueris instinktyviai pajuto, kad Heilsas netrukus prabils garsiai, o gal net ir riktels. Mintyse jis prisiminė, kad jo tėvas gydytojas kažkada minėjo, jog po epilepsijos priepuolio žmogus neatsako už savo veiksmus ir dažnai gali būti net pavojingas.

– Meri! – šūktelėjo Heilsas vėl.

Pergalė ir šimto žmonių gyvybė dabar priklausė nuo to, ar Heilsas nutils. Hornbloueris pagalvojo, kad vertėtų stukte-

lėti jam pistoleto rankena, bet delnuose jis laikė tinkamesnį ginklą. Jis nuėmė vairalazdę – trijų pėdų ilgio tvirtą ąžuolinį strypą, ir su visa įtūžio sukelta neviltim užsimojo. Vairalazdė dunktelėjo į Heilso galvą ir šis su gerklėje užstrigusiu nebaigtu tarti žodžiu tyliai susmuko ant valties dugno. Valtelės įgula neišleido nė garso, tik Džeksonas atsiduso – nežinia, pritardamas ar smerkdamas, bet Hornbloueriui tai ir nerūpėjo. Jis atliko savo pareigą, buvo tuo tikras. Pritrenkė nevaldomą idiotą, gal netgi užmušė jį, bet užtat išsaugojo galimybę pulti netikėtai, o juk nuo to priklausė viso jų žygio sėkmė. Hornbloueris įstatė vairalazdę į vietą ir tylėdamas pasuko valtį atgal į gigų paliekamą kilvaterį.

Toli priekyje – tamsoje buvo neįmanoma apskaičiuoti atstumo – virš vandens iškilo kažin koks juodulys. Tai galėjo būti korvetė. Dar tuzinas tylių yrių ir Hornbloueris įsitikino, jog tai laivas. Somsas nuostabiai atliko locmano darbą ir atvedė valtis tiesiai į tikslą. Tenderis ir barkasas nutolo nuo gigų – valtys atsiskyrė ruošdamosi vienu metu pulti iš skirtingų pusių.

– Pakelt irklus! – sušnibždėjo Hornbloueris ir jo valtelės įgula nustojo irkluoti.

Hornbloueris prisiminė, kas jam įsakyta: jis turi laukti, kol atakuojantieji įsitvirtins denyje. Jo rankos mėšlungiškai sugniaužė vairalazdę: nutikimo su Heilsu sukeltas susijaudinimas kuriam laikui buvo išstūmęs iš jo galvos mintis apie karstymąsi tamsoje ant nepažįstamo laivo takelažo, tačiau dabar jos grįžo su nauja jėga. Hornbloueris bijojo.

Mičmanas stebėjo ant inkaro besisūpuojančią korvetę ir tamsoje išnykstančias valtis. Paskui pažvelgė į naktiniame danguje vos įžiūrimą korvetės rangautą – štai kur jam teks užsikarti! Stiebai atrodė siaubingai aukšti. Staiga Hornbloue-

ris išgirdo, kaip tamsoje pliūkštelėjo vanduo – valtys sparčiai artėjo prie korvetės ir kažkas neatsargiai mostelėjo irklu. Tą pačią akimirką laivo denyje pasigirdo riksmas, paskui dar vienas, o dar po kiek laiko į šiuos balsus aidu atsiliepė stiprus ir pratisas šimtinės puolančiųjų šauksmas. Prie bortų priplaukę britų jūreiviai ne šiaip sau rėkė kaip išprotėję: šis gausmas turėjo sugluminti miegūstus priešus, be to, šitaip kiekvienas būrys supras, kaip sekasi kitų valčių įguloms. Ant korvetės denio blykstelėjo liepsnos ir pasigirdo pokštelėjimai – pirmieji pistoletų ir muškietų šūviai. Netrukus kova užvirė visame denyje.

– Nuleist irklus! – šūktelėjo Hornbloueris. Jo balsas nuskambėjo taip, lyg šį įsakymą kas būtų iš jo išpešęs ant kankinimo suolo.

Valtelė pajudėjo, o Hornbloueris bandė susitvardyti ir suprasti, kas dedasi denyje. Jis nematė priežasčių svarstyti, prie kurio korvetės borto plaukti, – kairysis bortas buvo arčiau, tad būtent prie jo jis ir pasuko valtelę. Viskas, kas čia vyko, buvo taip nauja ir neįprasta, kad jis vos neužmiršo įsakyti pakelti irklų. Hornbloueris pakreipė vairalazdę taip, kad valtis pasisuktų, o priekyje sėdintis irkluotojas galėtų užkabinti kablį už korvetės borto. Kai Hornbloueris atsistojo, jo dėmesį patraukė keistas iš viršaus sklindantis garsas – tarsi skardininkas kaltų puodą. Jis pasitikrino, ar vietoje kardas ir pistoletas, paskui – beprotiškas šuolis ant grotruslenio. Hornbloueris griebė rankomis vantus ir ant jų pakibo. Netrukus kojos užčiuopė vantų skersinę ir jis ėmė lipti į viršų. Kai galva pasiekė falšbortą, pistoletų šūviai nušvietė denį, ir prieš jo akis akimirkai iškilo sustingęs mūšio vaizdas, tarsi būtų žvelgęs į paveikslą. Netoliese britų jūreivis kardu kovėsi su prancūzu karininku, ir Hornbloueris su nuostaba suprato, kad tai, kas

jam priminė kalamo puodo garsą, buvo poetų apdainuotasis kardų žvangesys. Ką gi, tikrai romantiška.

Visos šios mintys netrukdė Hornbloueriui kopti aukštyn. Pagaliau po savo alkūne jis pajuto futokso vantus. Atėjo lemtinga akimirka: jis rankomis ir kojomis įsitvėrė į vantų skersines ir dviem ar trim siaubingom sekundėm pakibo žemyn nugara. Pagaliau užsikorė ant stenvantų ir užgniaužęs kvapą pradėjo paskutinį kopimo ruožą. Štai ir marselio rėja! Hornblouerис pakibo ant jos, kojomis ieškodamas apatinės virvės. Dieve gailestingas! Ten jos nebuvo – jo kojos tabalavo tamsoje ir nerado nieko, į ką galėtų atsiremti. Jis raitėsi ir spardėsi šimto pėdų aukštyje lyg tėvo iškeltas kūdikis. Apatinės virvės nebuvo – galbūt prancūzai ją nuėmė numatydami būtent tokią situaciją. Tačiau kaip tuomet pasiekti rėjos noką? Juk jis privalo atrišti lynus ir nuleisti burę – viskas dabar priklauso nuo šito. Hornblouerис keletą kartų buvo matęs, kaip nutrūktgalviai jūreiviai bėgioja rėjomis lyg lyno akrobatai. Dabar tai buvo vienintelis būdas pasiekti noką.

Akimirką jam vėl užgniaužė kvapą: silpnas kūnas priešinosi minčiai eiti rėja virš juodos bedugnės. Tai buvo baimė, tokia baimė, kuri atima drąsą, paleidžia vidurius ir pakerta galūnes. Tačiau Hornblouerio protas ir dabar išliko pašėlusiai aktyvus. Jam pakako ryžto susitvarkyti su Heilsu. Jam užteko drąsos, kai tai nelietė jo paties – jis nesvyruodamas iš visos jėgos trenkė vargšui epileptikui. Tai štai koks jis apgailėtinas narsuolis. Jis neturi paprastos, vulgarios fizinės drąsos. Jis vienas iš tų bailių, apie kuriuos žmonės šnibždasi tarpusavyje. Hornblouerис negalėjo susitaikyti su šia mintimi – ji buvo baisesnė nei pavojus nukristi tamsoje ant denio. Įkvėpęs oro jis užkėlė kelį ant rėjos, paskui užsiropštė pats ir atsistojo. Po

kojomis pajuto apvalų, brezentu apvyniotą rąstą, tad instinktas jam pakuždėjo, kad geriau nedelsti.

– Pirmyn, vyručiai! – suriko jis ir nubėgo rėja.

Iki noko buvo dvidešimt pėdų, ir keliais pašėlusiais šuoliais jis įveikė šį atstumą. Visiškai nebejausdamas baimės, Hornbloueris apglėbė rėją, pakibo ant jos visu kūnu ir pabandė užčiuopti lyną. Iš rąsto virpėjimo jis suprato, kad Oldroidas, kuriam buvo įsakyta sekti paskui, taip pat atbėga rėja – jam reikėjo įveikti šešiomis pėdomis trumpesnį atstumą. Galima neabejoti, kad kiti jo valtelės vyrai taip pat užlipo ant rėjos, o Klafas savąją įgulos pusę nuvedė prie dešiniojo noko. Geriausiai tai įrodė greitai nusileidusi burė. Hornbloueris šalia savęs išvydo brasą. Jaunuolį apėmė euforija ir jis nebegalvojo apie pavojų: abiem rankom įsikibęs į virvę jis šoko nuo rėjos, paskui apsivijo brasą kojomis ir nučiuožė žemyn.

Kvailys! Negi jis niekad neįgis proto? Negi taip ir neatsimins, kad niekada negalima atsipalaiduoti ir prarasti budrumo? Jis lėkė taip greitai, kad delnai tiesiog degė, tad kai pabandė stipriau sugniaužti brasą ir pristabdyti čiuožimą, pajuto tokį skausmą, kad turėjo vėl atleisti pirštus ir slysti žemyn jausdamas, kaip virvė plėšia nuo delnų odą. Tačiau kojomis palietęs denį ir apsidairęs aplink, Hornbloueris iškart užmiršo apie skausmą.

Brėško blyški aušra, o mūšio garsai nutilo. Netikėtumo efektas suveikė puikiai: šimtas vyrų staiga įsiveržė ant korvetės denio, nušlavė budinčią naktinę įgulą ir, likusiai įgulos daliai dar nespėjus pasirodyti ir pasipriešinti, žaibiškai užvaldė visą laivą.

– Inkaro trosas nukirstas, sere! – iš priekinio denio atskriejo griausmingas Čado balsas.

– Misteri Hornbloueri! – sušuko laivagalyje stovintis Eklzas.

– Taip, sere! – atsiliepė jaunuolis.

– Atleiskite falus!

Jam į pagalbą atskubėjo jūreiviai – ne tik jo valtelės įgula, bet ir visi veiklūs ir įkvėpti vyrai. Jie puolė prie falų, šotų, brasų – ir silpnas pietinis vėjelis išpūtė pavyzdingai sutvarkytą burę. „Papillonas" apsisuko ir nešamas atoslūgio išplaukė. Sparčiai švito, o virš vandens kilo lengvas rūkas.

Iš dešiniosios laivagalio pusės atskriejo piktas maurojimas, dar po kurio laiko miglas perskrodė siaubingi, neįtikimai garsūs riksmai. Virš Hornblouerio galvos praskriejo patrankos sviedinys – pirmasis jo gyvenime.

– Misteri Čadai! Pakelkite priešbures ir atriškite formarselį! Kas nors užlipkite į viršų ir nuleiskite kriuismarselį.

Iš kairiojo borto pusės pasigirdo antra salvė. Prancūzai suprato, kas įvyko korvetėje, tad dabar „Papillonas" buvo apšaudomas iš abiejų pusių – tiek Blajaus forto, tiek Sen Di baterijos patrankomis. Tačiau vėjo ir atoslūgio nešama korvetė plaukė greitai, tad prieblandoje pataikyti į ją nebuvo lengva. Kiekviena sekundė buvo neįkainojama, menkiausia gaišatis galėjo būti lemtinga. Pasigirdo dar viena salvė, tačiau tik vienas jos sviedinys kliudė laivą – virš galvų jie išgirdo garsų trakštelėjimą.

– Misteri Melori, įsakykite suregzti forštagą!

– Klausau, sere!

Jau buvo gana šviesu, tad Hornbloueris peržvelgė denį. Nuo juto korvetei vadovavo Eklzas, o upės vaga laivą vedantis Somsas stovėjo prie šturvalo. Dvi grupės raudonai uniformuotų jūros pėstininkų su užmautais ant muškietų durtuvais

saugojo liukus. Keturi ar penki vyrai gulėjo ant denio be gyvybės ženklų. Žuvusieji. Hornbloueris pažvelgė į juos su jaunatvišku abejingumu. Bet buvo ir sužeistasis, kuris vis dejavo palinkęs prie savo suknežintos šlaunies. Į jį Hornbloueris negalėjo žiūrėjo taip abejingai, tad buvo laimingas (bent jau dėl savęs), kai tą pačią akimirką vienas jūreivis paprašė Melorio leidimo palikti postą, kad galėtų padėti sužeistajam, ir tą leidimą gavo.

– Pasiruoškite keisti kursą! – nuo juto atskriejo Eklzo balsas. Korvetė priplaukė upės viduryje esančią seklumą, tad dabar teks pasisukti ir išplaukti į atvirą jūrą.

Jūreiviai šoko prie brasų, jiems iš paskos puolė ir Hornbloueris. Bet prisilietus prie šiurkščios virvės nudiegė toks skausmas, kad jis vos ne suriko. Krauju pasruvę delnai atrodė kaip ką tik papjauto gyvulio mėsa. Tik dabar, apžiūrėjęs savo rankas, jis pajuto nepakeliamą deginantį skausmą.

Priešburių šotai buvo atleisti ir korvetė vikriai pasisuko.

– O štai ir senukas „Nenuilstantysis“! – kažkas sušuko.

„Nenuilstantysis“ dabar buvo aiškiai matomas – pasiruošęs pasitikti trofėjų jis dreifavo vos per pakrantės patrankų šūvį. Kažkas džiaugsmingai sušuko „valio“, o visi likusieji netruko prisijungti. Šauksmo nenutildė net paskutinis, iš pačios galingiausios Sen Di patrankos šautas sviedinys, niūriai pliumptelėjęs šalia korvetės. Hornbloueris atsargiai išsitraukė iš kišenės nosinaitę ir pabandė apvynioti ja savo rankas.

– Leiskite jums padėti, sere, – tarė Džeksonas.

Apžiūrėjęs beodžius delnus jis papurtė galvą.

– Buvote labai neatsargus, sere. Reikėjo leistis iš lėto, prisilaikant rankomis, o ne čiuožiant, – pasakė jis, kai Hornbloueris paaiškino, iš kur atsirado žaizdos. – Atleiskit, kad

taip sakau, sere, bet tai buvo labai neatsargu. Tačiau jūs, jauni džentelmenai, dažnai tokie. Visai nepaisot savo kailio.

Hornbloueris užvertė galvą, pažvelgė į grotmarselio rėją ir prisiminė, kaip tamsoje šiuo plonu rąstu bėgo prie noko. Nors dabar po kojomis juto tvirtą denį, nuo šių prisiminimų jį nukrėtė lengvas šiurpas.

– Atleiskite, sere. Nenorėjau užgauti, – vėl prabilo Džeksonas, bandydamas užrišti mazgą. – Štai, sere, viskas, ką galiu padaryti.

– Ačiū, Džeksonai, – tarė Hornbloueris.

– Turėsime raportuoti, kad dingo mūsų valtelė, – tęsė Džeksonas.

– Dingo?

– Jos nėra tarp buksyru tempiamų valčių, sere. Matote, mes nepalikome joje sargybinio. Kaip pamenat, turėjo likti Velsas, sere, bet aš pasiunčiau jį vantais pirma savęs. Mačiau, kad iš Heilso nieko nepeši, tad užduočiai trūko žmonių. Matyt, laivui pasisukus, valtelę nunešė srovė.

– O kaipgi Heilsas? – paklausė Hornbloueris.

– Jis liko valtyje, sere.

Hornbloueris atsigręžė į Žirondos žiotis. Kažkur ten srovė neša valtelę, kurioje guli Heilsas, galbūt miręs, o gal dar gyvas. Bet kuriuo atveju prancūzai jį greičiausiai suras. Hornbloueriui pagalvojus apie Heilsą, šalta gailesčio banga užgesino jo krūtinėje liepsnojusį pergalės džiaugsmą. Jeigu ne Heilsas, jis niekada nebūtų įsidrąsinęs perbėgti rėja iki noko (bent jau jam pačiam taip atrodė). Šią akimirką jis būtų palaužtas ir pažymėtas bailio ženklu, o ne mėgautųsi suvokimu, kad gerai atlikto savo pareigą.

Džeksonas pastebėjo paniurusį jo veidą.

– Neimkite į galvą, sere, – tarė jis. – Nei kapitonas, nei misteris Eklzas nekarksės dėl tos valties, jie ne tokie.

– Aš ne dėl valties, – atsakė Hornbloueris. – Galvoju apie Heilsą.

– A, apie jį? – tarė Džeksonas. – Neverta dėl jo graužtis, sere. Geru jūreiviu jis vis tiek niekad nebūtų tapęs.

5 skyrius

ŽMOGUS, KURIS MATĖ DIEVĄ

Į Biskajos įlanką atėjo žiema. Po rudens lygiadienio audros sustiprėjo, tad prie Prancūzijos pakrančių budinčiam britų karo laivynui padaugėjo ir darbų, ir pavojų. Kai laivus blaškydavo rytų vėjai, užeidavo toks geliantis šaltis, kad purslai ant takelažo sušaldavo į ledą, o laivų korpusai imdavo leisti vandenį kaip krepšiai. Papūtus vakarų vėjams, laivai turėjo laikytis saugaus atstumo nuo pavėjinio kranto ir nuolat rizikuoti manevruodami, kad liktų pozicijoje, iš kurios galėtų staiga pulti bet kurį iš uosto išlįsti išdrįsusį prancūzų laivą. Tačiau vėjai blaškė ne tik laivus: dar labiau nuo jų kentėjo tuos laivus valdantys žmonės, turintys ištisas savaites ir mėnesius pakęsti nuolatinį šaltį, drėgmę, sūrų maistą, begalinį sunkų darbą ir kankinamai nuobodų uostus blokuojančios flotilės gyvenimą. Netgi fregatose, greičiausiuose ir stipriausiuose flotilės laivuose, tvyrojo nepakeliamas nuobodulys: po budėjimo laukė monotoniškos valandos apačioje, uždarius visus liukus, ant galvų pro denio siūles lašant vandeniui. Naktys buvo ilgos, bet miegas prastas, dienos trumpos, tačiau veiklos vis tiek neužteko.

Net „Nenuilstančiajame“ buvo justi šis nerimas, ir netgi paprastas mičmanas Hornbloueris negalėjo to nepastebėti, kai išrikiavo savo divizioną kassavaitinei kapitono apžiūrai.

– Kas nutiko jūsų veidui, Stailsai? – paklausė jis.

– Šunvotės, sere. Apniko, bjaurybės.

Stailso skruostai ir lūpos buvo apklijuoti puse tuzino pleistro juostelių.

– Jūs kaip nors jas gydote?

– Laivo gydytojo padėjėjas davė man pleistro, sere. Sako, greitai praeis.

– Labai gerai.

Hornbloueris nebuvo tikras, bet jam pasirodė, kad šalia Stailso stovinčių jūreivių veidai įgavo kažkokią nenatūralią išraišką. Tarsi jie bandytų sulaikyti šypseną ar viduje juoktųsi. Hornbloueris nenorėjo būti pajuokos objektu – tai kenkia drausmei. O jei tarp jūreivių yra kokių nors karininkams nežinomų paslapčių – dar blogiau. Hornbloueris dar kartą griežtai peržvelgė visą jūreivių gretą. Stailsas stovėjo lyg stulpas, jo juodbruvas veidas buvo be išraiškos. Net juodos garbanėlės apie ausis buvo rūpestingai sušukuotos, žodžiu, neprikibsi. Tačiau Hornbloueris jautė, kad tarp jų ką tik įvykęs pokalbis kažkaip prajuokino likusią diviziono dalį, ir jam tai nepatiko.

Po apžiūros jis sustabdė kajutkompanijoje sutiktą laivo gydytoją, misterį Lou.

– Šunvotės? – paklausė Lou. – Žinoma, jūreiviai turi šunvočių. Sūdyta kiauliena ir aižyti žirniai devynias savaites iš eilės – ir tikitės, kad nebus šunvočių? Šunvotės... opos... votys... ir visos kitos Egipto rykštės.

– Ant veidų?

– Ir ant veidų taip pat. Kitų vietų, kur jos gali atsirasti, nevardysiu – netrukus žinosite jas iš savo patirties.

– Šunvotes gydo jūsų pagalbininkas? – neatstojo Hornbloueris.

– Žinoma.

– Kas jis?

– Magridžas?

– Tai jo pavardė?

– Jis geras laivo gydytojo padėjėjas. Paprašykite, kad paruoštų jums vidurių laisvinamųjų vaistų, ir pats tuo įsitikinsite. Tiesą sakant, aš pats jums išrašysiu, nes atrodote labai jau prastos nuotaikos, jaunuoli.

Misteris Lou baigė gerti romo taurę ir pabeldė į stalą kviesdamas stiuardą. Hornbloueris suprato, kad jam pasisekė – sutiko Lou dar gana blaivų, kad galėtų iš jo bent šį tą išpešti. Tuomet apsisuko ir užlipo ant bizanstiebio marso*, norėdamas vienumoje viską apgalvoti. Čia buvo jo naujasis kovinis postas: kai laivas nebūdavo kovinėje parengtyje, ant bizanstiebio marso buvo galima šiek tiek pabūti palaimingoje vienumoje, kurios jam taip stigo žmonių perpildytame „Nenuilstančiajame". Hornbloueris ten ir įsitaisė, susisiautęs į jūreivišką striukę. Virš jo galvos bizanstiebio stenga dangaus pilkynėje braižė padrikus ratus, o siautėjantis vėjas grojo vantais aukštą, pratisą gaidą. Apačioje slinko įprastas laivo gyvenimas: ir į šonus, ir išilgai jūros supamas „Nenuilstantysis" plaukė šiaurės kryptimi su surifuotais marseliais. Po aštuonių varpo dūžių laivas vėl pasisuks į pietus ir tęs savo nenutrūks-

---

* Marsas – stebėjimo aikštelė ant stiebo.

tamą patruliavimą. Iki to laiko Hornbloueris galėjo nevaržomas galvoti apie šunvotes ant Stailso veido ir apie užslėptą kitų jo diviziono jūreivių vaipymąsi.

Staiga ant tvirtos medinės marso užtvaros pasirodė dvi rankos, o paskui kyštelėjo ir galva. Susierzinęs Hornbloueris pažvelgė, kas nutraukė jo apmąstymus. Tai buvo Finčas, jūreivis iš jo diviziono, kovinis jo postas taip pat buvo čia, ant bizanstiebio marso. Tai buvo smulkaus sudėjimo žemas vyrukas retais plaukais, blankiomis mėlynomis akimis ir kvaila šypsena. Ji pasirodė Finčo veide ir dabar, kai iš pradžių nusivylęs, kad vieta ant marso užimta, atpažino Hornblouerį.

– Meldžiu atleisti, sere, – tarė jis. – Nežinojau, kad jūs čia.

Finčas buvo pakibęs labai nepatogiai, žemyn nugara, tačiau lipti nuo futokso vantų ant marso nedrįso, tad rizikavo nulėkti į apačią vos laivui kryptelėjus.

– Lipkite čionai, jei norite, – pasakė Hornbloueris, keikdamas savo minkštaširdiškumą. Tvirtas karininkas tiesiog lieptų Finčui nelįsti į akis ir nešdintis iš kur atėjus.

– Ačiū, sere. Ačiū, – padėkojo Finčas, paskui užkėlė koją, palaukė, kol laivas kryptelės, ir užsirito ant marso.

Jis įsitaisė taip, kad pasilenkęs galėtų iš po kriuismarselio matyti grotstiebio marsą. Kurį laiką įdėmiai jį stebėjęs, Finčas atsigręžė į Hornblouerį ir lyg šunybę iškrėtęs vaikas nuginkluojamai nusišypsojo. Hornbloueris žinojo, kad Finčui trūksta vieno šulo, – rekrūtais į laivyną buvo imami ir silpnapročiai, ir su jūra nieko bendra neturintys sausumos gyventojai. Kita vertus, jis buvo patyręs jūreivis, mokantis suskleisti bures, rifuoti ir valdyti šturvalą. Vis dėlto ta šypsena jį išdavė.

– Čia geriau nei apačioje, sere, – atsiprašinėdamas tarė Finčas.

– Jūs teisus, – visiškai abejingai atsakė Hornbloueris, tikėdamasis šitaip užkirsti kelią tolesniam pokalbiui.

Nekreipdamas dėmesio į Finčą jis nusigręžė, patogiai įsitaisė ir, marsui hipnotizuojamai svyruojant, pabandė pasinerti į tą mieguistą būseną, kurioje kartais gimsta geriausios mintys. Tačiau tai buvo ne taip jau paprasta: Finčas vis nenustygo vietoje ir blaškėsi lyg voverė ratelyje, tad Hornbloueris nuolat pamesdavo minčių giją ir veltui gaišo brangias laisvo pusvalandžio minutes.

– Kas per velnias, Finčai? – galiausiai sušuko jis praradęs kantrybę.

– Velnias, sere? – paklausė Finčas. – Tai ne velnias. Meldžiu atleisti, sere, bet velnias slepiasi kitoje vietoje.

Jis vėl paslaptingai nusišiepė lyg prasikaltęs vaikas. Tų keistų mėlynų akių gelmėje slypėjo kažin kokios paslaptys. Finčas vėl pažiūrėjo iš po kriuismarselio. Dabar jis buvo panašus į slėpynių žaidžiantį mažylį.

– Štai! – sušuko Finčas. – Mačiau Jį, sere. Dievas grįžo ant grotmarso.

– Dievas?

– Taip, sere, taip. Kartais Jis būna ant grotmarso. Dažniau nei kur kitur. Mačiau Jį ką tik, mačiau Jo vėjo kedenamą barzdą. Jį tik iš čia galima pamatyti, sere.

Ką pasakyti žmogui, matančiam tokius vaizdinius? Hornbloueris suko galvą, ką čia atsakius, bet Finčas, rodos, apie jį užmiršo ir toliau žaidė slėpynių dirsčiodamas iš po kriuismarselio.

– Štai Jis! – pats sau tarė Finčas. – Štai Jis ir vėl! Dievas ant grotmarso, o velnias – virvių dėžėje.

– Pagal rangą ir postas, – ciniškai tarė Hornbloueris, tačiau tyliai – jis neketino juoktis iš Finčo vizijų.

– Velnias lindi virvių dėžėje per naktinius budėjimus, – prabilo vėl Finčas į nieką nesikreipdamas. – O Dievas ant grotstiebio marso – amžinai.

– Keistoka darbotvarkė, – vėl pusbalsiu pratarė Hornbloueris.

Apačioje varpas išmušė aštuonis kartus. Vos jam nutilus, pasigirdo bocmano padėjėjų švilpukai, ir paties bocmano Voldrono balsas:

– Nauja budinti įgula – ant denio! Keisti kursą fordevindu! Visi ant denio! Visi ant denio! Ei, laivo policijos viršila, užsirašykite pavardę to, kas išlįs iš liuko paskutinis! Visi ant denio!

Ir šiaip jau trumpas poilsis, o dar sudrumstas Finčo, baigėsi. Hornbloueris perlipo užtvarą ir įsitvėrė futokso vantų: negali gi jis leistis per marso angą pirmojo leitenanto akivaizdoje – už tokį jūreiviui nederamą elgesį galima gauti ir papeikimą. Finčas palaukė, kol Hornbloueris nusiropš nuo marso, bet netgi vėliau pradėjęs leistis ant denio jis atsidūrė gerokai anksčiau. Finčas buvo patyręs jūreivis, tad laipiojo vantais kaip beždžionė. Tačiau netrukus visas mintis apie keistus Finčo vaizdinius laikinai išstūmė darbas – laivas keitė kursą.

Bet vėliau Hornblouerio mintys neišvengiamai vis grįždavo prie keistų Finčo žodžių. Nebuvo abejonių, kad Finčas tvirtai tikėjo tuo, ką teigė matąs. Jo žodžiai ir veido išraiška įtikino Hornblouerį. Jis kalbėjo apie Dievo barzdą – gaila, kad bent kiek plačiau nepapasakojo apie velnią virvių dėžėje. Su ragais, skeltomis kanopomis ir šakėmis? – klausė savęs Hornbloueris. Ir kodėl velnias būna virvių dėžėje tik naktį? Keista, kad jis laikosi tokio grafiko. Nuo staiga į galvą šovusios minties Hornblouerіui užgniaužė kvapą: galbūt yra koks

nors racionalus paaiškinimas? Galbūt velnias virvių dėžėje per naktinius budėjimus – metafora? Gal tai reiškia, jog ten dedasi velniški dalykai? Hornbloueriui reikėjo apsispręsti, ko iš jo reikalauja pareiga ir ko tikslinga imtis. Galima raportuoti apie savo įtarimus Eklzui, pirmajam leitenantui, bet atitarnavęs metus Hornbloueris jau nutuokė, kas laukia jaunesniojo mičmano, kai jis savo nepagrįstais įtarimais pasidalija su pirmuoju leitenantu. Geriau pirmiausia viską išsiaiškinti pačiam. Tačiau jis nežinojo, ką atskleis – jei apskritai ką nors atskleis – ir ką reikės daryti po to. Dar blogiau, kad jis nebuvo tikras, ar sugebės susitvarkyti, kaip dera karininkui. Jis gali apsikvailinti, pasielgti neteisingai, gali užsitraukti gėdą bei pajuoką, galų gale sukelti grėsmę laivo drausmei ir ištrinti tą plonytę lojalumo liniją, kuri skiria karininkus nuo jūreivių, priverčia tris šimtus vyrų paklusti kapitono įsakymui ir be prieštaravimų ištverti nenusakomus vargus ar net rizikuoti gyvybe. Kai aštuoni varpo dūžiai pranešė apie popietinio budėjimo pabaigą ir pirmojo naktinio budėjimo pradžią, Hornbloueris nusileido žemyn, įstatė į žibintą žvakę ir patraukė prie virvių dėžės.

Apačioje buvo tamsu, tvanku ir tvyrojo nekoks kvapas. Kiekvienąsyk laivui kryptelėjus Hornbloueris užkliūdavo už kokio nors kelyje pasitaikančio daikto. Tačiau priekyje spindėjo silpna švieselė ir buvo girdėti balsų murmesys. Baimė užgniaužė Hornbloueriui gerklę: juk gali būti, kad planuojamas maištas. Jis uždengė ranka žibintą ir žengė pirmyn. Ant žemų denio bimsų kabėjo du žibintai, o po jais tupėjo dešimt vyrų, o gal ir daugiau. Jie kalbėjo garsiai, tačiau ne tiek, kad Hornbloueris galėtų suprasti, kas sakoma. Staiga gaudesys peraugo į staugimą, o rato viduryje vienas žmogus atsistojo tiek, kiek jam leido denio bimsas, ir be jokios matomos priežasties ėmė

smarkiai purtyti galvą. Jis buvo nusisukęs, tad veido Hornbloueris nematė. Staiga jaunuolis aiktelėjo: žmogaus rankos už nugaros buvo surištos. Sėdintieji vėl suriaumojo tarsi žiūrovai bokso varžybose, o surištasis atsisuko. Hornbloueris jį pažino iškart – tai buvo Stailsas, jūreivis, kurį kamavo šunvotės. Bet ne tai labiausiai sukrėtė mičmaną. Blausioje šviesoje jis ant Stailso veido pamatė kažkokį pilką besiraičiojantį gniužulą – būtent jį Stailsas bandė nusimesti taip įnirtingai kratydamas galvą. Tai buvo žiurkė. Iš siaubo ir pasišlykštėjimo Hornbloueriui apsivertė skrandis.

Staigiu galvos judesiu Stailsas nusviedė į jo veidą įsikandusią žiurkę, vis dar surištomis rankomis parpuolė ant kelių ir pats ėmė gaudyti ją dantimis.

– Laikas! – pasigirdo bocmano padėjėjo Partridžo balsas. Šis balsas dažnai žadindavo Hornblouerį, tad jis iškart jį pažino.

– Penkios negyvos, – tarė kitas balsas. – Kas statėt už tiek ar daugiau, krapštykit pinigus.

Hornbloueris žengė į priekį. Jis išvydo virvės ringe apjuostą dešimties pėdų skersmens apskritimą – tai buvo žiurkių ir Stailso kovos arena. Pastarasis taip ir liko čia klūpoti tarp gyvų ir negyvų žiurkių. Priešais jį prie ringės krašto pritūpęs Partridžas rankose laikė smėlio laikrodį, kuris paprastai naudojamas lagu matuojant laivo greitį.

– Šešios, – užprotestavo kažkas. – Ši irgi pakratė kojas.

– Ne, ji gyva.

– Jos nugara sulaužyta. Negyva.

– Gyva, – pasakė Partridžas.

Tą akimirką protestavęs jūreivis pakėlė galvą ir susidūrė su Hornblouerio akimis. Jo žodžiai sustingo gerklėje. Visi

likusieji pasekė jo žvilgsnį ir taip pat apmirė. Hornbloueris žengė į priekį. Jis vis dar nežinojo, kaip turėtų pasielgti, be to, jį vis dar kamavo šleikštulys, kurį sukėlė siaubingas ką tik matytas vaizdas. Desperatiškas bandydamas įveikti pasibjaurėjimą nesutrukdė Hornblouerіui gretai visko apgalvoti ir priimti sprendimą – jis nutarė smogti drausmės korta.

– Kas čia už vyriausiąjį? – paklausė jis.

Hornbloueris peržvelgė sėdinčiųjų ratą. Daugiausia seržantai ir puskarininkiai, tokie kaip bocmano ar dailidės padėjėjai. Buvo čia ir Magridžas, gydytojo padėjėjas – tai daug ką paaiškina. Vis dėlto Hornbloueris atsidūrė keblioje padėtyje. Neseniai tarnaujančio mičmano autoritetas laive priklauso nuo jo paties asmenybės. Mičmanas – viso labo žemiausio rango karininkas. Galų gale mičmanas nėra jau toks svarbus laivo gyvenime – jį lengva pakeisti kitu. O šito nepasakysi, pavyzdžiui, apie Vašburną, kubiliaus padėjėją, kurio žinioje buvo laivo vandens statinių gamyba ir priežiūra.

– Kas čia už vyriausiąjį? – pakartojo Hornbloueris, tačiau vėl negavo tiesaus atsakymo.

– Mes dabar nebudime, – atsakė kažkas iš galo.

Hornbloueris pagaliau įveikė siaubą ir pasišlykštėjimą. Tiesa, jis vis dar virė iš pasipiktinimo, tačiau išoriškai atrodė ramus.

– Taip, jūs nebudite, – šaltai tarė jis. – Bet žaidžiate azartinius žaidimus.

Magridžas perėjo į gynybą.

– Azartinius žaidimus, misteri Hornbloueri? – paklausė jis. – Tai labai rimtas kaltinimas. Čia tik džentel... džentelmeniškos varžybos. Jūs negalite įrodyti, kad mes žaidėme azartinius žaidimus.

Buvo akivaizdu, kad Magridžas girtas, matyt, seka savo tiesioginio viršininko pavyzdžiu. Tarp medicinos atsargų visada rasi daug brendžio. Hornbloueris sudrebėjo iš pasipiktinimo. Jis vos tvardėsi, tačiau būtent ši vidinė įtampa jį ir įkvėpė.

– Misteri Magridžai, – tarė jis lediniu balsu, – patarčiau per daug neaušinti burnos. Jums galima pateikti ir daugiau kaltinimų. Jus, misteri Magridžai, kaip Jo Didenybės karinių pajėgų atstovą, galima apkaltinti nederamu elgesiu tarnyboje. Kaip manote, ar nederėtų jums pasidomėti nuobaudomis už nusikaltimo dangstymą ir kurstymą? Jumis dėtas, misteri Magridžai, nedelsdamas pavartyčiau „Karinius įstatus". Jei atmintis manęs neapgauna, už minėtą prasižengimą numatomas nuplakimas ir, beje, ne vienas, o visuose flotilės laivuose.

Kad argumentai būtų svaresni, Hornbloueris bedė pirštu į krauju pasruvusį Stailso veidą. Hornbloueris įveikė šiuos vyrus jų pačių ginklu: jie bandė remtis įstatymais, jis padarė tą patį ir juos sutriuškino. Kova buvo laimėta, tad Hornbloueris dabar galėjo duoti valią savo moraliniam pasipiktinimui.

– Galėčiau apkaltinti kiekvieną iš jūsų, – sušuko jis. – Jus teistų karo tribunolas... jūs būtumėt pažeminti tarnyboje... nuplakti... visi iki vieno. Kaip Dievą myliu, Partridžai, dar vienas toks žvilgsnis, ir aš tai padarysiu. Man tereikėtų šnektelėti su misteriu Eklzu ir jūs jau po penkių minučių būtumėt sukaustyti grandinėmis. Nepakęsiu šių šlykščių žaidimų. Oldroidai, ir jūs, Liuisai, paleiskite tas žiurkes. Stailsai, vėl užsiklijuokite veidą pleistru. Jūs, Partridžai, žiūrėkit, kad virvė būtų suvyniota taip, kaip dera, kol misteris Valdronas nieko nepastebėjo. Ateityje nenuleisiu nuo jūsų akių. Jei pastebėsiu

bent kokį nederamą elgesį, atsidursite ant grotų*. Dievaži, aš nejuokauju!

Hornbloueris pats buvo nustebintas savo iškalbos ir savitvardos – net nenumanė, kad įstengs taip šauniai pasirodyti. Dabar jis ieškojo mintyse baigiamojo sakinio, po kurio galėtų oriai pasišalinti. Reikiami žodžiai atėjo jam jau beišeinant. Atsigręžęs jis tarė:

– Po viso šito norėčiau, kad per naktinius budėjimus linksmintumėtės denyje, o ne lindėtumėt prie virvių dėžės kaip kokie prancūzpalaikiai.

Tokių pompastiškų žodžių buvo galima tikėtis iš seno kapitono, o ne jaunesniojo mičmano, bet jie leido jam pasišalinti oriai. Girdėdamas, kaip už nugaros susijaudinusiais balsais gaudžia jo užkluptasis būrelis, Hornbloueris pakilo į denį. Buvo ankstyva naktis, virš galvos pilkavo rūškanas dangus. Norėdamas sušilti, Hornbloueris nutarė pasivaikščioti po denį. Stūgavo priešpriešinis vakaris, iš po pirmagalio kilo debesys purslų, pro prasiplėtusias laivo siūles sunkėsi vanduo, visos konstrukcijos girgždėjo, tačiau „Nenuilstantysis“ atkakliai plaukė pirmyn. Dar viena pilka diena baigėsi. Kiek jų tokių buvo ir kiek dar bus ateityje?

Tačiau po kelių dienų monotonija baigėsi. Vieną apniukusį rytą kimus baubimas nuo stebyklos stiebo viršūnėje privertė visus įsmeigti akis į priešvėjinę pusę: horizonto tolumoje pilkavo mažytis taškelis – laivas. Budėtojai puolė prie brasų ir „Nenuilstantysis“ pasisuko maksimaliai aštriu beidevindu. Ant denio pasirodęs kapitonas Pelju atrodė gana komiškai:

---

* Plakami jūreiviai būdavo pririšami ant liukų grotų, stiebų arba patrankų vamzdžių.

ant naktinių marškinių buvo apsivilkęs jūreivišką striukę, o ant suveltų plaukų puikavosi rožinė naktinė kepuraitė. Jis nukreipė savo žiūroną į nepažįstamą laivą, tuzinas kitų karininkų padarė tą patį. Hornbloueris, žiūrėdamas pro jaunesniesiems karininkams skirtą žiūroną, matė, kaip pilkas stačiakampis iš pradžių skilo į tris dalis, paskui tos trys dalys susiaurėjo, tada praplatėjo ir galiausiai vėl suaugo į vieną.

– Jie sukasi overštagu, – tarė Pelju ir suriko saviems jūreiviams: – Keisti halsą!

Budinti įgula puolė vykdyti įsakymo: jūreiviai nuskubėjo vantais atrišti marselių rifų, o karininkai ant denio stebėjo išsipūtusias bures bandydami apskaičiuoti tikimybę, kad jiems ausis gulantis stiprus vėjas jas nutrauks arba nulauž rangautą. „Nenuilstantysis“ pakrypo taip, kad siūbuojančiame denyje pasidarė sunku išstovėti. Neturintieji skubių darbų įsikibo į lejerį ir apžiūrinėjo svetimą laivą.

– Fokstiebis ir grotstiebis beveik vienodo aukščio, – Hornbloueriui tarė žiūroną prie akies prisidėjęs leitenantas Boltonas. – Marseliai balti kaip miledi pirščiukai. Esu tikras, kad laivas varliaėdžių.

Dėl ilgo plaukiojimo įvairiausiomis oro sąlygomis Britanijos laivų burės būdavo patamsėjusios. O jei koks prancūzų laivas iškišdavo nosį iš uosto ir bandydavo prasiveržti pro blokadą, norint suprasti, kam jis priklauso, net nereikėdavo nagrinėti jo konstrukcijos ypatybių – priklausomybę išduodavo švarutėlės, vėjų nenugairintos burės.

– Plaukdami pavėjui jį pavysim, – tarė Hornbloueris.

Nuo žiūrėjimo pro žiūroną įsiskaudo akys, be to, ėmė gelti daiktą laikanti ranka, tačiau gaudynių jaudulio apimtas jaunuolis nekreipė į tai dėmesio.

– Ne taip greitai, kaip man norėtųsi, – suniurnėjo Boltonas.

– Prie grotbrasų! – užbaubė Pelju.

Dabar svarbiausia buvo išskleisti bures taip, kad jos būtų kiek įmanoma labiau pasuktos prieš vėją: jei persekiojantis laivas, skirtingai nei persekiojamasis, plaukia beidevindu, šimtas jardų prilygsta visai myliai, įveiktai abiem laivams plaukiant tuo pačiu kursu. Pelju pažvelgė į bures, į greitai jūros paviršiuje išnykstantį kilvaterį, į prancūzų laivą, nustatė vėjo stiprumą, įvertino takelažo apkrovą, žodžiu, panaudojo visą savo gyvenimišką patirtį, kad tik sumažintų atstumą tarp dviejų laivų. Dar po kiek laiko kapitonas įsakė nutempti pavėjinio borto patrankas į kitą pusę – tai šiek tiek sumažino „Nenuilstančiojo" pasvirimą į šoną.

– Štai dabar tikrai pasivysime, – tarė Boltonas su saikingu optimizmu.

– Visi į vietas! – suriko Pelju.

Šio įsakymo jau laukęs laivas sujudo: sugriaudėjo karinio orkestro būgnai, bocmano padėjėjai pakartojo kapitono įsakymą savo švilpukais, jūreiviai tvarkingai bėgo į savo postus. Prie bizanstiebio vantų skubantis Hornbloueris pastebėjo ne vieną iš nekantrumo išsišiepusį veidą – mūšis ir mirtinas pavojus buvo geriau nei begalinė blokados monotonija. Užlipęs ant bizanstiebio marso, jis apžvelgė savo vyrus. Jie nuiminėjo nuo savo muškietų spynų antnarčius ir tikrino degtuvus. Patenkintas jų pasirengimu, Hornbloueris sutelkė dėmesį į falkonetą*. Jis nuėmė nuo uokso brezentą, ištraukė iš vamzdžio žiočių kamštį, paskui atrišo pabūklą prilaikančias virves

* Falkonetas – nedidelė patranka.

ir patikrino, ar lankstas laisvai juda savo griovelyje, o guoliai – šakelėse. Tada trūktelėjo titnago virvelę ir įsitikino, kad kibirkštys skyla gerai, titnago keisti nereikia. Finčas užsikorė į viršų nešdamasis per petį permestą brezentinį diržą, į kurį buvo sudėti falkoneto šaudmenys, o maišai su muškietų kulkomis girliandomis kabėjo ant marso užtvarų. Finčas į trumpą falkoneto vamzdį įgrūdo patroną, ten pat nukeliavo ir vienas maišelis su kulkomis. Paskui Hornbloueris įdėjo degtuvo vamzdelį į tam skirtą angą ir atsargiai stūmė jį, kol pajuto, kad aštrus galas pradūrė ploną saržos kartūzą. Vamzdinis degtuvas ir titnaginės spynos ant marso nepamainomi, nes čia negalima naudoti padegamųjų virvelių – per didelis pavojus, kad užsidegs burės ir takelažas. Muškietų ir falkonetų ugnis nuo marso labai svarbi ir taktiniu požiūriu: kai kovojantys laivai sustos greta, nokrėja prie nokrėjos, Hornblouerio vyrai galės apšaudyti priešų škancus, o juk ten paprastai buriasi visa laivo vadovybė.

– Liaukitės, Finčai! – piktai sušuko Hornbloueris, nes atsigręžęs pamatė, kad tas vėl įsispoksojo į grotmarsą. Tvyrant tokiai įtampai Finčo haliucinacijos jį supykdė.

– Meldžiu atleisti, sere, – atsakė Finčas ir grįžo prie darbo.

Bet po akimirkos Hornbloueris išgirdo, kaip Finčas panosėje pats sau šnabžda:

– Ten ir misteris Breisgedlas, ir Oldroidas, ir visi kiti. Bet ir Jis ten.

– Keisti kursą fordevindu! – žemai denyje pasigirdo įsakymas.

Sudejavo brasų tempiamos rėjos ir „Nenuilstantysis“ pasisuko. Prancūzai neišsigando ir pabandė apšaudyti artėjantį priešą išilgine ugnimi, tačiau staigus Pelju manevras sugriovė

jų planą. Dabar abu laivai plaukė pavėjui tuo pačiu kursu, per patrankos šūvį vienas nuo kito.

– Tik pažvelkit! – sušuko Duglas, vienas iš marso šaulių. – Kiekviename borte po dvidešimt patrankų. Atrodo visai šauniai, ar ne?

Šalia Duglo stovintis Hornbloueris apžiūrinėjo prancūzų laivo denį: patrankininkai susispietę ruošė savuosius pabūklus, baltomis kelnėmis ir mėlynais švarkais vilkintys karininkai vaikštinėjo pirmyn atgal. Iš po pavėjui skriejančio laivo priekio vis pakildavo debesys purslų.

– Dar šauniau atrodys, kai nuplukdysime jį į Plimutą, – tarė iš kitos Hornblouerio pusės stovintis jūreivis.

„Nenuilstantysis“ buvo šiek tiek greitesnis, tad nenumaldomai artėjo prie priešo, neleisdamas prancūzams atitrūkti pasinaudojant inertiška laivo savieiga. Hornbloueriui didelį įspūdį darė ramybė abiejose pusėse: jis buvo įsitikinęs, kad prancūzai paprastai pradeda šaudyti iš toli ir šitaip bergždžiai išeikvoja pirmą, kruopščiausiai paruoštą užtaisą.

– Kai jie pradės šaudyti? – paklausė Duglas, aidu atkartodamas Hornblouerio mintis.

– Kada galės geriausiai prisitaikyti, – cyptelėjo Finčas.

Atstumas tarp laivų vis mažėjo. Hornbloueris atsuko falkonetą į prancūzų pusę ir pažiūrėjo pro taikiklį. Falkonetu jis jau galėjo gana gerai nusitaikyti į priešo škancus, bet muškietoms atstumas dar buvo per didelis – bet kuriuo atveju be Pelju leidimo jis ir nesiryžtų pradėti šaudyti.

– O štai ir mūsų taikiniai! – šūktelėjo Duglas, rodydamas į prancūzų bizanstiebio marsą.

Sprendžiant iš melsvų uniformų ir perpečių, ten stovėjo kareiviai: prancūzai dažnai sukarindavo savo mažytes laivų

įgulas ir paversdavo jūreivius treniruotais kareiviais, o Britanijos karo laivyne jūrų pėstininkai niekada nelipdavo ant rėjų. Pamatę Duglo gestą prancūzai ėmė grūmoti kumščiais, o jaunas karininkas iškėlė virš galvos kardą ir juo sumosikavo. Jei laivai ir toliau plauks lygiagrečiai, prancūzų bizanstiebio marsas bus puikus taikinys Hornbloueriui, nebent jis nuspręstų vis dėlto šaudyti į škancus. Jaunuolis smalsiai žiūrėjo į žmones, kuriuos privalės žudyti. Jis buvo taip susidomėjęs, kad patrankų salvė jį užklupo netikėtai. Jam net nespėjus pažvelgti žemyn, pro šalį prašvilpė keli prancūzų sviediniai, o dar po akimirkos „Nenuilstantysis" sudrebėjo – visos jo patrankos iššovė vienu metu. Vėjas nešė dūmus į priekį, tad sėdintiesiems ant bizanmarso vaizdo neužstojo. Hornbloueris pamatė ant „Nenuilstančiojo" denio gulinčius žuvusiuosius, aukų buvo ir kitoje pusėje. Tačiau šaudyti iš muškietų atstumas vis dar buvo per didelis.

– Jie šaudo į mus, sere, – tarė Herbertas.

– Tegul, – atsakė Hornbloueris.

Per tokį atstumą iš muškietos pataikyti neįmanoma, ypač nuo siūbuojančios stiebo viršūnės. Tai buvo akivaizdu net Hornbloueriui, tad nepaisant susijaudinimo jo balsas nuskambėjo užtikrintai. Keista, kaip vienas tvirtu tonu pasakytas žodis gali nuraminti žmones. Apačioje be perstojo pliekė patrankos, o laivai sparčiai artėjo vienas prie kito.

– Ugnis! – sušuko Hornbloueris. – Finčai!

Jis pažvelgė pro trumpo falkoneto vamzdžio gale išrantytą V formos taikiklį. Štai prancūzų laivo šturvalas, už jo – du vairininkai, kiek toliau – dar pora karininkų. Hornbloueris patraukė virvelę ir po dešimtosios sekundės dalies pabūklas iššovė. Prieš apgaubiamas dūmų, jis pajuto, kaip pro pat smil-

kinį prašvilpia degtuvo vamzdelis. Finčas iškart puolė šveisti falkoneto. Hornblouerio vyrų kulkos lėkė pro šalį: ant denio pargriuvo tik vienas vairininkas, o į jo vietą iškart atbėgo kitas jūreivis. Staiga Hornbloueris pajuto, kaip visas marsas siaubingai susiūbavo, tačiau niekaip negalėjo suprasti kodėl. Viskas įvyko žaibiškai. Tvirti rąstai, ant kurių jis stovėjo, sudrebėjo – matyt, sviedinys pataikė į bizanstiebį. Finčui grūdant naują sviedinį, nuo prancūzų bizanmarso atskriejusi muškietos kulka ant falkoneto uokso paliko ryškią žymę. Hornbloueris stengėsi nepamesti galvos. Jis puolė kišti į pabūklą dar vieną užaštrintą degtuvo vamzdelį: tai reikėjo daryti ryžtingai, bet švelniai – jei degtuvas nulūš, bus labai daug vargo. Galiausiai jis pajuto, kad degtuvas pradūrė kartūzą, o Finčas tuo metu kaip tik baigė grūsti į vamzdį naują maišelį su kulkomis. Kai Hornbloueris nukreipė falkonetą žemyn, visai šalia jo į užtvarą atsimušė kulka, tačiau jis nekreipė į tai dėmesio. Jam tik rodosi, ar stiebas tikrai siūbuoja labiau nei įprasta? Nesvarbu. Hornbloueris kruopščiai nusitaikė į priešo škancus ir patraukė virvutę. Jis matė, kaip po jo šūvio ant denio parpuolė priešai, matė netgi tai, kaip ėmė suktis niekieno nebelaikomi šturvalo stipinai. Tą pat akimirką du laivai griausmingai trenkėsi bortais vienas į kitą ir pasaulį užvaldė toks chaosas, kad, palyginti su juo, viskas, kas vyko iki šiol, atrodė tvarkos ir drausmės įsikūnijimas.

Stiebas ėmė griūti. Marsas apsuko ore svaiginantį lanką, ir tik todėl, kad, laimė, buvo įsikibęs į patranką, Hornbloueris nenuskriejo lyg iš laidylės paleistas akmuo. Viskas aplink sukosi. Į bizanstiebį pataikė du sviediniai, be to, vienoje pusėje buvo nutrūkę visi jo vantai. Įtempti štagai lenkė jį į priekį, kiti vantai – link dešiniojo borto, o kai galinės vir-

vės nutrūko, vėjas puolė draskyti kriuismarselio. Galiausiai stiebas su trenksmu griuvo į pirmagalio pusę, tačiau nesuskilo į atskiras dalis: stenga užsikabino ant grotstiebio rėjų ir bizanstiebis pakibo. Apatinė jo dalis vis dar laikėsi ant denio, be to, kažkokiu protu nesuvokiamu būdu prie jos vis dar buvo prisitvirtinusi stenga. Kol apatinė dalis laikėsi ant denio, o stenga – už grotrėjų, Hornblouerio ir Finčo gyvybės kabėjo ant plauko. Tačiau tas plaukas bet kurią akimirką galėjo nutrūkti: pakaktų sujudėti „Nenuilstančiajam", atskrieti dar vienam prancūzų sviediniui ar nutrūkti dar kelioms per daug įsitempusioms virvėms. Rėjos galėjo neatlaikyti užgriuvusio svorio, stenga – nulūžti, stiebo apačia – nuslysti nuo denio. Jiems reikėjo gelbėtis tučtuojau, kol visa tai neįvyko. Grotstiebio stenga ir viskas, kas buvo virš jos – burės, ragautas, virvės – virto grėsmingai tabaluojančiu lūženų kamuoliu. Kriuismarselis nuplyšo. Į falkonetą įsikibusių Hornblouerio ir Finčo žvilgsniai susidūrė. Ant stačiai pasvirusio marso jie buvo likę vienu du.

Dešinieji bizanstiebio stengos vantai dar laikėsi. Jie, kaip ir pati stenga, buvo pakibę ant įsitempusios lyg styga grotrėjos, kuri lyg smuiko ramstukas juos tempė dar labiau. Bet šie nuožulniai tarp bet kada prasmegti galinčio marso ir palyginti saugios grotstiebio rėjos kabantys vantai buvo vienintelis kelias išsigelbėti.

Stiebas ėmė slysti prie rėjos krašto. Net jei ji išlaikys, bizanstiebis vis tiek netrukus nukris į jūrą. Aplink tvyrojo kurtinamas triukšmas – lūžinėjo rangautas, trūkinėjo virvės, vis dar griaudėjo patrankos, atrodė, kad visi ant denio klykė ir rėkė.

Marsas vėl stipriai pasviro. Du vantai, neatlaikę įtampos, trūko taip garsiai, kad buvo girdėti nepaisant viso gaudesio.

Stiebas ėmė trūkčioti ir siūbuoti marsą, falkonetą ir du į jį įsikibusius nelaiminguosius. Plačiai išpūstos mėlynos Finčo akys judėjo kartu su stiebu. Vėliau Hornbloueris suprato, jog viskas truko vos keletą sekundžių, tačiau tuomet jam atrodė, kad dairantis į šalis ir ieškant galimybės išsigelbėti prabėgo ištisos minutės.

– Grotstiebio rėja! – galiausiai suriko jis.

Finčo veide pasirodė kvaila šypsena. Jis instinktyviai laikėsi įsikibęs į falkonetą ir tikriausiai nei bijojo, nei troško ieškoti išsigelbėjimo ant grotstiebio rėjos.

– Finčai, kvaily! – rėkė Hornbloueris.

Jis apsikabino keliais pabūklą, kad laisvąja ranka galėtų paaiškinti savo sumanymą, tačiau Finčas nė nemanė judėti.

– Šok, velniai tave griebtų! – šaukė Hornbloueris. – Ant vantų... ant rėjos. Šok!

Finčas tik šypsojosi.

– Šok ir ropškis ant grotmarso! O Kristau!.. – tą siaubingą akimirką atėjo įkvėpimas. – Ant grotmarso! Ten Dievas, Finčai! Šok pas Dievą, greičiau!

Finčas atrodė kaip žmogus iš kito pasaulio, tačiau šie žodžiai pasiekė aptemusį jo protą ir jis linktelėjo. Paskui paleido falkonetą, kaip varlė stryktelėjo ant bizanstiebio stengos vantų ir ėmė jais ropštis. Stiebas vėl pasislinko, tad tam, kad Hornbloueris pasiektų vantus, reikėjo nušokti dar didesnį atstumą. Jis pasiruošė ir šoko. Rankomis sugriebęs kraštinius vantus, Hornbloueris pabandė įsisiūbuoti ir prisitraukti. Virvės vos neišslydo iš delnų, tačiau į pagalbą atėjo priešpriešiais pasislinkęs stiebas. Apimtas panikos jaunuolis lyg pamišęs puolė ropštis vantomis. Štai ir išsvajotoji grotrėja: Hornbloueris prigludo prie jos, visu kūnu jausdamas malonų tvirtumą, o ko-

jas užkėlė ant apatinės virvės. Jis pasiekė rėją pačiu laiku, nes jau kitą akimirką bangos pakeltas „Nenuilstantysis“ pakrypo, rangauto tempiama bizanstiebio stenga atitrūko nuo apatinės stiebo dalies ir krūva nuolaužų pabiro į jūrą. Hornbloueris nuslinko rėja paskui Finčą. Ant grotmarso jį pasitiko džiūgaujantis mičmanas Breisgedlas. Breisgedlas nebuvo Dievas, bet lipdamas per marso brustverą Hornbloueris pagalvojo, kad jei nebūtų pasakęs Finčui apie Dievą ant grotmarso, tas niekad nebūtų šokęs.

– Jau manėme, kad žuvote, – tarė Breisgedlas, padėdamas Hornbloueriui užlipti ir tapšnodamas jam per nugarą. – Misteris Hornbloueris, mūsų skraidantis angelas.

Finčas taip pat buvo čia ir dabar šypsojosi savo kvaila šypsena aplink susibūrusiai marso įgulai. Visi atrodė pašėlusiai linksmi ir žvalūs. Netikėtai Hornbloueris prisiminė, kad ką tik čia virė mūšis, tačiau dabar patrankos jau buvo nutilusios, riksmai taip pat. Jis lyg ne savomis kojomis prisvirduliavo prie marso krašto ir iš tos aukštybės apsižvalgė. Prie jo priėjo Breisgedlas. Ant prancūzų laivo denio šmėžavo daugybė siluetų. Tie su languotais marškiniais, be abejo, britų jūreiviai, o štai tas, su garsintuvu ant škancų, žinoma, Eklzas, pirmasis „Nenuilstančiojo“ leitenantas.

– Kas nutiko? – suglumęs paklausė Hornbloueris Breisgedlo.

– Kas nutiko? – Breisgedlas akimirką įdėmiai žiūrėjo į jį, kol pagaliau suprato klausimą. – Mes paėmėm jį abordažu. Kai tik susiglaudėme bortais, Eklzas su savo komanda peršoko į jų denį. Negi nieko nematėt?

– Ne, nemačiau, – atsakė Hornbloueris ir prisivertė pajuokauti: – Turėjau tuo metu kitų reikaliukų.

Jis prisiminė, kaip siūbavo bizanstiebio marsas, ir jį staiga apėmė silpnumas. Tačiau nenorėjo, kad Breisgedlas tai pastebėtų.

– Turiu leistis į denį raportuoti, – tarė jis.

Hornbloueris grotstiebio vantais leidosi lėtai ir sunkiai, nes galūnės, regis, nebenorėjo jam paklusti. Net pasiekus denį neapleido nesaugumo jausmas. Boltonas nuo škancų vadovavo bizanstiebio lūženų valymui. Pamatęs Hornblouerį, jis krūptelėjo iš nuostabos.

– Maniau, kad iškeliavote pas Deivį Džonsą*, – tarė jis, paskui pažvelgė į viršų. – Spėjote pasiekti grotrėją?

– Taip, sere.

– Puiku. Manau, jums lemta būti pakartam, Hornbloueri. – Boltonas pasisuko į jūreivius. – Nustokit kelti! Klainsai, leiskis žemyn su tom virvėm! Atsargiau, nes išmesit!

Keletą akimirkų jis stebėjo, kaip dirba jūreiviai, paskui vėl atsigręžė į Hornblouerį.

– Porą mėnesių su jūreiviais neturėsime problemų, – tarė jis. – Remontuojant laivą darbo bus tiek, kad ant kojų nebepastovės. Juk dalį vyrų teks paskirti trofėjinei įgulai, o kur dar žuvusieji. Negreitai jie užsimanys ko nors naujo. Manau, jūs, Hornbloueri, taip pat.

– Taip, sere, – atsakė Hornbloueris.

---

* Deivis Džonsas – jūreivių folklore antgamtinė būtybė, jūrų valdovas.

6 skyrius

„VARLĖS“ IR „VĖŽIAI“

– Ateina, – tarė mičmanas Kenedis.

Nemuzikali mičmano Hornblouerio ausis išgirdo karinio orkestro garsus ir netrukus, švytėdama raudonomis, baltomis ir auksinėmis spalvomis, iš už kampo pasirodė kareivių kolona. Žalvariniuose instrumentuose atsispindėjo karšta saulė. Už orkestro išdidžiai žengė sargybos apsuptas vėliavnešys, ant jo nešamo koto plaikstėsi pulko vėliava. Paskui sekė du raiti karininkai, po jų tarsi ilga raudona gyvatė rangėsi pusbatalionio gretos. Šiai nuo saulės atšvaitų durtuvuose žybsinčiai kolonai iš paskos bėgo Plimuto vaikai – jiems karinė pompastika vis dar nebuvo atsibodusi.

Krantinėje stovintys jūreiviai į žygiuojančius kareivius žvelgė smalsiai, tačiau su kažkokia gailesčiu atmiešta panieka. Nuolatinis muštras, sunki mundiruotė, geležinė drausmė, buka kareiviška rutina – visa tai buvo ryški gerokai laisvesnio jūreiviško gyvenimo priešingybė. Orkestro garsai nutilo ir dabar jūreiviai stebėjo, kaip vienas iš karininkų pasuko savo arklį į kolonos priekį. Jam išrėkus įsakymą, kareiviai atsigręžė į prie-

plauką, penki šimtai kulnų stuktelėjo kaip vienas. Milžiniško ūgio vyresnysis seržantas su žėrinčia juosta ant krūtinės ir saulėje mirksinčia pasidabruota lazdele sulygiavo karius į tobulą gretą. Po trečio įsakymo visų muškietų buožės atsirėmė į žemę.

– Nuimt durtuvus, – suriko raitasis karininkas, ir tai buvo pirmieji jo pasakyti žodžiai, kuriuos Hornbloueris suprato.

Jaunasis mičmanas išpūtęs akis stebėjo vykstančią ceremoniją. Lyg tos pačios virvutės tampomos marionetės į priekį išėjo keli kareiviai – jie turėjo rodyti pavyzdį ir vadovauti visiems likusiems. Žengę tris žingsnius iš rikiuotės, jie apsigręžė ir, kareivių gretoms kartojant jų judesius, nuėmė durtuvus, įkišo juos į makštis ir nuleido muškietas prie šono. Paskui sekundės tikslumu grįžo į savo vietas rikiuotėje, bent jau taip pasirodė Hornbloueriui, bet vyresnysis seržantas, matyt, buvo kitos nuomonės – jo įsakymu tie patys kareiviai vėl išėjo į priekį, paskui vėl grįžo į savo vietas.

– Norėčiau pamatyti kurį nors iš jų audringą naktį lipantį į stiebą, – sumurmėjo Kenedis. – Kaip manote, kiek iš jų pasiektų grotmarselį?

– Ko norėt iš „vėžių“! – tarė mičmanas Breisgedlas.

Raudonosios gretos stovėjo lyg apmirusios. Visos penkios kuopos, viena nuo kitos atskirtos seržantų su alebardomis, tarsi bangavo, nes jų kareiviai buvo išrikiuoti pagal ūgį: aukščiausieji stovėjo flanguose, o žemiausieji – kiekvienos kuopos viduryje. Nesujudėjo nė vienas pirštelis, nė vienas antakis. Visų kareivių plaukai buvo kietai supinti į pudruotą kaselę.

Karininkas paleido žirgą risčia ir palei rikiuotę prijojo prie būrio jo laukiančių kolegų iš karinio jūrų laivyno. Jiems vadovauti paskirtas leitenantas Boltonas pakėlė ranką prie skrybėlės atbrailos ir žengė į priekį.

– Mano žmonės pasiruošę laipintis į laivus, sere, – prabilo atjojęs karininkas. – Netrukus atgabens ir bagažą.

– Klausau, majore, – atsakė Boltonas. Sausumos karininko laipsnis jūrų karininko lūpose nuskambėjo keistai.

– Į mane derėtų kreiptis „milorde", – tarė majoras.

– Klausau, sere... milorde, – sumurmėjo iš vėžių išmuštas Boltonas.

Jo šviesybė Edringtono grafas, vadovaujantis šiai 43-iojo pėstininkų bataliono daliai, buvo tvirtai sudėtas, ką tik į trečią dešimtį įžengęs jaunuolis. Ant jo gražios figūros kariška uniforma gulėjo kaip nulieta, žirgas taip pat buvo nuostabus, nors grafas atrodė šiek tiek per jaunas šioms atsakingoms pareigoms. Tačiau įsigalėjusi karinių laipsnių pirkimo praktika leido labai jauniems vaikinams tapti aukštais karininkais, ir armiją tokia sistema, regis, visai tenkino.

– Prancūzų pagalbinėms pajėgoms taip pat įsakyta čia atvykti, – tęsė lordas Edringtonas. – Tikiuosi, viskas parengta jiems perkelti?

– Taip, milorde.

– Kaip supratau, niekas iš tų valkatų nekalba angliškai. Ar turite karininką, kuris galėtų pavertėjauti?

– Taip, sere. Misteri Hornbloueri!

– Taip, sere!

– Jūs padėsite prancūzų pajėgoms persikelti į laivus.

– Klausau, sere.

Vėl pasigirdo kariška muzika ir netgi dramblio numinta Hornblouerio ausis pastebėjo, kad naujasis orkestras groja kiek vangiau nei britų pėstininkai. Netrukus kitame prieplaukos gale pasirodė šalutiniu keliu atžygiuojantys prancūzai, tad Hornbloueris nuskubėjo jų pasitikti. Tai buvo Karališkoji,

Krikščioniškoji ir Katalikiškoji prancūzų armija, tiksliau, jos dalis – emigravusių Prancūzijos didikų suburtas batalionas kovoti su revoliucija. Kolonos priekyje plevėsavo vėliava su auksinėmis lelijomis baltame fone, paskui sekė grupė raitų kainininkų, kuriems Hornbloueris ir atidavė pagarbą. Vienas puikią baltą uniformą su mėlynu kaspinu vilkintis karininkas atsakė jam tuo pačiu.

– Markizas de Pjuzožas, Jo krikščioniškosios didenybės Liudviko XVII brigados generolas, – prancūziškai prisistatė jis.

Šiaip ne taip graibydamas atmintyje prancūziškus žodžius, Hornbloueris pasisakė esąs Jo Didenybės Britanijos karaliaus karinio jūrų laivyno jaunesnysis karininkas, paskirtas vadovauti prancūzų pajėgų perkėlimui į laivus.

– Labai gerai, – tarė Pjuzožas. – Mes pasirengę.

Hornbloueris apžvelgė prancūzų koloną. Aplink besidairantys kareiviai stovėjo kaip pakliuvo. Vilkėjo jie gana geromis, mėlynomis uniformomis, kurias, kaip nutarė Hornbloueris, jiems parūpino Britanijos vyriausybė, tačiau perpetės jau buvo purvinos, diržų sagtys ir sagos praradusios savo blizgesį, o ginklai atšipę. Tačiau kautis jie, be abejo, gali.

– Štai ten stovi jūsų kareiviams skirti transporto laivai, sere, – parodė Hornbloueris. – „Sofija“ paims tris šimtus, „Dambertonas“ – štai jis – du šimtus penkiasdešimt. Perkėlimui skirti lichteriai jau laukia prieplaukoje.

– Įsakykite visiems pasiruošti, mesjė de Monkutanai, – tarė Pjuzožas vienam iš savo karininkų.

Į priekį išgirgždėjo kareivių mantą gabenantys išsinuomoti vežimai ir kolona subyrėjo – čiauškantys prancūzai spiečiumi puolė prie savo turto. Po kurio laiko kareiviai išsidalijo

kuprines ir vėl išsirikiavo, tačiau iškilo kita problema: reikėjo paskirti būrį alinančiam darbui – suruošti perkelti pulko bagažą. Tie, kuriems teko ši užduotis, taip nenoriai atidavė draugams savo mantą, kad buvo akivaizdu, jog nebesitiki kada nors dar išvysti savo kuprinių turinio.

– Visus arklius reikia perkelti į „Sofiją“, – aiškino toliau Hornbloueris. – Ten paruoštos vietos šešiems žirgams. Pulko bagažą...

Staiga žodžiai sustingo ant lūpų, nes jaunuolio žvilgsnis užkliuvo už viename vežime gulinčio keisto mechanizmo.

– Malonėkite pasakyti, kas tai? – paklausė jis neįstengdamas įveikti smalsumo.

– Tai giljotina, sere, – atsakė Pjuzožas.

– Giljotina?

Hornbloueris buvo nemažai apie ją girdėjęs. Revoliucionieriai pastatė vieną tokį prietaisą Paryžiuje ir nuolat rūpinosi, kad jis nestovėtų dykai. Pats Prancūzijos karalius Liudvikas XVI buvo nukirsdintas ant giljotinos. Tačiau Hornbloueris nesitikėjo išvysti ją kontrrevoliucinės armijos vilkstinėje.

– Taip, – tarė Pjuzožas, – vežamės ją į Prancūziją. Noriu gydyti tuos anarchistus jų pačių išrastais vaistais.

Laimė, Hornbloueriui neteko galvoti, ką į tai atsakyti, nes Boltono baubimas nutraukė jų pokalbį.

– Kokio velnio jūs ten gaištate, misteri Hornbloueri? Norite, kad pražiopsotume atoslūgį?

Taip jau būna karo tarnyboje: dėl gaišaties kaltas buvo prastas prancūzų organizuotumas, o velnių gavo Hornbloueris. Tačiau jis jau buvo pratęs prie šito ir žinojo, kad geriausia ne pulti aiškintis, o tiesiog tyliai nuryti priekaištus. Jis vėl susitelkė į užduotį – perkelti prancūzus į laivus. Mičmanas visai

nusivarė nuo kojų, o kai galų gale įteikė Boltonui prirašytus žiniaraščius ir raportavo, kad prancūzai, jų arkliai ir bagažas saugiai perkelti į laivus, atsidėkota jam buvo įsakymu greitai susirinkti mantą ir lipti į „Sofiją“ – prancūzams vis dar reikėjo vertėjo.

Netrukus jie išskubėjo iš Plimuto įlankos, apiplaukė Edistono uolas ir pasuko tiesiai į Lamanšo sąsiaurį. Konvojų sudarė vimpelą iškėlusi Jo Didenybės fregata „Nenuilstantysis“, du kariniai brigai, kuriems buvo įsakyta palydėti šios ekspedicijos dalyvius, ir keturi transporto laivai. Gana silpnokos pajėgos, kad galėtum nuversti Prancūzijos respubliką, pagalvojo Hornbloueris. Viso labo vienuolika šimtinių pėstininkų: 43-iasis pusbatalionis ir silpnas prancūzų batalionas (jei juos galima vadinti prancūzais, nes pusė jų – įvairiausių tautybių laimės ieškotojai). Hornbloueriui užteko proto nedaryti jokių išvadų pagal įspūdį, kurį jam darė tamsiame ir dvokiančiame tvindeke sukritę ir jūros liga besigaluojantys prancūzai, tačiau vis dėlto jis stebėjosi, kad kas nors gali tikėtis rezultatų su tokiomis mažomis pajėgomis. Jis gerai išmanė istoriją, tad žinojo, kad per daugybę karų Prancūzijos pakrantėse buvo atlikta daugybė mažų išpuolių. Vienas valstybės opozicijos veikėjas pavadino šią taktiką „bandymu ginėja išdaužti langą“, tačiau Hornbloueris iki šiol iš esmės buvo linkęs pritarti tokiai strategijai, nes tai geras būdas priversti prancūzus išskleisti savo pajėgas. Bet dabar, atsidūrus tarp šios ekspedicijos dalyvių, jo nuomonė susvyravo.

Būtent todėl jis pajuto palengvėjimą, kai iš Pjuzožo sužinojo, kad tai tik dalis jų armijos, be to, mažesnioji. Vyriškai kovojantis su jūros liga ir nuo šios kovos kiek pabalęs, Pjuzožas išskleidė ant kajutės stalo žemėlapius ir paaiškino planą.

– Krikščioniškoji armija, – paaiškino jis, – išsilaipins čia, prie Kibrono. Jie išplaukė iš Portsmuto – kaip sunku ištarti tuos angliškus pavadinimus – viena diena anksčiau nei mes iš Plimuto. Ten penki tūkstančiai kareivių, vadovaujamų barono de Šareto. Jie žygiuos į Vaną ir Reną.

– O ką darys mūsų pulkas? – paklausė Hornbloueris.

Pjuzožas vėl bakstelėjo į žemėlapį.

– Štai čia yra Miuzijako miestas, – tarė jis. – Dvidešimt lygų nuo Kibrono. O čia iš pietų eina didelis kelias, jis kerta Marė upę. Kaip matote, tai nedidelė upė, bet pakrantės jos pelkėtos, o kelias čia ne tik kerta ją tiltu, bet ir eina palei ją besidriekiančiu ilgu pylimu. Maištininkų armija yra pietuose, norėdami pasiekti šiaurę, jie turės žygiuoti pro Miuzijaką. Mes būsime ten. Susprogdinsime tiltą ir budėsime prie perkėlos. Mūsų tikslas – sulaikyti maištininkus tiek, kad mesjė de Šaretas spėtų pakelti ant kojų visą Bretanę. Jis netruks surinkti dvidešimt tūkstančių kareivių, maištininkai pereis į mūsų pusę, o tada žygiuosime į Paryžių grąžinti į sostą Jo krikščioniškosios didenybės.

Tai štai koks planas. Hornbloueris užsikrėtė prancūzo entuziazmu. Žinoma, čia, kur kelias driekiasi per dešimt mylių nuo jūros, ir čia, prie plačių Vileno žiočių, nebus sunku išlaipinti nedideles pajėgas ir užimti Miuzijaką. Nesunku bus apginti ir Pjuzožo minėtą perkėlą: dieną ar dvi jie atsilaikys net ir prieš gerokai gausesnę priešo armiją. Tad Šaretas turės visas galimybes įgyvendinti tai, kas sumanyta.

– Mano draugas mesjė de Monkutanas, – tęsė Pjuzožas. – yra Miuzijako senjoras. Žmonės džiaugsis jam grįžus.

– Dauguma jų, – įsiterpė Monkutanas, o jo pilkos akys susiaurėjo. – Kai kurie gailėsis mane vėl išvydę. Tačiau man šis susitikimas tikrai suteiks daug džiaugsmo.

Vakarų Prancūzijoje, Vandėjoje ir Bretanėje, suirutė tęsėsi ilgai, tad aristokratų vadovaujami gyventojai ne kartą kėlė ginklus prieš Paryžiaus vyriausybę. Bet visi maištai buvo numalšinti. Dabar į Prancūziją plaukiančios rojalistų pajėgos buvo tų maištininkų armijų likučiai – paskutinis, desperatiškas bandymas. Šioje šviesoje planas neatrodė toks jau puikus.

Vieną rytą, kuris nuo pilko dangaus ir tokių pat uolų ir pats atrodė persisunkęs pilkuma, konvojus aplenkė Bel Ilio salą ir priartėjo prie Vileno žiočių. Šiaurinėje pusėje, Kibrono įlankos tolumoje, bolavo marseliai. Denyje stovintis Hornbloueris stebėjo, kaip „Sofija" keičiasi signalais su „Nenuilstančiuoju" ir praneša ekspedicijos vadovybei apie savo atvykimą. Prieš akis buvo puikus karinio laivyno mobilumo ir lankstumo įrodymas: pasinaudodami kranto forma, jie galėtų smogti iškart dviejose vietose, ir nors tarp tų taškų būtų beveik keturiasdešimt mylių sausuma, iš jūros pusės jie matytų vienas kitą plika akimi. Hornbloueris žiūronu patyrinėjo nesvetingą krantą, pažiūrėjo, kas įsakoma „Sofijos" kapitonui, paskui vėl įsistebeilijo į sausumą. Štai siauros Marė upės žiotys, o ten molėtas ruožas, ant kurio turės išsilaipinti kariuomenė. Be perstojo nuleidinėjant lotą, „Sofija" iš lėto šliaužė į numatytą savo stovėjimo vietą. Laivas nerimastingai suposi nuo vieno šono ant kito – vėjas čia neužpūtė, tačiau šie vandenys buvo tokia priešingų srovių makalynė, kad, palyginti su jais, net ir audringa jūra galėjo pasirodyti rami, lyg esant štiliui. Galiausiai sudardėjo pro kliuzą nuleidžiamas inkaro lynas, srovės sūpuojama „Sofija" sustojo, o jos įgula puolė nuleisti valčių.

– Prancūzija, brangioji, gražioji Prancūzija, – tarė šalia Hornblouerio stovintis Pjuzožas.

Iš „Nenuilstančiojo“ pasigirdo šūktelėjimas:

– Misteri Hornbloueri!

– Taip, sere! – atsišaukė mičmanas per kapitono ruporą.

– Kelkitės į krantą kartu su prancūzų pajėgomis ir likite ten, kol gausite tolesnius įsakymus.

– Klausau, sere.

Tai mat koks bus jo pirmas prisilietimas prie svetimos žemės.

Į denį pasipylė Pjuzožo kareiviai. Susodinti juos į prie borto laukiančius laivelius pasirodė besąs lėtas ir erzinantis reikalas. Hornbloueris tingiai svarstė, kas dabar vyksta krante – be abejonės, raiti žygūnai šuoliais lekia į šiaurę ir pietus, kad praneštų apie jų išsilaipinimą. Netrukus revoliucinės Prancūzijos generolai išrikiuos savo kareivius ir paskubom atžygiuos čia. Gerai, kad svarbus strateginis taškas, kurį jie turi užimti, yra mažiau kaip per dešimt mylių nuo kranto. Hornbloueris grįžo prie savo pareigų: kai tik kareiviai bus išlaipinti į krantą, jis turės pasirūpinti bagažu, amunicijos atsargomis, o paskui ir arkliais, liūdnai stovinčiais greitomis sukaltuose aptvaruose prie grotstiebio.

Pirmieji laiveliai atsiskyrė nuo laivo borto. Hornbloueris matė, kaip brisdami per vandenį ir molį kareiviai išsvyruoja į krantą: prancūzai – kairėje pusėje, raudonais mundurais vilkintys britų pėstininkai – dešinėje. Paplūdimyje stovėjo kelios žvejų trobelės, prie jų priešakiniai būriai iškart ir nužygiavo. Vis dėlto pavyko išsilaipinti neiššovus nė vieno šūvio. Atgabenęs į krantą amuniciją, Hornbloueris priėjo prie paplūdimyje viskam vadovaujančio Boltono.

– Raskite aukščiausią potvynio atžymą ir nuneškite ten dėžes su amunicija, – įsakė Boltonas. – Negalėsim pasiųsti jų

į priekį, kol „vėžiai“ neras mums vežimų. Be to, šioms patrankoms gabenti prireiks ir arklių.

Kaip tik tuo metu Boltono būrys ant lafetų rankomis kėlė dvi šešių svarų patrankas. Jas prižiūrės jūreiviai ir veš arkliais, kuriuos rekvizuos desantininkai. Pagal seną tradiciją, esant karinei būtinybei, britų jūreiviai visada metami į krantą. Pjuzožas ir jo štabo karininkai nekantriai laukė savo žirgų ir vos juos iškėlus iš laivelių šoko į balnus.

– Pirmyn, už Prancūziją! – sušuko Pjuzožas išsitraukdamas kardą ir priglausdamas jo rankeną prie lūpų.

Monkutanas ir kiti karininkai nušuoliavo prie priešakinių pėstininkų būrių, o Pjuzožas liko persimesti keliais žodžiais su lordu Edringtonu. Britų pėstininkai buvo išsirikiavę į griežtą raudoną liniją, pavieniai taškeliai raudonavo ir pakrantės tolumoje – tai buvo sargybos postai. Hornbloueris negirdėjo, apie ką kalbėjosi Pjuzožas su Edringtonu, bet pastebėjo, kad į pokalbį įsijungė ir Boltonas. Galiausiai pastarasis pašaukė mičmaną.

– Keliausite kartu su „varlėmis“, Hornbloueri, – tarė jis.

– Duosiu jums arklį, – pridūrė Edringtonas. – Imkite štai šį keršį. Noriu, kad su „varlėm“ būtų kas nors, kuo aš galėčiau pasikliauti. Nenuleiskite nuo jų akių, ir jei tik sugalvos iškrėsti kokią kvailystę – vienas Dievas težino, kas jiems gali šauti į galvą – iškart man praneškite.

– Atgabeno paskutinį bagažą, – tarė Boltonas. – Kai tik gausime vežimus, nusiųsiu jį jums. Po galais, o kas gi *tai*?

– Tai kilnojamoji giljotina, sere, – atsakė Hornbloueris. – Prancūzų bagažo dalis.

Visi trys atsigręžė į ant žirgo sėdintį Pjuzožą. Nesuprasdamas nė žodžio angliškai, jis klausėsi jų pokalbio nekantraudamas, tačiau šį kartą įtarė, apie ką kalbama.

– Šį daiktą į Miuzijaką reikia nugabenti pirmiausia, – tarė jis Hornbloueriui. – Malonėkite tai pasakyti šiems džentelmenams.

Hornbloueris išvertė.

– Pirmiausia aš nusiųsiu patrankas ir užtaisus, – atsakė Boltonas. – Bet pasistengsiu, kad netrukus jis gautų ir šitą. Na, pirmyn.

Hornbloueris prie keršio prisiartino nedrąsiai – pastarąjį kartą buvo jojęs vaikystėje, kaimo sodyboje. Vis dėlto jis užkėlė koją ant balnakilpės ir užsiropštė į balną, o kai gyvulys sujudėjo, nervingai įsikibo į vadeles. Sėdint balne žemė atrodė taip pat toli, kaip ir denis užlipus ant grotmarso. Pjuzožas pasileido paplūdimiu, o keršys nusekė jam iš paskos, nešdamasis desperatiškai balne išsilaikyti bandantį ir dumblu iš po prancūzo žirgo kanopų aptaškytą Hornblouerį.

Nuo žvejų kaimelio driekėsi klampus keliukas žole apaugusiais pakraščiais. Pjuzožas risčia juo nulėkė, o balne besikratantis Hornbloueris nusekė paskui. Įveikę tris ar keturias mylias, jie pasivijo sparčiu žingsniu šiuo purvynu klampojančius prancūzų pėstininkus. Pjuzožas paleido arklį žingine. Kai kolona pakilo į nedidelę kalvą, toli priekyje subolavo vėliava. Aplink plytėjo akmeningi laukai, kairėje stovėjo mažas, iš pilkų akmenų sumūrytas ūkininko namelis. Mėlyna uniforma vilkintis kareivis iš ten vedėsi į vežimą įkinkytą šyvį, o du ar trys kiti kareiviai prilaikė paklaikusią fermerio žmoną. Taigi ekspedicijos pajėgos gavo būtiną transporto priemonę. Kitame lauke kareivis durtuvu varėsi karvę – Hornbloueris niekaip negalėjo suprasti, kam jos prireikė. Nuaidėjo du muškietų šūviai, bet į juos niekas nekreipė dėmesio. Paskui iš kažkur išdygo grupė paplūdimio link du kaulėtus arklius varan-

čių kareivių. Juoko dėlei durtuvais badomų gyvulių vaizdas pralinksmino visą koloną. Kiek toliau Hornbloueris pamatė mažame lauke arklių nebetraukiamą plūgą ir pilką gniutulą šalia jo. Ten gulėjo arklių savininkas.

Dešinėje pusėje driekėsi pelkėtas upės slėnis. Netrukus Hornbloueris tolumoje pamatė tiltą ir pylimu einantį kelią – juos jiems ir reikės užimti. Artėjant prie miesto, jų keliukas ėmė leistis žemyn. Pražygiavę pro keletą pilkų namelių, jie išėjo į didįjį kelią, palei kurį ir buvo įsikūręs miestas. Hornbloueris išvydo pilką akmeninę bažnyčią, smuklę ir pašto stotį, aplink kurią jau būriavosi kareiviai. Jie pasiekė vietą, kur kelias buvo šiek tiek platesnis ir iš šonų apsodintas medžiais, tad mičmanas nusprendė, kad tai pagrindinė miesto aikštė. Šen bei ten kažkas spoksojo pro viršutinių aukštų langus, tačiau visų namų durys buvo užtrenktos, o gatvės tuščios – tik dvi moterys skubėjo uždaryti savo parduotuvėles. Aikštėje Pjuzožas nulipo nuo arklio ir davė naujus įsakymus. Iš pašto stoties jau buvo vedami arkliai, o grupė kareivių vis zujo pirmyn atgal su kažkokiais, regis, neatidėliotinais pavedimais. Pjuzožui įsakius, vienas karininkas sukvietė savo būrį – tai padaryti jam pavyko tik po daugybės priekaištų ir ilgų skėsčiojimų rankomis – ir nuvedė jį prie tilto. Antras būrys leidosi priešinga kelio kryptimi – saugoti miesto nuo netikėto puolimo iš kitos pusės. Kareivių minia sutūpė aikštėje ir godžiai kirto duoną – jos rado išlaužę vienos parduotuvės duris. Keletą kartų pas Pjuzožą buvo atvesti kažkokie vietos gyventojai, daug nesvarstęs markizas įsakė tempti juos į miesto kalėjimą. Miuzijako miestas buvo užimtas.

Rodos, taip manė ir Pjuzožas. Netrukus jis žvilgsniu pasikvietė Hornblouerį ir apgręžęs arklį risčia pasileido prie pyli-

mo. Iškart už miesto plytėjo pelkynai. Kelio saugoti atsiųstas būrys šioje dykvietėje jau buvo susikūręs laužą. Aplink jį susėdę kareiviai kepėsi ant durtuvų pamautus mėsos gabalus, šalia gulėjo pusiau nudirtos karvės likučiai. Kiek toliau, ten, kur kelias jungėsi su tiltu virš upės, muškietą atrėmęs į tilto turėklus sau už nugaros, saulutėje kaitinosi sargybinis. Viskas atrodė ramu. Pjuzožas kartu su jį lydinčiu Hornbloueriu užjojo ant tilto ir apžvelgė vietovę kitoje upės pusėje. Priešo – nė padujų. Kai grįžo, jų laukė raudona uniforma vilkintis kariškis – lordas Edringtonas.

– Nutariau pats viską apžiūrėti, – tarė jis. – Pozicijos atrodo gana stiprios. Kai tik sustatysite čia patrankas, galėsite sulaikyti priešą tiek, kad spėtumėt susprogdinti tiltą. Bet netoliese, per pusę mylios nuo čia pasroviui, yra brasta, kurią galima pereiti esant žemam vandens lygiui. Ten bus mano postas – jei prarasime brastą, jie apeis mūsų pozicijas ir atkirs mus nuo jūros. Pasakykite tai džentelmenui... kuo jis ten vardu...

Abu vadai rodė pirštais tai į vieną, tai į kitą pusę ir tarėsi, kas už ką bus atsakingas, o Hornbloueris kiek pajėgdamas stengėsi vertėjauti.

– Sutarta, – pagaliau tarė Edringtonas. – Misteri Hornbloueri, neužmirškite, kad turite mane informuoti apie viską, kas vyksta.

Jis linktelėjo ir paleido savo arklį risčia. Netrukus iš Miuzijako pusės pasigirdo garsus dardėjimas, o tada pasirodė vežimas ir dvi poros jūreivių vedamų arklių. Gyvuliai vos vilko kojas, nes kiekviena pora tempė po šešių svarų patranką. Vežimo priekyje sėdintis mičmanas Breisgedlas plačiai šypsodamasis pasveikino Hornblouerį.

– Nuo škancų iki mėšlo vežimo tik vienas žingsnis, – pareiškė jis nušokdamas žemyn. – Nuo mičmano iki artilerijos kapitono, pasirodo, taip pat.

Jis apžvelgė pylimą ir apylinkes.

– Pastatykit patrankas čia, tada bus galima apšaudyti visą kelią, – pasiūlė Hornbloueris.

– Gerai sumanyta, – sutiko Breisgedlas.

Jo įsakymu patrankos buvo nuridentos nuo kelio ir pastatytos taip, kad būtų galima šaudyti palei visą pylimo ilgį. Paskui jūreiviai patiesė ant žemės brezentą, sudėjo ant jo iš vežimo iškrautus patronus su paraku ir uždengė juos kitu brezentu. Sviedinius ir kartečes sukrovė šalia patrankų. Neįprasta aplinka jūreivius jaudrino, tad dirbo jie su užsidegimu.

– Sakoma, devyni amatai – dešimtas badas, – tarė Breisgedlas. – O kiek tik keisčiausių amatų neišmoksti kare? Ar esate kada nors sprogdinęs tiltą?

– Niekada, – atsakė Hornbloueris.

– Aš taip pat. Ką gi, imkim ir pabandykim. Gal galėčiau pasiūlyti jums vietą savo karietoje?

Hornbloueris kartu su Breisgedlu įsiropštė į vežimą, ir dviejų jūreivių vedamas arklys sunkiai nuplumpsėjo pylimu prie tilto. Prie jo mičmanai išlipo ir pažvelgė žemyn į purviną, atoslūgio genamą stiprią srovę. Persisvėrę per turėklus jie tyrinėjo tvirtą akmeninę tilto konstrukciją.

– Reikia susprogdinti arkos kertinį akmenį, – tarė Breisgedlas.

Tai elementariausia sprogdinant tiltus, tačiau Hornbloueris, žvelgdamas čia į tiltą, čia į Breisgedlą, visai nemanė, kad tai taip jau lengva. Sprogimo banga kyla į viršų, be to, parakas

turi būti suspaustas uždaroje ertmėje – o kaip visa tai padaryti po tilto arkos apačia?

– Gal bandykim pritvirtinti prie tilto atramos? – nedrąsiai paklausė Hornbloueris.

– Pirma reikia viską gerai apžiūrėti, – atsakė Breisgedlas ir atsigręžęs į jūreivius prie vežimo sušuko: – Hanėjau, atnešk virvę.

Jie pririšo virvę prie turėklų ir atsargiai remdamiesi kojomis į šlapią tilto kraštą nusileido prie atramos cokolio. Apačioje kliuksintis vanduo beveik lietė jų kojas.

– Turėtų pavykti, – tarė kone perpus susilenkęs Breisgedlas žiūrėdamas po arka.

Dirbant laikas bėgo greitai, o darbo buvo daug: teko pasikviesti į pagalbą dalį tiltą serginčių kareivių, susirasti kirtiklių ir laužtuvų, o jų neradus, patiems pasidaryti ką nors panašaus, galų gale reikėjo išjudinti keletą didžiulių tilto atramos blokų. Paskui jie atsargiai iš viršaus nuleido dvi medines parako statinaites, įtvirtino jas į iškirstas ertmes, į kiekvienos statinaitės angą lėtai įkišo padegamąsias virvutes, galiausiai visą šį sprogmenį apkrovė storu akmenų ir žemių sluoksniu. Kai baigė darbą, buvo jau beveik tamsu. Nusiplūkę kareiviai per vargus užsiropštė virve ant tilto, o Breisgedlas ir Hornbloueris vėl pažvelgė vienas į kitą.

– Aš padegsiu virveles, – tarė Breisgedlas. – Kelkitės viršun, sere.

Ginčytis nebuvo dėl ko, nes būtent Breisgedlui buvo įsakyta susprogdinti tiltą. Hornbloueris ėmė kopti virve aukštyn, o Breisgedlas išsitraukė iš kišenės dėžutę su titnagu ir pintimi. Užlipęs ant tilto Hornbloueris liepė atitraukti vežimą, o pats nutarė palaukti. Po dviejų ar trijų minučių pasirodė Breisged-

las: jis lyg pašėlęs užsiropštė virve, persivertė per turėklą ir sušuko vieną vienintelį žodį:

– Bėgam!

Jie nurūko tiltu ir gaudydami kvapą sukrito prie pylimo atramos. Pasigirdo duslus sprogimas, po kojomis sudrebėjo žemė ir pakilo kamuolys dūmų.

– Eime pažiūrėti, – tarė Breisgedlas.

Jie grįžo prie dūmų ir dulkių debesyje skendinčio tilto.

– Sprogo tik dalis... – pradėjo Breisgedlas, kai dulkėms kiek išsisklaidžius priėjo arčiau.

Tą pačią akimirką pasigirdo antras sprogimas. Žemė ėmė slysti jiems iš po kojų, o didžiulė nuolauža visai šalia tvojosi į turėklą ir sprogo kaip sviedinys. Ant jaunuolių pasipylė kruša skeveldrų, o arka su kurtinamu griausmu susmego į upę.

– Matyt, sprogo antra statinaitė, – prabilo Breisgedlas šluostydamasis veidą. – Turėjome atsiminti, kad padegamosios virvelės skirtingo ilgio. Būtume priėję kiek arčiau, ir dvi daug žadančios karjeros būtų išlėkusios į orą.

– Kad ir kaip būtų, tiltas susprogdintas, – tarė Hornbloueris.

– Gerai, kas gerai baigiasi, – atsakė Breisgedlas.

Septyniasdešimt svarų parako atliko savo darbą. Tiltas skilo į dvi dalis, tarp jų liko žiojėti kelių pėdų pločio tarpas. Tačiau tolimesnės atramos prilaikoma dalis negriuvo, o tik palinko į atsivėrusio tarpo pusę – tilto statytojai gerai išmanė savo darbą. Pažvelgę žemyn abu mičmanai pamatė, kad akmenys beveik užtvenkė upę.

– Na, budėti naktį čia nebereikės, – tarė Breisgedlas.

Hornbloueris pažvelgė į savo pririštą keršį ir pajuto pagundą paimti gyvulį už pavadžio ir grįžti į Miuzijaką pėstute.

Tačiau nesinorėjo užsitraukti gėdos, tad per vargus užsiropštė į balną ir nukreipė arklį į kelią. Dangus už jo nugaros ėmė rausti, artėjo saulėlydis.

Įjojęs į pagrindinę miesto gatvę ir už posūkio atsidūręs centrinėje aikštėje, Hornbloueris pamatė tai, kas privertė nevalingai trūktelėti vadeles ir sustabdyti arklį. Aikštė buvo pilna žmonių – miestelėnų ir kareivių. Jos viduryje stovėjo siauras ir aukštas stačiakampis su viršūnėje žvilgančiais ašmenimis. Staiga šie ašmenys smigo žemyn ir nuaidėjo duslus smūgis. Keli prie stačiakampio pagrindo besisukiojantys žmonės kažką nutempė į šalį ir numetė į pūpsinčią krūvą. Kilnojamoji giljotina ėmėsi darbo.

Hornbloueris pajuto silpnumą ir siaubą – tai buvo baisiau nei plakimas ant liuko grotų. Jis jau ketino paraginti arklį, tačiau ausis pasiekė keistas garsas – kažkas garsiai ir raiškiai dainavo. Iš už vieno namo aikštės pakraštyje pasirodė nedidelė eisena. Jos priešakyje žengiantis vyras buvo aukštas, juodais garbanotais plaukais, vilkėjo baltus marškinius ir tamsias kelnes. Iš šonų ir nugaros jį supo kareiviai. Dainavo būtent jis. Melodija Hornbloueriui buvo negirdėta, tačiau jis pažino dainą iš aiškiai tariamų žodžių – tai buvo „Marselietė", Prancūzijos revoliucijos himnas, aidu atskriejęs net iki kitos Lamanšo pusės.

– Tėvynės meile, tu šventa... – dainavo žmogus baltais marškiniais.

Aikštėje susirinkę miestelėnai, išgirdę, ką jis dainuoja, sušurmuliavo, paskui puolė ant kelių, nuleido galvas ir sunėrė ant krūtinių rankas.

Budeliai kėlė giljotinos peilį, o vyras baltais marškiniais tvirtu balsu tęsė dainą ir stebėjo jų darbą. Kai ašmenys vėl at-

sidūrė viršuje, daina nutrūko, nes budeliai griebė savo auką ir nutempė ant giljotinos. Nuaidėjo dar vienas duslus smūgis.

Matyt, tai buvo paskutinė egzekucija, nes kareiviai ėmė stumdyti miestelėnus, kad šie išsivaikščiotų po namus. Hornbloueris pasuko arklį į retėjančios minios pusę. Tačiau arklys staiga lyg pasiutęs puolė į šoną ir vos neišmetė iš balno savo raitelio – matyt, gyvulys pajuto baisiąją krūvą šalia giljotinos. Vieno aikštės namo balkone Hornbloueris pamatė Pjuzožą. Karininkų apspistas markizas stovėjo laikydamasis už turėklų, vis dar vilkėdamas savo baltą uniformą su mėlynu kaspinu. Įeidamas vidun, Hornbloueris paliko arklį vienam iš prie durų stovinčių sargybinių. Pjuzožas kaip tik leidosi laiptais žemyn.

– Labas vakaras, sere, – tarė nepriekaištingai mandagus Pjuzožas. – Džiaugiuosi, kad atvykote į mūsų štabą. Tikiuosi, nebuvo sunku jį rasti? Mes kaip tik rengiamės vakarieniauti ir būsime laimingi, jei pamaloninsite mus savo draugija. Turbūt atjojote žirgu? Esu tikras, kad mesjė de Vilersas duos atitinkamus nurodymus ir juo bus pasirūpinta.

Buvo sunku patikėti, kad šio rafinuoto džentelmeno įsakymu ką tik vyko skerdynės, o šie elegantiški jaunuoliai, su kuriais Hornbloueris sėdi prie vieno stalo, rizikuoja gyvybėmis, kad nuverstų barbarišką, bet stiprią jauną respubliką. Bet kai atėjus nakčiai jaunuolis ropštėsi į lovą su baldakimu, sunkiausia buvo patikėti, kad ir jam pačiam, mičmanui Hornbloueriui, gresia mirtinas pavojus.

Atsigulęs Hornbloueris girdėjo, kaip aikštėje moterys aprauda išvelkamus begalvius lavonus. Jis manė, kad niekada nepavyks užmigti, tačiau jaunystė ir nuovargis jį įveikė. Išmiegojo beveik visą naktį, tačiau pabudęs jautėsi taip, lyg jį būtų kamavę košmarai. Hornbloueris dairėsi po tamsos apgaubtą

svetimą aplinką ir susivokė joje tik po kelių sekundžių. Vietoj hamako, kuriame jis miegojo pastarąsias tris šimtus naktų ir kuris sūpavosi nuo kiekvieno fregatos kryptelėjimo, jis gulėjo tvirtoje kaip uola lovoje. Po baldakimo užuolaidomis buvo tvanku, tačiau ši tvankuma labai skyrėsi nuo tvyrančios mičmanų kajutėje, kur žmogaus kūno kvapas susimaišo su užsistovėjusio vandens tvaiku. Sausuma, namas, lova, o aplink – mirtina tyla, tokia nenatūrali žmogui, įpratusiam prie jūra plaukiančio medinio laivo girgždesio.

Na taip, žinoma, tai namas Miuzijako mieste, Bretanėje. Tai brigados generolo markizo de Pjuzožo štabas, o markizas vadovauja prancūzų pajėgoms, kurios įsiveržė į revoliucinę Prancūziją, kad grąžintų į sostą karalių. Hornbloueris pajuto, kaip nuo nesaugumo pojūčio padažnėjo jo pulsas: juk dabar jis Prancūzijoje, dešimt mylių nuo jūros ir „Nenuilstančiojo", ir tik minia prancūzų (o pusė iš jų tėra viso labo samdiniai, neturintys nė lašo prancūziško kraujo) saugo jį nuo mirties ir nelaisvės. Ir kuriems galams jis mokėsi tos prancūzų kalbos – jeigu jos nemokėtų, dabar čia nebūtų. Galbūt būtų nusišypsojusi laimė ir jis būtų buvęs paskirtas prie Britanijos pėstininkų pusbatalionio, kuris dabar per mylią nuo čia saugo brastą.

Mintis apie Britanijos karius privertė jį pakilti iš lovos. Jo pareiga palaikyti su jais ryšį, o juk jam miegant padėtis galėjo pasikeisti. Hornbloueris atitraukė lovos užuolaidą ir išlipo. Kai pabandė eiti, kojose pajuto skausmą – po vakarykščio pasijodinėjimo gėlė visus raumenis. Tamsoje Hornbloueris nušlubavo prie lango, pakėlė velkę ir plačiai atvėrė langines. Virš tuščių miesto gatvių švietė mėnulis, o apačioje jis matė trikampę sargybinio skrybėlę ir žybsintį jo durtuvą. Grįžęs prie lovos Hornbloueris apsivilko švarką, apsiavė batus, prisisegė

kardą ir stengdamasis kuo mažiau kelti triukšmo nusileido laiptais žemyn. Vestibiulyje ant stalo degė lajinė žvakė. Šalia jos, pasidėjęs galvą ant rankų, miegojo prancūzų seržantas. Miegojo jis budriai, tad tarpduryje pasirodžius Hornbloueriui iškart pakėlė galvą. Ant grindų knarkė likę sargybiniai: jie gulėjo sukritę į krūvą kaip kiaulės tvarte, muškietos stovėjo atremtos į sieną.

Hornbloueris linktelėjo seržantui, atidarė laukujes duris ir išėjo į gatvę. Įkvėpus gryno besibaigiančios nakties oro plaučiai dėkingai išsipūtė. Dangus rytuose jau šviesėjo. Pamatęs britų laivyno karininką, sargybinis nerangiai atsistojo į padėtį „ramiai". Aikštėje mėnulis vis dar apšvietė niūrius ir šiurkščius giljotinos kontūrus, šalia juodavo vakarykščių jos aukų kraujo dėmės. Kažin, kas tie žmonės, kuriuos rojalistai taip skubėjo sučiupti ir nužudyti? Hornbloueris nutarė, kad tai turbūt smulkūs revoliucinės vyriausybės tarnautojai – meras, muitinės pareigūnas ir taip toliau, o gal tiesiog tie, ant kurių emigravę rojalistai griežė dantį dar nuo Revoliucijos laikų. Tai buvo žiaurus, negailestingas pasaulis, ir Hornbloueris jame jautėsi vienišas, prislėgtas ir nelaimingas.

Šias jo mintis nutraukė seržanto vedama vorelė kareivių: iš pradžių jie pakeitė sargybinius gatvėje, paskui apėjo namą, kad pakeistų budėtojus anoje pusėje. Tuomet iš už namo anapus gatvės pasirodė dar vienas seržantas ir jo vadovaujami keturi būgnininkai. Jie išsirikiavo į gretą, pakėlė lazdeles iki akių lygio, paskui, seržantui davus komandą, visi kaip vienas ėmė mušti energingą ritmą ir lėtai nužygiavo gatve. Prie kampo jie sustojo, būgnai sudundėjo ištęstai ir grėsmingai, tada vėl ankstesniu ritmu ir jie nužygiavo tolyn. Taip buvo žadinami ir į postus kviečiami kareiviai. Hornbloueris muzikinės klau-

sos neturėjo, tačiau ritmą jautė puikiai, tad pagalvojo, jog tai pati geriausia, nuostabiausia muzika. Nuotaika praskaidrėjo, jis apsigręžė ir grįžo į štabą. Pro šalį su pakeistais sargybiniais pražygiavo seržantas, gatvėje pasirodė pirmieji apsimiegoję kareiviai, sukaukšėjo kanopos – atjojo pasiuntinys. Diena prasidėjo.

Išblyškęs jaunas prancūzų karininkas perskaitė pasiuntinio atneštą raštelį ir mandagiai ištiesė jį Hornbloueriui. Mičmanas nebuvo pratęs skaityti prancūziškai ranka rašyto teksto, tačiau kiek palaužęs galvą suvokė raštelio prasmę. Panašu, kad viskas vyksta pagal planą: vakar prie Kibrono išsilaipinusios pagrindinės ekspedicijos pajėgos šį rytą pajudėjo Vano ir Reno link, o pagalbinės pajėgos, kurioms buvo priskirtas ir Hornbloueris, turėjo likti savo pozicijose Miuzijake, kad apsaugotų flangą. Tą akimirką pasirodė markizas de Pjuzožas, vėl vilkintis švarutėlę baltą uniformą su mėlynu kaspinu. Perskaitęs raštelį be jokių komentarų jis atsigręžė į Hornblouerį ir mandagiai pakvietė jį pusryčiauti.

Jie įėjo į didelę virtuvę. Sienos čia buvo nukabinėtos iki spindesio nušveistais variniais puodais, o tyli šeimininkė atnešė kavos ir duonos. Moteris visai nebuvo panaši į patriotę ar karštą kontrrevoliucionierę, nors, žinoma, jos elgesį buvo galima paaiškinti faktu, kad ši orda užgrobė jos namus, valgė jos maistą ir miegojo jos lovose net neketindama užsimokėti. Galimas daiktas, kai kurie iš rekvizuotų arklių ir vežimų taip pat priklausė jai, galbūt kas nors iš praėjusį vakarą žuvusiųjų ant giljotinos buvo jos draugai. Kad ir kaip būtų, ji atnešė kavos ir didelėje virtuvėje susirinkę karininkai dzingsėdami pentinais sėdo pusryčiauti. Hornbloueris pasiėmė savo puodelį ir gabalą duonos (keturis mėnesius vienintelė jo ragauta

duona buvo jūreiviški džiūvėsiai). Jis gurkštelėjo kavos, tačiau jos skonio vertinti nesiryžo, nes prieš tai buvo ragavęs šio gėrimo tik tris ar keturis kartus. Antro gurkšnio išgerti jam nepavyko: vos pridėjo puodelį prie lūpų, tolumoje pasigirdo patrankos šūvis. Ranka su puodeliu nusileido ir Hornbloueris apmirė. Pasigirdo dar keli pokštelėjimai, į juos atsakė stipresni, lyg arčiau iššauti šūviai – prie pylimo sugriaudėjo šešiasvarės mičmano Breisgedlo patrankos.

Virtuvėje akimirksniu kilo triukšmingas sujudimas: kažkas apvertė savo puodelį, tad stalu nutekėjo juodas upeliukas, dar kažkas įsigudrino susikabinti pentinais su kaimynu ir ant jo užgriūti. Visi vienu metu kažką šūkavo. Hornbloueris susijaudino ne mažiau už kitus. Jis norėjo lėkti į gatvę pažiūrėti, kas vyksta, bet tą akimirką prisiminė drausmingą tylą, kuri tvyro Jo Didenybės „Nenuilstančiajame", kai šis lekia į ataką. Jis ne toks kaip šie prancūzai. Kad tai įrodytų, Hornbloueris vėl pakėlė puodelį prie lūpų ir ramiai gurkštelėjo. Dauguma karininkų jau buvo išbėgę iš virtuvės reikalauti savo arklių. Kol šie bus pabalnoti, dar yra laiko. Virtuvėje liko tik Hornbloueris ir Pjuzožas, šiam išeinant, jų žvilgsniai susitiko. Hornbloueris baigė gerti savo kavą – ji buvo truputį per karšta, tačiau jis manė, kad tai gerai. Dar liko suvalgyti duoną, ir nors visai neturėjo apetito, prisivertė atsikąsti, sukramtyti ir nuryti. Laukė sunki diena, nežinia, kada kitą kartą galės pavalgyti, tad likusią pusę kepaliuko Hornbloueris susigrūdo į kišenę.

Į kiemą atvesti arkliai jau buvo pabalnoti ir užsikrėtę visuotiniu jauduliu nenustygo vietoje, tad karininkai juos plūdo keiksmais. Pjuzožas šoko į balną ir nušuoliavo, visas štabas pasileido jam iš paskos. Kieme liko tik vienas kareivis – tas, kuris laikė Hornblouerio keršį. Geriau ir nesugalvosi: Horn-

bloueris žinojo, kad jei arklys ims blaškytis ar stoti piestu, jis neišsilaikys balne nė minutės. Jaunuolis lėtai priėjo prie arklininko kiek apraminto gyvulio ir iš lėto, labai atsargiai užsiropštė į balną. Įtemptais pavadžiais tramdydamas įdirgusį arklį, Hornbloueris ramia žingine įsuko į gatvę ir patraukė prie tilto nušuoliavusiems prancūzams iš paskos. Geriau jau joti lėta žingine ir atvykti nei lėkti šuoliais ir nusisukti sprandą. Pabūklai vis dar griaudėjo, buvo galima įžiūrėti iš Breisgedlo patrankų kylančius dūmų kamuolius. Hornbloueriui iš kairės giedrame danguje tekėjo saulė.

Padėtis prie tilto atrodė gana aiški. Prie susprogdintos arkos vyko susišaudymas: abiejose upelio pusėse išsibarstę kareiviai pliekė vieni į kitus. Kitame Marė krante, prie tolimojo pylimo galo, į viršų kilo dūmų kamuoliai, vadinasi, ten yra priešo patrankos. Jos šaudė retai, be to, buvo išdėstytos per maksimalų sviedinių įveikiamą nuotolį. Abiem Breisgedlo patrankoms buvo rasta beveik tobula priedanga: jos buvo nuleistos į daubą. Tarp pabūklų ir prie jų plušančių jūreivių stovėjo ir pats Breisgedlas. Pastebėjęs Hornblouerį, jis nerūpestingai pamojo jam ranka. Prie tolimojo pylimo galo pasirodė tamsi pėstininkų kolona. Nugriaudėjo Breisgedlo patrankos. Nuo triukšmo paklaikęs keršys atitraukė Hornblouerio dėmesį, o kai jis vėl pažvelgė į kitą upės krantą, kolonos nebebuvo. Staiga kažkas su kurtinamu trenksmu rėžėsi į kelio grindinį po pat keršio kojomis, o dalis pylimo parapeto sprogo į šipulius. Dar niekad patrankos sviedinys nebuvo pralėkęs taip arti Hornblouerio. Bandant suvaldyti arklį, koja išsinėrė iš balnakilpės, tačiau jis šiaip taip sutramdė keršį ir nutarė, kad bus protingiau nulipti žemėn ir nuvesti gyvulį toliau nuo pabūklų. Breisgedlas pasitiko jį plačiai šypsodamasis.

– Jie čia tikrai nepraeis, – tarė jis. – Aišku, jeigu „varlės“ atlaikys, bet jie, rodos, nusiteikę ryžtingai. Tiltas kaip tik per kartečių nuotolį, revoliucionieriai niekaip neužtaisys plyšio. Nesuprantu, kam jie eikvoja paraką.

– Manau, nori patikrinti mūsų jėgas, – atsakė Hornbloueris su patyrusio stratego išraiška.

Jei jis leistų sau atsipalaiduoti, iš susijaudinimo visą kūną imtų krėsti drebulys. Galbūt jis atrodo nenatūraliai pompastiškas, bet tai geriau nei parodyti jaudulį. Virš galvos skriejo patrankų sviediniai, o Hornbloueris stovėjo ramiai, lyg ugnį ir vandenį perėjęs senas karys, ir dėl to jautė kažkokį keistą malonumą. Besišypsantis Breisgedlas atrodė laimingas ir susitvardęs. Hornbloueris įdėmiai pažvelgė į jį, norėdamas suprasti, ar tai taip pat tik poza, tačiau kaip yra iš tikrųjų, taip ir nesuprato.

– Štai vėl ateina keletas, – tarė Breisgedlas.

Išsiskleidęs kareivių būrelis palei pylimą bėgo prie tilto. Per muškietos šūvio atstumą jie parpuolė ant žemės ir ėmė šaudyti. Kadangi ten buvo žuvusiųjų, šauliai prisidengė jų kūnais. Kareiviai šioje upelio pusėje puolė atsišaudyti.

– Jie neturi jokių galimybių, – tarė Breisgedlas. – Pažvelk ten.

Keliu žygiavo iš miesto pakviestos pagrindinės rojalistų pajėgos. Iš kito upės kranto atskriejęs patrankos sviedinys pataikė tiesiai į kolonos priekį – Hornbloueris matė, kaip griūva žuvusieji, o kolona susvyruoja. Prijojęs Pjuzožas išrėkė kažkokius įsakymus, žuvusiuosius ir sužeistuosius kolona paliko ant kelio ir pasuko į pelkėtą lauką už pylimo slėptis.

Dabar, susirinkus visoms rojalistų jėgoms, atrodė, kad revoliucionieriai tikrai nebeturi jokių galimybių šioje vietoje pereiti upę.

– Reikia pranešti apie tai „vėžiams“, – tarė Hornbloueris.

– Auštant jų pusėje šaudė, – sutiko Breisgedlas.

Prie brastos, kurią saugojo 43-iojo bataliono pėstininkai, per pelkę vedė siauras, vešlia žole apaugęs takelis. Ant jo Hornbloueris ir nusivedė arklį – jis nutarė, kad tai geriausias būdas paaiškinti keršiui, kuria kryptimi reikia bėgti. Netrukus palei upės pakrantę pabiro raudoni taškeliai – nors ir mažai tikėtina, kad priešas sugalvotų kirsti pelkes ir pulti britus iš flango, čia irgi buvo pastatyti sargybiniai. Hornbloueris pamatė prie brastos stovinčią trobelę. Visas laukas aplink ją raudonavo nuo kareivių – čia lūkuriavo pagrindinės britų pajėgos. Šioje vietoje pelkė siaurėjo, o prie vandens stūksojo neaukšta kalva. Prie jos buvo išsirikiavusi viena anglų kuopa, ten Hornbloueris pastebėjo ir ant žirgo sėdintį lordą Edringtoną. Jaunuolis prijojo prie lordo ir krūpčiodamas nuo kiekvieno keršio krustelėjimo, papasakojo jam apie padėtį prie tilto.

– Sakote, nė vienos rimtos atakos? – paklausė Edringtonas.

– Bent jau iki man išjojant, sere.

– Mat kaip, – Edringtonas pažvelgė į kitą upės krantą. – Ir čia tas pat. Jokio bandymo užimti brastą. Kodėl jie rodo savo nagus, bet nepuola?

– Ir man pasirodė keista, kad jie bergždžiai eikvoja paraką, sere, – tarė Hornbloueris.

– Jie ne kvailiai, – atkirto Edringtonas ir dar kartą įdėmiai pažvelgė į kitą upės krantą. – Bet kuriuo atveju bus geriau, jei mes taip manysime.

Jis apgręžė savo arklį ir pasileido risčia prie pagrindinių savo pajėgų. Lordas prijojo prie kapitono, kuris jam pasirodžius iškart pašoko ant kojų, ir kažką įsakė. Kapitonas už-

maurojo savo kareiviams, šie akimirksniu sustojo į griežtą, sustingusią gretą. Dar po dviejų įsakymų jie pasisuko į dešinę, ir visa po du išsirikiavusių kareivių kolona išžygiavo – koja į koją, visoms muškietoms vienodai pasvirus. Edringtonas nulydėjo juos žvilgsniu.

– Nepakenks, jei pasergėsime savo flangą, – tarė jis.

Staiga kitoje upės pusėje pasigirdo patrankų griausmas. Apsigręžę jie pamatė anapus pelkės sparčiai žygiuojančią pėstininkų koloną.

– Grįžta ta pati kolona, sere, – pasakė kuopos vadas. – Arba kita, bet lygiai tokia pati.

– Marširuoja pirmyn atgal ir kartais pašaudo, – tarė Edringtonas. – Misteri Hornbloueri, ar emigrantai pastatė sargybą iš Kibrono pusės?

– Iš Kibrono pusės, sere? – nustebęs perklausė Hornbloueris.

– Velniai rautų, ar nesuprantate paprasto klausimo? Taip ar ne?

– Nežinau, sere, – liūdnai prisipažino Hornbloueris.

Kibrone buvo penkių tūkstančių emigrantų armija, tad atrodė, kad statyti sargybos toje pusėje nėra reikalo.

– Tuomet perduokite nuo manęs linkėjimų prancūzų emigrantų generolui ir pasakykite, kad patariu jam pastatyti prie kelio stiprų būrį, aišku, jei jis pats to nepadarė.

– Klausau, sere.

Hornbloueris apgręžė arklį ir nukreipė jį prie tilto vedančio takelio link. Virš tuščių laukų svilino kaitri saulė. Retkarčiais vis dar pasigirsdavo patrankų dundėjimas, bet jį beveik nustelbė virš Hornblouerio galvos melsvoj padangėj užgiedojęs vieversys. Keršiui pradėjus kopti į paskutinę kalvą, už ku-

rios Miuzijakas ir tiltas jau buvo visai čia pat, staiga pasigirdo padriki šūviai ir klyksmai. Tai, ką Hornbloueris pamatė užjojęs į kalvos viršūnę, privertė jį trūktelėti vadeles ir sustabdyti arklį. Į jo pusę bėgo didžiulė minia paklaikusių rojalistų: nuo jų uniformų mėlynavo visas laukas. Šen bei ten šuoliavo saulėje žybsinčiais kardais mojuojantys raiteliai. Toliau, kairėje, smagia risčia lėkė kavalerijos kolona, o dar toliau, kelio, vedančio jūros link, pusėje, blyksėjo greitu žingsniu artėjančių pėstininkų durtuvai.

Per tas kelias siaubingas sekundes, kol sėdėdamas ant arklio stebėjo šią žmonių jūrą, Hornbloueris be vargo suprato, kas nutiko: revoliucinės pajėgos prasiveržė tarp Kibrono ir Miuzijako miestų, paskui atitraukė emigrantų dėmesį manevrais kitame upės krante ir visiškai netikėtai smogė jiems iš tos pusės, kur jie mažiausiai šito tikėjosi. Vienas Dievas težino, kas nutiko Kibrone, bet dabar ir nebuvo tinkamas metas sukti dėl to galvos. Hornbloueris šiaip ne taip apgręžė arklį ir spyrė jam kulnais į šonus. Šitaip paragintas keršis strimgalviais ėmė lėkti atgal į britų stovyklą. Šokinėdamas ir svyrinėdamas į šonus, Hornbloueris iš paskutiniųjų kabinosi į žirgą, siaubingai bijodamas iškristi iš balno ir pakliūti į nelaisvę.

Kai jo arklio kanopų dundesys pasiekė britų stovyklą, į jį sužiuro visi iki vieno. Edringtonas stovėjo laikydamas savo žirgą už kamanų.

– Prancūzai! – užkimusiu balsu suriko Hornbloueris, rodydamas sau už nugaros. – Jie ateina!

– Nieko kita ir nesitikėjau, – tarė Edringtonas.

Jis išrėkė įsakymą ir tik tada įkišo koją į balnakilpę. Jam atsisėdus į balną, visas pusbatalionis jau stovėjo išsirikiavęs.

Lordo adjutantas nušuoliavo prie upės, kad atšauktų brastą saugančią kuopą.

– Spėju, prancūzai ateina su didelėm pajėgom? Kavalerija, pėstininkai, patrankos? – paklausė Edringtonas.

– Kavaleriją ir pėstininkus tikrai mačiau, sere, – bandydamas atgauti kvapą ir nusiraminti, atsakė Hornbloueris. – Patrankų nepastebėjau.

– O emigrantai bėga kaip kiškiai?

– Taip, sere.

– Štai ir pirmieji iš jų.

Iš už artimiausios kalvos pasirodė keletas mėlynų uniformų. Jomis vilkintys prancūzai klupinėjo iš nuovargio, bet vis tiek bėgo.

– Turime pridengti „varlių" atsitraukimą, nors jie ir neverti to, kad gelbėtume jų kailį, – pasakė Edringtonas. – Pažvelkit ten!

Ant žemos kalvos viršūnės stovėjo kuopa, kurią jis buvo nusiuntęs saugoti flango. Kareiviai sustojo į mažytį karė*, raudoną kvadratą žaliame fone, o tuntas kalvą užplūdusių raitelių ėmė suktis verpetais aplink juos.

– Gerai, kad pastačiau juos ten, – šaltai ištarė Edringtonas. – O štai ir Meino kuopa.

Paržygiavo brastą saugojęs būrys. Aidint griežtiems įsakymams, dvi kuopos apsisuko, o vyresnysis seržantas su kardu vienoje rankoje ir pasidabruota lazdele kitoje prižiūrėjo, kad būtų laikomasi rikiuotės žingsnio, o gretos būtų lygios – atrodė, lyg jie treniruotųsi kareivinių aikštėje.

– Manau, jums derėtų likti su manimi, misteri Hornbloueri, – tarė Edringtonas.

---

* Karė – armijos išrikiavimas vienu ar keliais keturkampiais.

Jis paragino savo arklį ir įjojo į tarpą tarp dviejų kolonų, o Hornbloueris aklai nusekė paskui jį. Dar vienas įsakymas, ir britų kariai tvarkingai, seržantams diktuojant ritmą, o vyresniesiems seržantams prižiūrint, kad atstumai tarp gretų būtų lygūs, nužygiavo per slėnį. Aplink juos sruvo bėgantys emigrantai. Daugelis iš nuovargio vos laikėsi ant kojų: Hornbloueris matė, kaip vienas iš jų uždusęs parpuolė ant žemės ir nebegalėjo pajudėti. Ir tuomet ant žemos kalvos dešinėje pusėje pasirodė pliumažų ir kardų miškas – greita risčia į juos lėkė kavalerijos pulkas. Hornbloueris matė, kaip į viršų pakyla kardai, kaip žirgai pasileidžia šuoliais, ir išgirdo puolančiųjų riksmą. Raudonšvarkiai sustojo. Dar vienas išrėktas įsakymas, dar vienas lėtas manevras ir pusbatalionis išsirikiavo kvadratu, apgaubiančiu centre likusius raitus karininkus ir aukštai virš galvų iškeltas vėliavas. Atakuojantys raiteliai buvo mažiau kaip per šimtą jardų. Vienas žemabalsis anglų karininkas ėmė įsakinėti pėstininkams, tačiau darė tai tokiu tonu, lyg sakytų kalbą iškilmingoje ceremonijoje. Po pirmo įsakymo kareiviai nusiėmė nuo pečių muškietas, po antro vieną ir tą pačią akimirką spragtelėjo pakeliami saugikliai, po trečio visi pakėlė muškietas ir prisitaikė.

– Per aukštai! – sušuko vyresnysis seržantas. – Ei, septintasis, nuleisk žemiau.

Hornbloueris stebėjo puolančiuosius, pirmosios jų gretos jau buvo tik už trisdešimties jardų. Vėjyje plevėsuojančiais apsiaustais apsigaubę raiteliai jojo palinkę prie savo žirgų kaklų ir gniaužė rankose į priekį atstatytus kardus.

– Ugnis! – sušuko žemojo balso savininkas.

Nuaidėjo trumpas pokštelėjimas – visos muškietos iššovė kaip viena. Karė apgaubė dūmų kamuolys, o kai jis išsisklai-

dė, Hornbloueris pamatė ant žemės kelias dešimtis gulinčių žmonių ir arklių: kai kurie blaškėsi agonijoje, kai kurie tysojo nejudėdami. Kavalerijos pulkas atsitrenkė į karė kaip banga į uolą ir nepadaręs jokios žalos nulėkė palei flangus.

– Visai neblogai, – tarė Edringtonas.

Karininkas žemuoju balsu vėl išskiemenavo įsakymą ir šovusi kuopa puolė iš naujo užtaisyti muškietų: kareiviai nukando kulkų galiukus, įpylė parako į muškietų vamzdžius ir palenkę galvas išspjovė į juos kulkas – visa tai buvo daroma taip, lyg visa kuopa kaip marionetė būtų valdoma viena virvute. Edringtonas atidžiai stebėjo, kaip kavalerija slėnyje vėl telkiasi į netvarkingą tuntą.

– Žengte marš! – įsakė jis.

Karė tyliai ir oriai skilo į dvi kolonas ir tęsė kavalerijos antpuolio nutrauktą žygį. Flangą saugojusi kuopa prisijungė prie jų, o ten, kur ji stovėjo, liko žuvusių žmonių ir arklių ratas. Kažkas sušuko „valio“.

– Tylos! – suriko vyresnysis seržantas. – Seržante, išsiaiškinkite, kuris rėkė.

Hornbloueris pastebėjo, kaip atidžiai vyresnysis seržantas stebi atstumą tarp abiejų kolonų – jis turėjo būti toks, kad reikalui esant būtų galima lengvai vėl sustoti į karė.

– Jie vėl puola, – tarė Edringtonas.

Pasirodė naujai atakai išsirikiavusi kavalerija, bet jų jau laukė pasiruošusi karė. Prancūzų arkliai buvo pavargę, o jų raiteliai praradę ankstesnį įkarštį, tad dabar artėjo nebe vientisa žirgų siena, bet pavienės grupelės, puldamos jos blaškėsi iš vienos pusės į kitą, o priartėjusios prie britų durtuvų sustodavo ir pasukdavo į šoną. Ataka buvo per silpna, kad atsilaikytų prieš dar vieną kuopos salvę. Karininkams įsakius, britų

būriai apšaudydavo ryžtingiausias raitininkų grupes. Hornbloueris matė, kaip vienas žmogus – sprendžiant iš auksinio galiono, karininkas – trūktelėjo pavadžius pieš pat durtuvų mišką ir išsitraukė pistoletą. Bet prieš jam spėjant prisitaikyti, vienu metu iššovė visas pustuzinis muškietų. Karininko veidas virto siaubinga kruvina kauke, jis krito ant žemės kartu su savo žirgu. Kavalerija apsisuko lyg varnėnai virš lauko ir pasitraukė. Kolona galėjo žygiuoti toliau.

– Jokios drausmės nesilaiko tos „varlės“ nei vienoj, nei kitoj pusėj, – tarė Edringtonas.

Kolona pajudėjo jūros link, ten, kur laukė saugus „Nenuilstančiojo“ prieglobstis. Hornbloueriui atrodė, kad jie vos šliaužia: kareiviai žygiavo kankinamai lėtai, lyg parade. Iš visų pusių juos supo galingas išsigelbėjimo ieškančių emigrantų srautas. Atsigręžęs Hornbloueris pamatė, kad jiems iš paskos laukais atskuba respublikonų pėstininkai, tačiau jų pulkai labiau priminė padrikai skubančią minią.

– Tik leisk kareiviams pradėti bėgti ir nieko daugiau iš jų nebepeši, – pakomentavo Edringtonas pastebėjęs Hornblouerio žvilgsnį.

Staiga jų dėmesį pritraukė riksmai ir šūviai flange. Duobėtu lauku dardėdamas skriejo lieso arklio traukiamas vežimas. Vadeliotojas vilkėjo jūreiviškais drabužiais, kaip ir kiti ratuose sėdintys ir į juos persekiojančius raitelius šaudantys vyrai. Tai buvo Breisgedlas ir jo mėšlo vežimas. Jis turbūt prarado patrankas, bet užtat išsaugojo savo vyrus. Kai jie priartėjo prie kolonos, persekiotojai nusuko į šalį. Vežime stovintis Breisgedlas pastebėjo Hornblouerio žvilgsnį ir susijaudinęs jam pamojo.

– Boudika* ir jos kovos vežimas! – suriko jis.

Edringtonas jam iš visų plaučių sušuko:

– Būčiau jums labai dėkingas, sere, jei nuvažiuotumėte į priekį ir viską paruoštumėte mūsų įsilaipinimui į laivus!

– Klausau, sere!

Liesasis arklys vėl pasileido risčia ir per duobes šokčiojantis vežimas su išsišiepusiais, į kraštus įsikibusiais jūreiviais nutolo. Iš flango pasirodė būrys priešo pėstininkų – pakvaišusi, rankomis mostaguojanti minia bandė užkirsti jiems atsitraukimo kelią. Edringtonas apžvelgė lauką.

– Išsirikiuot! – sušuko jis.

Pusbatalionis, tarsi didžiulis, gerai alyvomis suteptas mechanizmas, pasisuko į priešais atlekiančią minią ir išsirikiavo: kiekvienas kareivis taip gerai žinojo savo vietą, kad vora akimirksniu virto tvirta ir lygia lyg plytų siena rikiuote.

– Žengte marš!

Raudonosios gretos lėtai ir nepermaldaujamai pajudėjo į priekį. Prancūzų minia vis artėjo, priekyje bėgantys karininkai mojavo kardais ir kvietė kareivius sekti paskui.

– Pasiruošt!

Visos muškietos kaip viena nusileido, spragtelėjo pakeliami saugikliai.

– Taikytis!

Muškietos pakilo, puolanti minia baisaus pavojaus akivaizdoje susvyravo. Kai kurie apsisuko ir bandė pasislėpti nuo salvės minioje už draugų kūnų.

– Ugnis!

---

* Boudika – britų genties vadė, vadovavusi 61 m. sukilimui prieš Romos imperiją. Gentainius stoti į kovą ragino važinėdama kovos vežimu.

Kurtinama salvė. Už pėstininkų nugarų ant arklio sėdintis Hornbloueris matė, kaip minios priekyje bėgusieji krito lyg pakirsti. Raudonosios gretos žengė pirmyn. Po kiekvieno lėto žingsnio pasigirsdavo naujas įsakymas, o kareiviai lyg automatai užtaisinėjo šautuvus: penki šimtai burnų vienu metu išspjaudavo penkis šimtus kulkų, penki šimtai rankų vienu metu pakeldavo penkis šimtus stumplių. Kai muškietos pakildavo ir išaudavo, ant žemės krisdavo nauja žuvusiųjų ir sužeistųjų pradalgė. Prancūzų minia su kiekviena salve vis labiau traukėsi, o anglai vis labiau artėjo prie jūros. Galiausiai minia pakriko, kai kurie leidosi bėgti, o dar po kiek laiko jų pavyzdžiu pasekė ir visi likusieji. Kalvos šlaitai vėl virto juodu bėglių srautu, kaip kad tuomet, kai bėgo emigrantai.

– Stot!

Ataka buvo atremta. Kareiviai vėl persirikiavo į koloną po du ir tęsė atsitraukimą.

– Visai neblogai, – tarė Edringtonas.

Keršys muistydamasis lipo per žuvusiųjų ir sužeistųjų kūnus, o Hornbloueris taip vargo bandydamas išsilaikyti balne, kad net ne iškart suvokė, jog jie užkopė į paskutinės kalvos viršūnę, nuo kurios atsivėrė žėrintys upės žiočių vandenys. Dumblinas paplūdimys buvo pilnas emigrantų. Jūroje ant inkarų suposi laivai, o kranto link (ak, koks mielas širdžiai vaizdas) plaukė valtys. Jos atskubėjo pačiu laiku, nes patys drąsiausi respublikonų pėstininkai jau sukiojosi apie koloną ir iš tolo šaudė. Ant žemės susmuko vienas kitas kulkos pakirstas kareivis.

– Suglaust gretas! – riktelėjo seržantas ir kolona nužygiavo toliau, abejingai palikdama paskui save žuvusiuosius ir sužeistuosius.

Edringtono adjutanto arklys staiga suprunkštė, parpuolė ant kelių ir ėmė besispardydamas verstis ant šono. Strazdanotas adjutantas vos spėjo ištraukti kojas iš balnakilpių ir nušokti, kitaip arklys jį būtų prispaudęs.

– Jūs sužeistas, Stenli? – paklausė Edringtonas.

– Ne, milorde, sveikut sveikutėlis, – atsakė adjutantas valydamasis savo raudoną švarką.

– Jums neteks ilgai varginti kojų, – tarė Edringtonas. – Nėra reikalo eiti toliau, galime atmušti tuos vyrukus ir čia.

Jis pažvelgė į žvejų trobeles paplūdimyje, į paniškai prie jūros bėgančius emigrantus, į artėjančius priešo pėstininkus. Ilgai ruoštis nebuvo kada. Būrys raudonšvarkių įbėgo į trobeles ir netrukus pro langus išlindo muškietų vamzdžiai. Laimė, priėjimas prie jūros buvo apsaugotas iš abiejų pusių: iš vienos jį saugojo žvejų kaimelis, iš kitos – status kyšulys, kurio viršūnėje taip pat jau buvo įsitvirtinęs nedidelis būrys britų. Likusios keturios kuopos išsirikiavo tarp šių dviejų taškų į ilgą, šiek tiek pakrantės gūbrių pridengiamą gretą.

Emigrantai jau lipo į mažų bangų sūpuojamas eskadros valtis. Hornbloueris išgirdo pistoleto šūvį: turbūt kažkuris karininkas griebėsi šios paskutinės priemonės, kad neleistų iš baimės paklaikusiems žmonėms perpildyti ir paskandinti valtelių. Tarsi atsakydamos kitoje pusėje sugriaudėjo patrankos. Britų pozicijas apšaudanti baterija buvo įsitvirtinusi vos per muškietos šūvį, o už jos būriavosi daugybė pėstininkų batalionų. Patrankų sviediniai skriejo aukštai virš galvų.

– Tegul sau šaudo, – tarė Edringtonas. – Kuo toliau, tuo geriau.

Artilerija negalėjo padaryti didelės žalos britams, nes juos saugojo pakrantės kauburiai, ir prancūzų vadas turė-

jo suprasti, kad jis tik veltui gaišta laiką. Netrukus pasigirdo grėsmingas būgnų tratėjimas ir priešo kolonos pajudėjo pirmyn. Jie buvo taip arti, kad Hornbloueris galėjo įžiūrėti pirmosiose gretose skrybėlėmis ir kardais mosikuojančių karininkų veidus.

– Pasiruošt! – įsakė Edringtonas, ir vėl sutartinai spragtelėjo saugikliai. – Septynis žingsnius į priekį!

Vienas, du, trys... septyni pedantiškai lygūs žingsniai, ir greta priėjo prie nedidelio gūbrio.

– Nusitaikyt! Ugnis!

Prieš tokią salvę negalėjo atsilaikyti niekas. Prancūzų kolonos sustojo, susvyravo, paskui dar viena triuškinama salvė, dar viena, ir jie apsigręžę ėmė bėgti.

– Puiku! – tarė Edringtonas.

Vėl sugriaudėjo patrankos. Du raudonšvarkiai kaip lėlės išlėkė į orą, ir siaubinga kruvina masė nukrito visai prie pat Hornblouerio arklio kojų.

– Suglaust gretas! – įsakė seržantas ir kraštiniai susidariusios spragos kareiviai pasislinko arčiau vienas kito.

– Septynis žingsnius atgal!

Raudonšvarkes marionetes valdanti virvelė vėl trūktelėjo ir rikiuotė pasislėpė už gūbrio. Hornbloueris vėliau negalėjo prisiminti, kiek dar kartų, du ar tris, juos puolė prancūzai, tačiau kaskart jų pulkus nublokšdavo drausmingų britų muškietų papliūpos. Kad ir kaip būtų, kai jis apsigręžęs pamatė ištuštėjusią pakrantę ir lėtai atklampojantį Breisgedlą, saulė jau leidosi į vandenyną.

– Dabar galiu paleisti vieną kuopą, – tarė Edringtonas klausydamasis jo raporto ir nenuleisdamas akių nuo prancūzų. – Kai ji persikels į laivus, paruoškite visas valtis ir laukite.

Kuopa nužygiavo vorele, o likusieji atmušė dar vieną puolimą. Po pirmųjų nesėkmių priešai puolė be ankstesnio užsidegimo ir ryžto. Dabar jie savo patrankas nukreipė į būrio raudonšvarkių saugomą kyšulį flange. Atakuoti šios vietos iššygiavo ir vienas batalionas pėstininkų.

– Taip jie suteiks mums laiko, – tarė Edringtonas. – Kapitone Grifinai, galite išvesti karius. Vėliavnešiai lieka čia.

Viduryje stovėjusios kuopos nužygiavo prie pakrantėje laukiančių valčių, o vėliavnešiai liko savo vietose, nes virš gūbrio plevėsuojančios vėliavos buvo matomos ir prancūzams. Kuopa, kuri buvo įsitvirtinusi žvejų trobelėse, išėjo laukan ir išsirikiavusi taip pat nužygiavo. Edringtonas prijojo prie mažo kauburio papėdės ir stebėjo, kaip prancūzai ruošiasi atakai, o jo pėstininkai lipa į valtis.

– Grenadieriai! – staiga suriko jis. – Bėkit! Vėliavnešiai!

Slidinėjantys ir klupinėjantys paskutinės kuopos kareiviai pasileido palei kyšulį prie jūros. Staiga iššovė kažkieno neatsargiai laikoma muškieta. Paskutinis kareivis nusileido nuo šlaito kaip tik tada, kai vėliavnešiai pasiekė jūrą ir su savo brangiąja našta ėmė ropštis į valtį. Tą pačią akimirką pasigirdo laukinis prancūzų riksmas: supratę, kas vyksta, jie visa mase pasileido britų paliktų pozicijų link.

– Pirmyn, sere, – tarė Edringtonas, apgręždamas žirgą į jūros pusę.

Kai tik keršys pasiekė pakrantę, Hornbloueris paleido vadeles ir šoko iš balno. Vanduo apsėmė jį iki juosmens, paskui iki pečių, galiausiai jis pasiekė barkasą. Jo priekyje, šalia keturių svarų patrankos, sėdėjo Breisgedlas. Draugo į valtį įtemptas Hornbloueris apsidairė ir pamatė kai ką keista: Edringtonas kapstėsi iki „Nenuilstančiojo“ barkaso nepaleis-

damas iš rankų savo žirgo pavadžių. Nekreipdamas dėmesio į paplūdimį užplūdusius ir jų link lekiančius prancūzus, lordas apsigręžė, paėmė iš artimiausio kareivio muškietą, tada prikišo vamzdį prie žirgo galvos ir iššovė. Priešmirtinės agonijos ištiktas gyvulys susmuko į seklius pakrantės vandenis. Priešams į rankas pakliuvo tik Hornblouerio keršys.

– Pakelt irklus! – sušuko Breisgedlas, ir barkasas ėmė tolti nuo kranto.

Hornbloueris gulėjo laivelio priekyje negalėdamas pajudinti nė piršto. Rėkiantys ir rankomis mostaguojantys prancūzai ir toliau plūdo į besileidžiančios saulės šviesoje rausvuojančią pakrantę.

– Minutėlę, – tarė Breisgedlas, paskui pasilenkė prie patrankos ir stipriai patraukė titnago virvelę.

Pabūklas driokstelėjo prie pat Hornblouerio ausies ir po akimirkos mirtis jau šienavo pakrantę.

– Tai buvo kartečė, – pasakė Breisgedlas. – Aštuoniasdešimt keturios kulkos. Kairysis bortas – pakelti irklus! Dešinysis – irklai į vandenį!

Valtis pasisuko į svetingai laukiančių laivų pusę. Hornbloueris žvelgė į tamsėjantį Prancūzijos krantą. Ką gi, ši istorija baigta: jo šalies bandymas nuversti respubliką baigėsi kruvinu pralaimėjimu. Paryžiaus laikraščiai džiūgaus, o Londono „Vyriausybės žinios“ skirs šiam faktui penketą šaltų eilučių. Hornbloueris buvo ganėtinai įžvalgus, kad suprastų, jog po kelerių metų pasaulis vargu ar beatsimins šį įvykį. O po dvidešimties metų jis bus visiškai pamirštas. Tačiau tie begalviai kūnai Miuzijake, tie sprogimo į gabalus sudraskyti raudonšvarkiai, tie prancūzai, kuriuos užklupo barkaso patrankos kartečė – visi jie žuvo, tarsi ši diena būtų buvusi viena

iš tų, kurios pakeičia istoriją. Hornbloueris pasijuto siaubingai pavargęs. Kišenėje jis užčiuopė iš ryto įsikištos duonos gabalą – buvo visai apie ją pamiršęs.

7 skyrius

ISPANŲ GALEROS

Tuo metu, kai Ispanija ir Prancūzija pasirašė taikos sutartį, „Nenuilstantysis“ stovėjo nuleidęs inkarą Kadiso įlankoje. Kartą budintis mičmanas Hornbloueris atkreipė leitenanto Čado dėmesį į prie jų artėjančią aštuonių irklų pinasą, kurios laivagalyje plevėsavo raudonai geltona ispanų vėliava. Čadas pro žiūroną įžiūrėjo auksinius antpečius ir trikampę kepurę. Jis išmaurojo įsakymą jūreivių ir jūrų pėstininkų garbės sargybai ir ši netrukus išsirikiavo atiduoti tradicinės pagarbos sąjungininkų laivo kapitonui. Skubiai pakviestas Pelju laukė savo svečio ant trapo, kur ir vyko visas jų pokalbis. Laikydamas skrybėlę prie pilvo ispanas žemai nusilenkė ir padavė anglui užantspauduotą voką.

– Misteri Hornbloueri, – tarė Pelju, laikydamas rankose neatplėštą laišką, – pasikalbėkite su juo prancūziškai. Pasiūlykite jam nusileisti žemyn išgerti taurės vyno.

Bet ispanas nusilenkė ir atsisakė kvietimo, paskui, vėl nusilenkdamas, paprašė, kad Pelju tučtuojau perskaitytų laišką. „Nenuilstančiojo“ kapitonas perlaužė antspaudą ir stojo į kovą su prancūzų kalba: kalbėti ja jis visai nemokėjo, tačiau

skaitydamas šį tą suprasdavo. Po kiek laiko jis ištiesė laišką Hornbloueriui.

– Tai reiškia, kad ispaniūkščiai sudarė taiką, ar ne?

Hornbloueris taip pat per vargus perskaitė dvylika eilučių komplimentų, kuriuos Jo prakilnybė Belčitės hercogas (pirmojo rango grandas su aštuoniolika kitų titulų, paskutinis iš jų buvo Andalūzijos generolas kapitonas) siuntė prakilniajam Pirties ordino kavalieriui, kapitonui serui Edvardui Pelju. Paskui sekė trumpa pastraipa, kurioje tiesiog buvo pranešama apie taikos sudarymą. Trečia pastraipa vėl buvo ilga: atsisveikinant buvo beveik žodis žodin pakartota visa gremėzdiška įžanga.

– Jūs teisus, sere, – patvirtino Hornbloueris.

Bet ispanų kapitonas dar turėjo ką pranešti ir žodžiu.

– Prašau pasakyti savo kapitonui, – sušvebeldžiavo jis ispanų ir prancūzų kalbos mišiniu, – kad dabar, būdama neutrali valstybė, Ispanija privalo žiūrėti, kad nebūtų pažeidžiamos jos teisės. Jūs stovite čia nuleidę inkarą jau dvidešimt keturias valandas. Jei praėjus šešioms valandoms nuo šios akimirkos, – ispanas išsiėmė iš kišenės auksinį laikrodį ir į jį pažiūrėjo, – jūs būsite pasiekiami Puntaleso forto patrankoms, bus įsakyta į jus šaudyti.

Hornbloueris tiesiog išvertė šį šiurkštų pareiškimą nebandydamas jo sušvelninti. Kai Pelju tai išgirdo, jo įdegęs veidas pabalo iš pykčio.

– Pasakykit jam... – pradėjo jis, bet čia pat suvaldė savo įniršį. – Tegul mane skradžiai, jei aš jam leisiu suprasti, kad jis mane supykdė.

Jis pabandė pagal savo išgales imituoti ispanišką mandagumą, tad pridėjo skrybėlę prie pilvo ir nusilenkė. Paskui atsigręžė į Hornbloueri.

– Pasakykit jam, kad išklausiau jo žinios su didžiausiu malonumu. Dar pasakykit, jog apgailestauju, kad aplinkybės mus išskiria, bet tikiuosi amžinai išsaugoti jo asmeninę draugystę, kad ir kokie santykiai būtų tarp mūsų valstybių. Pasakykite jam... na, jūs ir pats galite ką nors tokio sugalvoti, ar ne, Hornbloueri? Išlydėkime jį su visa pagarba. Garbės sargyba! Bocmanų padėjėjai! Būgnininkai!

Hornbloueris kaip sugebėdamas žarstėsi malonybėmis, o kapitonai po kiekvienos jo frazės vienas prieš kitą lankstėsi. Atsitiesdamas ispanas kaskart pasitraukdavo per žingsnį atbulas, o Pelju, nenorėdamas nusileisti mandagumu, darė tą patį. Iki pat ispano galvai išnykstant už pagrindinio denio krašto fregatoje tratėjo būgnai, aidėjo švilpukai, o jūrų pėstininkai gerbė ginklu. Vos ispanas dingo, Pelju atsitiesė, užsimaukšlino ant galvos skrybėlę ir atsisuko į pirmąjį leitenantą.

– Misteri Eklzai, noriu, kad po valandos laivas būtų pasiruošęs pakelti inkarą.

Tai pasakęs kapitonas nukaukšėjo žemyn, kad vienumoje atgautų pusiausvyrą.

Jūreiviai puolė ant rėjų atrišti burių, o kabestano džerškėjimas bylojo, kad jau traukiamas inkaro lynas. Hornbloueris stovėjo ant nuleidžiamojo tiltelio kartu su misteriu Velsu, laivo dailide, ir žiūrėjo į baltus vieno gražiausių Europos miestų namus.

– Buvau ten porą kartų, – tarė Velsas. – Vynas (jie vadina jį „vino“) čia geras. Aišku, jei apskritai mėgstate tą šlykštynę. Bet jų brendžio geriau net neragaukite, misteri Hornbloueri. Nuodai, kuo tikriausi nuodai. O! Rodos, mes turėsime palydą.

Iš įlankos išniro du ilgi, smailūs pirmagaliai ir pasuko į „Nenuilstančiojo“ pusę. Kai nusekęs Velso žvilgsnį Hornblou-

eris juos pamatė, negalėjo sulaikyti nuostabos šūksnio. Tai buvo iš bortų kyšančiais ir ritmiškai kilnojamais irklais varomos galeros. Šimtinė darniai judančių ir savo mentėmis saulės spindulius gaudančių irklų atrodė nuostabiai. Hornbloueris prisiminė vieno mokykloje versto lotyniško eilėraščio eilutę: tuomet jis stebėjosi, kodėl romėnai karo laivų irklus vadino „baltais sparnais". Dabar šis palyginimas tapo aiškus: net kiro skrydis, kurį Hornbloueris visada suvokė kaip tobulą judėjimą, nebuvo gražesnis už šias plaukiančias galeras. Jų grimzlė buvo didelė, o korpusas – nepaprastai ilgas. Ant žemų pakrypusių stiebų nepleveno jokios burės, net lotyniškos. Paauksuoti pirmagaliai pliskėjo saulėje, o įlankos vanduo aplink juos putojo. Galeros plaukė tiesiai prieš silpną brizą, tad stiebų viršūnėse kadaruojančios raudonai auksinės Ispanijos vėliavos plevėsavo į laivagalių pusę. Irklai judėjo pastoviu ritmu – aukštyn, pirmyn, žemyn. Iriantis mentės išlaikydavo tarpusavio atstumą inčo tikslumu. Abiejų galerų pirmagaliuose stovėjo po tiesiai į priekį nukreiptą didelę patranką.

– Dvidešimt keturių svarų pabūklai, – tarė Velsas. – Jei per štilį pakliūsi galeroms į nagus, jos tokiais sviediniais suplėšys tave į gabalus. Priplauks prie laivagalio, kur nepasiekia tavo patrankos, ir šaudys išilgine ugnimi, kol pasiduosi. O paskui jau tepadeda Dievas – netgi turkų kalėjimas geriau nei ispanų.

Galeros plaukė viena paskui kitą tiesia, lyg liniuotės nubrėžta linija, be to, idealiai išlaikydamos vienodą atstumą tarpusavyje. Galiausiai jos praplaukė pro kairįjį „Nenuilstančiojo" bortą. Būgnų ir švilpukų sušaukta fregatos įgula išsirikiavo „ramiai", kad atiduotų pagarbą praplaukiančioms vėliavoms. Galerose buvo atsakyta tuo pačiu.

– Kažin ar teisinga pagerbti juos taip, lyg jie plauktų fregatomis, – pro dantis iškošė Velsas.

Kai pirmosios galeros nosis susilygino su „Nenuilstančiojo“ bušpritu, jos dešiniojo borto irklai mostelėjo atgal ir visas laivas, nors ilgas ir siauras, greitai lyg vilkelis apsisuko ir sustojo piešais fregatos pirmagalį. Lengvas vėjelis pūtė tiesiai iš galerų pusės, tad Hornbloueris, o ir ne tik jis, užuodė šlykštų dvoką. Visi jūreiviai denyje pasibjaurėję šūktelėjo.

– Jie visi taip dvokia, – paaiškino Velsas. – Iš viso penkiasdešimt irklų, kiekvienam – po keturis vyrus. Taigi du šimtai prirakintų vergų. Jei tapsite vienu iš jų, jus prirakins prie suolo, o atrakins tik tada, kai ateis metas jūsų palaikus išmesti per bortą. Kartais, kai nebūna labai užsiėmę, jūreiviai žarna apiplauna laivą, bet tai nutinka retai, nes jų įgulos mažos, be to, jie ispanai.

Hornbloueris kaip visada norėjo tikslios informacijos.

– Kiek jų ten būna, misteri Velsai?

– Apie trisdešimt. Tiek, kad reikalui esant būtų galima plaukti su pakeltomis burėmis. Arba šaudyti iš patrankų – mat prieš mūšį jie nuima rėjas ir bures. Tai padarė ir dabar, misteri Hornbloueri, – Velsas, kaip paprastai, kalbėjo monotonišku, pamokomu tonu, tačiau pabrėždamas kreipinį „misteri“: galbūt tai neišvengiama, kai šešiasdešimties sulaukęs ir viltį būti paaukštintas praradęs jaunesnysis karininkas kreipiasi į aštuoniolikmetį savo kolegą (formaliai jų laipsnis buvo lygus), kuris vieną dieną dar gali tapti admirolu. – Žodžiu, pats suprantate: trisdešimties žmonių įgula negali neprirakinti dviejų šimtų vergų.

Galeros vėl pasisuko ir dabar plaukė palei dešinįjį „Nenuilstančiojo“ bortą. Irklų mostai pastebimai sulėtėjo, tad

Hornbloueris turėjo laiko iš arti patyrinėti šiuos laivus. Žemas bakas ir aukštas jutas buvo sujungti ilgu tilteliu, kuriuo vaikštinėjo žmogus su rimbu. Irklininkus slėpė falšbortas, o irklų angos bortuose, kiek galėjo įžiūrėti Hornbloueris, dengė aplink irklakočius apvynioti odos gabalai – šitaip, matyt, saugotasi nuo jūros vandens poveikio. Ant juto prie vairalazdės stovėjo du vyrai, kiek toliau spietėsi grupelė karininkų, pasidabinusių saulėje žybsinčiais auksiniais galionais. Jei ne šie galionai ir dvidešimt keturių svarų patrankos pirmagaliuose, Hornblouerio stebimi laivai niekuo nesiskirtų nuo tų, kurie kovėsi senovės mūšiuose. Būtent apie tokias galeras rašė Polibijas ir Tukididas. Tiesa, turkams pražūtingas Lepanto mūšis, paskutinės didžios kautynės, kuriose kovojo galeros, vyko vos prieš du šimtus metų, tačiau, kita vertus, tų laikų mūšiuose dalyvaudavo šimtai galerų iš kiekvienos pusės.

– Kiek jie dabar turi plaukioti tinkamų galerų? – paklausė Hornbloueris.

– Gal apie tuziną, tiksliai nežinau. Paprastai jos stovi Kartachenoje, už sąsiaurio.

Velsas, kaip suprato Hornbloueris, turėjo omeny Viduržemio jūrą su Atlanto vandenynu jungiantį Gibraltaro sąsiaurį.

– Atlantui jos per trapios, – tarė Hornbloueris.

Nesunku numanyti, kodėl keletas šių laivų išliko – pagrindinė priežastis buvo įgimtas ispanų konservatyvumas. Be to, nuteisti į galeras – priemonė nusikratyti nusikaltėliais. Kita vertus, jos vis dar gali būti naudingos nuščiuvus vėjui – Gibraltaro sąsiaurį praplaukti bandantis ir štilio užkluptas prekybinis laivas būtų bejėgis prieš Kadiso ar Kartachenos

galeras. Galų gale pučiant nepalankiam vėjui galeros gali vilkti laivus į uostus arba iš jų.

– Misteri Hornbloueri! – sušuko Eklzas. – Pareikškite kapitonui mano pagarbą ir pasakykite, kad mes pasiruošę išplaukti.

Hornbloueris nėrė žemyn, kad perduotų šią žinią.

– Perduokite misteriui Eklzui mano linkėjimus, – tarė prie rašomojo stalo sėdintis Pelju. – Ir pasakykite, kad netrukus būsiu denyje.

Pietinio brizo vos pakako, kad „Nenuilstantysis" galėtų saugiai aplenkti kyšulį. Pakėlus inkarą ir brasais pasukus rėjas, fregata iš lėto pajudėjo jūros link. Laive tvyrojo drausminga tyla, tad aiškiai buvo girdėti, kaip po vandenskrodžiu čiurlena vanduo – šiame melodingame, nekaltame garse nebuvo net užuominos apie žiaurų ir pavojingą jūrų pasaulį, į kurį jie plaukė. Vien tik marselių nešamo „Nenuilstančiojo" greitis buvo ne daugiau kaip trys mazgai, tad už nugarų vėl pasirodė galeros. Dabar jų irklai kilnojosi greičiau, tarsi šie laivai būtų norėję pasigirti savo nepriklausomybe nuo gamtos stichijų. Blykstelėjusios saulėje savo paauksuotais pirmagaliais, galeros aplenkė „Nenuilstantįjį", o kadangi jos skriejo iš priešvėjinės pusės, fregatos įgula vėl griebėsi už nosių.

– Būčiau jiems dėkingas iki karsto lentos, jei jie laikytųsi pavėjinės pusės, – sumurmėjo Pelju pro žiūroną žiūrėdamas į galeras. – Bet, kaip suprantu, ispaniškas etiketas to nenumato. Misteri Katleri!

– Taip, sere! – atsiliepė artileristas.

– Saliutuokite.

– Klausau, sere.

Priekinė pavėjinio borto karonada išgriaudėjo pirmąjį pasveikinimą, o Puntaleso forto patrankos jai atsakė tuo pačiu. Per gražiąją įlanką, kurioje vieni kitiems meilikavo dviejų tautų atstovai, nusirito saliutų gausmas.

– Manau, kitą kartą šios patrankos šaudys koviniais sviediniais, – tarė Pelju, žvelgdamas į Puntaleso fortą ir virš jo plevėsuojančią Ispanijos vėliavą.

Ir iš tikro, karinė sėkmė nusigręžė nuo Anglijos. Šalys viena po kitos traukėsi iš kovos su Prancūzija: kai kurias tai daryti privertė ginklo jėga, kai kurias – jaunos ir energingos respublikos diplomatija. Kiekvienam mąstančiam žmogui buvo akivaizdu: pasitraukus iš karinės sąjungos ir paskelbus neutralitetą, nuo šio neutraliteto iki karo su buvusiu sąjungininku – tik vienas žingsnis. Hornbloueris numanė, kad greitai visa Europa suvienys jėgas prieš Angliją, ir jo tėvynei teks stoti į žūtbūtinę kovą ne tik su jėgas atgavusia Prancūzija, bet ir su visu likusiu įpykusiu pasauliu.

– Misteri Eklzai, malonėkite pakelti bures, – įsakė Pelju.

Du šimtai porų treniruotų kojų užsiropštė aukštyn, du šimtai porų treniruotų rankų atrišo bures, ir štai nuo lengvo brizo kiek pasviręs „Nenuilstantysis“ padvigubino savo greitį. Netrukus juos pasveikino galingos Atlanto vandenyno bangos. Fregatai lenkiant galeras, Hornbloueris matė, kaip pirmoji jų taip giliai paniro nosimi į didelę bangą, kad purslų debesys užliejo visą jos baką. Tokiam trapiam laivui šios bangos buvo per didelis iššūkis, todėl vieno borto irklai mostelėjo atgal, o kito – į priekį. Apsisukdamos galeros akimirką pavojingai pakrypo ant bangos keteros, tačiau atsilaikė ir nukreipė savo pirmagalius į saugius Kadiso įlankos vandenis. Kažkuris „Nenuilstančiojo“ jūreivis ėmė švilpti, o netrukus

prie jo prisijungė ir visi kiti, tad galeros buvo palydėtos tikro švilpesių viesulo. Ant škancų stovintis Pelju springo pykčiu, o puskarininkiai bergždžiai blaškėsi bandydami išsiaiškinti kaltininkus, tačiau jūreiviai buvo tarsi nutrūkę nuo grandinės. Atsisveikinimas su Ispanija nežadėjo nieko gera.

Ir tikrai: netrukus kapitonas Pelju įgulai pranešė, kad Ispanija galutinai persimetė į kitą pusę – kai tik iš kolonijų brangenybes gabenantis konvojus saugiai pasiekė uostą, ji paskelbė Anglijai karą. Revoliucinė respublika sudarė sąjungą su labiausiai supuvusia Europos monarchija. Dabar Britanijai teko maksimaliai įtempti jėgas – reikėjo stebėti dar tūkstantį mylių pakrantės, blokuoti dar vieną laivyną, gintis nuo dar vienos kaperių ordos, o uostai, kuriuose būtų galima rasti prieglobstį, papildyti vandens ir skurdaus maisto atsargas, kad sunkaus darbo išvarginti jūreiviai galėtų toliau plaukioti, buvo tik keli. Teko užmegzti draugystę su pusiau laukinėmis Šiaurės Afrikos valstybėmis ir pakęsti jų valdovų, dėjų ir sultonų, įžūlumą, kad tik šie liesais jautukais ir miežių grūdais aprūpintų iš sausumos pusės apgultus britų garnizonus Viduržemio jūroje ir jų vienintelį ryšį su pasauliu – laivus. Orano, Tetuano ir Alžyro valdovai, nepratę prie sąžiningai uždirbtų gėrybių, dabar maudėsi iš Britanijos plūstančiame aukse.

Vieną dieną, „Nenuilstančiajam“ plaukiant Gibraltaro sąsiauriu, įsivyravo visiškas štilis: jūra buvo lygi kaip sidabrinis skydas, o dangus priminė safyro taurę. Vienoje pusėje – Afrikos kalnai, kitoje – dantytos Ispanijos pakrantės. Derva, kuria buvo užteptos denio lentų siūlės, tirpo kaitrioje saulėje, tačiau ne tai buvo blogiausia. Beveik visada į Viduržemio jūrą iš Atlanto teka nestipri srovė, o čia vyraujantys vėjai taip pat pučia šia kryptimi. Tad esant tokiam štiliui laivas papras-

čiausiai gali būti nuneštas per sąsiaurį tolyn į jūrą, o tuomet, laviruojant prieš vėją, gali prireikti ištisų dienų ar net savaičių norint nusigauti iki Gibraltaro įlankos. Taigi Pelju ne be pagrindo nerimavo dėl savo konvojaus, kuris gabeno iš Orano grūdus. Jie žūtbūt turėjo aprūpinti Gibraltarą maistu, nes Ispanija jau buvo išsiuntusi armiją jam apgulti. Likusiai konvojaus daliai kapitono įsakymai iš „Nenuilstančiojo" buvo perduodami vėliavomis ir net patrankų šūviais, mat visiems šiems prekybiniams laivams trūko įgulos, todėl jų kapitonams Pelju sumanymas visai nepasirodė viliojantis. Vis dėlto Pelju pasiekė savo: „Nenuilstantysis", kaip ir visas likęs konvojus, nuleido barkasus ir ėmė tempti bejėgius laivus buksyru. Tai buvo siaubingai alinantis triūsas: jūreiviai užguldavo irklus, o kai ištraukdavo jų mentes iš vandens, įnoringai spyriodamiesi buksyriniai lynai įsitempdavo, tad laivai keistai krypuodavo nuo vieno šono ant kito. Toks darbas visiškai išsunkdavo barkasų įgulas, bet, kad ir kaip stengėsi, per valandą jie nesukardavo nė mylios. Vis dėlto tai neleido Gibraltaro srovei nešti jų į pavėjinę pusę, o kuo ilgiau jie išsilaikys, tuo didesnė tikimybė sulaukti pietinio vėjo – jei pietys papūstų bent dvi valandas, konvojus spėtų apiplaukti molą.

„Nenuilstančiojo" barkasą ir tenderį irkluojantys jūreiviai taip apdujo nuo šio sunkaus darbo, kad net neišgirdo laive kilusio sambrūzdžio. Kepinami negailestingos saulės ir atbukę nuo irklų kilnojimo jie norėjo tik vieno – kad greičiau prabėgtų šios dvi kančių valandos ir jie galėtų užleisti vietą kitiems. Tačiau nuo bako atskriejęs kapitono balsas privertė juos atsibusti.

– Misteri Boltonai! Misteri Čadai! Malonėkite atsišvartuoti. Tučtuojau grįžkite į laivą ir apginkluokite savo vyrus. Iš Kadiso atplaukia mūsų draugai.

Grįžęs ant škancų Pelju pažvelgė pro žiūroną į ūkanotą horizontą ir pats įsitikino tuo, ką jam pranešė sargybiniai nuo stiebo viršūnės.

– Jie plaukia tiesiai į mus, – tarė jis.

Iš Kadiso jų link plaukė dvi galeros. Matyt, sargyba Tarifoje pastebėjo jų laivus ir eikliu žirgu į Kadisą atlėkęs pasiuntinys pranešė apie puikią galimybę užpulti visiško štilio suparalyžiuotą bejėgį britų konvojų. Be to, tai buvo proga galeroms pateisinti savo užsitęsusią egzistenciją: bejėgiam „Nenuilstančiajam" plūduriuojant per patrankos šūvį, jos galės užgrobti ar bent jau sudeginti (nusitempti vargu ar pavyktų) likusią konvojaus dalį. Pelju pažvelgė į du prekybinius laivus ir tris brigus. Vienas buvo per pusmylį nuo fregatos, jį bus galima apsaugoti „Nenuilstančiojo" patrankų ugnimi, bet kiti – už pusantros ar dviejų mylių – neturėjo jokios apsaugos.

– Ruoškite pistoletus ir kardus, vaikinai! – sušuko jis ant denio pasipylusiems jūreiviams. – Įtempkite talės virves! Atsargiau su ta karonada, misteri Katleri!

„Nenuilstantysis" buvo dalyvavęs daugybėje tokių žygių, kai brangi būna kiekviena minutė, tad pasiruošti daug laiko neprireikė: barkaso ir tenderio įgulos apsiginklavo, o valčių pirmagaliuose buvo įtaisytos šešių svarų karonados. Netrukus ginkluotų vyrų ir būtiniausių atsargų, skirtų nenumatytoms aplinkybėms, pilni laiveliai, nusiyrė pasitikti galerų.

– Koks velnias jums galvoj, misteri Hornbloueri? Ką jūs čia darote?

Pelju tik dabar pastebėjo, kad Hornbloueris leidžia į vandenį savo vadovaujamam būriui priklausančią valtelę. Kapitonas negalėjo suprasti, ką jo mičmanas karinės galeros akivaizdoje ketina veikti su dvylikos pėdų valtimi ir šešių vyrų įgula.

– Mes galime nusiirti prie vieno iš konvojaus laivų ir sustiprinti jų įgulą, sere, – atsakė Hornbloueris.

– A, labai gerai, tęskite. Pasitikėsiu jūsų sveiku protu, nors, žinau, nederėtų.

– Šaunuolis, sere! – lyg ekstazės pagautas sušuko Džeksonas, kai jų valtelė nusiyrė nuo fregatos. – Šaunuolis! Niekas daugiau nebūtų taip sugalvojęs.

Džeksonas, valtelės vyresnysis, net neabejojo, kad Hornbloueris neketina stiprinti jokių prekybinių laivų įgulos.

– Prasmirdę „diegai", – iškošė pro dantis kažkuris irkluotojas.

Hornbloueris juto, kad ir jo būrį, ir jį patį užvaldė vienas ir tas pats jausmas – tūžminga neapykanta ispanų galeroms. Kelias trumpas akimirkas jis bandė susivokti savo jausmuose ir priėjo išvadą, jog dėl šios neapykantos kaltos aplinkybės, kuriomis jis pirmą kartą galeras išvydo, o ir jų skleidžiama smarvė. Niekad anksčiau jis nebuvo degęs asmenine neapykanta: Hornbloueris kariavo kaip karaliaus tarnas, nejausdamas priešiškumo. Tačiau dabar, svilinant kaitriai saulei, jis gniaužė rankose vairalazdę nekantraudamas kuo greičiau susitikti su priešu.

Barkasas ir tenderis buvo gerokai atitrūkę: nors jų vyrai jau buvo atsėdėję prie irklų savąsias dvi valandas, laiveliai slydo vandens paviršiumi tokiu greičiu, kad lengva Hornblouerio valtis, nepaisant pranašumo, kurį jai teikė lygi kaip stiklas jūra, vijosi juos labai iš lėto. Jūra už bortų buvo tamsiai žydros spalvos, ir tik sujaukus ją irklais, vanduo pabaldavo. Priekyje išsibarstę konvojaus laivai plūduriavo ten, kur juos užklupo netikėtas štilis. Už jų Hornbloueris pastebėjo irklų menčių blykčiojimą – galeros greitai artėjo prie savo aukų.

Kad pridengtų kuo daugiau laivų, barkasas ir tenderis išsiskyrė, tačiau fregatos gigas vis dar buvo toli nuo visų atsilikęs. Net ir norėdamas, Hornbloueris nebūtų spėjęs išsilaipinti jokiame konvojaus laive. Jis nukreipė valtelę tenderio kursu, o tuo metu tarp dviejų prekybinių laivų staiga išniro viena iš galerų. Hornbloueris matė, kaip tenderis apsisuko ir į artėjančią galerą nukreipė savo šešių svarų karonadą.

– Pirmyn, vyrai! Irkluojam! – sušuko iš susijaudinimo pakvaišęs Hornbloueris.

Jis net neįsivaizdavo, kas bus toliau, tačiau troško kovoti. Iš šešių svarų patrankėlės tiksliai pataikyti galima tik per muškietos šūvio atstumą – ji tinka paleisti kartečę į žmonių minią, bet jos sviedinys mažai ką gali padaryti sutvirtintam karinės galeros pirmagaliui.

– Irkluojam! – vėl suriko Hornbloueris. Jie buvo prie pat tenderio vairagalio.

Karonada iššovė. Hornbloueriui pasirodė, kad nuo galeros nosies į šalis pabiro nuolaužos, tačiau apskritai naudos buvo tiek, lyg vaikišku šautuvėliu iššovus žirnį į artėjantį bulių. Galera šiek tiek pasisuko, o jos irklai ėmė kilnotis greičiau. Ji ketino juos taranuoti, kaip kad graikai persus Salamino mūšyje!

– Irkluojam! – suriko Hornbloueris.

Jis instinktyviai pasuko vairalazdę, kad aplenktų tenderį.

– Pakelt irklus!

Irkluotojai sustingo, o inercijos genama valtelė praskriejo pro tenderį. Hornbloueris matė jo vairagalyje stovintį ir žydru vandeniu atlekiančiai mirčiai į akis žvelgiantį Somsą. Tenderis gal ir būtų atlaikęs susidūrimą pirmagaliais, tačiau dabar jau buvo per vėlu: jie spėjo pasisukti kaip tik tiek, kad atgręžtų galeros forštevenui savo pažeidžiamą bortą. Dau-

giau Hornbloueris nebematė nieko, nes jau kitą akimirką finalinį šios tragedijos veiksmą paslėpė galeros korpusas. Plaukdama pro šalį, ji irklais vos nekliudė dešiniųjų Hornblouerio valtelės irklų. Mičmanas išgirdo riksmus ir trenksmą, matė, kaip galera po susidūrimo akimirką stabtelėjo. Jį užvaldė beprotiškas troškimas kautis, o protas karštligiškai ieškojo sprendimo.

– Kairysis bortas – irklus į vandenį! – suriko jis, ir valtelė nučiuožė vandeniu po galeros laivagaliu. – Abu bortai – irkluojam!

Valtelė metėsi paskui galerą lyg terjeras prie buliaus.

– Velniai rautų, Džeksonai, pabandyk užsikabinti!

Džeksonas taip pat nusikeikė ir puolė pirmyn. Stengdamasis nekliudyti irkluotojų ir neišmušti jų iš ritmo, jis peršoko per jų galvas, o atsidūręs valtelės priekyje, čiupo prie ilgos virvės pririštą abordažinį kablį ir iš visų jėgų sviedė jį galeros link. Kablys užsikabino už prašmatnių paauksuotų laivagalio turėklų. Bandydami priartinti valtį prie galeros, jūreiviai dar stipriau užgulė irklus, o Džeksonas įtempė lyną. Tą akimirką Hornbloueris pamatė tai, kas paskui jį dar ilgai persekiojo sapnuose: iš po galeros laivagalio iškilo sudaužyto tenderio priekis, už kurio vis dar laikėsi keletas vyrų, nepasileidusių net lūženoms ilgai plaukiant po juos pražudžiusios galeros korpusu. Persimainę, kruvini, suglebę mirusiųjų vedai. Po akimirkos jie dingo, ir Hornbloueris pajuto lyno trūktelėjimą – galera vėl metėsi į priekį.

– Aš negaliu jo išlaikyti! – suriko Džeksonas.

– Apsuk lyną aplink antelę, kvaily!

Dabar jau pati galera tempė valtį. Lynas buvo dvidešimties pėdų ilgio, kablys jo gale laikėsi užsikabinęs už laivaga-

lio, visai šalia vairo plunksnos. Baltas vanduo aplink valtelę burbuliavo, o jos priekis dėl stipraus tempimo pakilo į viršų. Beprotiška akimirka, tarsi jie būtų harpūnu sumedžioję banginį. Vienas ispanas su peiliu rankoje bėgo galeros jutu, kad nupjautų lyną.

– Nušauk jį, Džeksonai! – vėl suriko Hornbloueris.

Pasigirdo Džeksono pistoleto pokštelėjimas ir ispanas pargriuvo ant denio – geras šūvis. Nepaisydamas beprotiško kovos įsiūčio, aplink kunkuliuojančio vandens ir akinamos saulės, Hornbloueris pabandė apgalvoti tolesnius veiksmus. Instinktas ir sveikas protas sakė, kad geriausia būtų pulti priešus, nors jų ir daugiau.

– Pritraukite valtį prie laivo! – sušuko jis, bandydamas perrėkti staugiančius savo vyrus. Priešakiniai irkluotojai apsisuko, griebė lyną ir ėmė jį traukti, tačiau galerai plaukiant taip greitai priartėti prie jos buvo labai sunku. Kai didžiulėmis pastangomis pavyko prisitraukti prie galeros vos per jardą, tapo aišku, kad šitaip nieko nebus. Laivagalio turėklai, už kurių laikėsi kablys, buvo dešimt ar vienuolika pėdų virš vandens, tad valtelei artėjant prie galeros traukiamo lyno kampas darėsi vis statesnis – valtelės nosis pakilo dar aukščiau.

– Pakaks! – įsakė Hornbloueris ir vėl sušuko: – Išsitraukit pistoletus, vaikinai!

Ant galeros juto pasirodė keturios ar penkios juodbruvos galvos. Ispanai nukreipė muškietas į valtelę ir prasidėjo trumpas, bet įnirtingas susišaudymas. Vienas jūreivis sudejavęs sukniubo ant valtelės dugno, tačiau juodbruvos galvos dingo. Atsargiai atsistojęs besisūpuojančiame valties laivagalyje, Hornbloueris ant galeros denio tegalėjo įžiūrėti vos du viršugalvius – ten, be abejo, vairininkai.

– Užtaisyt, – šūktelėjo jis savo jūreiviams, per stebuklą prisiminęs duoti šį įsakymą. Stumpliai netrukus atsidūrė pistoletų vamzdžiuose. – Jei norite dar kada nors išlenkti taurelę Portsmute, darykite tai rūpestingai, – pridūrė Hornbloueris.

Apimtas susijaudinimo ir beprotiško kovos įsiūčio jis tiesiog drebėjo, o šiuos apgalvotus įsakymus davė kažkokia automatinė, išmuštruota jo sąmonės dalis. Visa, kas jame buvo geriausia, dabar nustelbė kraujo troškimas. Jo akys buvo tarsi uždengtos rausvo rūko – būtent taip Hornbloueriui viskas atrodė vėliau, mintyse prisimenant šiuos įvykius. Staiga pasigirdo dūžtantis stiklas ir pro didelį laivagalio kajutės langą išlindo muškietos vamzdis. Laimė, šauliui dar reikėjo prisitaikyti. Pakrika salvė iš valtelės nuaidėjo beveik vienu metu kaip ir muškietos šūvis. Nežinia, kur nulėkė ispano kulka, bet jis pats pargriuvo.

– Dievaži! Štai mūsų kelias! – suriko Hornbloueris, bet tuoj pat prisivertė susivaldyti: – Užtaisyt!

Kai kulkos buvo įgrūstos į vamzdžius, jis atsistojo. Už diržo jis turėjo dar neišautą pistoletą, prie šono – trumpą kardą.

– Persėsk čia, į galą, – liepė jis vienam irkluotojui, nes valtelė nebūtų išlaikiusi dar vieno žmogaus priekyje. – Ir tu taip pat.

Ant suolelio atsistojęs Hornbloueris nužvelgė kablio lyną ir kajutės langą.

– Siųsk vyrus po vieną paskui mane, Džeksonai, – tarė jis.

Tada įsidrąsino ir šoko ant lyno. Šis įdubo ir Hornbloueris pajuto, kad kojomis liečia vandenį, tačiau sukaupė visas savo nerangių rankų jėgas ir nusigavo į viršų. Štai ir išdaužtas langas. Pasirangęs jis išspyrė likusį stiklą, paskui prakišo pro langą kojas, tada likusią kūno dalį ir galiausiai bumbtelė-

jo ant kajutės denio. Po akinamos saulės lauke kajutė atrodė apgaubta tamsos. Atsistojęs Hornbloueris ant kažko užmynė ir pasigirdo skausmingas inkštimas – matyt, čia gulėjo sužeistas ispanas. Ranka, kuria Hornbloueris išsitraukė kardą, buvo lipni nuo kraujo. Ispaniško kraujo. Tiesdamasis jis su griausmingu trenksmu tvojosi galva į denio bimsą. Kajutė buvo visai žema, turbūt mažiau kaip penkių pėdų aukščio, tad rėžėsi jis su tokia jėga, kad vos neprarado sąmonės. Bet štai priešais save Hornbloueris pamatė duris ir su kardu rankoje nusvirduliavo prie jų. Viršuje pasigirdo kojų trepsėjimas, o po akimirkos jam virš galvos ir už nugaros nuaidėjo šūviai. Turbūt dar vienas susišaudymas tarp britų valtelėje ir ispanų ant galeros laivagalio. Kajutės durys vedė į žemutinį pusdenį, juo Hornbloueris išsvirduliavo į saulės šviesą. Jis atsidūrė pagrindiniame denyje, ties juto apačia. Čia prieš save išvydo tarp dviejų irklininkų eilių kabantį siaurą tiltelį, o po juo – barzdotus veidus, gauruotas galvas ir liesus, saulėje įdegusius, ritmiškai linguojančius kūnus.

Ilgiau dairytis nebuvo kada, nes kitame tiltelio gale, prie bako, stovėjo prižiūrėtojas su rimbu. Jis kartkartėm vis kažką sušukdavo vergams – turbūt diktavo irklavimo ritmą. Ant bako stovėjo trys ar keturi vyrai, už jų pro pravertas bako pertvaros duris Hornbloueris matė dvi dideles patrankas. Borto angos, pro kurias krintantys saulės spinduliai apšvietė pabūklus, buvo beveik sulig vandeniu. Ten stovėjo artileristai, tačiau jų buvo gerokai mažiau nei reikia dviem dvidešimt keturių svarų patrankoms. Hornbloueris prisiminė, kad Velsas sakė, jog galerų įgulas sudaro ne daugiau kaip trisdešimt žmonių. Šiaip ar taip, vienos patrankos artileristai turbūt buvo nusiųsti į laivagalį ginti juto nuo valtelės įgulos antpuolio.

Hornbloueriui už nugaros pasigirdo žingsniai ir sunerimęs jaunuolis atsigręžė su paruoštu kardu rankoje. Klupinėdamas pusdeniu artėjo taip pat kardu ginkluotas Džeksonas.

– Vos makaulės neprasiskėliau, – tarė jis.

Džeksonas kalbėjo nerišliai, lyg girtas, o iškart po jo žodžių ant juto, maždaug jų galvų lygyje, pasigirdo šūviai.

– Ateina Oldroidas, – pasakė Džeksonas. – Franklinas žuvo.

Jiems iš abiejų pusių buvo į jutą vedantys trapai. Mąstant matematiškai atrodė logiška kiekvienam iš jų lipti atskiru trapu, bet Hornbloueris nusprendė kitaip.

– Paskui mane, – tarė jis ir nubėgo dešiniojo trapo link. Tuo metu pasirodžiusiam Oldroidui taip pat buvo liepta sekti iš paskos.

Trapo turėklai buvo nupinti iš raudonų ir geltonų virvelių – lipdamas aukštyn, su pistoletu vienoje rankoje ir su kardu kitoje, Hornbloueris kažkodėl atkreipė dėmesį į šią detalę. Jau po pirmojo laiptelio jo akys atsidūrė virš denio. Ant mažyčio juto buvo tuzinas vyrų, bet du iš gulėjo negyvi, o vienas dejavo atrėmęs nugarą į turėklus, dar du stovėjo prie vairalazdės. Likusieji buriavosi prie turėklų ir žiūrėjo į valtelę. Beprotiškas kovos troškimas dar nebuvo apleidęs Hornblouerio. Jis vienu šuoliu perskriejo du ar tris paskutinius laiptelius ir rėkdamas lyg beprotis puolė ispanus. Pistoletas iššovė tarsi prieš jo valią, bet per jardą nuo jo stovinčio vyro veidas virto kruvina kauke. Hornbloueris numetė pistoletą, išsitraukė antrąjį ir nykščiu atlauždamas gaiduką griausmingai smogė kardu per kito ispano špagą, kuria šis nevykusiai bandė apsiginti. Hornbloueris mojavo kardu su

lunatiko jėga. Šalia esantis Džeksonas taip pat švaistėsi kardu į visas puses ir rėkė:

– Žudyk juos! Žudyk juos!

Džeksono kardo ašmenys žybtelėjo virš beginklio vairininko galvos. Kaudamasis su vienu iš ispanų, Hornbloueris akies krašteliu pastebėjo iš šono artėjant dar vieną špagą, tačiau jį išgelbėjo pistoletas, ir šį kartą pokštelėjęs tarsi savaime. Šalia dar kažkas iššovė – turbūt Oldroidas, pamanė Hornbloueris – ir mūšis ant juto baigėsi. Dėl kokių priežasčių ispanai taip apsižioplino, jog leidosi užklumpami netikėtai, Hornbloueris taip niekada ir nesuprato. Galbūt jie nežinojo, jog šaulys kajutėje sužeistas, ir manė, kad jis vis dar sergsti šį kelią į laivą. Galbūt jie nemanė, jog trejetas vyrų gali būti tokie bebaimiai, kad pultų visą tuziną. Galbūt jie nepastebėjo, kad tas trejetas, nepaisydamas pavojų, užsikorė abordažinio kablio virve į galerą. Galbūt – ir greičiausiai tai arčiausiai tiesos – beprotiško susijaudinimo apimti ispanai paprasčiausiai pametė galvas, juk nuo tos akimirkos, kai valtelė užsikabino už laivagalio turėklų, iki juto užėmimo praėjo gal penkios minutės. Du ar trys ispanai spėjo pabėgti: jie nusileido trapu žemyn ir nulėkė virš irkluotojų galvų kabančiu tiltu. Kitas ispanas įsikibo į turėklus ir gestu parodė pasiduodantis, tačiau Džeksonas jau buvo sugriebęs jį už gerklės. Džeksonas buvo apdovanotas neįtikima fizine jėga – viena ranka jis vis labiau lenkė ispaną per turėklus, o kita čiupo jį už šlaunies ir permetė per bortą. Ispanas rėkdamas iškrito prieš Hornbloueriui spėjant įsikišti. Juto denis su besiraitančiais sužeistaisiais priminė spurdančiomis žuvimis nuklotą valties dugną. Džeksonas su Oldroidu sučiupo kitą ispaną, šis puolė ant kelių, tačiau jie pakėlė jį ir ėmė stumti per turėklus į jūrą.

– Liaukitės! – suriko Hornbloueris.

Jie įtraukė ispaną atgal ir nušveitė ant kruvino denio.

Džeksonas su Oldroidu buvo lyg apgirtę: jie svirduliavo, kvėpavo karkuodami, jų akys blizgėjo. Pats Hornbloueris jau buvo atsikratęs šios būsenos. Valydamasis nuo akių prakaitą ir bandydamas galutinai išsklaidyti jas užgulusį raudoną rūką, jis leidosi nuo juto. Priekyje, prie bako, buvo susirinkęs didelis likusių ispanų būrys. Kai Hornbloueris žengė jų link, vienas šovė iš muškietos, tačiau kulka pralėkė pro šalį. Apačioje plaukuotos vergų galvos ir nuogi kūnai tebelingavo prižiūrėtojo diktuojamu ritmu. Šis vis dar stovėjo ant tiltelio (kiti ispanai buvo susibūrę už jo) ir skaičiavo: *Seis, siete, ocho.*

– Nustokit irkluoti! – suriko Hornbloueris.

Jis priėjo prie dešiniojo borto, kad jį pamatytų tos pusės irklininkai, paskui pakėlė ranką ir dar kartą sušuko. Keli gauruoti veidai pasisuko į jį, bet irklai kilnojosi toliau.

– *Uno, dos, tres,* – skandavo prižiūrėtojas.

Džeksonas priėjo prie Hornblouerio ir į artimiausią irkluotoją nutaikė pistoletą.

– Liaukitės! – irzliai šūktelėjo Hornbloueris. Žudynių jam jau buvo per akis. – Raskite mano pistoletus ir užtaisykite juos.

Jis užlipo ant trapo viršaus ir sustojo lyg košmariškame sapne. Apačioje – toliau irkluojantys galeros vergai, priekyje, bako apačioje, už trisdešimties jardų nuo jo – susispietęs tuzinas priešų, už nugaros – dejuojantys ir mirtimi besigaluojantys ispanai. Jis dar kartą kreipėsi į irkluotojus, bet rezultatas buvo toks pat. Oldroidas pasirodė besąs pats šaltakraujiškiausias iš jų ar bent jau greičiausiai atgavo pusiausvyrą.

– Gal man nuleisti jų vėliavą, sere? – paklausė jis.

Hornbloueris pabudo iš savo sapno. Virš hakaborto vis dar plevėsavo geltonai raudona vėliava.

– Taip, tučtuojau ją nuleiskit, – atsakė jis.

Pagaliau ir Hornbloueris atgavo šaltą protą. Dabar jo horizontas nebeapsiribojo siauromis galeros linijomis, tad jis apžvelgė jūros žydrynę. Štai prekybiniai laivai, o už jų ir „Nenuilstantysis". Hornbloueris pastebėjo, kad jų galeros kilvateris kreivas, ir tik dabar suvokė, kad pamiršo apie vairalazdę: pastarąsias tris minutes galera plaukė nevaldoma.

– Stokite prie vairalazdės, Oldroidai, – įsakė jis.

Kas ten išnyksta ūkanotoje tolumoje? Antroji galera? Taip, regis, ji. O štai jos kilvateriu plaukia gerokai atsilikęs barkasas. O ten, kairiojo borto pusėje, matyti gigas, tačiau jame niekas neirkluoja: visa įgula kažkodėl stovi. Pagaliau Hornbloueris suvokė, kad tos mažos figūros gigo priekyje ir paskuigalyje mosuodamos rankomis džiūgauja, kad virš galeros nebeplevėsuoja Ispanijos vėliava. Pasigirdo dar vienas muškietos šūvis: atskriejusi kulka su didele jėga trenkėsi į turėklą, visai šalia Hornblouerio šlaunies, ir pažėrė debesį paauksuoto medžio skeveldrų. Bet Hornbloueris jau buvo atgavęs nuovoką, tad apsisukęs nubėgo į viršų – tolimasis juto galas nuo tiltelio nematomas, ten šūviai jo nepasieks. Jis vėl pažvelgė į gigą kairiojo borto pusėje.

– Vairalazdę į dešinę, Oldroidai.

Galera sukosi lėtai – jos siaurą ir ilgą korpusą buvo sunku valdyti vien tik vairalazde, be irkluotojų pagalbos. Vis dėlto netrukus jos pirmagalis beveik paslėpė gigą nuo stovinčiųjų ant juto akių.

– Vairalazdę tiesiai!

Neįtikima, bet paskui galeros laivagalį vis dar plaukė jų valtelė: ji šokinėjo ant putoto vandens su vienu gyvu ir dviem žuvusiais jūreiviais.

– Kur visi kiti, Bromli? – sušuko Džeksonas.

Bromlis parodė į jūrą. Matyt, nuo hakaborto atlėkusios kulkos juos pakirto tuo metu, kai Hornbloueris su kitais dviem vyrais rengėsi pulti jutą.

– O kokio velnio tu ten lauki?

Bromlis kaire ranka pakėlė dešiniąją: jis akivaizdžiai jos nevaldė. Tad naudos iš jo jokios, o pastiprinimo būtinai reikia: jie privalo visiškai užvaldyti galerą, kitaip gali nusiirti kad ir iki Alchesiraso – nors vairalazdė jų rankose, tačiau tas, kuris kontroliuoja irkluotojus, panorėjęs gali vairuoti ir laivą. Liko tik viena išeitis.

Dabar, kai kovos siutas atslūgo, Hornbloueris jautėsi prislėgtas. Mintys apie galimus pavojus jo nebejaudino. Baimė ir viltis dingo kartu su ankstesne pakylėta būsena, o jų vietą užėmė nuolankumas likimui. Vis dar matematiškai viską apskaičiuojantis Hornblouerio protas sakė, kad liko vienintelis būdas pasiekti pergalę, ir jis buvo pasiryžęs pabandyti, o tas apnikęs tuštumos pojūtis leido viską atlikti lyg automatui, be svyravimų ir baimės. Jis vėl priėjo prie juto turėklų. Ispanai tebestovėjo susispietę tiltelio gale, o prievaizdas vis dar diktavo vergams irklavimo ritmą. Kai jaunuolis priėjo prie juto krašto, visi ispanai įsmeigė į jį akis. Tuomet Hornbloueris atsargiai, rūpestingai įkišo į makštį iki šiol vis dar rankoje laikytą kardą. Tai darydamas ant savo švarko ir rankų pastebėjo kraują. Paskui lėtai pasuko diržą, kad kardas tvarkingai kabėtų prie šono.

– Paduok mano pistoletus, Džeksonai, – paliepė jis.

Džeksonas įvykdė įsakymą, o Hornbloueris, vis toks pat viskam abejingas, užsikišo ginklus už diržo ir atsigręžė į Oldroidą. Ispanai kaip pakerėti stebėjo jo judesius.

– Likite prie vairalazdės, Oldroidai. Džeksonai, sekite paskui mane. Be mano įsakymo nieko nedarykite.

Saulė švietė jam tiesiai į veidą. Jis nusileido trapu, užlipo ant tiltelio ir žengė ispanų link. Po juo vis taip pat ritmiškai į priekį ir atgal lankstėsi plaukuotos vergų galvos ir nuogi kūnai. Hornbloueris priėjo tiltelio galą. Ispanai nervingai gniaužė rankose špagas ir šaunamuosius ginklus, bet visų akys buvo įsmeigtos į Hornblouerį. Už nugaros nusikosėjo Džeksonas. Likus dviem žingsniams iki ispanų, Hornbloueris sustojo, permetė juos žvilgsniu ir gestais įsakė visam būriui (išskyrus prižiūrėtoją) eiti į baką.

– Visi į priekį, – tarė jis.

Jie negalėjo nesuprasti jo gesto, tačiau visi stovėjo įsmeigę į jį akis ir nejudėjo.

– Visi į priekį, – pakartojo Hornbloueris, šį kartą, be rankos mosto, dar ir treptelėdamas koja.

Panašu, kad vienas ispanas ketino priešintis, tad Hornbloueriui kilo mintis išsitraukti iš už diržo pistoletą ir čia pat jį nušauti. Tačiau pistoletas gali užsikirsti, o šūvis gali pažadinti iš apkvaitimo ir likusius ispanus. Jis įdėmiai pažvelgė į tą žmogų.

– Sakau, eikite į priekį.

Nors ir vos vilkdami kojas, ispanai pajudėjo. Hornbloueris palydėjo juos akimis. Jausmai vėl jį užvaldė: širdis daužėsi krūtinėje lyg pašėlusi. Kad ir kaip sunku buvo tvardytis, jis privalėjo vengti skubotų ir neapgalvotų veiksmų. Reikia palaukti, kol visas šis būrys nueis, ir tik tada imtis prižiūrėtojo.

– Sustabdykite šiuos vyrus, – tarė jam Hornbloueris.

Jis pervėrė prižiūrėtoją akimis ir parodė į irkluotojus. Ispano lūpos sujudėjo, bet jis nepratarė nė žodžio.

– Sustabdykit juos, – pakartojo Hornbloueris ir uždėjo ranką ant pistoleto rankenos.

To pakako. Prižiūrėtojas šūktelėjo įsakymą ir irkluotojai akimirksniu sustingo. Vos tik irklai liovėsi girgždėti savo dilėse, laive įsivyravo visiška tyla. Netgi galėjai girdėti, kaip teliūškuoja vanduo aplink inertiškai vis dar plaukiančią galerą. Hornbloueris apsigręžė ir sušuko Oldroidui:

– Oldroidai! Kur gigas?

– Netoli dešiniojo borto, sere!

– Kiek netoli?

– Už dviejų kabeltovų, sere. Jie irkluoja mūsų link.

– Pasuk galerą į juos, kol ji dar plaukia.

– Klausau, sere.

Kiek laiko prireiks gigo irkluotojams įveikti ketvirtį mylios? Hornbloueris bijojo, kad atslūgus įtampai ispanai paskutinę akimirką gali pabusti iš savo stingulio. Juos gali išjudinti netgi paprasčiausias dykas laukimas, todėl reikia ko nors imtis. Jis girdėjo, kaip galera vis dar skrodžia bangas, ir atsisuko į Džeksoną.

– Neblogai plaukia šis laivas, ar ne, Džeksonai? – tarė Hornbloueris ir prisivertė nusijuokti kaip žmogus, kuris žino, kad viskas klojasi lyg sviestu patepta.

– Taip, sere, visai neblogai, – krūptelėjęs atsakė Džeksonas. Jis nervingai pasukiojo rankose savo pistoletą.

– Pažvelk į tą vyruką, – tęsė Hornbloueris rodydamas į vieną galeros vergą. – Tu kada nors gyvenime matei tokią barzdą?

– N... ne, sere...

– Kalbėk su manim, kvaily. Kalbėk natūraliai.

– Aš... kad aš nežinau, ką sakyti, sere.

– Velniai griebtų, tu visiškas besmegenis, Džeksonai. Matai randą ant to vaikino peties? Matyt, prižiūrėtojas jam neseniai tvojo rimbu.

– Turbūt jūs teisus, sere.

Hornbloueris užgniaužė susierzinimą ir vėl žiojosi, bet čia išgirdo šaižų trinktelėjimą, o dar po akimirkos per falšbortą ėmė ropštis gigo įgula. Hornbloueris pajuto neapsakomą palengvėjimą. Tačiau visiškai atsipalaiduoti dar negalėjo, nes prisiminė, kad privalo raportuoti. Jis vėl susikaupė.

– Džiugu jus čia matyti, sere, – pasakė jis, kai leitenantas Čadas permetė savo kojas per bortą ir atsistojo ant denio.

– Džiugu čia matyti *jus*, – atsakė Čadas smalsiai jį nužvelgdamas.

– Tie žmonės laivo priekyje yra belaisviai, – tarė Hornbloueris. – Juos vertėtų nuginkluoti. Manau, tai viskas, ką liko padaryti.

Tačiau jis vis dar negalėjo atsipalaiduoti. Atrodė, kad kaustanti įtampa niekada jo neapleis. Kai galera priplaukė prie fregatos borto ir pasipylė „Nenuilstančiojo“ įgulos sveikinimai, Hornbloueris klausėsi jų susikaustęs ir apkvaišęs. Paskui jis užsikirsdamas prisistatė kapitonui Pelju, ir nors buvo visiškai apdujęs, įstengė neužmiršti Džeksono ir Oldroido: pačiais gražiausiais žodžiais pasakojo apie jų drąsą.

– Admirolas bus patenkintas, – tarė Pelju įdėmiai žvelgdamas į Hornblouerį.

– Džiaugiuosi, sere, – išgirdo save sakantį Hornbloueris.

– Dabar, kai praradome vargšą Somsą, – tęsė Pelju, – mums būtinai reikia dar vienos budėtojų įgulos. Aš ketinu paskirti jus laikinai einančiu leitenanto pareigas.

– Ačiū, sere, – vis dar nepabusdamas iš kvaišulio atsakė Hornbloueris.

Somsas, žilagalvis, daug patyręs karininkas, buvo išmaišęs visas pasaulio jūras, kovęsis daugybėje mūšių. Bet kai atsidūrė neįprastoje situacijoje, nesugebėjo greitai susivokti ir pasukti laivelio prieš taranuojančią galerą. Somsas žuvo, o laikinai einantis leitenanto pareigas Hornbloueris užims jo vietą. Už šį paaukštinimą jis gali būti dėkingas tik su pamišimu besiribojančiam kovos siutui. Hornbloueris niekada taip ir nesuvokė, į kokias juodas beprotybės bedugnes jis tą dieną žvelgė. Kaip ir Somsas, kaip ir visa likusi „Nenuilstančiojo“ įgula, jis leidosi apakinamas neapykantos galeroms ir liko gyvas tik todėl, kad jam šypsojosi laimė. Ir tai verta atsiminti ateičiai.

8 skyrius

EGZAMINAI LEITENANTO LAIPSNIUI GAUTI

Jo Didenybės fregata „Nenuilstantysis“ slydo Gibraltaro įlankos paviršiumi. Ant škancų, šalia kapitono Pelju, sustingęs ir įsitempęs stovėjo laikinai einantis leitenanto pareigas Horacijus Hornbloueris. Jo žiūronas buvo nukreiptas į Alchesirasą. Keista situacija: didžiausias dviejų kariaujančių pusių jūrų bazes vieną nuo kitos teskyrė šešios mylios, tad artėjant prie Gibraltaro uosto ne pro šalį buvo geriau apžiūrėti Alchesirasą, nes iš ten bet kada galėjo netikėtai pasirodyti ispanų eskadra ir užklupti fregatą nepasiruošusią.

– Aštuoni... devyni laivai su pakabintomis rėjomis, sere, – raportavo Hornbloueris.

– Dėkoju, – atsakė Pelju. – Keisti halsą!

Kai įsakymas buvo įvykdytas, „Nenuilstantysis“ pasuko molo link. Gibraltaro uoste kaip paprastai knibždėjo laivų, nes čia buvo priverstos bazuotis visos pagrindinės Viduržemio jūroje esančios britų laivyno pajėgos. Pelju liepė sutraukti marselius, o dar po kiek laiko sudundėjo nuleidžiamas „Nenuilstančiojo“ inkaras.

– Nuleiskite mano gigą, – įsakė Pelju.

Kapitonas pasirūpino, kad jo valtis ir jos įgula atrodytų įspūdingai: jūreiviai vilkėjo tamsiai mėlynus marškinius ir baltas kelnes, o ant galvų užsidėjo mėlynais kaspinais papuoštas baltas skrybėles. Valtelė taip pat buvo nudažyta šiomis spalvomis, priderinti buvo net irklai: kotai – balti, o mentės – mėlynos. Šitaip šauniai išpuoštu gigu Pelju ir išplaukė pareikšti savo pagarbos uosto admirolui. Vos jam grįžus, pas Hornblouerį atbėgo pasiuntinys.

– Kapitonas sveikina jus, sere, ir norėtų, kad ateitumėte į jo kajutę.

– Gerai perkratyk savo sąžinę, – išsišiepė mičmanas Breisgedlas. – Kokių šunybių prikrėtei?

– Pats norėčiau žinoti, – nuoširdžiai atsakė Hornbloueris.

Būti iškviestam pas kapitoną – visad nervingas reikalas. Priėjęs prie Pelju kajutės durų, Hornbloueris nurijo seiles, paskui kiek patrypčiojęs pabeldė ir įėjo. Bet nerimauti nebuvo ko: už stalo sėdintis Pelju žvelgė į jį su šypsena.

– A, misteris Hornbloueris! Turiu naujienų, kurios, viliuosi, jus pradžiugins. Rytoj čia, „Santa Barbaroje“, vyks egzaminai leitenanto laipsniui gauti. Tikiuosi, jūs jiems pasirengęs?

Hornbloueris vos neatsakė „turbūt, sere“, bet susigriebė.

– Taip, sere, – Pelju negalėjo pakęsti nekonkrečių atsakymų.

– Tuomet puiku. Prisistatykite ten trečią po pietų su savo charakteristikomis ir žurnalais.

– Klausau, sere.

Toks trumpas pokalbis apie tokį svarbų dalyką! Pelju paskyrė Hornblouerį laikinai einančiu leitenanto pareigas prieš

du mėnesius, o rytoj jis jau eis laikyti egzamino. Jei jį išlaikys, admirolas jau kitą dieną patvirtins paaukštinimą ir Hornbloueris taps leitenantu turėdamas vos du mėnesius stažo. Bet jeigu nepavyks! Tai reikš, kad jis nevertas leitenanto antpečių. Jis vėl taps mičmanu, du mėnesiai stažo nueis šuniui ant uodegos, o laikyti egzaminą kitą kartą jam bus leista ne anksčiau kaip po šešių mėnesių. Aštuonių mėnesių stažas – labai svarbus dalykas. Tai gali nulemti visą tolesnę jo karjerą.

– Pasakykite misteriui Boltonui, kad turite mano leidimą rytoj palikti laivą ir pasiimti vieną iš mūsų valčių.

– Ačiū, sere.

– Sėkmės, Hornbloueri.

Per artimiausias dvidešimt keturias valandas Hornbloueris turėjo ne tik dar kartą perskaityti Norio „Trumpą navigacijos kursą" ir Klarko „Laivininkystės vadovą", bet ir pasirūpinti, kad jo paradinė uniforma rytoj atrodytų nepriekaištingai. Kad kajutkompanijos patarnautojas galėtų išlyginti Hornblouerio kaklajuostę, teko atlikti mainus su koku: už alkoholio davinį jis leido kambuze įkaitinti lygintuvą. Breisgedlas paskolino švarius marškinius, bet iškilo kita problema: paaiškėjo, jog visas sandėlyje turimas batų tepalas yra sudžiūvęs į gabalą. Abu mičmanai bandė jį minkštinti riebalais, tačiau kai gautą masę užtepė ant Hornblouerio batų, su ja buvo galima daryti ką nori, tik ne blizginti batus. Galiausiai jaunuoliai kajutkompanijoje susirado šeriuotą šepetį, minkštą skudurą ir po devinto prakaito batai ėmė blizgėti taip, kaip jiems ir dera laikant egzaminą leitenanto laipsniui gauti. O su trikampe skrybėle buvo dar sunkiau – šio galvos dangalo gyvenimas mičmanų kajutėje nebuvo lengvas, tad išlyginti kai kurių įdubimų taip ir nepavyko.

– Nuvykęs kuo greičiau ją nusiimk ir laikyk po pažastim, – patarė Breisgedlas. – Galbūt jie nematys tavęs atvykstančio į laivą.

Kitą dieną visa fregata susirinko pažiūrėti į susiruošusį Hornblouerį. Į valtį jis įsėdo vilkėdamas baltus bridžius, apsiavęs batus su sagtimi, prie šono prisisegęs špagą. Po pažastim laikė pluoštą žurnalų, o kišenėje gulėjo apie jo rimtumą ir gerą elgesį bylojančios charakteristikos. Kai jis atsiyręs prie „Santa Barbaros" užlipo į denį ir prisistatė budinčiam karininkui, buvo jau vėlyva žiemos popietė.

„Santa Barbara" buvo plaukiojantis kalėjimas. Laivą dar 1780 metais prie Kadiso užėmė admirolas Rodnis, ir nuo to laiko jis puvo prišvartuotas, nuimtais stiebais, taikos metu paverčiamas sandėliu, užėjus karui – kalėjimu. Trapą saugojo užtaisytomis muškietomis su užmautais durtuvais ginkluoti raudonšvarkiai. Ant bako ir škancų stūksojo karonados: nutaikytos jos buvo į vidinę laivo pusę ir išdėstytos taip, kad galėtų savo sviediniais pasiekti visą škafutą, kuriuo kaip tik vaikštinėjo keli apdriskę ir nelaimingi kaliniai. Vos užlipus ant denio tvokstelėjo smarvė: čia buvo laikomi du tūkstančiai belaisvių. Hornbloueris prisistatė budinčiam karininkui.

– Ir kas galėjo pagalvoti? – tarė šis, kai Hornbloueris pasakė, ko čia atvyko. Tai buvo pagyvenęs leitenantas ilgais, pečius siekiančiais žilais plaukais. Jis nužvelgė nepriekaištingą Hornblouerio uniformą ir portfelį po pažastim. – Penkiolika tokių kaip jūs jau atvyko ir, jergutėliau, tik pažvelkite štai ten!

Prie „Santa Barbaros" artėjo visa valčių flotilė. Kiekvienoje iš jų sėdėjo bent jau po vieną mičmaną su trikampe skry-

bėle ir baltais bridžiais, o kai kuriose jų buvo net po keturis ar penkis.

– Kiekvienas gerai išauklėtas jaunas džentelmenas Viduržemio jūros laivyne trokšta epoletų, – tarė leitenantas. – Bet palaukit, kol egzaminuotojai pamatys, kiek čia jūsų susirinko! Nenorėčiau būti jūsų vietoje, jaunuoli, nė už ką nenorėčiau. Eikite į laivagalį, kairiojo borto pusėje rasit kajutę, ten ir laukite.

Kajutėje jau dabar buvo ankšta: kai Hornbloueris įėjo, į jį susmigo penkiolika porų akių. Tai buvo nuo aštuoniolikos iki keturiasdešimties metų amžiaus karininkai, visi su paradinėmis uniformomis, visi nervinosi. Vienas ar du laikė ant kelių pasidėję Norio „Trumpą navigacijos kursą“ ir nerimastingai skaitė prasčiau prisimenamas vietas. Dar keletas gurkšnojo iš rankų į rankas perduodamą butelį, matyt, norėdami šitaip pasidrąsinti. Bet vos pasirodžius Hornbloueriui plūstelėjo nauja atvykėlių banga, tad netrukus kajutė tapo panaši į silkių statinę. Pusei iš keturiasdešimties vyrų pavyko rasti laisvą grindų lopinėlį ir atsisėsti, likusiems teko stovėti.

– Prieš keturiasdešimt metų, – prakalbo kažkas garsiai, – mano senelis kartu su Klaivu žygiavo į Kalkutą malšinti bengalų sukilimo. O, kad jis pamatytų, kokia sunki dalia teko jo palikuoniui!

– Išgerk, – atsakė kitas balsas. – Velniop viską.

– Mūsų keturiasdešimt, – tarė aukštas, liesas ir iš pažiūros išsilavinęs karininkas, prieš tai suskaičiavęs visus susirinkusiuosius. – Kaip manote, keli iš mūsų išlaikys? Penki?

– Velniop viską, – pakartojo girtas balsas kampe ir užtraukė dainą: – Šalin, o rūpesčiai nuobodūs, daugiau manęs nebekamuokit...

– Nutilk! – sugergždė kitas balsas. – Tik paklausykit to kvailio!

Denyje pasigirdo pratisas bocmanų ir jų padėjėjų švilpimas, kažkas garsiai įsakinėjo.

– Atvyko kapitonas, – nusprendė kažkuris iš mičmanų.

Vienas karininkas pažvelgė pro durų plyšį.

– Tai Bebaimis Fosteris, – pasakė jis.

– Ir jo vieno mums būtų per akis, – tarė jaunas storas karininkas, patogiai atrėmęs nugarą į pertvarą.

Vėl nuaidėjo švilpukai.

– Harvis iš dokų, – pasigirdo iš stebyklos prie durų.

Netrukus atvyko ir trečias kapitonas.

– Juodasis Čarlis Hamondas, – vėl raportavo stebėtojas. – Atrodo, lyg būtų pametęs ginėją ir radęs šešiapensį.

– Juodasis Čarlis? – šūktelėjo vienas mičmanas, paskui pašoko ant kojų ir prasibrovė prie durų. – Leiskit pažiūrėti! Tikrai jis! Ką gi, prieš save jūs matote jauną džentelmeną, kuris net nebandys laikyti egzamino. Aš ir taip gerai žinau, ką jie man pasakys. „Dar šeši mėnesiai jūroje, sere, ir tikėkimės, kad jie, velniai rautų, sutramdys jūsų įžūlumą, leidusį jums atvykti į egzaminą su tokiu nemokšiškumu, kokį jūs ką tik mums pademonstravote.“ Juodasis Čarlis man niekada neatleis, kad prie Port of Speino, kur tuomet stovėjom su jo vadovaujamu „Pegasu“, aš netyčia išmečiau per tenderio bortą jo pudelį. Sudie, džentelmenai. Perduokite mano pagarbą egzaminų komisijai.

Tai pasakęs jis išėjo. Visa kajutė stebėjo, kaip jis aiškinasi su budinčiu karininku, o paskui šaukia savo valties irklininkams, kad šie nuplukdytų jį atgal į laivą.

– Ką gi, vienu bus mažiau, – tarė mokytasis karininkas. – Ką pasakysite, meldžiamasis?

– Komisija perduoda jums savo sveikinimus, ponai, ir prašo, kad ateitų pirmasis džentelmenas, – atsakė pasiuntinys jūrų pėstininkas.

Visi neramiai sujudo, nes niekas nenorėjo tapti pirmąja auka.

– Tegul eina tas, kuris sėdi arčiausiai durų, – pasiūlė pagyvenęs šturmano padėjėjas. – Būsite savanoriu, sere?

– Gerai, pabūsiu Danielium, – nevilties kupinu balsu atsakė buvęs stebėtojas. – Prisiminkite mane savo maldose.

Jis pasilygino švarką, pasitaisė kaklaraištį ir išėjo. Įsivyravo niūri tyla, kurią nutraukdavo tik girtaujančio mičmano kliuksėjimas. Pirmasis kandidatas gauti paaukštinimą grįžo praėjus net dešimčiai minučių. Jis didvyriškai bandė išspausti šypseną.

– Dar šeši mėnesiai jūroje? – paklausė kažkas.

– Ne, – nuskambėjo netikėtas atsakymas. – Trys!.. Jie liepė pakviesti kitą. Galbūt jums labiau pasiseks.

– O ko jie klausinėjo?

– Iš pradžių paprašė apibrėžti, kas yra loksodromija*... Bet patarčiau neversti jų laukti.

Maždaug trisdešimt karininkų išsitraukė vadovėlius, kad dar kartą pasiskaitytų apie loksodromiją.

– Išbuvote ten dešimt minučių, – žvelgdamas į laikrodį tarė mokytasis karininkas. – Mūsų keturiasdešimt, kiekvienam po dešimt minučių... paskutiniam ateitų eilė vidurnaktį. Tai neįmanoma.

– Jie išalks, – pasakė kažkas.

– Pasisotins mūsų krauju, – atsakė kitas.

---

* Loksodromija – žemės paviršiaus kreivė, vienodu kampu kertanti dienovidinius.

– Galbūt jie apklaus mus grupėmis, – svarstė trečias, – kaip prancūzų tribunolai.

Jų kalbos Hornbloueriui priminė ešafoto papėdėje juokaujančius prancūzų aristokratus. Kandidatai ėjo vienas po kito, kai kurie grįždavo nusiminę, kai kurie šypsodamiesi. Kajutėje nebebuvo taip ankšta. Radęs ant grindų laisvos vietos, Hornbloueris atsisėdo, ištiesė kojas ir nerūpestingai atsiduso. Bet dar nespėjęs iškvėpti viso oro susivokė, kad pats save apgaudinėja. Labiau nervintis, nei nervinosi jis, tiesiog neįmanoma. Užslinkus žiemos nakčiai, kajutę silpnai apšvietė pora žvakių, kurias iš laivo sandėlio atsiuntė kažkoks gerasis samarietis.

– Išlaiko vienas iš trijų, – tarė mokslinčius atėjus jo eilei. – Norėčiau būti tuo trečiuoju.

Jam išėjus, Hornbloueris vėl atsistojo. Kitas bus jis. Mičmanas išėjo į nakties tamsos apgaubtą pusdenį ir įkvėpė gaivaus oro. Iš pietų pūtė silpnas, snieguotų Atlaso kalnų viršūnių atvėsintas brizas. Nebuvo matyti nei mėnulio, nei žvaigždžių. Grįžo protinguolis.

– Paskubėkit, – tarė jis. – Jie nekantrauja.

Hornbloueris nuėjo į laivagalį ir žengė pro sargybinio saugomas kajutės duris. Viduje buvo taip šviesu, kad besimarkstydamas jis už kažko užkliuvo. Staiga prisiminė, kad neišsitiesino kaklaraiščio ir nepažiūrėjo, ar špaga prie jo šono kabo taip, kaip dera. Hornbloueriui toliau nervingai mirksint, iš už stalo į jį sužiuro trys niūrūs veidai.

– Na, sere? – pasigirdo griežtas balsas. – Prisistatykite. Mes neturime laiko.

– H-hornbloueris, sere. H-horacijus H-hornbloueris. M-mičmanas... tai yra laikinai einantis leitenanto pareigas... Jo Didenybės fregatoje „Nenuilstantysis“.

– Malonėkite savo charakteristikas, – tarė sėdintis dešinėje.

Hornbloueris ištiesė jiems dokumentus ir palaukė, kol jie su jais susipažins. Staiga prakalbo sėdintis kairėje:

– Misteri Hornbloueri, tarkim, jūs plaukiate aštriu beidevindu, be to, kairiuoju halsu, pučia stiprus šiaurės rytų vėjas, esate Lamanšo sąsiauryje, dvi mylios į pietus nuo Doverio. Padėtis aiški?

– Taip, sere.

– Dabar vėjas pakeičia kryptį per keturis rumbus ir jus užklumpa priešinė vėtra. Ką jūs darote, sere?

Jei tą akimirką Hornbloueris apie ką nors ir galvojo, tai tik apie loksodromijas. Užduotas klausimas užklupo jį visai kaip ta nupasakota priešinė vėtra. Jis išsižiojo, bet nieko nepasakęs vėl užsičiaupė.

– Jūs jau praradote vieną stiebą, – prabilo per vidurį sėdintis kapitonas. Jis buvo tamsaus gymio, tad Hornbloueris nusprendė, jog tai Juodasis Čarlis Hamondas. Deja, prisiversti galvoti apie egzaminą sekėsi kur kas prasčiau.

– Praradote dar vieną stiebą, – tarė sėdintis dešinėje ir išsišiepė lyg Neronas, su pasimėgavimu stebintis priešmirtinę krikščionių agoniją. – O pavėjinėje pusėje Doverio uolos. Prasti jūsų popieriai, misteri... Hornbloueri.

Iš tikrųjų prasti. Hornbloueris vėl pravėrė burną ir vėl užsičiaupė. Atbukusiu protu jis suvokė, kad ką tik kažkur netoliese dunktelėjo patranka, tačiau nekreipė į tai dėmesio. Egzaminuotojai taip pat nesureagavo, bet po akimirkos nuaidėjo visa serija šūvių. Visi trys kapitonai pašoko ant kojų ir be jokių ceremonijų išlėkė iš kajutės, pargriaudami prie durų stovintį sargybinį. Hornbloueris nusekė iš paskos. Jiems at-

sidūrus ant škafuto, į naktinį dangų pakilo raketa, kuri netrukus sprogo ir virto raudonų žvaigždžių liūtimi. Tai buvo visuotinio pavojaus signalas. Virš vandens pasigirdo būgnų tratėjimas, kviečiantis į vietas visų laivų įgulas. Prie kairiojo „Santa Barbaros“ borto būrėsi ir susijaudinę šūkčiojo dar neegzaminuoti mičmanai.

– Žiūrėkit! – sušuko kažkas.

Per pusę mylios nuo jų geltona šviesa apšvietė tamsaus vandens ruožą. Šviesa vis artėjo ir netrukus visi pamatė, kad tai liepsnos apimtas laivas. Su visomis pakeltomis burėmis jis plaukė tiesiai į perpildytą uostą.

– Branderiai! Ugniniai laivai*!

– Budėtojau! Iškvieskite mano gigą! – sušuko Fosteris.

Ugninių laivų vilkstinė plaukė pavėjui, tiesiai ten, kur grūdosi inkarus nuleidę britų laivai. „Santa Barbaroje“ kilo didžiulė sumaištis: denį užplūdo jūreiviai ir jūrų pėstininkai, o egzaminuotojai ir egzaminuojamieji šaukė savo valčių irkluotojus, kad šie nugabentų juos atgal į jų laivus. Virš vandens pliūptelėjo oranžinės liepsnos ir nugriaudėjo patrankos: kažkuris laivas bandė pabūklų sviediniais skandinti artėjančius plaukiojančius fakelus. Jei šie liepsnojantys karkasai bent kelioms sekundėms prisiliečia prie inkarą nuleidusio laivo, ugnis akimirksniu persimeta ant sausos, dažais padengtos medienos, degutuoto takelažo ir degių burių – ir tada jau jos nebesustabdys niekas. Žmonėms, plaukiojantiems lengvai užsidegančiais ir sprogmenų prikrautais laivais, ugnis yra pats baisiausias iš visų jūrose gresiančių pavojų.

---

* Ugninis laivas, arba branderis – degių ir sprogstamųjų medžiagų pakrautas laivas. Tokie laivai būdavo padegami ir paleidžiami pavėjui į priešo pusę.

– Ei, ten, valtyje! – staiga sušuko Hamondas, savo aštriomis akimis pastebėjęs pro šalį plaukiančią valtį su dviem irkluotojais. – Plaukit čionai! Plaukit prie mūsų borto, velniai griebtų!

– Plaukit čia arba liepsiu šauti! – prisidėjo ir Fosteris. – Sargybini, pasiruoškite!

Po šio grasinimo valtelė apsigręžė ir priplaukė prie „Santa Barbaros".

– Čionai, džentelmenai, – tarė Hamondas.

Trys kapitonai paskubom sušoko į valtį, o Hornbloueris – jiems iš paskos. Jis žinojo, kad jam, kaip jaunesniajam karininkui, vargu ar pavyks gauti valtelę, o pareiga vertė jį grįžti į savo laivą kiek įmanoma greičiau. Kai kapitonai pasieks savo laivus, jis galės valtele nusiirti iki „Nenuilstančiojo". Krisdamas ant jau atsistūmusios valties vairagalio, Hornbloueris kaukštelėjo špagos makštimi į planšyrą ir vos neuždusino kapitono Harvio. Vis dėlto visi trys kapitonai neprieštaraudami priėmė neprašytą svečią.

– Irkluokite prie „Bebaimio", – tarė Fosteris.

– Velniai griebtų, aš čia vyriausias! – sušuko Hamondas. – Plaukit prie „Kalipsės".

– Tebūnie „Kalipsė", – sutiko Harvis. Jis sėdo prie vairalazdės ir nuvairavo valtelę per tamsius vandenis.

– Irkluokit, stipriau irkluokit! – beveik sukūkčiojo Fosteris. Negali būti didesnės dvasinės kančios kaip ta, kurią išgyvena kapitonas, negalintis patekti į nelaimės ištiktą savo laivą.

– Antai vienas iš jų, – tarė Harvis.

Tiesiai prieš juos iš pavėjinės pusės su pakeltais marseliais plaukė mažas brigas. Jiems bežiūrint, ugnis staiga įsišėlo ir

visas laivas akimirksniu užsiplieskė lyg šventinis fejerverkas. Liepsnos liežuviai virto per bortų angas ir veržėsi pro liukus. Netgi vanduo aplink brigą nušvito ryškiai raudona spalva. Tuomet jie pastebėjo, kad laivas sumažino greitį ir ėmė lėtai suktis.

– Jis plaukia tiesiai į „Santa Barbarą“, – tarė Fosteris.

– O nedaug trūko ir būtų praplaukęs pro šalį, – pridūrė Hamondas. – Padėk, Dieve, likusiems „Barbaroje“. Po minutės brigas jau bus prie jų borto.

Hornbloueris pagalvojo apie du tūkstančius ispanų ir prancūzų belaisvių, uždarytų po plaukiojančio kalėjimo deniais.

– Jei brigą kas nors vairuotų, būtų galima išvengti susidūrimo, – tarė Fosteris. – Mes turime tai padaryti!

Staiga įvykiai ėmė klostytis labai greitai. Harvis pasuko vairalazdę.

– Irkluokit! – suriko jis jūreiviams.

Tie, kaip lengva numanyti, visai netroško sukti prie liepsnojančio laivo korpuso.

– Irkluokit! – pakartojo Harvis.

Jis išsitraukė iš makšties špagą ir įrėmė ją į vieno irkluotojo gerklę. Ant ašmenų grėsmingai žybtelėjo rausvi ugnies atšvaitai, o jūreiviai sukūkčioję užgulė irklus. Valtelė metėsi į priekį.

– Priplukdykit mus prie laivagalio nuosvyros, – įsakė Fosteris. – Aš ant jos užšoksiu.

Pagaliau Hornbloueris atgavo kalbos dovaną:

– Leiskite man, sere. Aš nuvairuosiu brigą.

– Eikite su manimi, jei norite, – atsakė Fosteris. – Ten gali prireikti ir antro žmogaus.

Pravardę „Bebaimis“ jis turbūt gavo dėl savo laivo pavadinimo, bet ji tiko jam ir visais kitais atžvilgiais. Harvis privairavo valtį prie brigo paskuigalio. Dabar ugninis laivas vėl plaukė pavėjui, tiesiai į „Santą Barbarą“.

Tą akimirką Hornbloueris sėdėjo arčiausiai brigo, o gaišti nebebuvo galima nė sekundės. Jis atsistojo ant suolelio ir šoko. Rankoms į kažką įsikibus, Hornbloueris ėmė rangydamasis ropštis į viršų, kol galiausiai visu kerėplišku kūnu užsirito ant denio. Kadangi brigas plaukė pavėjui, liepsnos buvo genamos į laivo priekį. Paskuigalis kol kas nedegė, tačiau čia tvyrojo baisus karštis, be to, Hornblouerio ausis užgulė ugnies ūžesys ir degančio medžio sproginėjimas. Jis priėjo prie šturvalo ir griebė jo stipinus, tačiau paaiškėjo, kad vairas pritvirtintas virve. Kai Hornbloueris ją atrišo ir vėl apėmė delnais stipinus, pajuto, kaip vairo plunksna sujuda vandenyje paklusdama jo rankai. Hornbloueris visu svoriu pakibo ant stipinų ir ėmė sukti šturvalą. Susidūrimas buvo visai čia pat: dešinysis ugninio laivo bortas jau beveik lietėsi prie „Santa Barbaros“. Brigo liepsnų apšviestame laivo-kalėjimo denyje stovėjo susijaudinusi ir rankomis mostaguojanti minia.

– Sukti vairą iki galo! – prie pat Hornblouerio ausies užriaumojo Fosteris.

– Klausau, sere! – atsakė jaunuolis ir tą pačią akimirką brigas pakluso vairui: pirmagalis pasisuko ir susidūrimo buvo išvengta.

Staiga visai netoli, už grotstiebio, iš liuko pakilo didžiulis ugnies fontanas. Nuo jo užsiplieskė ir stiebas, ir takelažas, o pasisukęs vėjas ėmė nešti liepsnas laivagalio link. Kažkokio instinkto patartas Hornbloueris viena ranka paleido vairą ir, čiupęs kaklajuostę, užsidengė veidą. Liepsnos jau supo jį,

tačiau vėl atsitraukė. Šis atsitraukimas sukėlė naują pavojų: brigas vis dar nebuvo apsisukęs, tad dabar jo laivagalis galėjo rėžtis į „Santa Barbaros“ nosį. Hornbloueris iš nevilties ėmė sukti šturvalą į priešingą pusę. Liepsnos buvo nugynusios Fosterį prie hakaborto, bet dabar jis grįžo.

– Vairą tiesiai pavėjui!

Brigas pakluso šturvalui. Tiesa, dešinysis laivagalio bortas trenkėsi į „Santa Barbaros“ škafutą, tačiau žalos nepadarė.

– Vairą tiesiai! – sušuko Fosteris.

Abiejų laivų bortus skyrė du ar trys jardai. Susijaudinęs būrelis „Santa Barbaroje“ užlipo ant išilginio trapo ir bėgo sulig praplaukiančiu brigu. Akies kampučiu Hornbloueris matė ir kitą žmonių grupę: jie stovėjo ant škancų pasigriebę rąstą, pasiruošę juo atstumti brigą. Galiausiai laivai saugiai prasilenkė.

– Dešiniojo borto pusėje – „Bebaimis“, – tarė Fosteris. – Nekliudykite jo.

– Klausau, sere.

Ugnis siaubingai gaudė visame mažyčiame denyje. Buvo sunku patikėti, kad čia apskritai dar įmanoma kvėpuoti. Hornbloueris jautė, kaip baisus karštis svilina jo rankas ir veidą. Abu stiebai virto didžiulėmis liepsnos piramidėmis.

– Vienu rumbu į kairę, – įsakė Fosteris. – Neutralioje teritorijoje užplukdysime jį ant seklumos.

– Vienu rumbu į kairę, – pakartojo Hornbloueris.

Į jį plūstelėjo galingos egzaltacijos banga. Ugnies staugimas svaigino, tą akimirką jis nejuto jokios baimės. Staiga vos už kelių jardų nuo Hornblouerio plykstelėjusi ugnis pasiglemžė visą denį. Liepsnos veržėsi net pro menkiausius plyšelius, o karštis tapo nebepakeliamas. Plyštančiomis denio siūlėmis liepsnos sparčiai artėjo prie laivagalio.

Hornbloueris norėjo pririšti šturvalą, tačiau jį pasukjojęs nebepajuto įtempimo – matyt, apačioje sudegė vairo virvės. Tą pačią akimirką po jo kojomis ėmė kilnotis ir drebėti liepsnų apimtas denis. Jaunuolis šoko prie hakaborto, kur stovėjo Fosteris.

– Sudegė vairo virvės, sere, – raportavo Hornbloueris.

Aplink siautėjo ugnis. Hornblouerio švarko rankovės ėmė rusenti.

– Šokite! – įsakė Fosteris.

Hornbloueris pajuto, kaip Fosteris jį stumia. Viskas vyko tarsi beprotiškame sapne: jis perlipo per bortą ir šoko, jau krisdamas iš baimės aiktelėjo, galiausiai pajuto, kaip kūnas trenkiasi į vandenį, ir jam užgniaužė kvapą. Vos paniręs, jis iškart ėmė paniškai kapanotis į viršų. Vanduo buvo geliantis – Viduržemio jūra gruodžio mėnesį dar šalta. Nepaisant prie šono tebekabančios sunkios špagos, kurį laiką virš vandens jį laikė išsipūtę drabužiai. Šėlstančių liepsnų apakintos akys žvelgė į tamsą nieko nematydamos. Netoliese kažkas pūkštelėjo į vandenį.

– Jie seka mums iš paskos valtimi, – pasigirdo Fosterio balsas. – Ar mokate plaukti?

– Taip, sere. Nors nelabai gerai.

– Aš taip pat, – tarė Fosteris, o paskui sušuko: – Ei! Ei! Hamondai! Harvi! Ei!

Šaukdamas kapitonas pabandė iššokti virš vandens, bet pliūkštelėjo atgal. Jis pabandė vėl, tada dar kartą, tačiau nuo blaškymosi vanduo tik stipriau plūdo į burną ir neleido pabaigti pradėto žodžio. Nors Hornbloueris juto, kad kovoje su jūra jo jėgos vis labiau senka, net ir dabar jo nenuspėjamas protas pastebėjo įdomų faktą: ir didžiausią patirtį turintis kapitonas tėra paprastas mirtingasis. Hornbloueris pabandė

atsisegti špagos diržą, tačiau tik niurktelėjo į vandenį ir per vargus vėl išsikapstė į paviršių. Kurį laiką pažiopčiojęs virš vandens, jis nutarė pabandyti dar kartą: šįsyk pavyko ištraukti iš makšties pusę špagos, o likusi dalis išslydo pati veikiama ginklo svorio. Tačiau tikėtosi palengvėjimo Hornbloueris nepajuto.

Netoliese jis išgirdo irklų teškenimą ir kažką garsiai kalbant, o netrukus pasirodė tamsus artėjančios valties siluetas. Springdamas vandeniu Hornbloueris suriko. Po sekundės ar dviejų prie jų priplaukė valtelė ir panikos ištiktas mičmanas įsikibo į jos planšyrą.

Hornbloueris žinojo, kad privalo ramiai laikytis už borto ir nebandyti ropštis pats, tačiau kol per vairagalį buvo traukiamas Fosteris, jaunuoliui teko sutelkti visą ryžtą, kad išlauktų savo eilės nesiblaškydamas. Jis niekino save už šią nepergalimą baimę, tačiau kartu ji kėlė ir savotišką susidomėjimą. Kad vyrai galėtų Hornblouerį įtempti į valtį, pirmiausia jam reikėjo atgniaužti planšyrą, o tai padaryti pavyko tik didžiulėmis sąmonės ir valios pastangomis. Įtrauktas jis beveik be sąmonės griuvo kniūbsčias ant valties dugno. Tuomet valtyje kažkas prakalbo ir Hornbloueris pajuto, kaip jį nukrečia šaltas šiurpas, o nusilpę raumenys įsitempia: žmogus kalbėjo ispaniškai, ar bent jau kalba, panašia į ispanų.

Kitas balsas pirmajam atsakė ta pačia kalba. Hornbloueris pabandė atsikelti, bet kažkas uždėjo jam ant peties ranką. Jaunuolis apsivertė ant nugaros, o kai akys apsiprato su tamsa, įžiūrėjo tris tamsaus gymio veidus ilgais juodais ūsais. Šie žmonės ne iš Gibraltaro. Ir Hornbloueris akimirksniu suprato, kas jie: tai vieno iš ugninių laivų įgula – jie nuvairavo savąjį laivą už molo, padegė jį, o patys persėdo į valtį. Fosteris,

iki šiol sėdėjęs dvilinkas ant valties dugno, dabar pakėlė galvą nuo kelių ir apsidairė.

– Kas šie vaikinai? – paklausė jis nusilpusiu balsu – kova su jūros bangomis jį išsekino ne mažiau nei Hornblouerį.

– Manau, ispanų ugninio laivo įgula, sere, – atsakė Hornbloueris. – Mes jų belaisviai.

– Mat kaip!

Suvokęs šį faktą Fosteris, kaip ir Hornbloueris prieš keletą akimirkų, pajuto jėgų antplūdį. Jis norėjo pašokti ant kojų, bet vairininkas ispanas uždėjo jam ant peties ranką ir privertė vėl atsisėsti. Fosteris pabandė ją nusimesti ir silpnai šūktelėjo, tačiau vyras prie vairalazdės nebuvo linkęs juokauti ir žaibiškai išsitraukė iš už diržo peilį. Ant ašmenų žybtelėjo rausvi ramiai seklumoje degančio ugninio laivo atšvaitai. Kapitonas nutarė nebesipriešinti. Fosteris buvo vadinamas Bebaimiu, tačiau ir jis suprato, kad dabar šitaip bus protingiausia.

– Kur mes plaukiame? – paklausė jis Hornblouerio tyliai, kad nesuerzintų ispanų.

– Į šiaurę, sere. Galbūt jie nori išsilaipinti neutralioje teritorijoje, o paskui pereiti į savo pusę.

– Jiems tai geriausias variantas, – sutiko Fosteris.

Nepatogiai persukęs kaklą jis pažvelgė į uostą.

– Ten baigia degti du kiti ugniniai laivai, – tarė jis. – Rodos, iš viso jų buvo trys.

– Aš mačiau tris, sere.

– Vadinasi, jokios žalos jie nepadarė. Tačiau koks drąsus sumanymas! Kas galėjo tikėtis, kad „donai“ ryžtųsi tokiam išpuoliui?

– Galbūt jie išmoko naudoti ugninius laivus iš mūsų, sere, – iškėlė mintį Hornbloueris.

– Manote, tai mes „tol grūdinome pakirptus sparnus, kol virto jie plieniniais“*?

– Galimas daiktas, sere.

Fosteris buvo gana šaltų nervų, kad, nepaisydamas nelaisvės ir ispano su apnuogintais peilio ašmenimis rankoje, galėtų deklamuoti eiles ir diskutuoti apie karinio laivyno padėtį. Tačiau Hornbloueriui dabar labiau rūpėjo ne šalti nervai, o šaltas nakties vėjas, kuriam papūtus visą permirkusių drabužių dengiamą jo kūną imdavo krėsti drebulys. Po visų jaudinančių ir įtemptų šios dienos išgyvenimų jis jautėsi išsekęs ir pavargęs.

– Ei, valtyje! – staiga kažkas šūktelėjo.

Iš nakties išniro tamsus siluetas. Laivagalyje sėdintis ispanas tučtuojau užgulė vairalazdę ir pasuko valtį į priešingą pusę, o irkluotojai su dviguba jėga užgulė irklus.

– Sargybos botas... – prabilo Fosteris, bet vėl blykstelėjus peilio ašmenims nutilo.

Žinoma, čia, šiaurinėje laivų stovėjimo vietos pusėje, privalėjo budėti sargybos botas, kaip jie su Fosteriu galėjo apie tai pamiršti.

– Ei, valtyje! – vėl pasigirdo riksmas. – Pakelkit irklus arba šausiu!

Ispanai niekaip nereagavo, tad po sekundės plykstelėjo muškieta ir nuaidėjo šūvis. Kulkos zvimbimo nesigirdėjo, tačiau šūvio garsas turėjo pranešti apie pavojų laivynui, į kurio pusę jie šiuo metu plaukė. Vis dėlto ispanai neketino nuleisti rankų ir toliau atkakliai irklavo.

– Ei, valtyje!

---

* Eilutė iš poeto G. G. Byrono eilėraščio.

Šįkart šie žodžiai atskriejo jiems iš priekio. Išsigandę irkluotojai sustingo, tačiau vairininkas riktelėjo ir privertė juos tučtuojau vėl imtis darbo. Hornbloueris tamsoje įžvelgė antrąjį botą, jis buvo beveik priešais juos. Iš jo pasigirdo dar vienas reikalavimas sustoti. Vairininkui įsakius, vienas irkluotojas pakėlė savo irklą, antrasis aštriai apsuko valtelę, o dar po vieno įsakymo jie vėl metėsi į priekį. Matyt, vairininkas nusprendė taranuoti britus: jeigu ispanams pasiseks apversti jiems kelią pastojusį botą, antrajam teks sustoti ir paimti į jūrą iškritusius draugus, tad bus laiko pabėgti.

Viskas vyko labai greitai. Kai valtys su trenksmu susidūrė, jose, rodos, nebuvo tokio, kuris nerėktų iš visų plaučių. Ispanų valtis užšoko ant britų boto, tačiau apversti jo nepavyko. Pokštelėjo pistoletas ir kitą akimirką iš tamsos ryžtingai išniro jiems iš paskos plaukiantis antrasis sargybos botas. Jo įgula nedvejodama šoko į ispanų valtį. Hornbloueris pajuto, kaip kažkas jį užgula ir ima smaugti. Laimė, Fosteris protestuodamas užbaubė, tad po akimirkos užpuoliko gniaužtai atsileido, o Hornbloueris išgirdo, kaip sargybos boto mičmanas atsiprašinėja Karališkojo karo laivyno kapitono už tokį šiurkštų elgesį. Kažkas atidengė sargybos boto žibintą ir jo šviesoje pasirodė susitaršęs ir apdaužytas Fosteris. Žibintas apšvietė ir paniurusius belaisvius.

– Ei, valtyje! – šūktelėjo dar kažkas. Tamsoje prie jų plaukė dar vienas botas.

– Kapitonas Hamondas, jei neklystu! – grėsmingai gergždžiančiu balsu atsiliepė Fosteris.

– Dėkui Dievui! – išgirdo jie sakant Hamondą, o valtis įplaukė į blausų šviesos ratą.

– Bet ne dėkui jums, – atsakė Fosteris karčiai.

– Kai ugninis laivas praplaukė pro „Santą Barbarą“, vėjas jus nešė taip greitai, kad mes atsilikome, – paaiškino Harvis.

– Plaukėme paskui jus taip greitai, kaip tik galėjome priversti irkluoti šiuos apsnūdusius skorpionus, – pridūrė Hamondas.

– Jei ne šie ispanai, mes būtume paskendę, – griežė dantį Fosteris. Prisiminimai apie kapstymąsi vandenyje jį akivaizdžiai siutino. – Maniau, kad galiu pasikliauti dviem savo broliais kapitonais.

– Ką jūs tuo norite pasakyti, sere? – atžariai paklausė Hamondas.

– Man nėra reikalo kalbėti dviprasmybėmis, sere, potekstės kyla iš sausos šių įvykių suvestinės.

– Sere, – tarė Harvis, – laikau šią pastabą įžeidžiama tiek mano, tiek kapitono Hamondo atžvilgiu.

– Sveikinu jus turint tokią puikią nuovoką, sere, – atsakė Fosteris.

– Ką gi, – vėl prabilo Harvis, – turbūt nedera mūsų diskusijos tęsti šių žmonių akivaizdoje. Atsiųsiu pas jus savo draugą.

– Nekantriai jo lauksiu.

– Tuomet linkiu jums labos nakties, sere.

– Aš taip pat, sere, – tarė Hamondas. – Nuleist irklus.

Valtis išplaukė iš apšviesto rato. Ginčo liudininkai liko išsižioję iš nuostabos: kokios žmogiškosios prigimties keistenybės – žmogus, kuriam ką tik grėsė mirtis ir nelaisvė, vėl beprasmiškai stato į pavojų savo gyvybę. Fosteris kelias sekundes lydėjo akimis botą netardamas nė žodžio. Galimas daiktas, jis jau apgailestavo dėl savo isteriško protrūkio.

– Iki ryto turiu dar labai daug ką nuveikti, – lyg pats sau tarė jis, paskui kreipėsi į sargybos boto mičmaną: – Sere, jūs pasirūpinsite belaisviais ir nugabensite mane į laivą.

– Klausau, sere.

– Ar čia yra kas nors, kalbantis ispaniškai? Noriu jiems pasakyti, kad nusiųsiu juos atgal į Kartacheną pagal kartelį, be išpirkos. Jie išgelbėjo mūsų gyvybes, ir tai mažiausia, ką mes galime padaryti jų labui.

Paštarasis sakinys buvo skirtas Hornbloueriui.

– Manau, jūs teisus, sere.

– Dabar apie jus, mano ugnimi alsuojantis drauge. Pirmiausia noriu jums padėkoti. Šauniai padirbėjote. Jei ryt liksiu gyvas, pasirūpinsiu, kad jūsų vyresnybė sužinotų apie jūsų poelgį.

– Ačiū, sere, – atsakė Hornbloueris. Jį kamuojantis klausimas užstrigo gerklėje, vis dėlto pasiryžęs jį uždavė: – O kaip mano egzaminas, sere?

Fosteris papurtė galvą:

– Bijau, kad tokios sudėties komisija jau niekada nebesusirinks. Jums teks palaukti kitos galimybės.

– Klausau, sere, – neslėpdamas nusiminimo tarė Hornbloueris.

– Paklausykit, misteri Hornbloueri. – Fosteris pasisuko į jį. – Jei gerai pamenu, priešinė vėtra nešė jūsų laivą pavėjinėje pusėje esančių Doverio uolų link, be to, jau buvote praradęs rangautą. Dar minutė, ir mes būtume atmetę jūsų kandidatūrą. Jus išgelbėjo įspėjamieji šūviai. Argi ne taip?

– Manau, kad taip, sere.

– Tuomet mokėkite vertinti mažas likimo dovanas. O dar labiau – dideles.

9 skyrius

NOJAUS ARKA

Orano įlanka plaukiančio barkaso laivagalyje sėdėjo laikinai einantis leitenanto pareigas Hornbloueris ir diplomatinės tarnybos atstovas misteris Taplingas. Prie jų kojų gulėjo maišai su auksu. Priekyje, įsispraudęs tarp stačių įlankos pakrančių, švytėjo miestas. Saulės šviesoje jis buvo panašus į krūvą nerūpestinga ranka ant pajūrio kalvų suverstų baltų, marmurinių kubiukų. Barkasas smagiai skrodė mažas bangeles, o jūreivių ritmiškai kilnojamų irklų mentės teškeno ryškiai žalią, smaragdinį vandenį. Jiems už nugarų plytėjo Viduržemio jūros žydrynė.

– Žiūrint iš čia – puikus vaizdas, – spoksodamas į miestą tarė Taplingas, – bet priartėjus paaiškėja, kad akys meluoja. O ką jau kalbėti apie uoslę! Tikratikių dvokas – tiesiog neįtikimas, na, bent jau kol pats su juo nesusiduri. Pasukite barkasą į prieplauką, štai ten, misteri Hornbloueri, už tų šebekų*.

---

* Šebeka – mažas burinis Viduržemio jūros laivas.

– Klausau, sere, – atsakė vairininkas, kai Hornbloueris davė atitinkamą įsakymą.

– Antai sargybinis prie pakrantės baterijos, – įdėmiai apsižvalgęs ištarė Taplingas, – ir netgi, rodos, nemiegantis. Atkreipkite dėmesį į tas dvi patrankas tvirtovėse. Be abejonės, dvidešimt dviejų svarų. Šalia jų – paruošti akmeniniai sviediniai. Jie neproporcingai maži, palyginti su ta žala, kurią padaro sprogdami į šipulius. Ir sienos atrodo gana tvirtos. Manau, užimti Oraną *coup de main** nebūtų lengva. Jei Jo bėjiškoji didenybė nuspręs perpjauti mums gerkles ir pasilikti auksą, nemažai vandens nutekės, kol už mus bus atkeršyta, misteri Hornbloueri.

– Nemanau, kad tokiu atveju kerštas man labai rūpėtų, sere, – tarė Hornbloueris.

– Iš dalies jūs teisus. Bet tikriausiai Jo afrikietiškoji didenybė šį kartą mūsų pasigailės. Mes – žąsys, kurios jam deda auksinius kiaušinius: šiais laikais, kai laivus lydi kariniai konvojai, pilna valtis aukso kiekvieną mėnesį yra puiki galimybė bėjui piratui.

– Pakelt irklus! – sušuko vairininkas.

Laivelis nuslydo vandeniu prie prieplaukos ir tvarkingai prisišvartavo. Keli šešėlyje sėdintys siluetai iškart atsisuko ir įsmeigė akis į britų valties įgulą. Ant šebekų denių pasirodę tamsiaveidžiai maurai taip pat nenuleido nuo jų akių, o vienas ar du jiems kažką riktelėjo.

– Lažinuosi, kad jie dabar nagrinėja bedievių genealogijos subtilybes, – tarė Taplingas. – Na, bet skauda nuo lazdų ir akmenų, o žodžiai mano sveikatai nekenkia, ypač kai jų nesuprantu. Kur mūsų žmogus?

---

* Staigus, netikėtas smūgis (*pranc.*).

Jis permetė akimis pakrantę.

– Nieko, kas būtų panašu į krikščionį, sere, – tarė Hornbloueris.

– Mūsų žmogus ir nėra krikščionis, – atsakė Taplingas. – Baltaodis, bet ne krikščionis. Baltas jis dėl savo maišyto kraujo – prancūziško, arabiško ir levantietiško*. Dabar jis Jo Didenybės Britanijos karaliaus konsulas Orane *pro tem.*** ir musulmonas praktiniais sumetimais. Nors būti tikratikiu turi ir rimtų trūkumų: tarkim, kas gali norėti keturių žmonų, ypač jei dėl šio abejotino malonumo turi atsisakyti vyno?

Taplingas užlipo ant prieplaukos, o Hornbloueris nusekė jam iš paskos. Apačioje raminąmai teliūškavosi mažos Orano įlankos bangelės, o vidurdienio saulėje įkaitusi akmeniniais luitais grįsta prieplauka tvoskė jiems į veidus siaubingu karščiu. Tolumoje stovėjo du inkarus nuleidę britų laivai – fregata „Nenuilstantysis" ir transporto brigas. Pasidabruotoje įlankos žydrynėje jie atrodė žavingai.

– Ir vis dėlto šeštadienio vakarą mieliau praleisčiau Druri Leino gatvėje***, – tarė Taplingas.

Jis atsigręžė į miestą iš jūros pusės saugančias sienas. Siauri, iš šonų bastionais sustiprinti vartai buvo tiesiai priešais prieplauką. Viršuje budėjo raudonais kaftanais vilkintys sargybiniai. Tamsiame vartų šešėlyje kažkas sujudo, bet kas būtent, saulės akinamos akys įžiūrėti negalėjo. Galiausiai vartuose pasirodė nedidelė eisena: pusnuogis negras, jo vedamas

---

* Levantu buvo vadinamos rytinės Viduržemio jūros pakrantės (Sirija, Libanas, Palestina ir t. t.), levantiečiais – tuose kraštuose gyvenantys europiečiai ar jų palikuonys.

** Pro tem(pore) (*lot.*) – laikinai.

*** Londono gatvė, garsi to paties pavadinimo teatru.

asilas ir ant šio kėpsanti milžiniška, žydrais drabužiais apsimuturiavusi figūra. Jojo ji sėdėdama šonu, įsitaisiusi beveik ant asilo sturplio.

– Ar turėtume eiti pasitikti Jo Didenybės Britanijos karaliaus konsulo? – paklausė Taplingas. – Ne. Tegul pats pas mus ateina.

Negras sustabdė asilą, o ant jo sėdintis žmogus nučiuožė žemyn ir priėjo prie jų. Dėl savo ilgo apdaro šis milžinas ėjo krypuodamas ir žirglinėdamas, jo veidas buvo molžemio spalvos, apžėlęs retais juodais ūsais ir barzdele, galvą dengė baltas turbanas.

– Leiskite jus pasveikinti, misteri Diura, – tarė Taplingas. – Taip pat pristatyti laikinai leitenanto pareigas einantį Horacijų Hornblouerį iš fregatos „Nenuilstantysis".

Misteris Diura linktelėjo savo prakaitu pasruvusia galva.

– Ar atgabenote pinigus? – gomuriniu balsu paklausė jis prancūziškai.

Hornblouerui prireikė kiek laiko, kad priprastų prie jo intonacijos ir galėtų jį suprasti.

– Septynis tūkstančius auksinių ginėjų, – atsakė Taplingas visai pakenčiama prancūzų kalba.

– Gerai, – tarė Diura su akivaizdžiu palengvėjimu. – Jie valtyje?

– Taip, valtyje, ten jie kol kas ir liks, – pasakė Taplingas. – Pamenate sutartas sąlygas? Keturi šimtai nupenėtų galvijų ir pusantro tūkstančio fanegų miežių. Kai pamatysiu visa tai lichteriuose, o lichterius – priplaukiančius prie laivų įlankoje, tuomet atiduosiu pinigus. Kada atsargos bus paruoštos?

– Greitai.

– To ir tikėjausi. Kada tiksliai?

– Greitai... labai greitai.

Taplingas nutaisė liūdną išraišką.

– Tuomet mes grįžtame į laivus. Galbūt rytoj ar kurią kitą dieną grįšime su auksu.

Prakaituotame Diura veide šmėstelėjo nerimas.

– Ne, nedarykite to, – tarė jis paskubom. – Jūs nepažįstate Jo didenybės bėjaus. Jis labai permainingo būdo. Sužinos, kad auksas čia – lieps atvaryti galvijus, išgabensite auksą – nebepajudins nė pirštelio. Ir... ir... supyks ant manęs.

– *Ira principis mors est*, – pasakė Taplingas, o pamatęs suglumusį Diura veidą, atlaidžiai išvertė: – Valdovo rūstybė – mirtis. Ar ne?

– Taip, – atsakė Diura ir savo ruožtu ištarė kažką nesuprantama kalba, žodžius palydėdamas keistu pirštų gestu. Paskui taip pat išvertė: – Tegul taip nenutinka.

– Žinoma, tikėkimės, kad taip nenutiks, – sutiko Taplingas su nuginkluojančiu širdingumu. – Smaugimas lanko timpa, kablys, netgi lazdų kirčiai per padus – visa tai labai nemalonu. Todėl bus geriau, jei nueisite pas bėjų ir įtikinsite jį įsakyti atgabenti grūdus ir galvijus. Antraip pradėjus temti mes išplauksime.

Tarsi norėdamas pabrėžti, kad laikas ribotas, Taplingas pažvelgė į saulę.

– Aš nueisiu, – tarė Diura gailiai skėstelėdamas rankomis. – Aš nueisiu. Bet meldžiu jūsų, neišplaukite. Galbūt Jo didenybė dabar užsiėmęs hareme. Tuomet niekas neturi teisės jo trukdyti. Bet aš pabandysiu. Grūdai jau paruošti, jie kasboje*. Teliko atginti galvijus. Prašau, būkite kantrūs.

---

* Kasba – pilis-tvirtovė musulmoniškoje Šiaurės Afrikoje.

Maldauju. Kaip žinote, sere, Jo didenybė nepratęs užsiimti prekyba. O juo labiau prekiauti frankų maniera.

Diura savo apdaro krašteliu nusivalė nuo veido prakaitą.

– Atleiskit man, – vėl prabilo jis, – prastokai jaučiuosi. Bet aš nueisiu pas Jo didenybę. Nueisiu. Prašau manęs palaukti.

– Iki saulėlydžio, – nepermaldaujamai nukirto Taplingas.

Diura pasišaukė savo juodaodį tarną, kuris susigūžęs po asilo pilvu ieškojo bent kokio pavėsio, ir per vargus vėl visu sunkiu savo kūnu įsitaisė ant gyvulio sturplio. Paskui Diura dar kartą nusivalė prakaitą ir pažvelgė į juos lyg sumišęs.

– Palaukit manęs, – pakartojo jis ir tarnas nuvedė asilą atgal prie miesto vartų.

– Jis bijo bėjaus, – nulydėdamas Diura akimis tarė Taplingas. – O man jau geriau dvidešimt bėjų nei įniršęs admirolas seras Džonas Džersis. Ką jis pasakys, išgirdęs apie šią naują gaišatį, kai laivynas ir taip gyvena pusbadžiu? Jis man žarnas paleis.

– Iš šių žmonių nėra ko tikėtis punktualumo, – atsakė Hornbloueris. Lengva filosofuoti, kai pats nesi už nieką atsakingas, bet paskui jis pagalvojo apie britų karinį laivyną, kuris, neturėdamas nei draugų, nei sąjungininkų, vien savo jėgomis iš paskutiniųjų tęsia priešiškos Europos blokadą, nepaisydamas gausesnių priešų, audrų, ligų, o dabar dar ir bado.

– Tik pažiūrėkite! – staiga sušuko Taplingas į kažką rodydamas pirštu.

Uostą kertančiame sausutėliame nutekamajame griovyje pasirodė didžiulė pilka žiurkė. Nekreipdama dėmesio į ryškią saulės šviesą, ji atsisėdo ir ramiausiai dairėsi aplink. Taplingas

treptelėjo koja, tačiau ji nė nemanė išsigąsti. Kai jis dar kartą treptelėjo, žiurkė lėtai apsisuko į griovio pusę, tačiau susipainiojus kojoms pargriuvo ant nugaros ir akimirką raičiojosi, galiausiai vėl apsivertė ir dingo griovio tamsoje.

– Turbūt kokia sena, nukaršusi žiurkė, – mąsliai tarė Taplingas. – Gal netgi akla.

Hornbloueriui nerūpėjo žiurkės, nei iškaršusios, nei jokios kitos. Jis žengė kelis žingsnius prie barkaso, Taplingas nusekė jam iš paskos.

– Maksvelai, pasuk grotą taip, kad mestų mums bent kokį šešėlį, – įsakė Hornbloueris. – Praleisime čia visą likusią dienos dalį.

– Kaip vis dėlto gera pagonių uostuose, – tarė Taplingas sėsdamasis ant akmeninio švartavimosi stulpelio. – Nereikia bijoti, kad jūreiviai pabėgs. Nereikia nerimauti, kad jie prisigers. Gali susitelkti tik į galvijus ir miežius. Ir į tai, kaip uždegti šią pintį.

Jis išsiėmė iš kišenės pypkę, papūtė į ją ir ketino prikimšti. Dabar grotas metė šešėlį ant viso laivelio, tad dalis jūreivių susėdo priekyje ir pusbalsiu kalbėjosi, o kiti kiek įmanoma patogiau įsitaisė laivagalyje. Barkasas ramiai sūpavosi ant mažyčių bangų, ritmiškas girgždėjimas, kurį skleidė į prieplauką besitrinantis planšyro fenderis, veikė raminamai. Miestas ir uostas snaudė deginančioje popietinėje kaitroje. Tačiau veiklaus būdo jaunuoliui buvo nelengva iškęsti tokį ilgą dykinėjimą, tad Hornbloueris užlipo ant prieplaukos ir norėdamas pramankštinti kojas vaikštinėjo ja pirmyn atgal. Čia į pakrantės saulėkaitą atsvirduliavo baltu ilgu apdaru apsitaisęs ir turbaną užsimaukšlinęs mauras. Žengė jis šlitiniuodamas, plačiai statydamas kojas, kad nepargriūtų.

– Sere, jūs sakėte, kad musulmonai bjaurisi alkoholiu? – tarė Hornbloueris laivagalyje įsitaisiusiam Taplingui.

– Na, nebūtinai bjaurisi, – atsargiai atsakė Taplingas. – Tačiau alkoholis čia yra prakeiktas, draudžiamas, neteisėtas ir jo sunku gauti.

– Kai kas, matyt, labai gerai ieškojo, sere, – mestelėjo Hornbloueris.

– Nagi pažiūrėkim, – tarė Taplingas stodamasis.

Jūreiviai, nukamuoti nuobodulio ir visad dėmesingi alkoholio tematikai, taip pat išlipo iš laivelio.

– Atrodo, tikrai išgėręs, – pripažino Taplingas.

– Nutrūko jo inkaro lynas, sere, – įsiterpė Maksvelas maurui susvirduliavus.

– Ir jį neša stiprus priešinis vėjas, – pridūrė diplomatas, kai mauras staiga ėmė eiti pusračiu.

Galiausiai jis sukniubo ant žemės. Iš po apdaro akimirką pasirodė rudos kojos, paskui mauras jas vėl prisitraukė. Dabar jis gulėjo nebejudėdamas, pasidėjęs galvą ant rankų. Nukritęs turbanas atidengė nuskustą pakaušį su kuokštu plaukų viršugalvyje.

– Prarado stiebus, – pasakė Hornbloueris.

– Ir užplaukė ant seklumos, – pridūrė Taplingas.

Mauras gulėjo į nieką nekreipdamas dėmesio.

– O štai ir Diura, – tarė Hornbloueris.

Vartuose vėl pasirodė ant asiliuko raitas stambus siluetas. Greta ant kito asilo jojo dar viena apkūni figūra, o abu gyvulius vedė juodaodžiai vergai. Iš paskos ėjo tuzinas juodbruvų vyrų, sprendžiant iš muškietų ir uniformų – kareiviai.

– Jo didenybės iždininkas, – pristatė Diura antrąjį raitelį, kai jie abu nulipo nuo asilų. – Atvyko paimti aukso.

Apkūnusis mauras iš aukšto juos nužvelgė. Plieskiant karštai saulei Diura ir toliau sruvo prakaitu.

– Auksas čia, – tarė Taplingas ir parodė į barkasą. – Laivagalyje. Galėsite jį apžiūrėti iš arčiau, bet tik tuomet, kai mes iš arčiau apžiūrėsime perkamas maisto atsargas.

Diura išvertė jo žodžius į arabų kalbą. Jie paskubom apsikeitė keliais sakiniais, paskui iždininkas, matyt, nusileido. Jis atsigręžė į vartus ir pamojo ranka, turbūt tai buvo iš anksto sutartas ženklas. Vartuose išsyk pasirodė niūri ir ilga eisena: ją sudarė įvairiausių rasių vyrai, dauguma visiškai nuogi, nešini grūdų maišais ir klupinėjantys nuo jų svorio. Šalia ėjo lazdomis ginkluoti prižiūrėtojai.

– Pinigai, – išvertė Diura iždininko pasakytą žodį.

Taplingo įsakyti jūreiviai ėmė ant krantinės krauti sunkius maišus su auksu.

– Kad jau grūdai prieplaukoje, suneškim ten ir auksą, – tarė Taplingas Hornbloueriui. – Pasaugokite jį, o aš užmesiu akį į kelis grūdų maišus.

Taplingas priėjo prie vergų būrio. Paprašęs atrišti tą ar kitą maišą, jis sėmė grūdus saujomis ir leisdamas pro pirštus auksinėmis srovelėmis apžiūrėdavo. Dar kitus maišus tiesiog apčiupinėjo.

– Grūdų iš viso šimtas tonų, tad patikrinti kiekvieną maišą – beviltiška, – tarė jis grįžęs prie Hornblouerio. – Spėju, kad miežiai gerokai atmiešti smėliu. Tačiau toks jau pagonių būdas. O ir kaina sutarta atitinkama. Puiku, efendi.

Diura davė ženklą ir prižiūrėtojų raginami vergai vėl puolė prie darbo: pribėgę prie prieplaukos jie mesdavo savo maišus į prišvartuotą lichterį. Pirmajam jų tuzinui buvo įsakyta nusileisti į lichterio apačią ir ten tvarkingai sudėlioti krovinį,

o kiti, blizgantys nuo prakaito, nubėgo atnešti likusių maišų. Tuo metu pro vartus du juodbruvi piemenys atvarė nedidelę galvijų bandą.

– Na ir gaišenos, – suburbėjo kritiškai galvijus nužvelgęs Taplingas. – Bet tariantis dėl kainos numatyta ir tai.

– Auksas, – tarė Diura.

Atsakydamas Taplingas pasilenkė prie vieno šalia gulinčio maišo ir jį atrišo. Jo delnuose sužėravo ir kriokliu atgal į maišą pabiro auksinės monetos.

– Čia penki šimtai ginėjų, – tarė jis. – Kaip matote, maišų yra keturiolika. Kai prikrauti lichteriai atsišvartuos, jie bus jūsų.

Diura nuovargio kupinu judesiu nusišluostė veidą. Jo kojos, regis, linko per kelius, tad jis atsirėmė į už jo stovintį kantrųjį asilą.

Tuo metu galvijai jau buvo trapu genami į antrąjį lichterį, o savo eilės laukė ir ką tik atvaryta dar viena banda.

– Reikalai juda greičiau nei nuogąstavote, – tarė Hornbloueris.

– Matote, kaip jie gainioja tuos vargšus? – pamokomai atsakė Taplingas. – Tik pažiūrėkit! Kai spjauni į žmogų, reikalai visada juda greitai.

Vienas spalvotasis vergas sukniubo po savo našta ant žemės. Prižiūrėtojams jį apipylus lazdų smūgiais, kojos šiek tiek krustelėjo, tačiau jis liko tysoti be žado. Galiausiai kažkas patraukė jį į šoną ir maišai buvo kraunami toliau. Piemenys netruko suvaryti galvijus į antrąjį lichterį, tačiau gyvuliai sustojo taip ankštai, kad virto vientisa, pajudėti negalinčia baubiančia mase.

– Jo barbariškoji didenybė tikrai laikosi savo žodžio, – nusistebėjo Taplingas. – Jei kas manęs būtų paklausęs anksčiau,

būčiau atsakęs, kad reikėtų džiaugtis, jei ištesės bent pusę to, kas žadėta.

Vienas ant krantinės sėdintis piemuo staiga užsidengė rankomis veidą ir iš lėto nuvirto ant šono.

– Sere... – prabilo Hornbloueris kreipdamasis į Taplingą, tačiau sakinio nebaigė.

Jie žvelgė vienas į kitą su ta pačia baisia mintimi, atėjusia į galvas tą pačią akimirką. Tada sužiuro į kažką kalbėti pradėjusį Diura: milžinas viena ranka laikėsi už asilo gugos, o kita mojavo taip, lyg sakytų kokią kalbą, tačiau jo žodžiuose nebuvo jokios prasmės, tik kimus maurojimas. Jo riebus veidas buvo išbrinkęs labiau nei įprastai, bruožai persikreipė, o ir taip įdegę skruostai dėl plūstančio į juos kraujo atrodė tiesiog pajuodę. Diura paleido asilą ir, stebimas anglų bei maurų, ėmė svirduliuodamas eiti pusračiu. Jo kalba virto šnabždesiu, galiausiai jam pakirto kojas ir jis parpuolė keturpėsčias, o paskui ir paslikas.

– Maras! – sušuko Taplingas. – Juodoji mirtis! Mačiau tai Smirnoje devyniasdešimt šeštaisiais.

Anglai atatupsti ėmė trauktis į vieną pusę, kareiviai ir iždininkas – į kitą, viduryje liko gulėti tik trūkčiojantis Diura kūnas.

– O šventasis Petrai, maras! – suklykė vienas jaunas jūreivis. Jis jau ketino strimgalviais pulti į laivelį.

– Nė iš vietos! – suriko Hornbloueris. Maro jis bijojo ne mažiau už kitus, bet drausmė jam buvo taip įaugusi į kraują, kad jis automatiškai užkirto kelią panikai.

– Tai kvailys, kaip aš apie tai nepagalvojau anksčiau, – tarė Taplingas. – Ta dvesianti žiurkė... tas vyrukas, kurį palaikėme girtu... Aš privalėjau suprasti!

Iždininko eskorto seržantas ir prižiūrėtojų vyresnysis, vis žvilgčiodami ir rodydami į vargšo Diura kūną, kažką karštai aptarinėjo. Pats iždininkas gniaužė prie savęs apdarą ir lyg pakerėtas su siaubu žvelgė į mirštantįjį prie jo kojų.

– Taigi, sere, – kreipėsi į Taplingą Hornbloueris, – ką dabar darysime?

Hornblouerio būdas reikalavo, kad iškilus problemai nedelsiant būtų imamasi veiksmų.

– Ką darysime? – pakartojo Taplingas su karčia šypsena. – Mes liksime čia ir pūsime.

– Liksime *čia*?

– Laivynas mūsų atgal nebepriims. Nebent po trijų savaičių karantino. Tris savaites skaičiuojant nuo paskutinio susirgimo atvejo. Čia, Orane.

– Nesąmonė! – tą akimirką visa Hornblouerio pagarba vyresnybei susvyravo. – Niekas negali to įsakyti.

– Taip manote? Jūs kada nors matėte epidemiją laivyne?

Matyti Hornbloueris to nebuvo matęs, tačiau daug buvo girdėjęs apie tai, kaip flotiles užpuolusi dėmėtoji šiltinė nusinešdavo devynių iš dešimties jūreivių gyvybes. Perpildyti laivai, kur jūreivio hamakui tenka vos dvidešimt du coliai erdvės, yra idealūs epidemijų židiniai. Jis suprato, kad nei kapitonas, nei admirolas nerizikuos dėl dvidešimties žmonių barkaso įgulos.

Dvi prieplaukoje stovinčios šebekos staiga pakėlė inkarus ir išsiyrė iš uosto.

– Maras turbūt prasidėjo tik šiandien, – susimąstęs tarė Hornbloueris. Jį graužė klaiki baimė, tačiau dedukcijos įpročiai buvo stipresni net ir už ją.

Piemenys paliko galvijus likimo valiai ir dingo iš prieplaukos iš tolo apeidami ant krantinės gulintį savo bendrą. Prie

vartų sargybiniai varė žmones atgal į miestą – matyt, gandai apie marą jau pasklido tiek, kad kilo panika, o sargyba buvo gavusi įsakymą neleisti gyventojams išsilakstyti po apylinkes. Netrukus mieste ims dėtis siaubingi dalykai. Iždininkas užsikorė ant asilo ir nujojo, grūdus nešiojusių vergų minia ištirpo vos tik pabėgus prižiūrėtojams.

– Privalau apie tai raportuoti kapitonui, – tarė Hornbloueris.

Taplingas, kaip civilis diplomatinis pareigūnas, neturėjo Hornblouerio atžvilgiu jokios valdžios, tad dabar visa atsakomybė gulė ant jaunuolio pečių: barkasui ir jo įgulai vadovauja jis, jam valdžią suteikė kapitonas Pelju, o šiam – pats karalius.

Neįtikima, kaip greitai plinta panika. Iždininkas pabėgo, Diura juodaodis vergas nujojo ant buvusio šeimininko asilo, pulku nuskuodė ir kareiviai. Uostas dabar buvo tuščias, jame liko tik mirusieji ir mirštantieji. Tuščias buvo ir per pėdą nuo sienos išilgai kranto einantis kelias, nors vedė jis į atviras miesto apylinkes, kurias pasiekti dabar visi taip troško. Krantinėje liko tik tarp aukso maišų stovintys anglai.

– Maras plinta oru, – tarė Taplingas. – Nuo jo miršta net žiurkės. Mes buvome čia kelias valandas. Buvome ganėtinai arti... šito... – jis parodė į mirusį Diura, – kalbėjomės su juo, mus pasiekė jo iškvėptas oras. Kuris iš mūsų bus pirmas?

– Laikas parodys, – atsakė Hornbloueris. Jis nebuvo linkęs pasiduoti šiai visuotinei nevilčiai, be to, nenorėjo, kad jūreiviai išgirstų tokias Taplingo kalbas.

– O laivynas?! – karčiai sušuko diplomatas. – Visos šios atsargos, – jis linktelėjo į galvijų ir grūdų beveik prikrautus, tačiau dabar visų paliktus lichterius, – jos buvo jam Dievo siųstas išsigelbėjimas. Žmonės juk gauna tik du trečdalius davinio.

– Velniai rautų, mes ką nors sugalvosim, – tarė Hornbloueris. – Maksvelai, sudėkite auksą atgal į barkasą ir nuimkite tentą.

Silpnam brizui sūpuojant „Nenuilstantįjį“ ir „Karoliną“ (transporto brigą), fregatos budintis karininkas pastebėjo iš miesto grįžtantį barkasą. Tačiau, užuot priplaukęs prie borto, barkasas pasuko prie „Nenuilstančiojo“ laivagalio iš pavėjinės pusės.

– Misteri Kristi! – sušuko Hornbloueris atsistojęs barkaso priekyje.

Budintis karininkas priėjo prie laivagalio hakaborto.

– Kas nutiko? – paklausė jis suglumęs.

– Turiu pasikalbėti su kapitonu.

– Tai lipkit į laivą ir pasikalbėkit. Kokio velnio?..

– Prašau paklausti kapitono, ar jis gali su manim pasikalbėti.

Laivagalio kajutės lange pasirodė Pelju. Jis akivaizdžiai girdėjo jų pokalbį.

– Klausau jūsų, misteri Hornbloueri.

Jaunuolis papasakojo jam naujienas.

– Laikykitės pavėjinės pusės, misteri Hornbloueri.

– Klausau, sere. Bet atsargos...

– Ką atsargos?

Hornbloueris nusakė padėtį ir išdėstė savo prašymą.

– Tai ne visai įprasta, – susimąstė Pelju. – Be to...

Jis nenorėjo garsiai pasakyti to, ką pagalvojo – kad visa barkaso įgula netrukus gali mirti nuo maro.

– Viskas mums bus gerai, sere. Maisto atsargų ten tiek, kad savaitei užtektų visai eskadrai.

Tai buvo esminis dalykas. Pelju turėjo nuspręsti, kas svarbiau: prarasti transporto brigą ar kur kas svarbesnė galimybė

apsirūpinti maistu, o tai leistų eskadrai toliau budėti Viduržemio jūros pakrantėse. Šioje šviesoje Hornblouerio pasiūlymas atrodė visai protingas.

– Ką gi, gerai, misteri Hornbloueri. Kol jūs sugabensite atsargas, aš perkelsiu brigo įgulą į fregatą. Skiriu jus „Karolinos“ kapitonu.

– Ačiū, sere.

– Misteris Taplingas liks su jumis kaip keleivis.

– Gerai, sere.

Taigi kai prakaitu apsipylusi barkaso įgula atitempė iš uosto abu lichterius, rado „Karoliną“ jau ištuštėjusią, o „Nenuilstančiojo“ bortą – aplipusį daugybe žiūronais apsiginklavusių smalsuolių. Hornbloueris su pustuziniu jūreivių užlipo ant brigo denio.

– Kad jį kur, sere, – tarė Maksvelas, – lyg kokia Nojaus arka.

Vykęs palyginimas: „Karolinos“ lygiadenis buvo apstatytas galvijų pertvaromis, o kad jos netrukdytų valdyti laivo, iš viršaus jas dengė tilteliai, sudarantys beveik ištisinį viršutinį denį.

– Betrūksta tik kiekvieno gyvio po porą, sere, – pridūrė kitas jūreivis.

– Į Nojaus arką visi gyviai sulipo patys, – atsakė Hornbloueris. – Mums, deja, taip nepasisekė. Bet pirmiausia sukraukim grūdus. Atverkite liukus.

Įprastomis aplinkybėmis du ar trys šimtai „Nenuilstančiojo“ vyrų būtų ilgai netrukę perkelti krovinį iš lichterių, tačiau dabar visa tai turėjo padaryti aštuoniolikos vyrų barkaso įgula. Laimė, Pelju buvo toks apdairus ir geranoriškas, kad įsakė prieš paliekant brigą iškelti iš jo triumų balastą, tad jiems nebereikėjo pradėti nuo šio varginančio darbo.

– Prie talių, vyručiai, – tarė Hornbloueris.

Pelju stebėjo, kaip pirmieji grūdų maišai lėtai pakyla nuo lichterio ir leidžiasi į „Karolinos“ liuką.

– Jis susitvarkys, – nusprendė jis. – Misteri Boltonai, malonėkite sušaukti vyrus prie špilio ir pakelti inkarą.

Prižiūrinčio krovimo darbus Hornblouerio ausis pasiekė per garsintuvą sklindantis Pelju balsas:

– Sėkmės, misteri Hornbloueri. Po trijų savaičių prisistatykite Gibraltare.

– Gerai, sere. Ačiū, sere.

Hornbloueris apsigręžė ir pamatė prie jo priėjusį ir pagarbą atiduodantį jūreivį.

– Meldžiu atleisti, sere, bet ar girdite, kaip gailiai mūkia galvijai? Siaubingai karšta, sere, jie ištroško.

– Prakeikimas, – tarė Hornbloueris.

Perkelti visus galvijus iki sutemstant nebuvo jokių vilčių. Hornbloueris paliko mažą būrelį jūreivių toliau triūsti prie kargo, o pats su likusiais nutarė kaip nors pagirdyti nelaimingus gyvulius lichteryje. Pusę „Karolinos“ triumo užėmė pašarai ir vandens statinės, tad jie nesugalvojo nieko geresnio, tik nuleisti į lichterį žarną ir stoti prie pompos. Keli gyvuliai pajuto vandenį ir puolė prie jo kaip pasiutę. Užgniaužęs kvapą Hornbloueris matė, kaip lichteris pakrypo ir vos neapvirto. Vienas iš jo jūreivių – laimė, mokantis plaukti – šoko per lichterio bortą į jūrą, kitaip gyvuliai jį būtų mirtinai sutrypę.

– Prakeikimas, – pakartojo Hornbloueris, tačiau toli gražu ne paskutinį kartą tą dieną.

Patarti nebuvo kam – jis pats turėjo išmokti tvarkytis jūroje su gyvuliais. Karo laivyno karininkui kartais tenka keistos, neįprastos pareigos, tad kiekviena akimirka Hornbloueriui

buvo tarsi nauja pamoka. Jis įsakė baigti darbą tik sutemus, o kai vėl visus pakėlė ant kojų triūsti toliau, dar net nebuvo išaušę. Tačiau ankstyvą rytą į „Karolinos“ triumą nuleidus paskutinį grūdų maišą, Hornbloueris susidūrė su nauju galvosūkiu: kaip iš lichterio galvijus perkelti į brigą. Naktį praleidę jūroje, be to, beveik be maisto ir vandens, gyvuliai nebuvo nusiteikę juokauti. Iš pradžių, kol jie spaudėsi krūvoje, viskas atrodė ne taip jau sunku: jūreiviai uždėjo artimiausiam jaučiui pavaržą, prikabino ją prie talės, tuomet pakėlė gyvulį aukštyn ir lengvai nuleido pro brigo denį dengiančių tiltelių tarpą į aptvarą. Vyrus toks darbas pralinksmino, jie smagiai rėkavo ir plevėsavo marškiniais, bet jau kitas jautis privertė surimtėti: atrišus pavaržą, jis puolė siautėti ir vaikytis jūreivius po denį. Vis dėlto vyrams pavyko išvengti jo mirtinai pavojingų ragų, o kai jautis galiausiai pats įlėkė į aptvarą, jie užšovė skląstį. Hornbloueriui visai nepasirodė juokinga, ypač kai pažvelgė į rytuose sparčiai kylančią saulę.

Kuo labiau lichteris tuštėjo, tuo daugiau erdvės dūkti buvo jame likusiems galvijams. Užrišti pavaržą virto rizikingu nuotykiu. Be to, šie pusiau laukiniai jautukai matė, kaip jiems virš galvų baubdami praskrieja jų kelionės draugai, ir nuo šio vaizdo tik dar labiau šėlo. Tad artėjant pusiaudieniui Hornblouerio jūreiviai buvo nusiplūkę lyg po įnirtingo mūšio, o daugelis jų mielai būtų atsisakę šio naujo darbo ir grįžę prie įprastų jūreiviškų prievolių, tokių kaip marselio rifavimas audringą naktį. Kai Hornbloueris sugalvojo iš storų rąstų pastatyti pertvaras ir šitaip suskaidyti lichterio denį į atskirtas dalis, dirbti tapo lengviau, tačiau tam prireikė laiko, o kol sumanymą įgyvendino, buvo patirti pirmieji nuostoliai: lichteriu bėgiojanti pašėlusi banda sutrypė porą silpniausių jautukų.

Darbo monotoniją paįvairino nuo kranto tamsiaveidžių maurų atirkluota valtis su iždininku vairagalyje. Derybas su juo Hornbloueris patikėjo Taplingui – matyt, bėjus maro išsigando ne tiek, kad užmirštų apie savo pinigus. Hornbloueris tik pareikalavo, kad valtis neplauktų artyn ir laikytųsi pavėjinės pusės, o pinigai būtų nuplukdyti tuščiose romo statinėse. Atslinko naktis, o į „Karolinos" aptvarus buvo perkelta vos pusė bandos. Hornbloueris tuo metu laužė galvą, kaip pašerti ir pagirdyti gyvulius, tad vis šnekino įgulos narius, kurie buvo kilę iš kaimo, ir bandė diplomatiškai išpešti iš jų kokių nors naudingų užuominų. Vos pradėjus švisti, Hornbloueris vėl sukvietė vyrus prie darbo. Šiokią tokią pramogą suteikė Taplingas: vienas paklaikęs bulius užsispyrė neiti į aptvarą ir ėmė siautėti denyje, tad diplomatui teko gelbėtis šokant ant tiltelio. Kai paskutinis gyvulys buvo saugiai perkeltas, Hornbloueris susidūrė su nauja problema, kurios sprendimą vienas iš jūreivių elegantiškai pavadino „išmėžimu". Pašerti... pagirdyti... išmėžti... Pilnas denis galvijų aštuoniolikos vyrų įgulai žadėjo daug vargo, o juk dar reikės valdyti laivą.

Bet alinantis triūsas turi ir pranašumų, niūriai nusprendė Hornbloueris: kibus į darbą niekas net neužsiminė apie marą. Vieta, kur „Karolina" sūpavosi ant inkaro, nebuvo apsaugota nuo šiaurės rytų vėjų, tad Hornbloueris nutarė, kad kol jie nepradėjo pūsti, būtina išplaukti į atvirą jūrą. Jis sukvietė savo vyrus ir suskirstė juos į budinčias įgulas. Kadangi jis čia buvo vienintelis navigatorius, valties vyresnįjį ir jo padėjėją Džordaną teko paskirti budinčiais karininkais. Kažkas pasisiūlė į koko pareigas, Hornbloueris sutiko ir, visus apžvelgęs, paskyrė Taplingą koko padėjėju. Taplingas jau žiojosi protestuoti, bet, išvydęs Hornblouerio veido išraišką, nutarė geriau patylėti. Laive

nebuvo nei bocmano, nei dailidės. Gydytojo taip pat, pats sau niūriai pastebėjo Hornbloueris. Kita vertus, jis vylėsi, kad jei gydytojo jiems prireiks, tas poreikis bus gailestingai trumpas.

– Kairiojo borto įgula, pakelt kliverius ir grotmarselį, – įsakė Hornbloueris. – Dešiniojo borto įgula, prie špilio.

Šitaip prasidėjo legendinė Jo Didenybės transporto brigo „Karolina“ kelionė, tiek kartų vėliau visame Karališkajame karo laivyne spalvingais pasakojimais keliavusi iš lūpų į lūpas per naktinius budėjimus. Tris savo karantino savaites „Karolina“ klaidžiojo Vidužemio jūros vakaruose: jie turėjo laikytis arčiau sąsiaurio, kad vakariniai vėjai ir vyraujančios vidinės srovės nenuneštų jų per toli nuo Gibraltaro. Tad brigas ir blaškėsi tarp Ispanijos ir Afrikos krantų, palikdamas paskui save vis stiprėjantį kaimo sodybos tvaiką. „Karolina“ buvo visiškai nudrengtas laivas, tad nepriklausomai nuo oro sąlygų ji leido vandenį kaip rėtis. Jūreiviai nuolat turėjo plušėti prie pompos: kartais, kad pašalintų prisikaupusį vandenį, kartais, kad pripumpuotų jo iš jūros deniui ar galvijams nuplauti.

Viršutinis laivo rangautas buvo toks, kad pučiant stiprokam brizui brigas tapdavo beveik nevaldomas. Denio siūlės, žinoma, taip pat leido vandenį, todėl žemutinėse patalpose nuolat ant galvų lašėjo sunkiai apibūdinamas purvas. Vienintelė paguoda buvo šviežia mėsa – daugelis Hornblouerio jūreivių nebuvo jos valgę apie tris mėnesius. Vidužemio jūros klimate mėsa greitai genda, tad Hornbloueris kasdien dosniai paaukodavo po jautuką, o jo vyrai puotaudavo valgydami kepsnius ir liežuvius. Daugelis jų niekad prieš tai gyvenime nebuvo ragavę jautienos žlėgtainio.

Tačiau nerimą kėlė geriamasis vanduo: galvijai nuolat būdavo ištroškę, tad ši problema Hornblouerį kamavo labiau nei

paprasto laivo kapitoną. Du kartus jam teko auštant Ispanijos pakrantėse išlaipinti būrelį jūreivių, kad jie užimtų kokį nors žvejų kaimelį ir pripildytų vandens statines.

Tai buvo pavojingas nuotykis. Po antrojo tokio išsilaipinimo, kai „Karolina" jau bandė tolti nuo pavėjinio kranto, iš už kyšulio pasirodė visomis pakeltomis burėmis lekiantis Ispanijos *guarda-costa** liugeris. Maksvelas jį pamatė pirmas, bet kol atskubėjo raportuoti, Hornbloueris ir pats jau buvo pastebėjęs priešą.

– Viskas gerai, Maksvelai, – bandydamas nutaisyti ramų balsą tarė Hornbloueris.

Jis nukreipė į liugerį savo žiūroną. Laivas buvo ne daugiau kaip per tris mylias nuo jų priešvėjinėje pusėje, o kadangi „Karolina" plaukė įlanka, kranto juosta užkirto jai visus atsitraukimo kelius. Kol jie nuplauks dvi pėdas, liugeris įveiks tris, nes dėl griozdiško antstato „Karolina" galėjo plaukti ne aštriau kaip aštuoni rumbai prieš vėją. Stebėdamas ispanų laivą, Hornbloueris pajuto užverdant per pastarąsias septyniolika dienų susikaupusį pyktį. Jis niršo, kad būtent jam buvo patikėta ši absurdiška užduotis. Jis nekentė „Karolinos", jos nerangumo, dvoko ir krovinio. Jis nekentė likimo, kuris įstūmė jį į šią beviltišką padėtį.

– Velniai rautų! – stovėdamas ant tiltelio sušuko Hornbloueris. Iš pykčio jis trypė kojomis. – Kažkoks prakeiksmas!

„Štai kas gali mane priversti šokti", – pats stebėdamasis savo įniršiu pagalvojo Hornbloueris. Tačiau ši jį užvaldžiusi beprotybė reiškė, kad be kovos jis nepasiduos, o jo nenustygstantis protas netruko subrandinti veiksmų planą. Kiek žmo-

---

* Pakrančių apsauga (*isp.*).

nių gali būti ispanų liugeryje? Dvidešimt? Tikrai ne daugiau, nes šie laivai skirti tik kovai su smulkiais kontrabandininkais. Taip, liugeris turi ketvertą aštuonių svarų patrankų, tačiau Hornblouerio pusėje – netikėtumas, vadinasi, galimybė yra.

– Ruoškite pistoletus ir kardus, – įsakė jis jūreiviams. – Džordonai, pasirinkite du vyrus ir atsistokite taip, kad būtumėt matomi. Likusieji pasislėpkite. Taip, misteri Taplingai, galite prisidėti prie mūsų. Tik susiraskite ginklų.

Niekas negali tikėtis pasipriešinimo iš galvijais pakrauto transporto laivo. Ispanai turbūt mano, kad brigo įgulos skaičius neviršija dvylikos, o ras drausmingą dvidešimties vyrų būrį. Svarbiausia – prisivilioti liugerį kuo arčiau.

– Aštriu beidevindu, – įsakė Hornbloueris apačioje stovinčiam vairininkui. – Jūreiviai, būkite pasiruošę peršokti į priešo laivą. Maksvelai, jei kuris nors iškiš nosį iki mano įsakymo, nušaukite vietoje savo paties ranka. Girdit mane? Tai įsakymas, nepaklusęs rizikuosite savo kailiu.

– Klausau, sere, – atsakė Maksvelas.

Liugeris artėjo. Nors pūtė tik silpnas vėjelis, vanduo po jo aštria nosimi putojo. Hornbloueris pažvelgė aukštyn ir įsitikino, kad „Karolina“ plaukia be vėliavos – vadinasi, pagal karo įstatymus jo planas teisėtas. Pasigirdo patrankos šūvis ir virš liugerio pakilo dūmų kamuolys. Taikyta buvo taip, kad sviedinys nukristų prieš pat „Karolinos“ pirmagalį.

– Džordanai, dreifuoti, – paliepė Hornbloueris. – Pasukti grotmarselio rėją. Vairą laikyti pavėjui.

Atsigręžusi prieš vėją „Karolina“ sustojo ir ramiai sūpavosi ant bangų. Brigas atrodė kaip taikiausias ir bejėgiškiausias laivas pasaulyje.

– Vyrai, nė garso, – perspėjo Hornbloueris.

Artėjantį liugerį pasitiko liūdnas galvijų baubimas. Dabar ispanų laivo įgula buvo aiškiai matoma, Hornbloueris pastebėjo vieną karininką, kabantį ant grotstiebio vantų ir ketinantį šokti į brigą, tačiau visi likusieji tiesiog apžiūrinėjo gremėzdiškąjį „Karolinos“ antstatą ir kvatojosi girdėdami labiau kaimo ūkiui, o ne laivui derantį galvijų mūkimą.

– Laukite, vyrai, laukite, – tarė Hornbloueris.

Liugeris jau buvo beveik prie brigo borto, kai Hornbloueris susiūbavo lyg žaibo trenktas, nes staiga suprato, kad pats yra beginklis. Jis įsakė savo vyrams paruošti pistoletus ir kardus, jis patarė apsiginkluoti Taplingui, tačiau pats apie tai visiškai pamiršo. Dabar jau buvo per vėlu. Liugeryje kažkas ispaniškai šūktelėjo, Hornbloueris skėstelėjo rankomis rodydamas, kad nesupranta. Ispanai pasiekė brigo bortą.

– Pirmyn, vyručiai! – suriko Hornbloueris.

Jis nubėgo tilteliu ir nurijęs seiles šoko ten, kur ant grotstiebio vantų stovėjo ispanų karininkas. Lėkdamas oru Hornbloueris dar kartą nurijo seiles, galiausiai visu savo svoriu užgriuvo nelaimingąjį. Jis apkabino ispaną per pečius ir jie abu nusirito ant denio. Už nugaros pasigirdo į liugerį sušokusių „Karolinos“ vyrų riaumojimas, paskui sutrepsėjo kojos, supokšėjo pistoletai, sudžerškėjo kardai. Hornbloueris atsistojo: Maksvelas ką tik buvo pervėręs ispanų karininką. Taplingas, mojuodamas kardu ir rėkdamas lyg išprotėjęs, pirmas pasiekė liugerio nosį. Netrukus kova baigėsi. Apstulbę ispanai nespėjo nė piršto pajudinti, kad apsigintų.

Tad kai dvidešimt antrąją karantino dieną „Karolina“ pasirodė Gibraltaro sąsiauryje, ji plaukė ne viena: ją lydėjo iš pavėjinio borto pusės tempiamas *guarda-costa* liugeris. Iš paskos sekė ir kitas palydovas – sodrus tvarto tvaikas, tad visa laimė,

kad užlipęs ant „Nenuilstančiojo“ denio prisistatyti kapitonui, Hornbloueris turėjo kuo deramai atsikirsti mičmanui Breisgedlui.

– Sveikas, Nojau, kaip laikosi Semas ir Chamas*? – paklausė misteris Breisgedlas.

– Semas ir Chamas parsigabeno trofėjų, – atsakė Hornbloueris. – Gaila, kad misteris Breisgedlas negali pasigirti tuo pačiu.

Bet kai Hornbloueris prisistatė vyriausiajam eskadros intendantui, šis pasakė tai, į ką jaunuolis taip ir nerado ką atsakyti.

– Jei gerai supratau, misteri Hornbloueri, – tarė vyriausiasis intendantas, – jūs leidote jūreiviams valgyti šviežią mėsą? Po jautuką kasdien aštuoniolikos žmonių įgulai? Kai laive buvo įprasto jūreiviško maisto? Tai neatsakingas eikvojimas, misteri Hornbloueri, jūs mane stebinate.

---

* Nojaus sūnūs.

10 skyrius

HERCOGIENĖ IR VELNIAS

Laikinai einančio leitenanto pareigas Hornblouerio vadovaujamas šliupas „Le Rêve“, Jo Didenybės fregatos „Nenuilstantysis“ trofėjus, įplaukė į Gibraltaro įlanką. Hornbloueris nervinosi: jei kas nors būtų paklausęs, ar tik jis nemano, kad visas Viduržemio jūros laivynas nieko daugiau ir neveikia, tik spokso į jį pro žiūronus, jaunuolis būtų nusijuokęs iš tokios fantastiškos prielaidos, tačiau vis tiek jautėsi būtent taip. Dar niekas atidžiau ir rūpestingiau nenustatinėjo lengvo pavėjinio brizo stiprumo, atstumo tarp dviejų inkarus nuleidusių linijinių laivų ir ploto, kurio reikia šliupui, kad ir jis galėtų nuleisti inkarą. Džeksonas, „Le Rêve“ viršila, stovėjo priekyje laukdamas įsakymo nuimti kliverį, o jį gavęs, puolė prie darbo.

– Vairą pavėjui, – įsakė Hornbloueris, ir „Le Rêve“ pasisuko. – Prie gitovų!

Vėjo nebenešamas šliupas inertiškai slinko į priekį.

– Nuleist inkarą!

Inkaro tempiama grandinė protestuodama sudardėjo, ir netrukus pasigirdęs malonus ausiai pliūkštelėjimas paskelbė,

kad kelionė baigėsi. Dėmesingai paskutinius darbus stebėjęs Hornbloueris pagaliau atsipalaidavo – jis sėkmingai atplukdė trofėjų. Komandoras – Jo Didenybės fregatos „Nenuilstantysis“ kapitonas seras Edvardas Pelju – aiškiai dar nebuvo grįžęs, tad Hornblouerio pareiga prisistatyti uosto admirolui.

– Nuleiskite valtį, – įsakė jis, paskui, prisiminęs pareigą išlikti humaniškam, pridūrė: – Ir išleiskite belaisvius į denį.

Pastarąsias keturiasdešimt aštuonias valandas prancūzai buvo uždaryti apačioje, nes kiekvieno trofėjinio laivo kapitonas labiau už viską pasaulyje bijo, kad belaisviai gali vėl užimti laivą. Tačiau čia, Gibraltare, kur stovi Viduržemio jūros laivynas, toks pavojus nebegrėsė. Du jūreiviai sėdo prie gigo irklų ir po dešimties minučių Hornbloueris apie savo atvykimą raportavo admirolui.

– Sakote, jis greitas? – paklausė jis apžiūrinėdamas trofėjinį šliupą.

– Taip, sere. Ir gana lengvai valdomas, – atsakė Hornbloueris.

– Imu jį tarnybon. Nuolat stinga laivų skubioms depešoms perduoti, – mąsliai tarė admirolas.

Nepaisant šios užuominos, Hornbloueris maloniai nustebo, kai gavo oficialų, gausiai antspauduotą įsakymą, o jį perskaitęs sužinojo, kad šiuo „nurodymu ir įpareigojimu“ jis skiriamas vadovauti Jo Didenybės šliupui „Le Rêve“ ir vos gavęs depešas, kurias reikia pristatyti į Angliją, privalo „kiek įmanoma greičiau“ pasiekti Plimutą. Tai reiškė savarankišką vadovavimą laivui, galimybę vėl pamatyti Angliją (pastarąjį kartą Hornbloueris viešėjo tėvynėje prieš trejus metus) ir galiausiai – aukštą profesinį įvertinimą. Bet kartu su įsakymu Hornbloueris gavo ir laišką, kuris gerokai apkartino pakilią jo nuotaiką.

„Jų prakilnybės generolas majoras seras Hju ir ledi Dalrimpl bus labai pamaloninti, jei šiandien trečią valandą laikinai einantis leitenanto pareigas Horacijus Hornbloueris atvyks į Gubernatoriaus rūmus ir pradžiugins juos savo draugija prie pietų stalo."

Gal ir malonu pietauti su Gibraltaro gubernatoriumi ir jo ledi, bet laikinai einančiam leitenanto pareigas jaunuoliui, kurio visa manta telpa į vieną jūreivišką skrynią, būtinybė apsirengti taip, kaip dera tokiai ceremonijai, žadėjo abejotiną malonumą. Tačiau ar gali iš doko į Gubernatoriaus rūmus žingsniuojantis jaunuolis nejausti maloniai kutenančio jaudulio? Ypač jei jo draugas, iš turtingos šeimos kilęs ir pinigų nestokojantis mičmanas Breisgedlas, paskolina jam puikiausias ir balčiausias pasaulyje kiniško šilko kojines. Tiesa, Breisgedlo blauzdos buvo apkūnios, o Hornblouerio – liesos, tačiau pasitelkus vaizduotę pavyko išspręsti ir šią problemą: du pakulų įklotėliai, kelios medicininės lipniosios juostelės – ir Hornbloueris žengė pora dailiausių kojų. Dabar nebereikės bijoti, kad kojinės susiraukšlės, todėl nusilenkdamas jis galės drąsiai ir didingai atstatyti į priekį tokią koją, kokia, pasak Breisgedlo, didžiuotųsi bet kuris džentelmenas.

Prie Gubernatoriaus rūmų Hornblouerį pasitiko elegantiškas ir apatiškas adjutantas. Jo palydėtas, Hornbloueris nusilenkė serui Hju, raudonveidžiui ir judriam senam džentelmenui, o paskui ir ledi Dalrimpl, tokiai pat raudonveidei ir tokiai pat judriai senai damai.

– Misteri Hornbloueri, leiskite jus pristatyti, – tarė ji. – Jūsų šviesybe, tai misteris Hornbloueris, naujasis „Le Rêve" kapitonas. O čia Jos šviesybė hercogienė Verfedal.

Nieko sau, hercogienė! Hornbloueris atstatė į priekį pakulom apkamšytą kairę koją, ištempė pėdą, pridėjo ranką prie širdies ir nusilenkė taip žemai, kiek tik leido jo aptempti bridžiai – pirko juos iškart po paskyrimo į „Nenuilstantįjį", o nuo to laiko buvo gerokai paaugęs. Pakėlęs galvą prieš save pamatė drąsias mėlynas akis ir praeityje gražų vidutinio amžiaus moters veidą.

– Tai čia tas vaikis, apie kurį malėm liežuviais? – paklausė hercogienė. – Matilda, brangioji, negi ketinat patikėti mano sėdynę tokiam pupuliukui?

Stulbinantis jos kalbos vulgarumas užgniaužė Hornbloueriui kvapą. Jis buvo pasiruošęs beveik viskam, tik ne nuostabiai apsirengusiai hercogienei, kalbančiai Londono landynių žargonu. Iš nuostabos jis net užmiršo atsitiesti, tad taip ir liko spoksoti į ją su į priekį atkištu smakru ir prie širdies pakelta ranka.

– Atrodot kaip gaidys ant mėšlyno, – pasakė hercogienė. – Tuoj imsit ir užgiedosit.

Ji atkišo smakrą, pasidėjo rankas ant kelių ir ėmė sukiotis į šalis – hercogienė puikiai mėgdžiojo karingai nusiteikusį gaidį. Matyt, panašumo su Hornbloueriu būta didelio, nes kiti svečiai griausmingai nusikvatojo. Sumišęs Hornbloueris išraudo.

– Nesijuokit iš vaikio, – stodama į jo pusę ir plekšnodama jam per petį tarė hercogienė. – Jis tiesiog dar jaunas. Ir nėr čia ko raust kaip burokui. Kaip tik reikia riest nosį: dar pienas už lūpos, o jam jau patiki laivą.

Paskutinis hercogienės sakinys dar labiau sutrikdė Hornbloueri, bet, laimė, jį išgelbėjo kvietimas prie stalo. Per vidurį buvo susodinti jaunesnieji karininkai ir kitokia antrarūšė

smulkmė, ten, suprantama, atsidūrė ir Hornbloueris. Seras Hju su hercogiene ir ledi Dalrimpl su komandoru susėdo priešinguose stalo galuose. Moterų svečiavosi gerokai mažiau nei vyrų, nes Gibraltaras buvo (bent jau teoriškai) apgulta tvirtovė. Tad Hornbloueris sėdėjo vyriškoje draugijoje, o priešais įsitaisė jį pasitikęs adjutantas.

– Į Jūsų sveikatą, Jūsų šviesybe, – tarė komandoras žvelgdamas į kitą stalo galą ir keldamas taurę.

– Nu, ačiū, – atsakė hercogienė. – Pats metas gelbėt mano sveikatą, o tai baigiu užverst kanopas iš troškulio.

Hercogienė pakėlė prie lūpų sklidiną taurę, o kai pastatė atgal, ji buvo tuštutėlė.

– Turėsite smagią kelionės draugę, – tarė adjutantas Hornbloueriui.

– Kodėl aš turėčiau su ja kur nors keliauti? – suglumo Hornbloueris.

Adjutantas pažvelgė į jį su užuojauta.

– Jums dar nepranešė? – paklausė jis. – Kaip ir visada: tas, kuriam reikia žinoti labiausiai, informuojamas paskutinis. Kai rytoj išplauksite, turėsite garbės gabenti į Angliją ne tik depešas, bet ir Jos šviesybę.

– Dieve, padėk, – tarė Hornbloueris.

– Tikėkimės, padės, – dievobaimingai atsakė adjutantas ir prikišo savo taurę prie nosies. – Tas saldus Malagos vynas – tikra bjaurastis. Devyniasdešimt penktaisiais senasis Haras pigiai užpirko jo gyvą balą. Nuo to laiko kiekvienas gubernatorius, atrodo, jaučia pareigą pabandyti jį pabaigti.

– Bet kas ji tokia? – paklausė Hornbloueris.

– Jos šviesybė hercogienė Verfedal, – atsakė adjutantas. – Negi negirdėjote, kaip ledi Dalrimpl jums ją pristatė?

– Bet hercogienės taip nekalba, – paprieštaravo Hornbloueris.

– Teisybė. Prieš ją vedant, senąjį hercogą ištiko senatvės silpnaprotystė. Jos draugai sako, kad prieš tai ji buvo smuklininko našlė. Tad galite įsivaizduoti, ką apie ją kalba jos priešai.

– Bet ką ji čia veikia? – neatstojo Hornbloueris.

– Ji keliauja į Angliją. Kaip suprantu, jai viešint Florencijoje ten įžygiavo prancūzai. Iš ten ji pabėgo į Livorną, papirko kabotažinio laivo kapitoną ir jis atgabeno ją čia. Ji paprašė sero Hju, kad šis pasirūpintų jos kelione į Angliją, o seras Hju to paties paprašė admirolo. Seras Hju dėl hercogienės padarytų bet ką, nors jos draugai ir sako, kad ji smuklininko našlė.

– Aišku, – tarė Hornbloueris.

Tuo metu stalo gale pasigirdo kvatojimas. Norėdama įsitikinti, kad gubernatorius suprato jos pokštą, hercogienė peilio rankena baksnojo jam tarp raudonu švarku pridengtų šonkaulių.

– Na, bent jau nenuobodžiausite kelionėje, – tarė adjutantas.

Tą akimirką Hornblouerio nerimą užgožė naujas rūpestis: buvo atnešta garuojanti jautienos filė, o kadangi lėkštė su ja atsidūrė tiesiai priešais Hornblouerį, jis privalėjo kepsnį supjaustyti, be to, padaryti tai nepamiršdamas gerų manierų. Jaunuolis nedrąsiai paėmė į rankas peilį su šakute ir apžvelgė sėdinčiuosius aplink.

– Gal norėtumėt jautienos kepsnio, Jūsų šviesybe? Madam? Sere? Pakanka, sere? Gal užpilti truputėlį riebalų?

Salėje buvo karšta, tad Hornbloueris grūmėsi su kepsniu apsipylęs prakaitu. Laimė, dauguma svečių pasirinko kitus

patiekalus, todėl daug vargti jam neteko. Keletą labiausiai subjaurotų griežinėlių jaunuolis įsidėjo į savo lėkštę, nes nutarė, kad tai bus geriausias būdas paslėpti savo rankų nuodėmes.

– Jautiena iš Tetuano, – niekinamai prunkštelėjo adjutantas. – Kieta ir gyslota.

Gera būti gubernatoriaus adjutantu: jis negalėjo net įsivaizduoti, kokia nepaprastai skani ši jautiena pasirodė ką tik iš plaukiojimo perpildyta fregata grįžusiam jaunam karininkui. Hornblouerio apetito nesugebėjo sugadinti netgi mintys apie jo vadovaujamu laivu keliausiančią hercogienę. O paskutiniai patiekalai – morengai, migdoliniai sausainiai, saldus kremas ir vaisiai – jaunuoliui, kurio vienintelis desertas paprastai būdavo sekmadieninis pudingas su razinomis, sukėlė beveik ekstazę.

– Tie saldumynai tik sugadina visą skonį, – burbėjo adjutantas, bet Hornbloueris nekreipė dėmesio.

Dabar prasidėjo oficialūs tostai. Hornbloueris stovėdamas išgėrė į karaliaus ir karališkosios šeimos sveikatą, paskui pakėlė taurę už hercogienę.

– O dabar už mūsų priešus, – tarė seras Hju, – tegul jų brangenybių pakrauti galionai pabando kirsti Atlantą.

– Prisidėsiu prie jūsų tosto, sere Hju, – prabilo komandoras kitame stalo gale. – Išgerkime ir už tai, kad „donai“ pagaliau susiprastų palikti Kadisą.

Pasigirdo toks staugimas, lyg už stalo būtų sėdėję laukiniai žvėrys. Dauguma čia sėdinčių karininkų priklausė Dženviso Vidužemio jūros eskadrai, kuri pastaruosius kelis mėnesius blaškėsi po Atlantą tikėdamasi pričiupti ispanus, jei šie pabandytų iškišti nosį iš uostų. Dženvisui teko pasiųsti du linijinius laivus į Gibraltarą, kad papildytų eskadros atsargas, šių laivų karininkai dabar ir viešėjo pas gubernatorių.

– Džonis Džervisas čia pasakytų „amen“, – tarė seras Hju. – Tuomet už „donus“ iki dugno, džentelmenai, ir tegul jie nešdinasi iš Kadiso.

Ledi Dalrimpl vadovaujamos damos paliko salę. Hornbloueris taip pat pasišalino, kai tik pasitaikė proga tai padaryti nepažeidžiant padorumo: jaunuolis nusprendė, kad paskutinę naktį prieš pirmą savarankišką plaukiojimą nedera padauginti vyno.

Dėl būsimos kelionės ir naujų pareigų Hornbloueris beveik nesijaudino, ir greičiausiai todėl, kad turėjo veiksmingą nerimo priešnuodį – perspektyvą pamatyti ant denio hercogienę. Norėdamas įsitikinti, kad jo laivas pasiruošęs susitikti su jūra ir joje knibždančiais priešais, Hornbloueris atsikėlė dar prieš trumpąją Vidužemio jūros aušrą. Tam atvejui, jei susidurti su priešais vis dėlto tektų, šliupe pūpsojo ketvertas keturių svarų patrankų, nors iš esmės tai reiškė būti apsiginklavusiam žaisliniais šautuvėliais. Hornblouerio laivas buvo pats silpniausias visoje jūroje, net mažiausi prekybiniai brigai turėjo daugiau pabūklų. Šliupo, kaip ir visų šio pasaulio mažųjų, išsigelbėjimas buvo tik vienas – greitis. Prietemoje Hornbloueris pažvelgė į viršų, ten, kur plazdės jiems gyvybiškai svarbios burės. Paskui kartu su dviem budinčiais karininkais – mičmanu Hanteriu ir šturmano pavaduotoju Vinjatu – peržiūrėjo įgulos budėjimo grafiką ir įsitikino, kad visi vienuolika jūreivių žino savo pareigas. Liko tik užsivilkti geriausią savo jūrinę uniformą, pabandyti įveikti pusryčius ir laukti hercogienės.

Laimė, ilgai laukti neteko: kad galėtų išlydėti hercogienę, Jų šviesybėms teko keltis nepadoriai anksti. Atėjo misteris Hanteris ir vos tramdydamas jaudulį raportavo, kad artėja gubernatoriaus barkasas.

– Ačiū, misteri Hanteri, – šaltai atsakė Hornbloueris – to reikalavo dabartinės jo pareigos, nors vos prieš kelias savaites jie kartu žaidė ant „Nenuilstančiojo“ takelažo „Padaryk kaip aš“.

Barkasas priplaukė prie borto, ir du tvarkingai apsirengę jūreiviai užkabino trapą. „Le Rêve“ buvo tiek nedaug iškilusi virš vandens, kad įlipti į laivą nebuvo sunku netgi damoms. Jūreiviams pučiant vos dvi dūdeles (daugiau jų atrasti „Le Rêve“ nepavyko), ant denio užlipo gubernatorius, o paskui jį ir ledi Dalrimpl. Jiems iš paskos sekė hercogienė ir jauna jos tarnaitė – tokia graži, kokia kadaise turbūt buvo ir jos šeimininkė. Kai įlipo dar pora adjutantų, ant „Le Rêve“ denio pasidarė taip ankšta, kad nebeliko kur sukrauti hercogienės bagažo.

– Leiskite parodyti Jums skirtą kajutę, Jūsų šviesybe, – tarė gubernatorius.

Kai atsivėrė durys, ledi Dalrimpl užjaučiamai spygtelėjo: kajutė buvo tokia mažytė, kad beveik visą jos plotą užėmė du gultai, o kiekvienas įeinantis neišvengiamai tvodavosi galva į bimsą.

– Išgyvensim, – stojiškai tarė hercogienė, – o juk to paties negali pasakyti tie, kurie eina pasivaikščioti po Taiborną*.

Išlydėtuvėms beveik baigiantis, vienas adjutantas išsitraukė paketą su depešomis ir paprašė Hornblouerio pasirašyti, kad jas gavo. Nuskambėjo paskutiniai atsisveikinimo žodžiai, vėl nuaidėjo dūdelės ir seras Hju su ledi Dalrimpl išlipo iš šliupo.

– Prie brašpilio! – sušuko Hornbloueris, kai tik barkaso įgula užgulė irklus.

---

* Vietovė Anglijoje, pagarsėjusi kaip egzekucijų vieta.

Kelios sekundės smarkaus darbo ir „Le Rêve“ pakėlė inkarą.

– Inkaras pakeltas, sere, – raportavo Vinjatas.

– Pakelt kliverį! – vėl sušuko Hornbloueris. – Pakelt grotą!

Kai burės supleveno, o šliupas ėmė paklusti vairui, „Le Rêve“ pasisuko pavėjui. Keliant inkarą ir bures visi buvo tokie užsiėmę, kad, silpno pietryčių vėjo nešamam laivui apiplaukiant molą ir panardinant nosį į pirmąją didelę, pro sąsiaurį atlėkusią Atlanto bangą, Hornbloueriui teko pačiam saliutuoti vėliava. Jau po pirmo laivo kryptelėjimo iš hercogienės kajutės pasigirdo klyksmas ir bumbtelėjimas, tačiau Hornbloueris dabar negalėjo skirti dėmesio savo keleivėms. Jaunuolis nukreipė žiūroną iš pradžių į Alchesirasą, paskui į Tarifą – iš ten galėjo netikėtai pasirodyti koks nors manevringas kaperis ar karinis laivas, o jiems toks bejėgis šliupas kaip „Le Rêve“ būtų lengvas grobis. Jis neleido sau atsipalaiduoti iki pat rytinio budėjimo pabaigos. Kai jie apiplaukė Marokio kyšulį, Hornbloueris nustatė kursą Sent Vinsento link. Pietų Ispanijos kalnai ėmė nykti horizonto tolybėje. Tik kai dešiniojo borto pusėje pasirodė Trafalgaro kyšulys, Hornbloueris sustūmė žiūroną ir pagalvojo apie pietus. Gera būti laivo kapitonu: gali užsisakyti pietums, ko širdis geidžia. Staiga Hornbloueris pajuto, kad jam gelia kojas – jis nebuvo prisėdęs net vienuolika valandų. Jei ir ateityje jam teks vadovauti laivams, šitaip elgdamasis jis netruks save išsekinti.

Jis nusileido į apačią ir atsisėdo ant skrynios. Palaimingai atsipalaidavęs Hornbloueris nusiuntė koką perduoti hercogienei sveikinimus ir paklausti, ar viskas gerai. Jis išgirdo hercogienę irzliu balsu atsakant, kad joms nereikia nieko, net pietų, tad filosofiškai gūžtelėjo pečiais ir su jauno vyro

apetitu papietavo. Grįžo ant denio jau temstant, kai budėjo Vinjatas.

– Kyla tirštas rūkas, sere, – tarė jis.

Ir iš tiesų: horizonto tolumoje į drėgną rūką nyranti saulė pasidarė beveik nematoma. Hornbloueris žinojo, kad tai kaina, kurią jie turi mokėti už palankų vėją: kai žiemos mėnesiais šias platumas Atlante pasiekia vėsus brizas, jį visada lydi rūkas.

– Rytą jis bus dar tirštesnis, – tarė jis niūriai ir pakeitė nakčiai nustatytą kursą iš šiaurės vakarų į vakarus. Hornbloueris norėjo, kad tvyrant rūkui jie būtų kuo toliau nuo Sent Vinsento kyšulio.

Tai buvo viena iš tų smulkmenų, kurios apverčia aukštyn kojomis visą žmogaus gyvenimą – Hornbloueris vėliau turėjo marias laiko, kad apmąstytų, kas būtų buvę, jei jis nebūtų įsakęs pakeisti kurso. Tą naktį jis dažnai pakildavo į denį ir stebėdavo vis tirštėjantį rūką, bet nelaimė jį užklupo apačioje, snaudžiant. Pabudo jis stipriai purtomas už peties.

– Prašau prabusti, sere, – tarė jūreivis. – Mane atsiuntė misteris Hanteris. Jis prašo, kad pakiltumėt ant denio, sere.

– Tuoj ateisiu, – mirksėdamas atsakė Hornbloueris ir išsirito iš gulto.

Aplink šliupą tvyrojo aušros spindulių kiek praskaidrintas rūkas. Svyrinėdamas „Le Rêve" plaukė grėsmingai atrodančia jūra, o vėjas buvo toks silpnas, kad vos pajėgė nešti šliupą tokiu greičiu, kad laivas paklustų šturvalui. Nugara į vairą stovintis Hanteris atrodė labai sunerimęs.

– Paklausykit! – sušnibždėjo jis, kai pasirodė Hornbloueris.

Iš susijaudinimo jis praleido „sere", būtiną kreipiantis į kapitoną, o Hornbloueris iš susijaudinimo to aplaidumo ne-

pastebėjo. Jis ištempė ausis, bet tai, ką išgirdo, buvo įprasti laivo garsai – medinių konstrukcijų girgždesys ir vandens teliūškavimas po pirmagaliu. Bet paskui Hornbloueris išgirdo dar kai ką: kažkur girgždėjo dar viena medinė konstrukcija ir dar vienas pirmagalis teliūškavo jūros vandenį.

– Visai šalia plaukia kitas laivas, – pasakė Hornbloueris.

– Taip, sere, – atsakė Hanteris. – Po to, kai pasiunčiau jūsų pakviesti, girdėjau duodamą įsakymą. Manau, kalbėjo ispaniškai... bet kuriuo atveju svetima kalba.

Baimė tarsi rūkas apgaubė jų mažą laivelį.

– Kvieskit visus į viršų. Tik tyliai, – įsakė Hornbloueris.

Bet vos davęs įsakymą, jis suabejojo jo prasmingumu. Jis gali liepti jūreiviams stoti į vietas, gali liepti užtaisyti visas keturias patrankas, tačiau jei tas kitas laivas rūke yra stipresnis nei prekybinis laivas, jiems gresia mirtinas pavojus. Tuomet Hornbloueris pabandė save nuraminti: galbūt ten turtų pakrautas ispanų galionas, ir jei jis drąsiai jį užims, toks trofėjus pavers jį turčiumi visam likusiam gyvenimui.

– Sveikinu su Valentino diena*, – šalia pasigirdo balsas.

Hornbloueris vos ne šoktelėjo iš netikėtumo – buvo beveik pamiršęs, kad laive yra hercogienė.

– Nutilkit! – įtūžęs sušnibždėjo jis, o tokio šiurkštumo apstulbinta hercogienė sustojo kaip įbesta. Kiek pro rūką galėjo įžiūrėti Hornbloueris, ji buvo įsisiautusi į apsiaustą ir užsidėjusi ant galvos gobtuvą.

– Gal galėčiau paklausti... – prabilo ji.

---

* Hercogienės sveikinimas dviprasmiškas: 1797 m. vasario 14 dieną D. Džerviso ir H. Nelsono vadovaujamas britų laivynas prie Sent Vinsento kyšulio sumušė ispanus, kita vertus, tą dieną ir anais laikais jau buvo švenčiama įsimylėjėlių šventė.

– Užsičiaupkit! – vėl sušvokštė Hornbloueris.

Kažkur pasigirdo šiurkštus balsas, jo duotą įsakymą pakartojo kiti balsai, galiausiai rūką perskrodė švilpukai ir kilęs bruzdesys.

– Kalba ispaniškai, ar ne, sere? – sušnibždėjo Hanteris.

– Taip, ispaniškai. Ten keičiasi budėtojai. Klausykit!

Pasigirdo du trumpi varpo dūžiai, paskui dar du – stojo rytinio budėjimo pamaina. Staiga visa jūra aplink užgaudė: daugybė kitų varpų aidu atsiliepė pirmajam.

– Viešpatie, mes jų laivyno vidury! – sušnibždėjo Hanteris.

– Tai dideli laivai, sere, – pridūrė prie jų prisijungęs Vinjatas, kai Hornblouerio paliepimu sukvietė visus į viršų. – Kai keitėsi budėtojai, suskaičiavau ne mažiau kaip pusę tuzino skirtingų švilpukų.

– Vadinasi, „donai" vis dėlto paliko Kadisą, – tarė Hanteris.

„O aš nustačiau kursą tiesiai į jų laivyno vidurį", – karčiai pagalvojo Hornbloueris. Beprotiškas, širdį draskantis atsitiktinumas. Bet jis uždraudė sau dėl to bergždžiai graužtis, o prisiminus sero Hju tostą apie iš Kadiso išsinešdinančius ispanus, netgi teko užgniaužti beprotišką pagundą nusijuokti.

– Jie kelia daugiau burių, – tarė jis. – Naktimis „diegai" jas sutraukia ir eina miegoti lyg kokie storapilviai prekiautojai. Tik patekėjus saulei nuleidžia bramselius.

Rūkas aplink juos sugaudė: inkštė skriemuliai, trepsėjo prie falų skubantys jūreiviai, į denį dunksėjo atrištos laivavirvės, daugybė balsų be perstojo čiauškėjo.

– Na ir triukšmauja, velniai rautų, – tarė Hanteris, iš paskutiniųjų bandydamas ką nors įžiūrėti pro rūką.

– Duok Dieve, kad jie plauktų kitu kursu nei mes, – išmintingai pasvarstė Vinjatas. – Tuomet mes netrukus nuo jų atsiskirtume.

– Vargu bau, – tarė Hornbloueris.

„Le Rêve“ plaukė beveik pavėjui. Jei ispanai plauktų prieš vėją arba šonu į jį, jų laivų ir šliupo kursai susikirstų, taigi bruzdėjimas artimiausiame laive arba tiltų, arba vis stiprėtų, o dabar garsas buvo pastovus. Greičiausiai „Le Rêve“ pasivijo nakčiai bures sutraukusį ispanų laivyną ir įplaukė į patį jo vidurį. Tad dabar reikėjo apsispręsti, ar imti dreifuoti ir leisti ispanams praplaukti pro juos, ar priešingai – pakelti bures ir bandyti patiems pro juos prasiveržti. Šiaip ar taip, su kiekviena minute darėsi vis aiškiau, kad šliupas ir flotilė plaukia praktiškai tuo pačiu kursu – kitu atveju jie neišvengiamai būtų priartėję prie kurio nors laivo. Kol kas jie buvo saugūs, tačiau kas bus, kai rūkas išsisklaidys? Naivu tikėtis, kad jis laikysis ir įdienojus.

– Gal mums pakeisti kursą, sere? – paklausė Vinjatas.

– Palaukime, – atsakė Hornbloueris.

Hornbloueris blausioje ryto prietemoje matė, kad dabar juos supantis rūkas slenka pro šalį nebe vientisa mase, o pavieniais tirštais kamuoliais – aiškus ženklas, kad jis netrukus ims sklaidytis. Tą akimirką jie įplaukė į miglos neapgaubtą vandens ruožą.

– Viešpatie, štai jis! – tarė Hanteris.

Apimti staigios panikos sujudo ir karininkai, ir jūreiviai.

– Stovėt ramiai, velniai griebtų! – sugergždė Hornbloueris, sudėdamas į šį keiksmą visą savo nervinę įtampą.

Dešiniojo borto pusėje jie pamatė trijų denių linijinį laivą: jis plaukė mažiau kaip per kabeltovą nuo jų, beveik lygiagre-

čiai. Priekyje ir kairėje dūlavo migloti kitų linijinių laivų kontūrai. Jei šliupas atkreips į save dėmesį, jų niekas nebeišgelbės. Jiems belieka tik viena – kaip niekur nieko toliau plaukti greta ispanų laivo. Ispanų laivynas garsėja nerūpestingumu, tad visai įmanoma, kad budintys karininkai pagalvos, jog jiems nežinant prie flotilės buvo prijungtas ir šis šliupas. Be to, juk pasitaiko ir stebuklų: gal jie *turi* tokį šliupą? Galų gale „Le Rêve" statė prancūzai, jo takelažas ir rangautas taip pat prancūziški. Šliupas ir linijinis laivas plaukė neramia jūra greta vienas kito. „Le Rêve" į dugną pasiųstų ir vienas taiklus sviedinys, dabar jis nuo penkiasdešimčia pabūklų ginkluoto linijinio laivo skrodė bangas per tiesiojo šūvio nuotolį. Hanteris pašnibždom plūdosi, bet drausmė buvo tvirta – jei kas nors nuo ispanų denio pažvelgtų į šliupą pro žiūroną, nepastebėtų jokio įtartino sujudimo. Juos apsupo nauji miglos kamuoliai ir jie vėl įplaukė į tirštą rūką.

– Ačiū Dievui! – tarė Hanteris, kuo ramiausiai pereidamas nuo velniavimosi prie dievobaimingumo.

– Keisti kursą fordevindu, – įsakė Hornbloueris. – Pasukti laivą kairiuoju halsu.

Jūreiviams nereikėjo sakyti, kad jie dirbtų tyliai – visi kaip vienas suvokė gresiantį pavojų. „Le Rêve" apsisuko, jūreiviai be garso vyniojo nuimtus šotus. Dabar šliupas plaukė tiesiai prieš silpną vėją, o bangos plakėsi į kairįjį bortą.

– Kirsime jų kursą, – pasakė Hornbloueris.

– Duok Dieve, kad praplauktume palei jų laivagalį, o ne nosį, – tarė Vinjatas.

Hercogienė vis dar tebestovėjo šliupo laivagalyje: ji gūžėsi savajame apsiauste su gobtuvu ir stengėsi niekam nesipainioti po kojomis.

– Gal Jūsų šviesybei būtų geriau leistis į apačią? – paklausė Hornbloueris, tik didžiulėmis pastangomis prisiversdamas kreiptis oficialiai.

– O ne, *prašau*, – atsakė hercogienė. – Aš šito nepakelčiau.

Hornbloueris gūžtelėjo pečiais ir išsyk ją užmiršo – tuo metu jį apėmė nerimas dėl ko kito. Jaunuolis puolė žemyn, o kai grįžo į denį, rankose nešėsi du didelius užantspauduotus vokus su depešomis. Ištraukęs iš turėklų vieną nagelį*, jis ėmė rūpestingai prie jo virvele rišti vokus.

– Misteri Hornbloueri, – tarė hercogienė, – prašau, pasakykite, ką jūs čia darote?

– Jei mūsų laivą užims, išmesiu depešas per bortą. Tad noriu pasirūpinti, kad jos tikrai nuskęstų, – niūriai atsakė Hornbloueris.

– Bet tada jos dings amžiams?

– Geriau jau šitaip, nei leisti, kad jas perskaitytų ispanai, – sutelkęs visą kantrybę paaiškino Hornbloueris.

– Aš galiu jomis pasirūpinti, – tarė hercogienė. – Iš tikrųjų.

Hornbloueris įdėmiai į ją pažvelgė.

– Ne, – papurtė galvą jis, – jie greičiausiai apieškos jūsų bagažą.

– Bagažą! – sušuko hercogienė. – Aš ir neketinu jų dėti tarp savo daiktų! Aš paslėpsiu jas prie savęs – *manęs* jie neapieškos. Pasikišiu depešas po savo apatiniu sijonu, ispanai tikrai jų neras.

Brutalus šių žodžių realizmas apstulbino Hornblouerį, tačiau jis pripažino, kad hercogienės pasiūlymas vertas dėmesio.

---

* Nageliai – mediniai arba metaliniai kuoliukai ant laivo turėklų, prie jų būdavo rišamos laivavirvės.

Hercogienė tęsė:

– Jei ispanai mus sučiups... meldžiuosi, kad taip nenutiktų, bet vis dėlto... jei jie mus sučiups, manęs į nelaisvę jie neims. Pats žinot. Jie išsiųs mane į Lisaboną arba pirmai progai pasitaikius įsodins į britų laivą. O grįžusi į Angliją aš iškart perduočiau depešas. Vėliau, bet geriau vėliau negu niekad.

– Teisybė, – susimąstė Hornbloueris.

– Saugosiu jas labiau nei gyvybę, – pridūrė hercogienė. – Prisiekiu, depešos visad bus prie manęs. Ir pirmas žmogus, sužinojęs, kad jas turiu, bus tas Jo Didenybės karininkas, kuriam aš jas perduosiu.

Jų akys susitiko. Hercogienės žvilgsnis buvo sąžiningas ir atviras.

– Rūkas sklaidosi, sere, – tarė Vinjatas.

– Greičiau! – sušuko hercogienė.

Diskutuoti nebebuvo kada. Hornbloueris nurišo nuo vokų virvelę, perdavė depešas hercogienei ir įstatė nagelį į vietą.

– Kad kur velniai tą prancūzų madą, – pasakė hercogienė. – Jas iš tikro teks slėpti po sijonu. Prie krūtinės ir taip ankšta.

Suknelės viršus tikrai neatrodė labai talpus: juosmuo buvo ties pažastimis, o likusi apdaro dalis platėjo – visiška priešingybė anatomijos dėsniams.

– Duokit man jardą tos virvės, greičiau! – tarė hercogienė.

Vinjatas atpjovė peiliu virvės gabalą ir ištiesė hercogienei, kuri jo laukė jau pasikėlusi sijoną. Hornbloueris pamatė virš jos kojinių subaltuojant šlaunis ir pasibaisėjęs nusisuko. Rūkas tikrai sklaidėsi.

– Jau galit atsisukti, – tarė hercogienė, bet apatinis sijonas nusileido kaip tik tuo metu, kai Hornbloueris atsigręžė. –

Kaip ir žadėjau, jos po mano apatiniais marškiniais, tiesiog prie odos. Atėjus Direktorijos madoms, korsetų niekas nebedėvi. Žodžiu, pririšau jas virve aplink korsažą. Vienas vokas prisiplojęs man iš priekio, kitas – iš užpakalio. Patikrinkit, ar ko nematyti.

Ji apsisuko aplink, kad Hornbloueris galėtų apžiūrėti.

– Ne, nieko nematyti, – tarė jis. – Privalau Jums padėkoti, Jūsų šviesybe.

– Vis dėlto šiek tiek suapvalėjau, – paprieštaravo hercogienė. – Bet nesvarbu, ką pagalvos tie ispanai, kad tik nesuuostų teisybės.

Priverstinis neveiklumas trikdė Hornblouerį. Juolab kad aptarinėti su moterim jos apatinius marškinius ir korsetus – arba pastarųjų nebuvimą – buvo labai keistas užsiėmimas.

Virš horizonto kylanti blausi saulė sklaidė rūką ir švietė jiems į akis. Grotas metė ant denio blankų šešėlį. Su kiekviena sekunde saulė darėsi vis ryškesnė.

– Štai ir jie, – tarė Hanteris.

Matomumo akiratis sparčiai plėtėsi: iš pradžių iki kelių jardų, paskui iki kelių šimtų, galiausiai iki pusės mylios. Jūra buvo nusėta laivais. Šešetą jie matė kuo puikiausiai – keturi linijiniai laivai ir dvi didelės fregatos. Ant jų stiebų plevėsavo raudonai geltonos Ispanijos vėliavos, o pačiose viršūnėse kabėjo dar akivaizdesnis šių laivų priklausomybės požymis – mediniai kryžiai.

– Misteri Hanteri, apsukite laivą dar kartą, – įsakė Hornbloueris. – Atgal į rūką.

Tai buvo vienintelė galimybė išsigelbėti. Susitikimas su ispanais neišvengiamas, o į priešingą pusę plaukiantis šliupas jiems neišvengiamai sukels įtarimų. „Le Rêve“ apsisuko, bet

rūko ruožą, iš kurio ji ką tik išniro, jau beveik susiurbė ištroškusi saulė. Priekyje dar tingiai slinko miglos debesys, bet ir jie sklaidėsi. Nudundėjo patranka, ir visai šalia dešiniojo šliupo borto nukritęs sviedinys išspjovė į viršų vandens fontaną. Apsigręžęs Hornbloueris pamatė į jų pusę plaukiančią fregatą, virš kurios pirmagalio dar sklaidėsi patrankos dūmų kamuoliai.

– Dviem rumbais į dešinę, – įsakė jis vairininkui, vienu metu bandydamas nustatyti fregatos kursą, vėjo kryptį ir kitų laivų bei paskutinių skysto rūko telkinių padėtį.

– Dviem rumbais į dešinę, – pakartojo vairininkas.

– Prie foko ir groto šotų! – sušuko Hanteris.

Dar vienas šūvis. Šį kartą sviedinys nukrito toli už jų, bet šūvio kryptis buvo apskaičiuota teisingai. Hornbloueris staiga prisiminė hercogienę.

– Turite leistis žemyn, Jūsų šviesybe, – tarė jis atžariai.

– O ne, ne, ne! – pratrūko įpykusi hercogienė. – Prašom leisti man čia pasilikti. Aš negaliu leistis žemyn, ten mano tarnaitė. Ji galuojasi jūros liga ir šaukiasi mirties... Tik ne į tą dvokiančią dėžutę.

Hornbloueris ir pats suprato, kad kajutės sienos moterų neapsaugos: „Le Rêve“ bortai buvo per trapūs, kad atlaikytų patrankos sviedinius. Triume, žemiau vaterlinijos, moterims būtų saugiau, bet ten joms tektų gulėti ant jautienos statinių.

– Priekyje laivas! – sušuko sargybinis nuo stiebo viršūnės.

Iš besisklaidančio rūko išniro linijinio laivo kontūrai. Jis buvo mažiau kaip per mylią nuo „Le Rêve“ ir plaukė beveik tuo pačiu kursu. Vėl iššovė juos besivejančios fregatos patranka. Dabar turbūt jau visa ispanų flotilė žino, kad vyksta kažkas neįprasta. Linijiniu laivu plaukiantys ispanai netruko supras-

ti, kad fregata persekioja mažąjį šliupą. Šiurpiai zvimbdamas praskriejo dar vienas sviedinys. Hornbloueris pastebėjo, kad ispanai linijiniame laive lėtai sutraukinėja marselius – matyt, jie nutarė palaukti, kol šliupas pats priplauks.

– Prie šotų! – sušuko Hornbloueris. – Misteri Hanteri, keisti kryptį fordevindu.

„Le Rêve“ dar kartą pasisuko ir nusitaikė į vis mažėjantį tarpą tarp dviejų ispanų laivų. Norėdama užkirsti kelią fregata taip pat pasisuko. Nuo jos pirmagalio vėl pakilo dūmų debesis. Siaubingai švilpdamas sviedinys pralėkė vos per kelias pėdas nuo Hornblouerio – nuo jo sukelto vėjo gūsio jaunuolis net susvyravo. Ant groto atsirado skylė.

– Jūsų šviesybe, – tarė Hornbloueris, – tai ne įspėjamieji šūviai...

Linijiniame laive prie kelių viršutinio denio patrankų išsirikiavo artileristai, tad dabar „Le Rêve“ buvo apšaudomas ir iš ten. Šliupui tai reiškė pasaulio pabaigą. Vienas sviedinys pataikė į „Le Rêve“ korpusą, ir britai pajuto, kaip po jų kojomis sudreba denis – atrodė, kad mažasis laivas skyla į dalis. Bet po akimirkos atlėkęs kitas sviedinys pataikė tiesiai į stiebą, štagai ir vantai nutrūko, aplink pažiro nuolaužų lietus. Stiebas, burės, gikas, gafelis – viskas nulėkė už priešvėjinės pusės borto. Iš inercijos dar judantis bejėgis šliupas kurį laiką vilko paskui save šią nuolaužų krūvą, galiausiai jų masės veikiamas apsisuko. Laivagalyje stovintys žmonės buvo lyg apmirę.

– Ar yra sužeistų? – atsipeikėjęs paklausė Hornbloueris.

– Tik įbrėžimas, sere, – pasigirdo vienas balsas.

Tikras stebuklas, kad niekas nežuvo.

– Dailidės padėjėjau, patikrinkite triume vandens lygį, – įsakė Hornbloueris, bet čia pat persigalvojo. – Ne, velniai

griebtų. Nereikia. Jei šį laivą dar galima išgelbėti, tegul „donai“ tai daro patys.

Šliupą nuniokojęs linijinis laivas vėl nuleido marselius ir nuplaukė, o juos persekiojanti fregata greitai artėjo. „Le Rêve“ laivagalio liuke pasirodė aimanuojanti tarnaitė. Ji buvo tokia paklaikusi iš siaubo, kad net pamiršo jūros ligą. Hercogienė globėjiškai ją apglėbė ir pabandė nuraminti.

– Geriau pasirūpinkite savo bagažu, Jūsų šviesybe, – tarė Hornbloueris. – Nėra abejonių, kad netrukus Jums teks persikraustyti į „donų“ skirtą kajutę. Tikiuosi, ji bus geresnė nei mūsiškė.

Jis iš paskutiniųjų stengėsi kalbėti abejingai, tarsi nieko ypatinga nebūtų nutikę, tarsi virš jo galvos nebūtų pakibusi grėsmė tapti ispanų belaisviu. Bet hercogienė pastebėjo ir jo stipriai sugniaužtus kumščius, ir paprastai kietai sučiauptų lūpų virpėjimą.

– Negaliu apsakyti, kaip man dėl viso to liūdna, – užuojautos kupinu balsu tarė ji.

– Tuomet mano kančia padvigubėja: ne tik praradau laivą, bet ir nuliūdinau Jus, – atsakė Hornbloueris ir netgi išspaudė šypseną.

Ispanų fregata dreifavo iš priešvėjinės pusės, per kabeltovą nuo šliupo.

– Atleiskite, sere, – prabilo Hanteris.

– Taip?

– Mes galime kovoti, sere. Tik įsakykite. Ispanams artėjant prie borto galėtume netikėtai šauti ir paskandinti jų valtis. Bent kartą juos turbūt atmuštume.

Iškamuotas Hornbloueris vos neatkirto: „Nekvailiokit.“ Bet susivaldė ir tiesiog parodė ranka į fregatą. Visai čia pat,

arčiau kaip per patrankos šūvį, į juos rūsčiai žvelgė dvidešimt pabūklų. Netgi iš fregatos nuleidžiamame barkase sėdės bent du kartus daugiau žmonių nei jų turi „Le Rêve". Jų šliupas – ne didesnis už poilsinę jachtą. Jėgų santykis čia netgi ne vienas prieš šimtą, o vienas prieš tūkstantį.

– Suprantu, sere, – tarė Hanteris.

Fregatos barkasas nusileido į vandenį ir jau ketino plaukti.

– Norėčiau pasikalbėti su jumis akis į akį, misteri Hornbloueri, – staiga tarė hercogienė.

Tai išgirdę Hanteris su Vinjatu pasitraukė į šalį, kad negirdėtų, kas kalbama.

– Klausau, Jūsų šviesybe, – tarė Hornbloueris.

Hercogienė, vis dar apkabinusi savo verkiančią tarnaitę, pažvelgė jam tiesiai į akis.

– Aš tokia pat hercogienė kaip ir jūs, – tarė ji.

– Gerasis Dieve! – sušuko Hornbloueris. – Tai... tai kas gi jūs?

– Kiti Kobhem.

Hornbloueriui ši pavardė pasirodė šiek tiek girdėta.

– Matau, misteri Hornbloueri, jūs per jaunas, kad atsimintumėte mano pavardę. Praėjo penkeri metai nuo to laiko, kai pastarąjį kartą vaidinau scenoje.

Teisingai! Kiti Kobhem, aktorė.

– Dabar negaliu visko papasakoti, – tęsė hercogienė ir pažvelgė į nenumaldomai per bangas atšokuojantį ispanų barkasą, – bet prancūzų įžengimas į Florenciją tebuvo viena iš daugelio mano nelaimių. Pabėgau iš ten be skatiko kišenėje. Kas pajudins bent pirštą dėl apgautos ir apleistos buvusios aktorės? Kas man beliko daryti? O štai hercogienė – visai kas kita. Senutė Dalrimpl Gibraltare nėrėsi iš kailio, kad įtiktų hercogienei Verfedal.

– Kodėl būtent hercogienė? – lyg prieš savo valią paklausė Hornbloueris.

– Pažįstu ją, – trūktelėjo pečiais hercogienė. – Pažįstu tiek, kad galėčiau ja apsimesti. Pasirinkau ją todėl, kad charakteriniai vaidmenys man visada sekėsi geriau nei komiški. Be to, jie ne taip greitai įkyri.

– Bet mano depešos! – Jas prisiminus Hornblouerį apėmė panika. – Atiduokite jas man, greičiau.

– Tikrai to norite? – tarė aktorė. – Juk aš galiu likti hercogiene ir atplaukus ispanams. Jie paleis mane pirmai progai pasitaikius. Saugosiu depešas labiau už gyvybę – prisiekiu, prisiekiu jums! Jei patikėsite man depešas, pristatysiu jas ten, kur reikia, ne vėliau kaip po mėnesio.

Hornbloueris pažvelgė į jos maldaujančias akis. Galbūt ji šnipė, kuri išradingai bando išsaugoti depešas, kad paskui galėtų perduoti jas ispanams? Bet juk joks šnipas negalėjo tikėtis, kad „Le Rêve“ užklups rūkas ir jis įplauks į patį ispanų flotilės vidurį.

– Taip, buvau įnikusi į taurelę, – tęsė hercogienė. – Mėgau išgerti. Bet juk Gibraltare likau blaivi, ar ne? Ir kol negrįšiu į Angliją, negersiu nė lašo, nė vieno vienintelio lašelio, prisiekiu. Prašau, sere... Maldauju jūsų. Leiskite man dėl savo šalies padaryti tai, kas mano jėgoms.

Devyniolikmečiui, niekad gyvenime nekalbėjusiam su aktore, tai buvo sunkus apsisprendimas. Prie borto pasigirdo šiurkštūs balsai, vadinasi, ispanų barkasas jau pasiekė šliupą.

– Turėkit jas, – tarė Hornbloueris. – Perduokite, kai tik galėsite.

Hornbloueris nenuleido nuo jos veido akių. Jei būtų jame pamatęs triumfo išraišką ar ką nors panašaus, tučtuojau būtų

nuplėšęs depešas nuo jos kūno. Tačiau hercogienės veide jis teįžvelgė paprastą džiaugsmą – ir tik tuomet galutinai apsisprendė ja pasitikėti.

– O, dėkoju jums, sere, – pasakė hercogienė.

Priplaukę ispanai užsikabino už šliupo, o jų leitenantas ėmė negrabiai lipti per bortą. Jis užsiropštė ant denio keturiomis, o kai pagaliau atsistojo ant kojų, Hornbloueris nuėjo jo pasitikti. Imantysis į nelaisvę ir jo belaisvis vienas kitam nusilenkė. Hornbloueris nesuprato, ką jam kalba ispanas, bet tai akivaizdžiai buvo įprastinės tokiais atvejais sakomos frazės. Karininkas pastebėjo laivagalyje dvi moteris ir apmirė iš nuostabos. Hornbloueris pasitelkė visas savo ispanų kalbos žinias ir suskubo pristatyti hercogienę:

– *Señor el tenente Espanol*, – tarė jis. – *Señora la Duquesa de Wharfedale**.

Titulas akivaizdžiai padarė įspūdį. Leitenantas žemai nusilenkė, o hercogienė į tai atsakė jos rangui prideramu didingu abejingumu. Hornbloueris galėjo būti ramus dėl depešų. Tai šiek tiek numaldė kančią, kuri apėmė apžvelgus mažą, pusiau paskandintą laivelį ir suvokus, kad dabar jis – ispanų belaisvis. Staiga tolumoje, pavėjinėje pusėje, pasigirdo kažkas panašaus į griaustinio dundėjimą. Tačiau taip ilgai griaustinis dundėti negali. Tai buvo besikaunančių laivų – ar net flotilių – patrankų griaudėjimas. Turbūt kažkur ten, už Sent Vinsento kyšulio, britai pagaliau pričiupo ispanų laivyną. Pabūklai griaudėjo vis įnirtingiau. Ant „Le Rêve“ denio užlipę ispanai sujudo, o vienplaukis Hornbloueris tiesiog laukė nelaisvės pančių.

Nelaisvė – baisus dalykas. Visą jos baisumą Hornbloueris

---

* Ponas ispanų leitenantas. Ponia hercogienė Verfedal (*isp.*).

suvokė iškart, kai tik pirmą kartą nutirpo kūnas. Netgi žinia apie ispanų laivyno sutriuškinimą prie Sent Vinsento kyšulio nepalengvino jo kančių ir nevilties. Kartu su kitais į nelaisvę pakliuvusiais jaunesniaisiais karininkais Hornbloueris gyveno Ferolyje, tuščioje burių saugykloje, kur vienam žmogui teko dešimt kvadratinių pėdų. Bet blogiausia buvo ne fizinės sąlygos – jaunesniajam karininkui jūroje dažnai tenka ištverti dar ne tiek. Baisiausia buvo prarasti laisvę, Hornblouerį gniuždė pats nelaisvės faktas.

Praėjus keturiems mėnesiams Hornbloueris gavo pirmąjį laišką. Ispanijos pašto sistema, kaip ir visa, ką prižiūrėjo neišmanėliška šios šalies vyriausybė, buvo blogiausia Europoje. Keletą kartų peradresuotą laišką atnešė puskvailis ispanų seržantas, kurį taip suglumino keista Hornblouerio pavardė, kad jaunuoliui teko beveik išplėšti voką jam iš rankų. Hornbloueris nepažino rašysenos, o kai perlaužęs antspaudą perskaitė kreipinį, akimirką pamanė, kad šis laiškas skirtas ne jam.

O kreipinys buvo toks: „Mielas berniuk.“ Kas šiame pasaulyje jį gali taip vadinti? Jis skaitė toliau lyg sapnuodamas.

Mielas berniuk,

Tikiuosi, būsite laimingas sužinojęs, kad tai, ką man patikėjote, pasiekė savo tikslą. Perduodant jie man pasakė, kad jūs nelaisvėje, ir tai išgirdus mano širdis apsipylė krauju. Dar jie sakė, kad yra labai patenkinti jūsų poelgiu. O vienas iš tų admirolų yra Druri Leino akcininkas. Kas*

* Turimas omenyje Karališkasis Drury Laine teatras, seniausias teatras Didžiojoje Britanijoje.

galėjo pagalvoti? Bet jis šypsojosi man, o aš šypsojausi jam. Tuomet aš dar nežinojau, kad jis akcininkas, tad šypsojausi šiaip, dėl savo širdies gerumo. Tiesa, bijau, kad pasakodama apie pavojus, kuriuos patyriau gabendama brangųjį krovinį, neatsispyriau pagundai palavinti savo aktorinį talentą. Tačiau jis patikėjo manimi, be to, mano nuotykiai ir šypsena jį taip sukrėtė, jog pareikalavo, kad Šeris duotų man vaidmenį. Ir štai aš vėl scenoje: vaidinu antraeilius personažus, paprastai tragiškas motinas, esu stovinčiųjų parteryje numylėtinė. Tai kompensacija už senatvę, kurios artumą aš vis aiškiau suvokiu. O vyno neragavau nuo pat tos akimirkos, kai matėmės pastarąjį kartą – ir jau neberagausiu niekad. Dar kai kas malonaus: manasis admirolas pažadėjo, kad pasiųs šį laišką kartu su artimiausiu karteliu – ką reiškia ši sąvoka, jūs, be abejo, žinote geriau nei aš. O aš tiesiog tikiuosi, kad mano laiškas kada nors jus pasieks ir praskaidrins jūsų liūdnas dienas.

Kasnakt už jus meldžiuosi.

Atsidavusi jūsų draugė
Katerina Kobhem

Praskaidrins liūdnas dienas? Taip, šiek tiek turbūt praskaidrino. Malonu buvo žinoti, kad depešos pasiekė tikslą. Ir kad Jūrų ministerijos lordai, sprendžiant iš laiško, liko juo patenkinti. Malonu netgi tai, kad hercogienė vėl grįžo į sceną. Bet, palyginti su Hornblouerį kamavusia kančia, visa tai buvo niekis.

Pasirodė sargybinis ir nuvedė jį pas komendantą. Šalia pastarojo sėdėjo perbėgėlis airis vertėjas, o ant stalo gulėjo

kažkokie popieriai, matyt, komendantas juos gavo kartu su karteliu ir Kiti Kobhem laišku.

– Labas vakaras, sere, – kaip visada mandagiai pasisveikino komendantas ir pasiūlė Hornbloueriui kėdę.

– Labas vakaras, sere. Labai dėkoju, – atsakė Hornbloueris ispaniškai. Šios kalbos jis mokėsi lėtai ir skausmingai.

– Jus paaukštino, – pasakė airis angliškai.

– K-ką? – apstulbo Hornbloueris.

– Paaukštino, – pakartojo airis. – Štai laiškas: „Informuojame ispanų valdžios atstovus, kad atsižvelgiant į pagirtiną tarnybą, laikinai einančiam leitenanto pareigas mičmanui Horacijui Hornbloueriui yra suteikiamas leitenanto laipsnis. Jūrų ministerijos lordai viliasi, kad misteriui Horacijui Hornbloueriui nedelsiant bus suteiktos visos jo dabartiniam laipsniui deramos privilegijos.“ Štai taip, jaunuoli.

– Sveikinu, sere, – tarė komendantas.

– Labai ačiū, sere, – atsakė Hornbloueris.

Komendantas buvo mielas senas džentelmenas. Jis maloniai šypsojosi nerangiam jaunuoliui ir kažką pridūrė, tačiau Hornbloueris dar nemokėjo ispanų kalbos tiek, kad suprastų jo vartojamus terminus. Nusiminęs jis pažvelgė į vertėją.

– Dabar, kai esate pakeltas į leitenantus, – paaiškino šis, – jus perkels į belaisviams karininkams skirtas patalpas.

– Ačiū, – tarė Hornbloueris.

– Be to, gausite pusę pagal dabartinį laipsnį jums priklausančio atlyginimo.

– Ačiū.

– Taip pat bus pasitikima jūsų garbės žodžiu. Jį davęs galėsite po dvi valandas kasdien laisvai vaikštinėti po miestą ir jo apylinkes.

– Ačiū, – pakartojo Hornbloueris.

Mėnesiai po šio pokalbio jau nebebuvo tokie niūrūs: Hornblouerio kankynę kiek sušvelnino dvi kasdienės laisvės valandos, kurias jis gaudavo mainais į pasižadėjimą nebandyti pabėgti. Dabar jis galėjo vaikštinėti miestelio gatvėmis, išgerti puodelį šokolado arba taurę vyno (jei tik turėdavo tam pinigų), mandagiai palaužyti liežuvį su ispanų kareiviais, jūreiviais ar civiliais. Bet dar smagiau buvo praleisti tas dvi valandas klaidžiojant ožkų išmintais takeliais ant kyšulio, pučiant vėjui ir kaitinant saulei, šalia jūros, kuri geriau nei kas kitas palengvindavo jo nelaisvės kančias. Maistą dabar gaudavo kiek geresnį, gyvenamosios patalpos taip pat buvo kiek geresnės. Tačiau svarbiausia buvo suvokimas, kad karalius jam suteikė leitenanto laipsnį ir ateityje jis galės badmiriauti už pusę atlyginimo – mat kai šiam karui pasibaigus (jeigu jis apskritai kada nors pasibaigs) jį paleis laisvėn, laivyne nebebus laisvų vietų jaunesniesiems karininkams. Bet Hornbloueris pats užsitarnavo šį paaukštinimą. Jis savo jėgomis įgijo vadovybės pasitikėjimą. Visa tai reikėjo apmąstyti, o atsiskyrėliškos jo klajonės apmąstymams puikiausiai tiko.

Vieną dieną iš pietvakarių ėmė pūsti uraganinis vėjas. Sukoręs virš Atlanto daugiau kaip tris tūkstančius mylių ir nesutikęs savo kelyje jokios kliūties, dabar jis buvo toks stiprus, kad pavertė jūrą virtine didžiuliu greičiu lekiančių vandens kalnų, kurie su trenksmu duždavo į Ispanijos pakrantes, keldami į viršų didžiulius purslų debesis. Hornbloueris stovėjo ant kyšulio, virš apačioje besidriekiančio Ferolio uosto. Jis buvo atsisukęs prieš vėją, todėl jam teko ne tik prilaikyti savo nudrengtą paltą, bet ir stovėti pasvirus į priekį – kitaip nebūtų išsilaikęs ant kojų. Vėtra pūtė į veidą su tokia jėga, kad net

gniaužė kvapą. Apsigręžus kvėpuoti pasidarydavo lengviau, bet tuomet sutaršyti Hornblouerio plaukai imdavo lįsti į akis, o vėjas užversdavo ant galvos palto skverną, be to, šitaip jis mažais netvirtais žingsneliais buvo stumiamas šlaitu žemyn, į Ferolį, kur dabar grįžti jis visai neturėjo noro. Hornbloueris galėjo mėgautis vienuma ir laisve tik dvi valandas per dieną, tad tos valandos jam buvo brangios. Jų metu jis kvėpuodavo Atlanto oru, klaidžiodavo, darydavo viską, ko tik geidė širdis. Galų gale žiūrėdavo į jūrą. Kartais stovėdamas ant kyšulio Hornbloueris pastebėdavo pažįstamas bures ir Britanijos vėliavą: medžiodami kabotažinius laivus ir stebėdami ispanų pajėgas, jo tėvynainiai lėtai praplaukdavo palei krantą. Kai kartą savo laisvės valandomis Hornbloueris pastebėjo saviškių laivą, sustingęs žiūrėjo į jį taip, kaip iš troškulio mirštantis į nepasiekiamą vandens kaušą. Širdis sruvo krauju, o akys ryte rijo kiekvieną smulkmeną: marselių formą, dažų atspalvius, viską. Į pabaigą ėjo antri nelaisvės metai. Dvidešimt du mėnesius, po dvidešimt dvi valandas per parą, Hornbloueris praleido užrakintas Ferolio tvirtovėje, kur ankštoje kameroje stūmė dienas kartu su penkiais kitais jaunesniaisiais leitenantais. O vėjas, į kurį atsigręžęs jis šiandien stovėjo, buvo toks siautulingai laisvas... Priešais baltavo į cukraus gabaliukus panašūs Korunjos namukai. Tarp Hornblouerio ir šio miesto putojo vėjo talžoma įlanka, o kairėje pusėje į Ferolį vedė siauras sąsiauris. Dešinėje plytėjo Atlanto vandenynas. Ten, žemų pakrantės uolų papėdėje, šiaurės link driekėsi ilgi pavojingi rifai – *Dientes del Diablo*, Velnio Dantys. Vėjo genamos didžiulės bangos kas pusę minutės trenkdavosi į rifus su tokia jėga, kad sudrebėdavo netgi kyšulys, ant kurio stovėjo Hornbloueris. Kiekviena dūžtanti banga virsdavo purslų debesiu,

kurį čia pat nusinešdavo vėjas, ir tuomet vėl pasirodydavo ilgos juodų uolų iltys.

Hornbloueris čia buvo ne vienas. Per kelis jardus nuo jo savo poste budėjo nereguliariosios ispanų armijos artileristas. Jo pareiga buvo nuolat kilnoti prie akies žiūroną ir stebėti jūros horizontą. Kariaujant su Anglija būtina būti budriam: netikėtai tolumoje pasirodžiusi flotilė gali išlaipinti nedidelę armiją, kuri netruktų užimti Ferolį ir sudeginti dokus bei laivus. Bet šiandien neverta šito tikėtis, pagalvojo Hornbloueris – tokiu oru neįmanoma priplaukti prie priešvėjinio kranto ir išlaipinti kariuomenę.

Vis dėlto buvo akivaizdu: sargybinis pro žiūroną labai įdėmiai stebi priešvėjinėje pusėje kažkokį konkretų tašką. Švarko rankove nuvalęs aprasojusį stiklą, jis vėl įsispoksojo į tolį. Hornbloueris įsistebeilijo ta pačia kryptimi, tačiau niekaip negalėjo įžiūrėti to, kas pritraukė sargybinio dėmesį. Ispanas kažką sumurmėjo panosėje, paskui apsigręžė ir nubidzeno į mažą akmeninį namuką, kur glaudėsi likusieji prie kyšulio patrankų budėti paskirto būrio kareiviai. Atgal jis grįžo kartu su seržantu. Šis pakėlė žiūroną ir įsižiūrėjo į sargybinio nurodytą tašką priešvėjinėje pusėje. Abu sutarškėjo šiurkščiu galisų dialektu. Nors po dvejų uolių pastangų metų Hornbloueris pramoko ne tik kastilų, bet ir galisų dialekto, staugiant viesului jis nesuprato nė žodžio. Galiausiai, kai seržantas pritariamai linktelėjo, Hornbloueris plika akimi pamatė tai, dėl ko jie ginčijosi. Toli horizonte ryškėjo blyškiai pilkas kvadratas – tai buvo burės. Matyt, laivas plaukia pavėjui tikėdamasis rasti užuovėją Korunjoje arba Ferolyje.

Visai neapgalvotas sumanymas: laivui bus sunku dreifuoti ir nuleisti inkarą Korunjos įlankoje, o praplaukti pro siaurą

sąsiaurį, jungiantį jūrą su Ferolio įlanka, bus dar sunkiau. Apdairus kapitonas verčiau nuspręstų dreifuoti jūroje ir laukti, kol vėjas bent kiek aprims. Bet ko norėti iš tų ispanų kapitonų, trūktelėjo pečiais Hornbloueris. Kita vertus, visai natūralu, kad jie visada stengiasi kuo greičiau pasiekti uostą – juk jūras šukuoja Karališkasis britų laivynas. Tačiau vieno paprasto laivo pasirodymas nebūtų taip sujaudinęs seržanto ir sargybinio. Nebeištvėręs Hornbloueris mintyse suformulavo sakinius svetima kalba ir priėjo prie gyvai besikalbančių ispanų.

– Atleiskite, džentelmenai... – sušuko jis, tačiau perrėktas vėjo turėjo pradėti iš naujo, – atleiskite, džentelmenai, gal malonėtumėte pasakyti, ką jūs ten matote?

Seržantas žvilgtelėjo į jį, paskui priėmė netikėtą sprendimą: ištiesė žiūroną, o Hornbloueris vos susilaikė neišplėšęs jo iš rankų. Pridėjęs prietaisą prie akies, jaunuolis pamatė beprotišku greičiu į jų pusę lekiantį laivą. Jo marseliai buvo surifuoti, tačiau pakeltų burių vis tiek buvo gerokai daugiau nei reikia tokiu oru. O po akimirkos Hornbloueris pamatė antrą pilką kvadratą. Dar viena burė. Dar vienas laivas. Hornbloueris pastebėjo, kad jo fokstiebio stenga gerokai trumpesnė už grotstiebio stengą, maža to, pažįstamas jam pasirodė ir visas bendras vaizdas. Tai buvo karinė britų fregata. Ji įnirtingai persekiojo pirmąjį laivą, kuris priminė ispanų kaperį. Gaudynės buvo nuožmios. Fregata lipo savo aukai ant kulnų, tačiau ispanai vylėsi pasiekti pakrantės patrankų priedangą anksčiau nei britai juos prisivys. Hornbloueris nuleido žiūroną, kad pailsintų akį, o seržantas iškart jį atsiėmė. Ispanas stebėjo anglą ir šio veido išraiška jam patvirtino nuogąstavimus: dėl tų dviejų laivų tikrai reikia pašaukti karininką ir kelti aliarmą. Seržantas su kareiviu nubėgo į sargybos namelį, o po

kelių sekundžių artileristai jau skuodė prie uolos krašto, kur stūksojo patrankos. Netrukus kelyje pasirodė žirgas ir jį vis raginantis raitas karininkas. Vos žvilgtelėjęs pro žiūroną, jis viską suprato ir iškart nubėgo prie baterijos: ten po akimirkos driokstelėjo patranka ir šis garsas pakėlė ant kojų visas likusias pakrantės gynybos pajėgas. Virš kyšulio suplevėsavo Ispanijos vėliava, tuo pačiu atsakė ir Korunjos įlanką sauganti San Antono baterija. Visi uostą ginantys pabūklai taip pat buvo paruošti. Jei anglų laivas priplauks per patrankos šūvį, jo nebus pasigailėta.

Persekiotojas ir persekiojamasis jau įveikė pusę juos nuo Korunjos skiriančio atstumo. Dabar abu beprotišku greičiu lekiantys laivai nuo kyšulio buvo matyti visu korpusu. Hornbloueris kiekvieną akimirką tikėjosi išvysti vėjo nulaužiamas jų stengas arba nutraukiamus burių liktrosus. Fregata buvo atsilikusi per pusę mylios – gerokai per toli, norint šaudyti iš patrankų šitaip siautėjančioje jūroje. Artėjant šios dramos kulminacijai, keliu atšuoliavo komendantas ir visas jo štabas. Komendantas pastebėjo belaisvį ir su ispanišku mandagumu kilstelėjo skrybėlę. Hornbloueris buvo plika galva, tad atsakydamas pabandė lygiai taip pat mandagiai nusilenkti. Jis priėjo prie komendanto turėdamas neatidėliotiną prašymą.

– Sere, man skirtas laikas baigsis po dešimties minučių, – kad ispanas galėtų jį išgirsti, Hornbloueriui teko įsikibti į jo balnakrepšį ir rėkti tiesiai į veidą. – Gal galite pratęsti man skirtą laiką? Prašau, leiskite man pasilikti...

– Gerai, senjore, galite pasilikti, – kilniadvasiškai atsakė komendantas.

Hornbloueris stebėjo gaudynes, bet kartu atidžiai sekė pasiruošimą gynybai. Taip, jis davė žodį, bet joks džentel-

menų garbės kodeksas jam neuždraus įsidėmėti to, ką mato. Ką gali žinoti, gal kada nors ateis diena, kai jis vėl bus laisvas ir jam pravers išsamios žinios apie gynybinius Ferolio įtvirtinimus. Kuo labiau artėjo laivai, tuo stipresnis darėsi visų, stovinčių ant kyšulio ir stebinčių gaudynes, susijaudinimas. Anglai persekiojo ispanus plaukdami iš jūros pusės, atstumas tarp jų buvo maždaug šimtas jardų, tačiau pavyti nesisekė – tiesą sakant, Hornbloueriui pasirodė, kad kaperis didina atotrūkį. Bet tai, kad fregata vijosi ispanus iš jūros pusės, reiškė, kad šis atsitraukimo kelias užkirstas. Nors kiek pasisukę nuo kranto ispanai praras neženklų savo pranašumą. Jei kaperio kapitonas nesugebės įplaukti į Korunjos arba Ferolio įlanką, jo laivas bus pasmerktas.

Ispanų laivas susilygino su Korunjos kyšuliu. Atėjo metas, kai reikėjo stipriai pasukti šturvalą, įplaukti į įlanką ir nuleidus inkarą tikėtis, kad kyšulio užuovėjoje jo grandinė atlaikys. Bet kai vėjas su tokia jėga mėto laivą, o aplink pilna uolų ir ragų, gali nutikti visko. Kaperiui bandant apiplaukti kyšulį, iš priekio smogė iš įlankos atskriejęs vėjo šuoras. Laivas susiūbavo, šuorui pralėkus pakrypo, ir tuomet sulaukė naujo vėjo smūgio. Šį kartą kaperis pasviro beveik ant borto, o kai atsitiesė, ant jo grotmarselio Hornbloueris pastebėjo skylę. Tačiau šis regėjimas truko tik akimirksnį, nes vos atsiradus skylei burė dingo – vėjas ją suplėšė į skutelius. Kai tik išsibalansavo vėjo slėgis į bures, laivas tapo nevaldomas. Vėtra užgulė formarselį ir apsuko kaperį kaip vėtrungę. Jei ispanai būtų turėję laiko iškelti bent kokią burę arčiau laivagalio, jų laivą dar būtų buvę galima išgelbėti, bet tokiuose uždaruose vandenyse atliekamo laiko nebūna. Dar prieš akimirką kaperis ketino apiplaukti Korunjos kyšulį, dabar jis tokios galimybės nebeturėjo.

Dar liko galimybė įplaukti į Ferolio įlankos sąsiaurį – vėjas tam buvo beveik palankus. Deja, tik beveik. Ant kyšulio stovintis Hornbloueris mintyse ieškojo išeities turbūt taip pat karštligiškai kaip ir bangų mėtomo laivo kapitonas. Ispanas stabilizavo laivą ir nukreipė jį į siaurąjį sąsiaurį, kuris garsėjo tarp jūreivių kaip sunkiai praplaukiamas. Laivas pasisuko įlankos žiočių link ir keletą sekundžių atrodė, kad vis dėlto ispanams pavyks pataikyti tiesiai į tarpą tarp uolų. Bet čia vėl smogė priešinis vėjas. Dabar išgelbėti galėjo tik manevringumas, tačiau esant išbalansuotam slėgiui į bures kaperis neišvengiamai lėčiau reagavo į šturvalo komandas. Naujas kaukiančio vėjo šuoras apsuko pirmagalį ir tapo akivaizdu, kad laivas pasmerktas. Bet ispanų kapitonas nutarė nepasiduoti. Nenorėdamas, kad jo laivas užplauktų ant žemų pakrantės uolų papėdės, jis smarkiai pasuko šturvalą ir drąsiai pabandė apiplaukti Ferolio kyšulį – kapitonas tikėjosi, kad, padedant nuo uolų atsimušančiam vėjui, jiems pavyks sugrįžti į atvirą jūrą.

Bandymas buvo drąsus, bet nuo pat pradžios pasmerktas nesėkmei: ispanai apiplaukė kyšulį, tačiau vėjas vėl apsuko jų pirmagalį ir laivas nulėkė tiesiai ilgos Velnio Dantų grandinės link. Hornbloueris, komendantas ir visi likusieji nuskubėjo į kitą kyšulio pusę, kad galėtų išvysti paskutinį šios tragedijos veiksmą. Vėjo ir didžiulės bangos nešamas laivas milžiniško greičiu skriejo tiesiai ant rifų. Galiausiai kaperis trenkėsi į juos ir akimirkai pasislėpė purslų debesyje. Kai purslai išsisklaidė, laivas atrodė nebeatpažįstamas. Nuo smūgio buvo nulūžę visi trys stiebai, tad virš putojančios jūros styrojo tik juodas korpusas. Laivo greitis ir bangos jėga jį beveik permetė per rifą (ir, neabejotinai, nuplėšė dugną), tad laivagalis liko

pakibęs ant uolos, o nosis paniro į sąlygiškai ramų vandenį kitoje rifo pusėje.

Tačiau daliai įgulos vis dėlto pavyko išgyventi. Hornbloueris matė, kaip užuovėjos ieškantys jūreiviai spiečiasi prie juto. Atsirito dar viena didžiulė Atlanto banga: ji trenkėsi į Velnio Dantis ir apgaubė laivo duženas purslais, tačiau netrukus kaperio korpusas vėl sujuodavo putojančioje jūroje. Dabar laivą nuo bangų gana patikimai saugojo tas pats rifas, į kurį jis atsitrenkė. Hornbloueris matė, kaip išgyvenusieji gūžiasi denyje. Gyventi jiems liko nebeilgai – geriausiu atveju penkias minutes. Blogiausiu – penkias valandas.

Ant kyšulio aidėjo ispaniški prakeiksmai. Moterys verkė, kai kurie vyrai grūmojo fregatai kumščiais. Britai, vos pamatę, kad priešas sunaikintas, laiku apgręžė savo laivą ir iškėlę audros bures pasuko atgal į atvirą jūrą. Buvo neįmanoma be siaubo žiūrėti į mirčiai pasmerktus jūreivius ant kaperio duženų. Jeigu kokia didelė banga nenukels laivagalio nuo rifo ir nepaskandins viso laivo, nelaimingieji taip ir liks įkalinti jūros talžomose nuolaužose. O jei korpusas ir toliau kabės ant uolos, jie ilgai neištvers nepaliaujamų ledinių purslų smūgių. Reikia juos kaip nors gelbėti, tačiau kyšulio ir Velnio Dantų neapiplauks jokia valtis. Tai daugiau nei akivaizdu, bet... Hornblouerio mintys ėmė suktis ieškodamos išeities. Greičiausiai apie tą patį karštai kalbėjo ir ant žirgo tebesėdintis komendantas, tačiau Ispanijos laivyno karininkas, į kurį jis kreipėsi, tik skėstelėjo rankomis, sakydamas, kad bet koks bandymas išgelbėti nelaiminguosius yra pasmerktas nesėkmei. Ir vis dėlto... Hornbloueris praleido nelaisvėje dvejus metus. Visą tą laiką tramdyta jo energija veržėsi lauk, be to, po dvejų kankinamų įkalinimo metų, jam buvo nebesvar-

bu, gyventi ar mirti. Jis priėjo prie komendanto ir įsiterpė į ginčą.

– Sere, – tarė jis, – leiskite man pabandyti juos išgelbėti. Jei iš tos įlankėlės... Jei su manim leistųsi keli žvejai...

Komendantas pažvelgė į karininką, šis trūktelėjo pečiais.

– Ką jūs siūlote, sere? – paklausė komendantas Hornblouerio.

– Reikia paimti iš doko valtį ir pergabenti ją per kyšulį, – atsakė Hornbloueris, per vargus bandydamas paaiškinti savo idėją ispaniškai, – bet turime paskubėti... brangi kiekviena minutė!

Jis parodė į laivo duženas, o didžiulės, per Velnio Dantis besiritančios bangos vaizdas suteikė jo žodžiams papildomo svorio.

– Kaip jūs atsigabensite čia valtį? – paklausė komendantas.

Per tokį vėją būtų sunku išrėkti savo planą ir angliškai, o padaryti tai ispaniškai – viršijo Hornblouerio galimybes.

– Parodysiu jums doke, sere, – sušuko jis. – Negaliu paaiškinti. Bet turime paskubėti!

– Vadinasi, norite į doką?

– Taip, taip...

– Sėskite man už nugaros, sere, – tarė komendantas.

Hornbloueris kerėpliškai užsiropštė ant žirgo sturplio ir įsikibo komendantui už diržo. Apgręžtas arklys risčia nulėkė šlaitu žemyn, nusinešdamas ir siaubingai šokčiojantį bei į šonus svyruojantį Hornblouerį. Visi miesto ir garnizono dykinėtojai pasileido jiems iš paskos.

Dėl britų blokados Ferolio dokas buvo pasidaręs panašus į vaiduoklių miestą – jis džiūvo lyg medis pakirstom šaknim. Pastatytas viename atokiausių Ispanijos kampelių ir su likusia

šalies dalimi sujungtas tik prastais keliais, jis atsargas paprastai gaudavo jūra, tačiau dabar, pakrantėje kursuojant Britanijos laivams, ir šis kelias buvo atkirstas. Paskutinis ispanų karo laivų apsilankymas taip pat nepalengvino jo dalios: beveik visos atsargos buvo iššluotos, o daugelis dokininkų – rekrūtuoti. Bet dėl savo polinkio atidžiai stebėti aplinką, Hornbloueris tikrai žinojo, kad čia ras viską, ko jam reikia. Jis nuslydo nuo arklio pasturgalio – tik per stebuklą išvengdamas instinktyvaus išerzinto gyvulio spyrio – ir pabandė susikaupti. Jaunuolis parodė į žemą vežimą – greičiau platformą ant ratų – paprastai naudojamą jautienos ir konjako statinėms gabenti į prieplauką.

– Arklius, – tarė jis ir daugybė padėti norinčių rankų puolė kinkyti gyvulių.

Šalia prieplaukos plūduriavo pustuzinis valčių. Buvo čia ir skrysčiai, ir keliamosios strėlės, žodžiu, viskas, ko reikia, kad pakeltum didelį svorį. Jau po kelių minučių per vienos valties apačią buvo perkištos virvės ir ji pakilo į orą. Ispanai paprastai būna lėti ir tingūs, tačiau pakanka įtikinti juos būtinybe veikti nedelsiant, įkvėpti entuziazmo ar pasiūlyti įdomų planą – ir jie pluš kaip pašėlę. Be to, kai kurie iš čia esančių buvo labai įgudę darbininkai. Jie netruko rasti viską, kas būtina: irklus, stiebą, burę (nors jos vargu ar prireiks), vairalazdę ir semtuvus. Kai prie vežimo buvo pritaisytos iš sandėlio atneštos atramos, ispanai pristūmė jį prie skrysčių ir nuleido valtį.

– Tuščias statines, – tarė Hornbloueris. – Šitas mažas...

Juodbruvas galisas žvejys iškart perprato jo sumanymą, tad padėjo kitiems suprasti kapotus Hornblouerio sakinius. Netrukus buvo atitemptas tuzinas gerai užkimštų tuščių vandens statinaičių, o juodbruvas žvejys užsikorė ant vežimo ir ėmė jas rišti prie irklininkų suolelių. Tvirtai pritvirtintos jos

išlaikys valtį virš vandens net ir tuo atveju, jei ši bus užtvindyta iki pat planšyro.

– Man reikės šešių vyrų, – sušuko ant vežimo atsistojęs Hornbloueris ir apžvelgė minią. – Šešių žvejų, kurie įgudę plaukioti mažais laiveliais.

Statines rišęs juodbruvas žvejys atsitraukė nuo darbo.

– Žinau, ko jums reikia, sere, – tarė jis.

Jis pašaukė vardais pustuzinį vyrų, ir jie iškart žengė į priekį – tvirti, vėjų nugairinti ir savimi pasitikintys žvejai. Buvo aišku, kad juodbruvas galisas yra jų kapitonas.

– Tuomet pirmyn, – tarė Hornbloueris, bet galisas jį sustabdė.

Hornbloueris nesuprato, ką jis sako, bet vienas žmogus minioje linktelėjo ir kažkur nubėgo, o kai netrukus grįžo, ėjo linkdamas nuo šviežio vandens statinaitės ir dėžės su džiūvėsiais svorio. Hornbloueris mintyse save pabarė už tai, kad nepagalvojo apie galimybę būti nuneštiems į jūrą. Vis dar ant arklio sėdintis ir atidžiai visą ruošą stebintis komendantas pamatė ir šias maisto atsargas.

– Nepamirškite, sere, jūs davėte garbės žodį, – tarė jis.

– Taip, aš daviau jums garbės žodį, sere, – atsakė Hornbloueris. Kelias palaimintas akimirkas jis buvo visiškai pamiršęs, kad yra belaisvis.

Kai atsargos buvo rūpestingai sukrautos vairagalyje, žvejybinio laivelio kapitonas pažvelgė į Hornblouerį ir šis linktelėjo.

– Pirmyn! – sušuko jis miniai.

Arkliai sukaukšėjo kanopomis į grindinio akmenis ir vežimas sunkiai pajudėjo iš vietos. Vieni ispanai vedė arklius, kiti būriu ėjo aplink vežimą, tad Hornbloueris su kapitonu

važiavo juo tarsi senovės karžygiai triumfo eisenoje. Išsukę pro doko vartus jie kirto pagrindinę miestelio gatvę ir pasuko į statų keliuką, kuris vedė ant kyšulio keteros. Minios entuziazmas neslūgo, tad kai arkliai, pasiekę šlaitą, sulėtino žingsnį, šimtas žmonių pripuolė prie vežimo, griebė kas už galo, kas už šonų, kas už pakinkių viržių ir užstūmė jį ant kalvos viršūnės. Ant keteros keliukas virto taku, šis taip pat ėjo vis prastyn, tačiau vežimas dardėjo toliau. Tarp arbutų ir mirtų vingiuojantis takelis ėjo įstrižai šlaito ir leidosi į smėlėtą įlankėlę. Apie ją Hornbloueris iškart ir pagalvojo: jis buvo matęs, kad saulėtomis dienomis žvejai ten užmeta tinklus, ir jau kadais nutarė, kad jei Karališkasis laivynas planuotų netikėtai pulti Ferolį, tai būtų pati tinkamiausia vieta pėstininkams išlaipinti.

Vėjas šėlo kaip ir anksčiau – Hornblouerio ausyse tiesiog spengė. Perkopus kalvos keterą, jiems prieš akis atsivėrė chaotiškas jūros bangynas ir nuo pakrantės besidriekianti Velnio Dantų grandinė. Laivo nuolaužos, tokios juodos putojančios jūros fone, vis dar kabėjo ant rifo. Tai išvydus kažkas suriko ir visa minia taip užgulė vežimą, kad arkliams teko pasileisti risčia.

– Lėčiau! – suriko Hornbloueris. Žemė čia buvo kupstuota, tad vežimas riedėjo siaubingai šokčiodamas. – Lėčiau!

Jei jie sulaužys ašį arba ratą, visas sumanymas baigsis absurdiška nesėkme. Komendantas prisijungė prie Hornblouerio: visu balsu rėkdamas jis privertė žmones atsitokėti ir prislopinti nevaržomą įkarštį. Pristabdytas vežimas pagaliau nusileido takeliu į paplūdimį. Juos pasitikdamas vėjas geliamai tvokstelėjo šlapiu smėliu į veidus. Paplūdimys buvo giliai įsiskverbęs į pakrantės liniją, todėl jūra čia bangavo silpniau, o ir pietvakarių vėjas pūtė ne su tokia jėga. Tuo metu prieš-

vėjinėje pusėje milžiniškos bangos be perstojo talžė Velnio Dantis, o atsimušusios į juos, toliau ritosi lygiagrečiai krantui. Ratams grimztant į smėlį vežimas pajudėjo ir netrukus arkliai sustojo prie pakrantės. Dešimtys padėti norinčių rankų iškinkė gyvulius, šimtai kitų nustūmė vežimą į vandenį – esant tokiai gausiai darbo jėgai, visa tai buvo niekų darbas. Kai tik pirmoji banga lyžtelėjo vežimo apačią, ant jo užsikorė žygiui pasiruošusi valtelės įgula. Dugnas čia buvo nusėtas uolomis, tad kareiviams ir dokininkams teko iki krūtinės bristi į vandenį ir įtempus visas jėgas pernešti vežimą virš jų. Jūra juos pasitiko vos nenuplukdydama valties, o kai įgula nuėmė vežimo atramas ir sulipo į savo laivelį, vėjas išsyk jį apsuko. Vyrai griebė irklus ir suvaldė valtį pustuziniu stiprių yrių. Kapitonas galisas net nebandė kabinti vairalazdės ir iškart čiupo vairavimo irklą. Įstatęs jį į tam skirtą išdrožą laivagalyje, galisas pažvelgė į Hornblouerį ir šis nebyliai užleido jam vairininko pareigas.

Vėjo čaižomas Hornbloueris atsistojo vairagalyje: jis stebėjo iš vandens kyšančias uolas ir ieškojo tarp jų kelio, kuris nuvestų juos prie laivo nuolaužų. Valčiai grumiantis su šėlstančiomis bangomis ir kurtinama vėtra, paplūdimys tolo neįtikėtinai greitai. Kunkuliuojanti jūra sukiojo laivelį tai į vieną, tai į kitą pusę. Laimė, šie žvejai buvo pratę irkluoti siaučiant audrai, tad visoje šioje beprotiškoje maišatyje laivelis ne tik plaukė į priekį, bet ir pakluso įnirtingai kapitono sukiojamam vairavimo irklui. Hornbloueris gestais parodydavo galisui plaukimo kryptį, tad šis galėjo visą savo dėmesį sutelkti į tai, kad kokia staigi banga neapverstų valties. Šitaip, staugiant vėjui ir laiveliui šokinėjant per bangas, jie jardas po jardo artėjo prie kaperio nuolaužų. Jei bangų judėjime ir buvo kokia nors

logika, tai tik tokia, kad jos aplenkdavo tolimąjį Velnio Dantų galą, todėl laivelį reikėjo vairuoti taip, kad jis pasitiktų jas nosimi, o paskui vėl galėtų apsigręžti ir atsikovoti iš vėjo dar kelis tokius brangius jardus. Hornbloueris žvilgtelėjo į irkluotojus: kiekviena sekundė iš jų reikalavo maksimalaus jėgų įtempimo. Atokvėpio nebuvo nė akimirkos – irklus nuleidi, paskui trauki, vėl nuleidi, vėl trauki. Hornbloueris stebėjosi, kaip žmogaus širdis ir raumenys gali ištverti tokį krūvį.

Kad ir iš lėto, bet vis dėlto jie artėjo prie sudužusio laivo. Kiek aprimus vėjui ir išsisklaidžius purslams, Hornbloueris jau galėjo įžiūrėti visą jo pakrypusį denį. Matė jis ir prie juto susigūžusius žmones. Vienas iš jų jam netgi pamojo ranka. Kitą akimirką jo dėmesį pritraukė kas kita – priekyje, per dvidešimt metrų nuo jų, iš jūros staiga išniro pabaisa. Iš pradžių Hornbloueris negalėjo suvokti, kas tai galėtų būti, ir tik kai toji pabaisa išniro vėl, jis suprato – tai apatinis nulaužto stiebo galas. Stiebas niekaip negalėjo atsiskirti nuo laivo, juos vis dar jungė vienas nenutrūkęs vantas. Nublokštas į pavėjinę pusę, dabar jis vartėsi ir šokinėjo iš bangų lyg grūmojantis jūrų dievybės pirštas. Hornbloueris atkreipė į šį pavojų vairininko dėmesį, galisas atsakydamas linktelėjo ir sušuko: *Nombre de Dios**, tačiau jo žodžiai ištirpo vėjo gaudesyje. Jie apiplaukė stiebą, ir dabar, kai matė savo vietos nekeičiantį objektą, Hornbloueris galėjo geriau nutuokti apie jų plaukimo greitį. Kiekvienas įveiktas colis darėsi vis skausmingesnis, kiekvienas irklų mostas reikalavo vis daugiau jėgų. Tačiau kartais užklupdavo itin stiprūs vėjo šuorai, ir tuomet irklai tik bergždžiai taškydavo vandenį, o laivelis sustodavo arba net imdavo

* O, Dieve (*isp.*).

plaukti atgal. Darbas buvo alinantis, bet vis dėlto jie stūmėsi į priekį.

Dabar jie tiek priartėjo prie panirusios laivo nosies, o kartu ir Velnio Dantų, kad kiekviena priešingoje rifų pusėje sudužusi banga pažirdavo ant jų purslų lietumi. Vandens valtyje prisikaupė per kelis colius, tačiau jį semti nebuvo nei laiko, nei galimybės. Išmušė lemtinga jų žygio valanda: reikėjo priplaukti prie sudužusio laivo tiek, kad būtų galima paimti ten įkalintus žmones, bet kartu patiems neužplaukti ant rifo. Palei laivagalį iš vandens kyšojo pavojingos uolų iltys, priekyje kyšojo virš jūros iškilęs bakas, o priekinė škafuto dalis skendėjo po vandeniu. Laimė, laivas buvo truputį pakrypęs ant dešiniojo borto, į gelbėtojų pusę, ir tai gerokai palengvino jų užduotį. Akimirką, kai vanduo nuslūgo, o nauja banga dar neatsirito iki rifo, Hornbloueris pastebėjo, kad ties vidurine škafuto dalimi, kur denis ribojasi su vandeniu, uolų nėra. Jis parodė vairininkui būtent šią vietą, o paskui, kai valtelė pajudėjo, rankų mostais paaiškino mažai grupelei ant juto susispietusių jūreivių, prie kurios laivo vietos jie ketina priplaukti. Per rifą persiritusi banga trenkėsi į sudužusio kaperio laivagalį ir beveik iki kraštų užpylė valtį. Sūkuriai įsuko jų laivelį, bet statinaitės išlaikė jį virš vandens, o didžiulėmis vairininko ir irkluotojų pastangomis pavyko išvengti ir smūgio į uolas arba laivo duženas.

– Pirmyn! – sušuko Hornbloueris, net nejusdamas, kad šią lemiamą akimirką prakalbo angliškai, tačiau dabar tai nebeturėjo reikšmės.

Bangos nešama valtis metėsi į priekį, o išsigelbėjusieji jūreiviai atsirišo virves, kuriomis buvo prisitvirtinę prie duženų, ir ėmė šliaužti deniu į jų pusę. Sukrėstas Hornbloueris matė, kad išsigelbėjusių – vos ketvertas, matyt, visi likusieji, dvide-

šimt ar trisdešimt vyrų, buvo nuplauti nuo denio tą akimirką, kai laivas trenkėsi į rifą. Valties nosis priartėjo prie duženų ir, vairininkui įsakius, žvejai pakėlė irklus. Vienas jūreivis įsidrąsino ir šoko ant laivelio nosies. Vairininkas ir jo vyrai įsiręžę vėl priartino valtį prie duženų ir nuo jų atskriejo dar vienas jūreivis. Tą akimirką jūrą stebintis Hornbloueris išvydo, kad virš rifo piestu stojasi nauja milžiniška banga. Jaunuolis įspėjamai sušuko, ir valtis pasitraukė į saugesnę (sąlygiškai, žinoma) vietą, o du laive likę jūreiviai nurepečkojo atgal prie juto užuovėjos. Riaumojanti banga užgriuvo rifą, o kai šnypščiantis putotas vanduo aprimo ir purslų debesys išsisklaidė, valtelė vėl priartėjo prie laivo. Trečiasis jūreivis pasiruošė šokti, tačiau blogai apskaičiavo nuotolį ir amžiams įkrito į jūrą. Nuo šalčio ir išsekimo jo kūnas buvo sustingęs, tad jis smigo į vandenį kaip akmuo. Tačiau nebuvo kada raudoti – savo galimybės laukė dar vienas, ketvirtasis, jūreivis. Vos priartėjus valčiai jis šoko ir sėkmingai nusileido jos priekyje.

– Yra dar kas nors? – suriko Hornbloueris, tačiau išgelbėtieji papurtė galvas. Rizikuota aštuoniomis gyvybėmis, kad būtų išgelbėtos trys.

– Tuomet plaukiam, – tarė jaunuolis, nors vairininkui to sakyti nereikėjo.

Kapitonas leido vėjui nešti juos tolyn nuo nuolaužų ir uolų – bet kartu ir nuo kranto. Kad valtis plauktų nosimi į vėją ir bangas, pakako tik retkarčiais stipriau užgulti irklus. Hornbloueris pažvelgė į vandens skalaujamus išgelbėtuosius: jie gulėjo valties dugne beveik be sąmonės. Jis pasilenkė ir papurtė juos, paskui per jėgą įgrūdo į jų sustingusias rankas semtuvus. Jie privalo judėti, kitaip mirs. Nustebęs Hornbloueris pastebėjo, kad jau temsta, tad reikėjo nedelsiant apsispręsti, ką daryti toliau. Ir-

klininkai atrodė taip, kad apie tolesnį irklavimą nebegalėjo būti net kalbos. Jeigu jie bandys grįžti į smėlėtąją įlankėlę, iš kurios pradėjo savo žygį, naktis užklups juos tarp klastingų pakrantės uolų, be to, tuomet jie bus jau visiškai išsekę. Hornbloueris prisėdo prie kapitono galiso, ir šis lakoniškai, nenuleisdamas akių nuo arėjančių bangų, išdėstė savo nuomonę.

– Jau temsta, – pasakė jis žvilgtelėdamas į dangų. – Uolos. O vyrai pavargę.

– Geriau nebandyti grįžti, – tarė Hornbloueris.

– Taip.

– Tuomet reikia plaukti į atvirą jūrą.

Tarnyba blokados metais išmokė Hornblouerį laikytis toliau nuo pavėjinio kranto ir visad pasirūpinti, kad pakaktų vietos laivui manevruoti.

– Taip, – atsakė kapitonas ir pridūrė dar kažką, ko dėl staugiančio vėjo ir prasto kalbos mokėjimo Hornbloueris nesuprato. Galisas pakartojo savo žodžius garsiau, be to, atitraukė vieną ranką nuo vairairklio ir pabandė paaiškinti savo mintį iškalbingais gestais.

„Plaukiojantis inkaras, – nusprendė mintyse Hornbloueris. – Visiškai teisingai."

Jaunuolis atsigręžė į tolumoje išnykstantį krantą ir nustatė vėjo kryptį. Rodos, jis pasisuko kiek piečiau, tad neša juos į jūros pusę. Jei oro sąlygos nepasikeis, jie galės ramiai plūduriuoti ant plaukiojančio inkaro visą naktį ir nebijoti, kad bus išmesti į krantą.

– Gerai, – pasakė Hornbloueris garsiai.

Jis taip pat pasitelkė gestų kalbą, o kapitonas pritariamai linktelėjo. Jam įsakius, du priekiniai irkluotojai pradėjo daryti plaukiojantį inkarą, kitaip tariant, paprasčiausiai pritvirti-

no abu savo irklus prie ilgos virvės pirmagalyje. Stiprus vėjas įtemps su šia plūde sujungtą virvę tiek, kad valties nosis nuolat bus atsisukusi į jūros pusę. Netrukus plaukiojantis inkaras buvo nuleistas į vandenį.

– Gerai, – pakartojo Hornbloueris.

– Gerai, – pritarė kapitonas, guldydamas į valtį vairavimo irklą.

Hornbloueris tik dabar pajuto, kad yra permirkęs iki siūlelio, o žiemos vėjas jį perpučia kiaurai. Sustiręs nuo šalčio jis nebegalėjo numaldyti drebulio. Prie Hornblouerio kojų nejudėdamas gulėjo vienas iš išgelbėtų jūreivių, tačiau kiti du buvo budrūs ir sąmoningi – pirmiausia dėl to, kad išsėmė iš valties beveik visą vandenį. Irkluotojai sėdėjo ant savo suolelių svyrinėdami iš nuovargio. Kapitonas pasilenkė ir apglėbė valties dugne gulintį nejudrų kūną. Paklusdami bendram impulsui, ir visi kiti susispietė apačioje, po irklininkų suoleliais, kur ne taip užpūtė staugiantis vėjas.

Atslinko naktis. Hornbloueris pajuto malonų kito žmogaus kūno prisilietimą: kažkas apglėbė jį per pečius, o jis pats taip pat kažką apkabino. Dugne teliūškavo vandens likučiai, virš galvų be perstojo staugė vėjas. Kiekviena nusiritanti banga iš pradžių pakeldavo valties nosį, paskui galą, o kai laivelis atsidurdavo ant keteros, jį staiga trūkteldavo įsitempusi plaukiojančio inkaro virvė. Kas keletą sekundžių ant susigūžusių ir drebančių kūnų pasipildavo purslų kruša. Netrukus prisikaupė tiek daug vandens, kad vyrams teko atsišlieti vienam nuo kito ir griebtis semtuvų. Kai visas vanduo apgraibomis buvo išsemtas, jie vėl susibūrė po suoleliais.

Įpusėjus šiam nakties šalčio ir nuovargio košmarui, kai jie trečią kartą išsėmė valtyje susikaupusį vandenį, Hornbloueris

staiga suvokė, kad kūnas, kurį jis laiko apkabinęs, nenatūraliai sustingęs. Tarp Hornblouerio ir kapitono gulintis trečiasis išgelbėtas jūreivis mirė. Galisas nutempė jo kūną į vairagalį. O naktis slinko toliau: pučiant šaltam vėjui, krintant lediniams purslams, sūpuojantis ir trūkčiojant valčiai, periodiškai atsisėdant ir išsemiant vandenį, paskui vėl susiglaudžiant ir visiems kartu drebant. Ši kankynė buvo tokia siaubinga, kad Hornbloueris negalėjo patikėti savo akimis, kai pamatė, kad tamsa po truputį sklaidosi, o virš pilkos jūros kyla aušra. Reikėjo apsispręsti, ką daryti toliau. Bet kai visiškai prašvito, problema išsisprendė savaime: vienas žvejys pakilo ant kojų ir rodydamas į šiaurinę horizonto pusę kimiu balsu suriko. Ten pakeltomis audros burėmis dreifavo laivas. Kapitono regėjimas buvo puikus, tad jis pažino šį laivą iš pirmo žvilgsnio.

– Anglų fregata, – tarė jis.

Matyt, per naktį fregata nudreifavo tokį pat atstumą kaip ir su plaukiojančiu inkaru plūduriuojanti valtis.

– Reikia signalizuoti, – prabilo Hornbloueris.

Niekas neprieštaravo.

Valtyje tebuvo vienas baltas daiktas – Hornblouerio marškiniai. Drebėdamas nuo šalčio jaunuolis juos nusivilko ir padavė žvejams, tie pririšo marškinius prie irklo, o jį patį įgrūdo į stiebo stepsą. Pamatęs, kad Hornbloueris ant nuogo kūno velkasi šlapią švarką, kapitonas vienu judesiu nusitraukė per galvą savo storą mėlyną megztinį ir ištiesė jam.

– Ačiū, ne, – užprotestavo Hornbloueris, bet kapitonas laikėsi savo. Plačiai šypsodamasis jis parodė į sustingusį kūną vairagalyje ir paaiškino, kad pats užsivilks mirusiojo megztinį.

Ginčą nutraukė vieno iš žvejų riktelėjimas. Jų link plaukė silpstančio vėjo nešama fregata. Hornbloueris pažvelgė į

artėjantį laivą, į jo surifuotus fokstiebio ir grotstiebio marselius, paskui pasisuko į pietus, kur horizonto tolumoje dūlavo Galisijos kalnai: vienoje pusėje laukė šiluma, laisvė ir draugai, kitoje – vienuma ir nelaisvė. Fregata prie jų artėjo iš pavėjinio borto pusės, savo sukeltomis bangomis dar labiau išsūpuodama valtį. Viršuje sušmėžavo daugybė smalsių veidų. Iš fregatos buvo nuleistas botas, o jam priplaukus prie valties, į ją perlipo pora vikrių anglų jūreivių. Netrukus iš laivo nukaro virvė, jos gale kadaravo gelbėjimosi plūduras. Anglų prilaikomi ispanai vienas po kito lipo ant jo ir pasisūpuodami ore kilo į fregatos denį.

– Aš kilsiu paskutinis, – pasakė Hornbloueris, kai anglai atsisuko į jį. – Aš – Jo Didenybės karininkas.

– Nieko sau, – tarė vienas jūreivis.

– Kūną taip pat pakelkite, – įsakė Hornbloueris. – Jį reikia deramai palaidoti.

Ore besisupantis sustingęs kūnas atrodė groteskiškai. Galisas bandė ginčytis, kam priklauso garbė keltis paskutiniam, bet Hornbloueris nesileido į kalbas. Galiausiai vienas jūreivis padėjo jam užlipti ant plūduro ir aprišo aplink juosmenį virvę. Hornbloueris pakilo į orą ir ėmė svaiginamai suptis nuo kiekvieno laivo kryptelėjimo. Pagaliau pustuzinis stiprių rankų pagriebė jį ir švelniai paguldė ant denio.

– Na, širduk, dabar tau jau niekas nebegresia, – tarė vienas barzdotas jūreivis.

– Aš Jo Didenybės karininkas, – atsakė Hornbloueris. – Kur budinčios įgulos vyriausiasis?

Po kurio laiko Hornbloueris jau vilkėjo nuostabiai sausais drabužiais ir gėrė karštą grogą Džordžo Kromo, Jo Didenybės fregatos „Dribsmėlis“ kapitono, kajutėje. Kromas buvo išblyš-

kęs, liesas, niūraus veido vyras, tačiau Hornbloueris žinojo, kad jis – aukščiausios klasės kapitonas.

– Tie galisai – puikūs jūreiviai, – tarė Kromas. – Negaliu jų rekrūtuoti, bet galbūt kai kurie iš jų nuspręs verčiau stoti pas mane tarnybon savanoriais nei keliauti į plaukiojantį kalėjimą.

– Sere... – pradėjo Hornbloueris, tačiau susvyravo. Nedera jaunesniajam leitenantui ginčytis su kapitonu.

– Taip?

– Tie vyrai išplaukė į jūrą, kad išgelbėtų kitų žmonių gyvybes. Jų negalima imti į nelaisvę.

Ir šiaip šaltas pilkų Kromo akių žvilgsnis dabar tapo ledinis: Hornbloueris neklydo – jaunesniajam leitenantui tikrai nedera ginčytis su kapitonu.

– Ketinate mane mokyti, sere? – paklausė Kromas.

– Apsaugok Dieve, sere, – paskubom atsakė Hornbloueris. – Tiesą sakant, admiraliteto instrukcijas skaičiau jau senokai, galimas daiktas, atmintis mane apgauna.

– Admiraliteto instrukcijas? – kiek kitokiu tonu pakartojo Kromas.

– Turbūt aš viską painioju, sere, – tęsė Hornbloueris, – tačiau lyg per miglą pamenu, kad tose pačiose instrukcijose kalbama ir apie išsigelbėjusius iš sudužusio laivo...

– Aš apsvarstysiu visa tai, – tarė Kromas. Netgi kapitonui nevalia nepaisyti admiraliteto instrukcijų.

Hornbloueris tęsė:

– Mirusįjį liepiau pakelti į laivą su viltimi, kad jūs, sere, leisite jį deramai palaidoti. Tie galisai dėl jo rizikavo savo gyvybėmis, manau, jie būtų jums labai dėkingi.

– Popiežininkų laidotuvės? Gerai, įsakysiu leisti jiems laidoti kaip tik nori.

– Ačiū, sere, – tarė Hornbloueris.

– O dabar apie jus. Minėjote, kad jums suteiktas leitenanto laipsnis. Kol kas galite likti šiame laive ir čia eiti savo pareigas. O kai sutiksime admirolą, tuomet jau spręs jis. Negirdėjau, kad „Nenuilstantysis“ būtų atnaujinęs įgulą, tad, galimas daiktas, formaliai tebepriklausote jam.

Hornbloueris dar kartą gurkštelėjo karšto grogo ir pajuto, kad atėjo akimirka, kai velnias bandys jį sugundyti. Grįžti į Jo Didenybės laivą buvo malonu iki skausmo. Kaip būtų gera vėl valgyti sūdytą jautieną, džiūvėsius ir niekad gyvenime nebeprisiliesti prie pupelių ir sėjamųjų avinžirnių. Kaip gera jausti denį po kojomis ir kalbėti angliškai. Ir būti laisvam. Laisvam! Mažai tikėtina, kad jis dar kada nors paklius į ispanų rankas. Hornbloueris kankinamai aiškiai prisiminė buką nelaisvės keliamą maudulį. Ir viskas, ką jam tereikia padaryti, kad jo niekada nebejaustų, – dieną ar dvi patylėti. Bet velnias gundė jį tik iki kito grogo gurkšnio. Tada Hornbloueris nuvarė velnią šalin ir pažvelgė Kromui į akis.

– Apgailestauju, sere, – tarė jis.

– Dėl ko?

– Aš daviau garbės žodį. Prieš išplaukdamas, pažadėjau grįžti.

– Mat kaip. Tai, žinoma, viską keičia. Čia jau tik jūsų prerogatyva.

Tai, kad britų karininkui belaisviui buvo leista išvykti davus garbės žodį, buvo taip įprasta, kad nereikėjo jokių papildomų komentarų.

– Garbės žodį turbūt davėte įprasta forma? – paklausė Kromas. – Kad nebandysite pabėgti?

– Taip, sere.

– Tad koks jūsų galutinis sprendimas?

Kromas, žinoma, net nemanė bandyti paveikti džentelmeno tokiu asmeniniu reikalu kaip garbės žodis.

– Aš privalau grįžti, sere, – atsakė Hornbloueris. – Pasitaikius pirmai progai.

Akys klaidžiojo po jaukią kajutę, o širdis plyšo pusiau.

– Galite bent jau papietauti ir pernakvoti laive, – tarė Kromas. – Kol nenurims vėjas, nerizikuosiu plaukti prie kranto. Kai tik galėsiu, nusiųsiu jus į Korunją su balta vėliava. Ir pažiūrėsiu, kas admiraliteto instrukcijose rašoma apie tuos belaisvius.

Vieną saulėtą rytą Korunjos uoste esančio San Antono forto sargybinis pranešė karininkui, kad britų laivas apiplaukė kyšulį, ėmė dreifuoti per tokį atstumą, kad nepasiektų pakrantės patrankos, ir nuleido valtį. Čia sargybinio atsakomybė ir baigėsi, tad jis galėjo tingiai stebėti, kaip karininkas tyrinėja grakščiai plaukiantį tenderį, jo pakeltą burę ir plevėsuojančią baltą vėliavą. Tenderis dreifavo per muškietos šūvį, o kai karininkas sušuko jame sėdintiesiems, sargybinio nuostabai, ten kažkas atsistojo ir atsakė gryniausia galisų kalba. Karininkui leidus, tenderis priplaukė prie stapelio, išlaipino ten dešimt vyrų, o paskui apsisuko ir nusiyrė fregatos link. Devyni išlaipintieji vyrai juokėsi ir šūkavo. Dešimtasis, pats jauniausias, žengė akmenine, bejausme veido išraiška. Veidas nepagyvėjo net ir tada, kai likusieji, neslėpdami savo šiltų jausmų, apkabino jaunuolį per pečius. Niekas sargybiniui nepaaiškino, kas gi tas abejingasis džentelmenas, nors jam nelabai ir rūpėjo. Jis išsiuntė visą šią grupę per Korunjos įlanką į Ferolį ir iškart apie juos pamiršo.

Buvo jau beveik pavasaris. Į Ferolio barakus, kur ispanai kalino belaisvius karininkus, įėjo nereguliariosios armijos kariškis.

– Senjoras Hornbloueris? – paklausė jis, tačiau ištarė šią pavardę taip, kad jį suprato tik kampe sėdintis jos savininkas. Hornbloueris jau buvo pratęs prie to, kaip ispanai išdarko jo pavardę.

– Taip? – paklausė jis stodamasis.

– Malonėkite eiti su manim, sere. Jus kviečia komendantas.

Komendantas tiesiog švytėjo. Rankose jis laikė depešą.

– Štai, sere, – tarė jis, paduodamas ją Hornbloueriui. – Tai personalinis įsakymas. Antrasis parašas priklauso Fuentesauko hercogui, laivyno ministrui. O štai pirmasis – paties ministro pirmininko, Taikos princo ir Alkudijos hercogo.

– Taip, sere, – atsakė Hornbloueris.

Šią akimirką jį turėjo apimti viltis, tačiau kalinio gyvenime ateina metas, kai vilties nebelieka. Dabar jį labiau domino keistas, pastaruoju metu vis dažniau ispanų lūpose skambantis „Taikos princo“ titulas.

– Čia rašoma: „Mes, Karlosas Leonardas Luisas Manuelis de Godoi i Boegasas, Jo katalikiškosios didenybės ministras pirmininkas, Taikos princas, Alkudijos hercogas ir pirmojo rango grandas, Alkudijos grafas, Šventojo Auksinės Vilnos ordino kavalierius, Šventojo Santjago ordino kavalierius, Garbingojo Kalatravos Ordino kavalierius, Jo katalikiškosios didenybės sausumos ir jūrų pajėgų generolas kapitonas, valdovo apsaugos gvardijos generolas pulkininkas, Dviejų Vandenynų admirolas, kavalerijos, pėstijos ir artilerijos generolas“... Šiaip ar taip, sere, šia depeša man įsakoma tučtuojau jus

paleisti laisvėn. Aš privalau su balta vėliava perduoti jus jūsų tautiečiams, ir visa tai todėl, kad „drąsiai ir pasiaukojamai gelbėjote kitų gyvybes, rizikuodamas savąja“.

– Ačiū, sere, – atsakė Hornbloueris.

Turinys

1 SKYRIUS. Vienodos galimybės 5

2 SKYRIUS. Ryžių krovinys 39

3 SKYRIUS. Bausmė už klaidą 69

4 SKYRIUS. Žmogus, kuris negalavo 91

5 SKYRIUS. Žmogus, kuris matė Dievą 111

6 SKYRIUS. Varlės“ ir „vėžiai“ 132

7 SKYRIUS. Ispanų galeros 170

8 SKYRIUS. Egzaminai leitenanto laipsniui gauti 196

9 SKYRIUS. Nojaus arka 217

10 SKYRIUS. Hercogienė ir velnias 240

Forester, C. S.

Fo-173 Mičmanas Hornbloueris : [romanas] / C. S. Forester ; iš anglų kalbos vertė Aidas Jurašius. – Vilnius : Tyto alba, 2010. – 293, [1] p. – (Nuotykių vėjas)

ISBN 978-9986-16-780-8

Cecil Scot Forester (1899–1966) – anglų rašytojas ir žurnalistas, 59 knygų autorius. Svarbiausias ir įdomiausias jo darbas – vienuolikos knygų serija apie Horacijų Hornblouerį. Hornbloueris – Karališkojo britų karo laivyno jūreivis, perėjęs visus karjeros laiptelius: nuo mičmano iki admirolo. Neįtikėtinai įdomi istorija prasideda 1794 m., kai liesas, nedrąsus, išblyškęs, sergantis jūros liga Horacijus Hornbloueris atvyksta į pirmąjį savo laivą. Niekas šiame septyniolikmetyje nebūtų įžvelgęs būsimojo jūros didvyrio. Tačiau jaunuolis pasirodo besąs ir protingas, ir anaiptol ne bailys. Jis gerai išmano navigaciją, yra garbingas ir gindamas savo garbės supratimą drąsiai įsivelia į gyvybei pavojingą dvikovą. O visų svarbiausia – jam sekasi. Ši knyga skirta visiems, kas pasiilgo jūrinės romantikos, laivų, mūšių, žygių ir dvikovų: Horacijus Hornbloueris atplaukė į Lietuvą!

UDK 820-3

Forester, C. S.

MIČMANAS HORNBLOUERIS

Romanas

Iš anglų kalbos vertė *Aidas Jurašius*
Viršelio dailininkas *Asta Puikienė*

Tiražas 3 000 egz.
SL 1686. 2010 09 24. 11,22 apsk. l. l.
Išleido „Tyto alba“, J. Jasinskio g. 10, LT-01112 Vilnius,
tel. 2497453, info@tytoalba.lt, www.tytoalba.lt
Spausdino UAB „Logotipas“, Utenos g. 41A, LT-08217 Vilnius

Cecil Scot Forester (Sesilis Skotas Foresteris, tikroji pavardė Cecil Louis Troughton Smith, 1899–1966) – anglų rašytojas ir žurnalistas, 59 knygų autorius. Svarbiausias ir įdomiausias jo darbas – vienuolikos knygų serija apie Horacijų Hornblouerį. Hornbloueris – Karališkojo britų karo laivyno jūreivis, perėjęs visus karjeros laiptelius: nuo mičmano iki admirolo. Romanus apie jo nuotykius jūroje kvapą užgniaužę skaitė Ernestas Hemingway'us ir Winstonas Churchillis.

Neįtikėtinai įdomi istorija prasideda 1794 m., kai liesas, nedrąsus, išblyškęs, sergantis jūros liga Horacijus Hornbloueris atvyksta į pirmąjį savo laivą. Niekas šiame septyniolikmetyje nebūtų įžvelgęs būsimojo jūros didvyrio. Tačiau jaunuolis pasirodo besąs ir protingas, ir anaiptol ne bailys. Jis gerai išmano navigaciją, yra garbingas ir gindamas savo garbės supratimą drąsiai įsivelia į gyvybei pavojingą dvikovą. O visų svarbiausia – jam sekasi.

Proga parodyti, ką sugeba, pasitaiko greitai: septyniolikos metų jauniklis su keturiais patyrusiais jūreiviais, klausančiais jo įsakymų, gauna užduotį į anglų uostą nuplukdyti apgadintą prancūzų brigą su belaisviais. Situacijos, kur reikia daug didesnės patirties, daug didesnio autoriteto ir garsesnio balso, tiesiog persekioja jaunąjį mičmaną. O tuo metu Anglija veliasi į Napoleono karus ir niekas nėra tikras nei dėl savo dabarties, nei dėl ateities: per valandą nugalėtojai gali virsti belaisviais ir atvirkščiai. Tačiau šis fortūnos numylėtinis įrodo, kad jo laukia šviesi ateitis. Net tuomet, kai patenka į ispanų nelaisvę: ir ten jo garbė bei drąsa nelieka nepastebėta…

Hornblouerio širdis karštligiškai daužėsi, bet dar karštligiškiau dirbo protas.

Visiems, kas pasiilgo jūrinės romantikos, laivų, mūšių, žygių ir dvikovų: Horacijus Hornbloueris atplaukė į Lietuvą!

ISBN 978-9986-16-780-8

9 789986 167808

TYTO ALBA

www.tytoalba.lt